

Bændablaðið

21. tölublað 2018 • Fimmtudagur 1. nóvember • Blað nr. 526 • 24. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Áhugasamir gestir á Degi sauðkindarinnar, sem haldinn var laugardaginn 20. október í reiðhöllinni á Gaddstaðafiötum við Hellu. Talið frá vinstri, Kristján og Auður í Hólum, Laufey frá Skiðbakka og Þórir og Ásdís í Miðkoti. Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Tollasamingar við ESB: Með margfalt hærra hlutfall en í Noregi

Tollkvóti sem Evrópusambandið fær varðandi innflutning á alifuglakjöti til Íslands verður töluvert meiri en innflutningskvótinn til Noregs við innleiðingu tollasamnings Íslands og ESB.

Samkvæmt samantekt Ernu Bjarnadóttur, hagfræðings Bændasamtaka Íslands, þá er þetta afar undarlegt í ljósi stærðarmismunar þjóðanna, en Norðmenn eru rúmlega 15 sinnum fleiri en Íslendingar.

Þegar tollasamningur Íslands og ESB verður að fullu kominn til framkvæmda verður ESB heimilt að flytja tollfrjálst til Íslands 1.056 tonn af alifuglakjöti en á sama tíma einungis 900 tonn til Noregs. Ef jafnræði ætti að gæta í tollasamningum ESB við Ísland og Noreg ætti tollfrjáls innflutningur ESB til Noregs að nema tæplega 13.633 tonnum en ekki 900 tonnum. Mikil ásælni ESB í tollfrjálsan innflutning til Íslands vekur því nokkra furðu. /HKr.

— Sjá nánar á bls. 2

Formaður Sambands garðyrkjumanna óttast um íslenska matvælaframleiðslu við innleiðingu á Orkupakka 3 frá ESB:

Borðleggjandi að íslensk garðyrkja mun leggjast af í þeirri mynd sem hún er nú

— Telur afleiðingar líka verða grafalvarlegar fyrir annan landbúnað, fiskiðnað og matvælavinnslu í landinu sem og ferðaþjónustuna

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda, er ómyrkur í máli um þær fyrirætlanir ráðamanna að innleiða orkumarkaðslagabálk ESB á Íslandi sem nefndur hefur verið „Orkupakki 3“. Hann segir málið grafalvarlegt fyrir Ísland og íslensku þjóðina og undrast áhugaleysi þingmanna á þessari stöðu.

„Ef Íslendingar ætla ekki að standa vörð um eigið sjálfstæði þá veit ég ekki á hvaða vegferð menn eru í þessum málum. Þetta er skelfileg staða og verst að hugsa til þess að íslenskir stjórnmálamenn virðast ekki skilja um hvað málið snýst og ég efast um að þeir hafi lesið sér til um það.“

Garðyrkjan mun leggjast af

„Í dag felst um 30% kostnaðar við rekstur garðyrkjustöðva í kaupum á raforku. Innleiðing á Orkupakka 3 mun án nokkurs vafa leiða til lagningar sæstrengs og hækkunar á raforkuverði. Þá er borðleggjandi að íslensk garðyrkja mun leggjast af í þeirri mynd sem hún er nú.

Ef það gerist er ólíklegt að það

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda. Mynd / smh

borgi sig yfir höfuð að framleiða grænmeti yfir vetrartímann á Íslandi. Eins og staðan er í dag þá eru menn að berjast í bökkum svo ekki lagast það ef kostnaður hækkar vegna aðgerða stjórnmálamanna.“

Engir íslenskir tómatar, engar gúrkur, kryddjurtir eða jarðarber

„Það er algjörlega ljóst í mínum huga að við innleiðingu á Orkupakka 3 og hækkandi raforkuverði í kjölfarið

verða ekki framleiddir hér framar tómatar, gúrkur, jarðarber eða grænmeti sem krefst raflýsingar. Kryddjurtirnar frá mér myndu örugglega hverfa úr verslunum.“

Heilagari en páfinn í innleiðingu Evrópureglugerða

„Við virðumst alltaf þurfa að vera heilagari en páfinn þegar kemur að því að taka upp reglugerðir Evrópusambandsins, jafnvel þótt þær eigi ekkert við á Íslandi.

Ef ég nefni bara sem dæmi síðustu orkulöggjöf frá ESB um að aðskilja skyldi framleiðslu og dreifingu á raforku. Sá aðskilnaður er nú ekki meiri en svo að Landsvirkjun á stærsta hlutann í dreifingarfyrirtækinu Landsneti. Til hvers var þá verið að þessu? Það eina sem breyttist var að skrifstofum og yfirmönnum fjölgaði og við bættust nýir reikningar inn á borð neytenda um flutning á rafmagninu.“

Undarleg umhverfisstefna

Gunnar segir það undarlega umhverfisstefnu íslenskra stjórnvalda að eyðileggja þá hreinleika-

ímynd sem landið hefur haft, m.a. með sinni hreinu orku. Sala á hreinleikavottorðum vegna raforku sé nú þegar búin að óhreinka þá mynd þannig að 87% orkunnar er sögð framleidd með kolum, olíu, gasi og kjarnorku. Svo segir umhverfisráðherra ekkert hægt að gera í málinu.

Segir Gunnar að ef síðan eigi með innleiðingu Orkupakka 3 að kippa fótunum endanlega undan innlendra framleiðslu á hreinustu matvörum sem þekkist á byggðu bóli, þá sé illa komið fyrir Íslendingum. Í staðinn ætli menn svo að flytja inn allar þessar matvörur með tilheyrandi kolefnisspori vegna flutninga. Það sé undarlegt innlegg í loftslagsumræðuna.

Öll íslensk matvælaframleiðsla og ferðaþjónusta skaðast líka

Gunnar segir að þetta eigi ekki bara við garðyrkjuna, heldur allan landbúnað, fiskiðnað og alla matvælavinnslu í landinu. Það snerti síðan líka með beinum hætti ferðaþjónustuna sem menn hafi verið að reyna að byggja upp á undanförunum árum.

Hreinleikaímynd landsins algjörlega eyðilögð

„Við innleiðingu orkupakkans væri hreinleikaímynd landsins algjörlega eyðilögð. Við þurfum þá ekki að gorta okkur af því lengur að Ísland sé hreinasta land í heimi,“ segir Gunnar Þorgeirsson.

Byggja allt sitt á hreinleikanum

Gunnar býr ásamt konu sinni, Sigríði Eddu Jóhannesdóttur, að Ártanga sem er í landi Ormsstaða á Suðurlandi. Þau hafa byggt þar upp gróðrarstöð frá árinu 1986 eftir að þau komu heim frá Danmörku þar sem Gunnar stundaði nám í garðyrkju. Í fyrstu snerist reksturinn í kringum framleiðslu á pottaplöntum, en árið 2013 söðluðu þau hjón um og sneru sér að ræktun kryddjurtar. Nú eru þau með fjölda manns í vinnu og rækta um eða yfir 17 tegundir kryddjurtar. Til þess hafa þau nýtt hreint og ómengað vatn ásamt raforku úr endurnýjanlegum orkulindum og jarðhita. /HKr.

—Sjá nánar um málið á bls. 20 til 23

FRÉTTIR

Tollkvóti ESB til Íslands fyrir alifuglakjöt stefnir í að verða stærri en í Noregi sem er með 5,3 milljónir íbúa

Noregur líkt og Ísland hefur samið um tollfrjálsa kvóta fyrir búvörur í ýmsum viðskipta-samningum. Löndunum tveim svípar um margt hvað varðar rekstrarumhverfi landbúnaðarins og tolla á búvörur. Nú stefnir tollkvóti ESB til Íslands fyrir alifuglakjöt hins vegar í að verða stærri en til Noregs, sem er 15,5 sinnum fjölmennara ríki.

Samkvæmt Norrænu ráðherra-nefndinni var íbúafjöldi Íslands árið 2017 338.349 manns en Noregs 5.258.317 manns, eða um það bil 15,5 sinnum fleiri en Íslendingar. Það er áhugavert að skoða magn tollfrjálsra kvóta fyrir búvörur í þessu ljósi í gagnkvæmum samningum landanna tveggja við ESB.

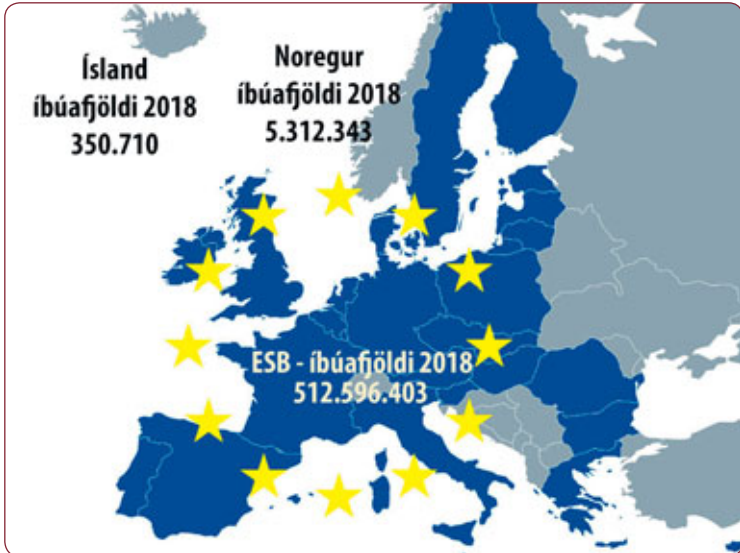
Taflan sýnir annars vegar núgildandi tollfrjálsa kvóta inn til Noregs frá ESB og hins vegar til Íslands bæði fyrir gildistöku

ESB kvóti í tonnum			Ísland eftir innleiðingu samnings*
Afurð	Noregur**	Ísland nú	
Nautakjöt	900	100	696
Svínakjöt	1.000	200	700
Alifuglakjöt	900	200	1.056
Ostur	7.200	100	510
Pylsur	400	50	250
Unnar kjötvörur	550	50	400

* Ísland að lokinni innleiðingu samningsins við ESB frá 2015
** <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1146907/FULLTEXT04.pdf>

samningsins frá 2015 og í lok innleiðingar hans. Þarna sést greinilega að ekkert samband er á milli fólksfjölda og stærðar tollkvóta. Tollkvóti ESB til Íslands fyrir alifuglakjöt stefnir jafnvel í að verða stærri en til Noregs, jafnvel þó ekki sé miðað við stærðarmismun þjóðanna.

Samkvæmt upplýsingum frá forstöðumanni Agri Analyse, norskrar rannsóknarstofnunar í landbúnaði, lætur nærri að innflutt nautakjöt sé um 16% af heildarneyslu í Noregi (árið 2017). Heildar innflutningskvótar (ESB, WTO og aðrir kvótar) fyrir nautakjöt eru 6.184, þar af 3.700

tonna nýir kvótar fyrir Namibíu og Botswana.

Svínakjötskvótar nema alls um 2.500 tonnum, eða um 2% af heildarneyslu. Samsvarandi er kvóti

fyrir alifuglakjöt alls 1.500 tonn, eða um 3% af norska markaðnum. Það er síðan einfalt reikningsdæmi að skoða þessar tölur í samhengi við íbúafjölda. /Erna Bjarnadóttir

Kristján Þór Júlíusson sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra fundaði á þriðjudag með stjórn BÍ og ráðuneytisfólki um framtíðarskipan stjórnsýslu landbúnaðarins.

Þögn um fund í ráðuneytinu

Á þriðjudag fór fram fundur á vegum landbúnaðarráðherra sem snerist m.a. um framtíðarskipan stjórnsýslu landbúnaðarins. Á fundinn var stefnt fjölda fulltrúa ráðuneytisins auk stjórnar Bændasamtaka Íslands en trúnaður var tekinn af fundar-mönnum um það sem þar fór fram.

Kristján Skarphéðinsson, ráðuneytisstjóri í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, vildi í samtali við Bændablaðið ekkert gefa upp um viðræður fundarmanna. Hann sagði einungis að þetta hafi verið góður fundur og að ýmislegt hafi þar verið rétt.

Sem kunnugt er auglýsti ráðuneytið eftir umsóknum fyrr á þessu ári um starf skrifstofustjóra landbúnaðarráðuneytisins. Alls sóttu 26 manns um starfið og tók hæfisnefnd til við að leggja mat á umsækjendur og skila Kristjáni Þór Júlíussyni sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra greinargerð um það mat.

Í september var svo tilkynnt að hætt hafi verið við ráðninguna. Þótti sú ákvörðun mjög undarleg og mótmæltu Bændasamtök Íslands, ásamt fleiri félagasamtökum í landbúnaði og sveitarfélögum þessari ákvörðun.

Samkvæmt heimildum Bændablaðsins kom ekkert fram á fundinum sem beinlínis útskýrði þessa ákvörðun landbúnaðarráðherra. Hins vegar hefur komið í umræðum manna á milli á liðnum misserum að hugmyndir séu uppi um að steypa landbúnaðar- og sjávarútvegsráðuneytinum saman í eitt matvælaráðuneyti. Ákvörðun ráðherra um að hætta við ráðningu skrifstofustjóra hefur m.a. verið tengd þessum vangaveltum. Ekkert hefur þó fengist staðfest í þeim efnum. /HKr.

Skýrsla starfshóps um endurskoðun eignarhalds á bújörðum:

Tengsl jarðaeigenda við Ísland og byggðalögin verði tryggð

Undanfarin misseri hefur talsvert borið á umræðu um lagaumgjörð eignarhalds á bújörðum, gjarnan í tengslum við kaup erlendra auðmanna á fjölda íslenskra jarða á undanförunum árum. Starfshópur um eignarhald á bújörðum hefur skilað skýrslu til sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra þar sem fram kemur að nauðsynlegt sé að tryggja efnahagsleg tengsl þeirra við Ísland, sem eiga bújarðir hér á landi.

Einnig að tryggja tengsl eignarhalds á bújörðum við hlutaeigandi byggðalög, svo og að bújarðir séu nýttar til landbúnaðar í þágu matvælaframleiðslu.

Í skipunarbréfi sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra var starfshópnum falið að bera kennsl á og gera tillögu um úrræði til að viðhalda ræktanlegu landbúnaðarlandi og búsetu í sveitum landsins. Var vinna starfshópsins nánar afmörkuð við þau úrræði sem væru til þess fallin að ná því markmiði og unnt væri að lögfesta í ábúðarlög og jarðalög.

Hægt að ráðast í lagabreytingar til að ná markmiðunum

Starfshópurinn telur fært að ráðast í lagabreytingar í því skyni að ná markmiðum skipunarbréfsins. Tillögur starfshópsins til ráðherra eru eftirfarandi:

- Lögfesta búsetuskilyrði í ábúðarlög; skilyrði um byggingu lands í landbúnaðarnotum á þann veg að landeigandi eða ábúandi skuli hafa þar lögheimili (fasta búsetu), og/eða að lögfesta þar skilyrði um nýtingu lands í landbúnaðarnotum.
- Lögfesta búsetuskilyrði í jarðalög; skilyrði um að einstaklingar sem öðlast eignarrétt eða afnotarétt yfir landi í landbúnaðarnotum skuli hafa lögheimili hér á landi eða hafi áður haft hér lögheimili um tilgreindan tíma, til dæmis fimm ár.
- Lögfesta takmarkanir á stærð lands og/eða fjölda fasteigna (lands í landbúnaðarnotum) í jarðalög.

Tillögur starfshópsins um endurskoðun eignarhalds á bújörðum gera meðal annars ráð fyrir að landeigandi skuli hafa þar lögheimili (fasta búsetu) eða haft hér á landi um tilgreindan tíma og að lögfest verði skilyrði um nýtingu lands í landbúnaðarnotum. Mynd / smh

- Að áskilnaður um fyrirfram samþykki hins opinbera fyrir aðilaskiptum að landi í landbúnaðarnotum verði lögfestur í jarðalögum.
- Að viðtækari forkaupsréttur ábúenda og/eða bænda verði lögfestur í jarðalög.
- Að verðstýringarheimild verði lögfest í jarðalög.
- Að lögfest verði í jarðalög reglur um sameignarland til að treysta fyrirvar og liðka fyrir ákvarðanatöku.
- Að breyta reglum jarðalaga um stjórnsýslu við landskipti og lausn lands úr landbúnaðarnotum og skilgreina í lögum eða stjórnvaldsfyrirmælum hlutlæg viðmið í þágu slíkrar ákvarðanatöku.

Í skýrslunni kemur fram að starfshópurinn hafi kannað eldri og gildandi ábúðarlög og jarðalög – auk löggjafar í Danmörku og Noregi – í því skyni að bera kennsl á þau úrræði sem væru til þess fallin að ná áðurgreindu markmiði og samræmdust

jafnframt skuldbindingum íslenska ríkisins samkvæmt EES-rétti. Hafði starfshópurinn meðal annars hliðsjón af leiðbeiningum sem Framkvæmdastjórn Evrópu-sambandsins hefur gefið út varðandi aðilaskipti og eignarhald á landbúnaðarlandi.

Starfshópurinn leggur áherslu á að við val á takmörkunum og nánari útfærslu þeirra, til breytinga á jarðalögum nr. 81/2004 og ábúðarlögum nr. 80/2004, verði að gæta að sjónarmiðum um eignarréttarvernd og skuldbindingum íslenska ríkisins samkvæmt EES-rétti, svo og að takmarkanir taki til einstaklinga, lögaðila og raunverulegra eigenda þeirra. Starfshópurinn leggur einnig áherslu á að við útfærslu einstakra takmarkana þurfi að huga að því að tengja þær raunhæfum og virkum réttarúræðum og eftirlitsheimildum.

Nýr starfshópur til að meta lögmæti leiða

Eftir að tillögum starfshópsins var skilað, gaf forsætisráðuneytið út

tilkynningu um að í framhaldinu yrði nýr starfshópur skipaður um endurskoðun laga og reglna er varða eignarhald á landi og fasteignum. Meginmarkmið þeirrar endurskoðunar yrði að meta lögmæti mismunandi leiða til að setja almennar takmarkanir á stærð landareigna og/eða fjölda fasteigna sem einn og sami aðili, sem og tengdir aðilar, geta haft afnotarétt yfir.

Þá er verkefni hópsins að skoða leiðir til að sporna gegn því að land í landbúnaðarafnotum sé tekið til annarra nota og tryggja að búseta á jörð haldist, ef ekki telst vera grundvöllur fyrir áframhaldandi landbúnaðarafnot, í því skyni að hamla gegn íbúafækkun og viðhalda byggð á viðkomandi svæði.

Starfshópurinn mun vera skipaður fulltrúum sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra, fjármála- og efnahagsráðherra, dómsmálaráðherra, umhverfis- og auðlindaráðherra og samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra auk fulltrúa forsætisráðherra sem mun stýra vinnu hópsins /smh

Búðu þig vel undir hauststörfin

ENNEINN / SJA / NM83526

Stöm, létt, endingargóð

Dunlop purof professional stígvél

Vnr. 9655 D460933

Stígvél sem henta við garðyrkju og landbúnað þar sem ekki er krafist öryggisstígvéla.

Vertu sýnilegur í vetur

K2 kuldagalli EN471 CL.3

Vnr. 9616 K2 2009

Vattfóðraður kuldagalli með rennilás á skálmum.

Dimex úlpa

Vnr. 9609 6691

Vattfóðruð úlpa með stroffi að neðan og góðum vösum.

Mobil delvac MX 15W-40 20l

Vnr. 3020 150775

Minerölsk olía fyrir vélar í flutningabílum og vinnuvélum.

Mobilfluid 426 20l

Vnr. 706 472120

Drif- og vökvakerfisolia fyrir traktora og vinnuvélar.

Rafgeymir 180ah 1000a

Vnr. 581 68032

Rafgeymir fyrir þá sem stoppa aldrei. Super Heavy Duty. 514x223x220 v+

Mitas og Cultor

Evrópsk gæðadekk á góðu verði frá einum stærsta framleiðanda landbúnaðar- og iðnaðardekkja í heimi. Mitas og Cultor dekkinn eru góð lausn fyrir allt frá minnstu heytætlum upp í stærstu vinnuvélar. Hagkvæmur kostur sem fer vel með jarðveg.

Verslanir N1 um land allt

Akureyri s. 440 1420 • Höfn s. 478 1940 • Ísafjörður s. 456 3574

Klettagarðar s. 440 1330 • Ólafsvík s. 436 1581 • Patreksfjörður s. 456 1245

Reyðarfjörður s. 474 1293 • Reykjanesbær s. 421 4980 • Vestmannaeyjar s. 481 1127

Alltaf til staðar

FRÉTTIR

Útflutningur á lambakjöti til Indlands og Kína:

Kjarnafæði stígur fyrsta skrefið inn á Indlandsmarkað

– Gott verð er í boði fyrir íslenska framleiðandann

Opnað hefur verið fyrir útflutning á lambakjöti til Indlands. Matvælastofnun hefur undanfarin tvö ár unnið að því að afla leyfis fyrir slíkum útflutningi frá Íslandi, í samvinnu við SAH Afurðir, Kjarnafæði og sendiráð Íslands á Indlandi. Leyfið sem hefur verið gefið út er til sex mánaða og tekur til fimm tonna lambakjöts; hluti þess er í heilum og hálfum skrokkum en annað hlutað niður og úrbeinað.

Leyfið sem nú hefur verið veitt gildir fyrir sláturhús SAH Afurðir á Blönduósi og kjötvinnslu Kjarnafæðis, sem jafnframt er útflutningsaðilinn. Fyrsta sendingin fór til Indlands í byrjun október og eru fleiri sendingar fyrirhugaðar á næstu vikum.

Ríða ekki greinst á fjórum varnarsvæðum

Matvælastofnun greinir frá þessum tíðindum á vef sínum á dögunum. Þar segir enn fremur að ýmsar sérkröfur séu gerðar og skilyrði sett fyrir útflutningnum; einungis sé heimilt að flytja út lambakjöt af þeim svæðum þar sem ríða hefur aldrei greinst, auk þess sem kjötinu á að halda aðskildu frá öðru kjöti í vinnslu og í geymslum. Mikil áhersla sé á rekjanleika sláturlamba og öryggi afurðanna. Á fjórum varnarsvæðum hefur aldrei greinst ríða; Snæfellsneshólf, Vestfjarðahólf eystra, N-Þingeyjarsýsluhluti Norðausturhólfs og Örafahólf.

Kjarnafæði stígur inn á Indlandsmarkað

Andrés Vilhjálmsson, sölustjóri Kjarnafæðis, hefur síðustu tvö ár unnið að því, fyrir hönd Kjarnafæðis, að fá leyfi hjá indverskum yfirvöldum fyrir innflutningi á íslensku lambakjöti til Indlands. „Þetta hefur verið gert í mjög góðri samvinnu við Matvælastofnun og Gissur Guðmundsson, sem er milliliður í þessu verkefni og sá sem í upphafi kom þessum viðskiptum

á. Sendiráð Íslands á Indlandi hefur líka komið komið að þessu verkefni,“ segir Andrés.

Kaupandinn flytur inn 20 tonn lambakjöts á mánuði

„Tímabundið leyfi fékkst fyrir fimm tonnum sem gildir í sex mánuði fyrst um sinn og fór fyrsta prufusendingin út í byrjun október. Þar er svo stefnt á að næsta sending fari í nóvember og við áætluð að það verði um 20 tonn, en með því skilyrði að leyfið verði fyrst framlengt. Ekki er vitað hversu mikið magn þetta getur orðið en sá sem kaupir af okkur núna flytur inn 20 tonn í hverjum mánuði frá Nýja-Sjálandi og Austurálfu. Þessar tölur gefa þó ekki nákvæma vísbendingu um hversu mikið magn af íslensku lambakjöti þetta getur orðið, það gæti verið minna og einnig þarf að hafa í huga að kjötið þarf að koma frá riðufrium svæðum. Þetta er á algjöru frumstigi og þess vegna mikilvægt að stíga varlega til jarðar í öllum væntingum, en þetta lofar þó góðu.“

Tækifæri fyrir aðrar afurðastöðvar

Að sögn Andrésar var samningurinn gerður á milli innflutningsaðila á Indlandi og SAH Afurða á Blönduósi og Kjarnafæðis. „Við vonumst til að fleiri afurðastöðvar geti notið góðs af þessu verkefni ef vel tekst til svo þetta muni gefa fleiri afurðastöðvum tækifæri á að selja inn á þennan markað þar sem þó nokkur hefð er fyrir neyslu á sauðfjárafurðum.

Skilyrðin fyrir þessum útflutningi til Indlands er að lambakjötíð komi frá riðufrium svæðum og þarf að halda kjötinu aðskildu frá öðru kjöti í vinnslu og geymslum. Einnig er lögð sérstök áhersla á rekjanleika afurðarinnar. Matvælastofnun hefur unnið mjög gott starf í þessu verkefni og á hrós skilið.“

Gott verð mun fást

„Verðið sem fæst fyrir kjötið er

gott fyrir íslenska framleiðandann ef úr þessu verður,“ segir Andrés. „Kjarnafæði sendi fyrst út prufur til sendiráðs Íslands í Nýju-Delí á Indlandi fyrir tveimur árum þar sem íslenska lambakjötíð var kynnt fyrir áhrifamönnum í matreiðslugeiranum á Indlandi.

Kaupandinn hefur svo kynnt íslenska lambakjötíð fyrir matreiðslumönnum eftir að fyrsta prufusendingin fór út núna í byrjun október, meðal annars fjölmörgum af bestu hótélum í Nýju-Delí, höfuðborg Indlands, og fengið frábærar viðtökur.

Nú er búið að stíga fyrsta skrefið en fyrsta sendingin var að fara í gegn hjá indverskum tollayfirvöldum sem gekk vel. Næsta skref verður tekið í nóvember og vonandi getum við horft á Indland sem framtíðarmarkað fyrir íslenskt lambakjöt,“ segir Andrés.

Fjallalamb þreifur á Kínamörkuðum

Eins og komið hefur fram var áður veitt leyfi til útflutnings á lambakjöti til Kína með svipuðum skilyrðum. Þar er þó tilgreint að svæðin skuli vera riðufri í dag, en ekki skilyrt við að þar hafi aldrei greinst ríða eins og Indverjar gera kröfu um. Þar er hins vegar gerð krafa um að sláturhús, kjötpökkunarstöðvar og frystigeymslur séu á riðulausum svæðum. Björn Víkingur Björnsson, framkvæmdastjóri Fjallalambs á Kópaskeri, segir að Fjallalamb standi nú í viðræðum við fjóra aðila í Kína um sölu á lambakjöti og þær gangi mjög vel. „Það er ánægjulegt að svæðið fái nú að njóta þeirrar landfræðilegu sérstöðu sem það hefur.

Nú biðum við eftir heilbrigðis-vottorði frá Matvælastofnun en kínversk og íslensk yfirvöld eru að koma sér saman um ákveðið heilbrigðisvottorð sem mun fylgja vörunni alla leið til kaupenda.

Þegar það er komið þá þarf að skrá leyfi Fjallalambs á öllum tollstöðvum. Það er okkur mjög

Andrés Vilhjálmsson, sölustjóri Kjarnafæðis.

Mynd / Kjarnafæði

mikilvægt að þetta ferli taki sem stytst tíma, svo hægt sé að hefja sölu.“

Hundrað tonna útflutningsþörf

„Þegar þessu ferli er lokið ætti ekkert að standa í vegi fyrir því að fara að senda kjöt út. Útflutningsþörf Fjallalambs er ríflega 100 tonn, en ef við fáum gott verð þá munum við örugglega senda meira.

Mitt markmið er að fá gott verð fyrir vöruna þannig að bændur og Fjallalamb sjái sér hag í því að selja á þennan markað án þess að tapa á því. Ef það gengur eftir gætum við verið að tala um framtíðarviðskipti. Verðið skiptir öllu máli. Viðræður um verð eru í gangi en ég get ekki upplýst frekar um þau mál núna.

Kínverjar gera kröfu um það að sláturhúsið sé staðsett á hreinu svæði sem gerir það að verkum að Fjallalamb er eina húsið á landinu sem gat fengið leyfi. Það hefur aldrei komið upp ríða á svæði Fjallalambs þannig að ég geri fastlega ráð fyrir því að við getum líka fengið leyfi á Indlandi en ég hef aðallega verið

Björn Víkingur Björnsson, framkvæmdastjóri Fjallalambs.

Mynd / Fjallalamb

að skoða Kínamarkaðinn. Við erum að tala um mjög stóra markaði og þurfum því að vanda mjög til verka í samningunum,“ segir Björn Víkingur. /smh

Erpsstaðir hlutu Fjöreggið

Fjöreggið, viðurkenningu Matvæla- og næringarfræðafélags Íslands og Samtaka iðnaðarins, hlaut Rjótabúið á Erpsstöðum í Döllum, en það var afhent á Matvæladegi Matvæla- og næringarfræðafélags Íslands sem haldinn var á Grand hótél á fimmtudaginn.

Fjöreggið er veitt fyrir lofsvert framtak á matvæla- og næringarsviði. Í dag er framleitt gamaldags skyr, tvær tegundir af ostum á Erpsstöðum, margar tegundir af ís og skyrkonfekt. Á Erpsstöðum er rekin sveitaverslun sem selur framleiðsluvörur fyrirtækisins.

Önnur verkefni og fyrirtæki sem voru tilnefnd til Fjöreggsins voru: *Asta Lýsi*, blanda af íslensku astasantíni og síldarlýsi, *Efstidalur II*, fjölskyldubýli sem rekið er af fjórum systkinum og fjölskyldum þeirra, *Heilsuprótein*, framleiðsla á verðmætum afurðum úr mysu sem áður hefur verið fargað, og *Matartíminn*, vörumerki í eigu Sölufélags garðyrkjumanna sem framleiðir mat handa skólabörnum. /smh

Fyrirkomulag rjúpnaveiða 2018:

Fleiri veiðidagar á stærri veiðistofn

Náttúrufræðistofnun Íslands hefur metið að rjúpnastofninn þoli veiðar á 67 þúsund fuglum. Í fyrra var niðurstaðan 57 þúsund fuglar og árið 2016 40 þúsund fuglar. Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur ákveðið að veiðidagar rjúpu verði fimmtán talsins í ár, en í fyrra og árið 2016 voru þeir 12. Veiðitímabilið hófst á föstudaginn og skiptist niður á næstu fimm helgar.

Miðað er við að tíu rjúpur komi í hlut hvers veiðimanns ef þessum 67 þúsund fuglum er dreift jafnt á milli þeirra sem héldu til veiða á síðasta ári. Áfram er sölubann á rjúpum.

Sjálfbær rjúpnastofn

Í tilkynningu úr umhverfis- og auðlindaráðuneytinu kemur fram að meginstefna stjórnvalda sé að nýting rjúpnastofnsins skuli vera sjálfbær, sem og annarra auðlinda. Jafnframt skuli rjúpnaveiðimenn stunda hóflega veiði til eigin neyslu. „Til að vinna að sjálfbærri veiðistjórnun eru stundaðar mikilvægar rannsóknir

og vöktun á stofninum og síðan rekið stjórnerfi til að stýra veiðinni að viðmiðum um hvað telst sjálfbær nýting. Rjúpnastofninn stendur betur nú en undanfarin ár. Því er talið áætlanlegt að rýmka þann tíma sem hægt er að stunda veiðar. Það getur jafnframt orðið til þess að minnka álag á veiðislóð.“

Fyrirkomulag rjúpnaveiða 2018 er eftirfarandi samkvæmt tilkynningu úr umhverfis- og auðlindaráðuneytinu:

1. Heildarveiði árið 2018 miðast við 67.000 rjúpur sbr. mat Náttúrufræðistofnunar Íslands á veiðiþoli stofnsins.
2. Sölubann er á rjúpum. Óheimilt er að flytja út, bjóða til sölu eða selja rjúpur og rjúpnaafurðir. Með sölu er átt við hvers konar afhendingu gegn endurgjaldi. Umhverfisstofnun er falið að fylgja því eftir.
3. Hófsemi skal vera í fyrirrúmi. Veiðimenn eru eindregið hvattir til að sýna hófsemi og eru sérstaklega beðnir um að gera hvað þeir geta til að særa

ekki fugl umfram það sem þeir veiða m.a. með því að ljúka veiðum áður en rökkvar. Umhverfisstofnun verður falið að hvetja til hófsemi í veiðum. Veiðiverndarsvæði verður áfram á SV-landi líkt og undanfarin ár. Veiðidagar eru 15 og skiptast á fimm helgar, frá föstudegi til sunnudags og hefst veiði síðustu helgina í október sem hér segir:

- Föstudaginn 26. október til sunnudags 28. október, þrír dagar.
- Föstudaginn 2. nóvember til sunnudags 4. nóvember, þrír dagar.
- Föstudaginn 9. nóvember til sunnudags 11. nóvember, þrír dagar.
- Föstudaginn 16. nóvember til sunnudags 18. nóvember, þrír dagar.
- Föstudaginn 23. nóvember til sunnudags 25. nóvember, þrír dagar.
- 6. Fyrirsjáanleiki. Umhverfis- og auðlindaráðherra mun, til

samræmis við ákvæði laga nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, fela Umhverfisstofnun að höfðu samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands að hefja vinnu við gerð tillögu um fyrirkomulag rjúpnaveiða sem taki gildi frá og með haustinu 2019. Um það hafi stofnunin samstarf við Samráðsnefnd um sjálfbærar veiðar og eftir atvikum aðra aðila, en í nefndinni sitja fulltrúar Skotvís, Fuglaverndar, Bændasamtakanna og Náttúrustofa, auk fyrrgreindra stofnana. Sú tillaga liggir fyrir í febrúar nk. /smh

Neyðarkall úr fortíð!

Þessa dagana senda björgunarsveitirnar frá sér Neyðarkall sem nú kemur úr fortíðinni enda fagnar Slysavarnafélagið Landsbjörg 90 ára afmæli á þessu ári.

Með því að kaupa Neyðarkall tekur þú þátt í uppbyggingarstarfi björgunarsveitanna í landinu og stuðlar um leið að eigin öryggi og annarra.

Taktu vel á móti sjálfboðaliðum björgunarsveitanna og leggðu okkur lið.

Þetta er **Neyðarkall** til þín.

SLYSAVARNAFÉLAGIÐ
LANDSBJÖRG

Bændablaðið

– Mál gagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – **Sími:** 563 0339 – **Rekstur og markaðsmál:** Tjörvi Bjarnason tjorvi@bondi.is – **Blaðamenn:** Margrét Þ. Þórsdóttir mth@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilundur Hansen vilmundur@bondi.is – **Auglýsingastjóri:** Guðrún Hulda Pálsdóttir ghp@bondi.is – **Sími:** 563 0303 – **Netfang auglýsinga:** augl@bondi.is – **Vefur blaðsins:** www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Anna Kristín Ólafsdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: sjá forsíðu – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Erum við ASNAR?

Það er göfugt að vilja þjóð sinni vel og ekki sist ef það felur í sér að efla fjárhagslegan styrkleika íslenska orkuviðnæðisins, en er þá sama hvað það kostar?

Um áráraðir hafa áhrifamenn í íslenska orkugeiranum gælt við þann draum að Ísland verði eins konar Sáði-Arabía norðursins í orkumálum með sölu á raforku um sæstreng til útlanda. Ef um einfalda tvíhliða viðskiptasamninga væri að ræða milli Íslands og Bretlands væri málið kannski ekki svo ýkja flókið, en svo gott er það ekki. Ísland er aðili að Evrópska efnahagssvæðinu (EES) í gegnum samninga EFTA-rikkjanna við Evrópusambandið. Þeir samningar hafa læst Ísland inni í sérkennilegri atburðarás þar sem margir telja að okkur sé skylt að taka upp allar reglugerðir og tilskipanir sem skrifinnar í Brussel kunna að koka upp með síauknum kvöðum á aðildarriki EES-samningsins. Þess vegna hefur Alþingi Íslendinga samþykkt fyrir hönd Íslendinga ýmsar reglur sem orka oft og tíðum tvímælis.

Þannig var að sumra mati í pottinn búið þegar innleiddar voru hér að kröfu Evrópusambandsins reglur um aðskilnað framleiðslu og flutnings á raforku. Stofnað var sérstakt flutningsfyrirtæki sem leiddi til þess að orkukostnaður almennings hækkaði umtalsvert. Með þessari innleiðingu í gegnum EES-samninginn var ESB að undirbúa jarðvegin fyrir mögulega nýtingu Evrópu á orku frá Íslandi. Það var einfaldlega verið að hrinda af stað þróun á íslenska orkumarkaðskerfinu til samræmis við það evrópska. Í því sambandi skipti hagur íslenskra fjölskyldna spekulántana í Brussel akkúrat engu máli. Nú á að klára þessa samhæfingu með innleiðingu á því sem nefnt er þriðji orkupakki ESB. Þar eru það hagsmunir ESB-landa númer eitt, tvö og þrjú sem ráða ferðinni, en ekki Íslands.

Norski lagaprófessorinn Peter T. Örebech hefur sýnt fram á að með innleiðingu á Orkupakka 3 verða Íslendingar að undirgangast allt regluverkið sem þar liggur að baki og afsala sér yfirstjórn á eigin orkumálum í hendur ACER, yfirþjóðlegrar orkustofnunar Evrópu. Íslendingar munu engu fá ráðið um framvindu eigin orkumála eftir samþykkt þessa orkupakka. Við yrðum algjörlega háð markaðsaðstæðum á evrópskum orkumarkaði. Það þýðir í raun að óhjákvæmilegt er að raforka til almennings og fyrirtækja á Íslandi kemur til með að hækka verulega. Það mun líka ýta undir lagningu sæstrengs, sem er aðalmarkmið þessa gjörnings og mun enn frekar njörva Ísland inn í evrópskt raforkuviðskiptaumhverfi. Afleiðingin getur orðið verulega skert samkeppnisstaða okkar ylrættar og annars landbúnaðar, fiskiðnaðar, nýsköpunarfyrirtækja í málmiðnaði, ferðaþjónustu og fleiri greina.

Það er afar undarlegt að hugsa til þess að fólk sem hreykir sér af umhverfisvernd og landsbyggðarsjónarmiðum skuli nú standa frammi fyrir því í ríkisstjórn Íslands að samþykkja yfir sig valdaafsal til ACER sem leiða mun til stórkostlegra virkjunarframkvæmda á Íslandi. Landsvirkjun hefur þegar viðurkennt að rekstur sæstrengs þýði að hér þurfi að virkja sem nemur að minnsta kosti einni Kárahnjúkavirkjun eða tveim Blönduvirkjunum. Allt tal um að þetta snúist eingöngu um að koma ónýttu launaflí orkukerfisins í verð, er því fjarstæða. Svona rétt eins og þegar gulrót er veifað framan í asna. – Kannski erum við ekkert annað en ASNAR sem kikna í hjálidunum þegar kemur að samskiptunum við mjúkmála embættismenn frá Brussel. Afgreiðsla þingmanna á Alþingi mun væntanlega leiða í ljós hvort það er raunin. /HKR.

Sigurður Eypórsson

framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands — sigey@bondi.is

Þeir sem fylgst hafa með umræðum um landbúnaðarstefnuna á síðustu árum og áratugum hafa óneitanlega orðið varir við að um hana hefur verið deilt. Almennur velvilji er til bænda meðal almennings í landinu en gagnrýnin beinist oft og einatt að afurðastöðvunum og landbúnaðarstefnunni sem margir kalla „landbúnaðarkerfið“.

Stuðningur við landbúnað nemur um 2% af ríkisútgjöldum

Um það er ekki deilt að samfélag okkar styður við landbúnað með ýmsum hætti. Uppistaða þess stuðnings eru greiðslur sem renna til bænda uppfylli þeir ákveðin skilyrði sem geta verið margþætt. Þau geta snúist um framleiðsluhætti, framleiðslumagn eða að bændurnir hafi aflað sér ákveðinna réttinda. Verkefnið eru fjölbætt enda er landbúnaður ákaflega fjölbreytt starfsemi. Það er í boði stuðningur fyrir þá sem eru að hefja búskap, eru að fjárfesta eða endurnýja, fara út í lífræna ræktun og ýmislegt fleira. Allt er þetta gert á einhverjum forsendum sem uppfylla verður og virðast oft flóknar utan frá séð.

Margvíslegar reglur gilda um landbúnað eins og aðra matvælaframleiðslu enda viljum við öll að matvælin okkar séu örugg og þau séu framleidd við bestu mögulegu aðstæður. Gert er ráð fyrir að þessi beini stuðningur við landbúnað verði um það bil 16 milljarðar króna á næsta ári, sem er um það bil 2% af ríkisútgjöldum ársins.

Tollvernd er ætlað að jafna samkeppnisstöðu

Hin stöðin í stuðningnum er tollvernd sem er þá ætluð til að jafna samkeppnisstöðu innflutnings gagnvart innlendri framleiðslu. Hún hefur rýrnað talsvert undanfarin ár. Bæði hefur verið dregið úr henni almennt, samningar hafa verið gerðir sem hafa minnkað verndina á landbúnaðarvörum og sterk króna hefur svo rýrt verðgildi hennar enn frekar. Aðeins eru nú

Stærri myndin

lagðir tollar á ákveðnar landbúnaðarvörur og áætlað er að tekjur af þeim verði 2,9 milljarðar króna á næsta ári, sem eru 0,3% af áætluðum tekjum ríkisins. Tollverndin er því ekki orðin umfangsmikil.

Hver er tilgangur þess að styðja við landbúnað?

Það er eðlileg spurning að velt sé fyrir sér tilgangnum að baki. Meginspurningarnar eru tvær: Annars vegar er spurningin hvort að stuðningurinn sé aðallega til að greiða niður verð til neytenda og hins vegar hvort að hann sé til að styðja við byggð í landinu. Síðan má spyrja í þriðja lagi hvort að stuðningurinn eigi að nýtast til að stuðla að ákveðnum framleiðsluháttum í landinu.

Rökin að baki stuðningnum upphaflega voru þau að hann ætti að lækka verð til neytenda, enda hétu þetta lengi niðurgreiðslur og voru greiddar til afurðastöðva. Á vissan hátt virkar stuðningurinn enn þannig þegar hann er bundinn við ákveðna framleiðslu. Hann gerir þá bóndanum kleift að selja vöru sína á lægra verði en annars væri hægt og sú lækkan gengur áfram til neytandans. Þegar þetta var gert á sínum tíma fór mun hærra hlutfall útgjalda heimilanna til kaupa á matvælum en nú er. Núna er það hlutfall um 13% sem varið er til kaupa á mat og drykkjarvörum, bæði innlendum og erlendum.

Sé eina markmiðið að verðið sé sem lægst þá hefur það víðtæk áhrif. Við höfum lagt metnað okkar í að standa vörð um okkar upprunalegu búfjárfestofna og þá framleiðsluhætti sem hér hafa tíðkast um leið og leitað hefur verið allra leiða til hagræðingar og aukinnar framleiðni. Það hefur náðst mikill árangur á því sviði, en vissulega erum við ekki með hagkvæmstu framleiðslutækin ef við ætlum bara að hugsa um að verðið sé sem lægst. Það eru til búfjárfestofnar sem eru afurðahærri og víða eru búin orðin margfalt stærri en þau stærstu hérlandis. Þá eru líka víða notuð ýmiss konar lyf og hjálparefni til að fá dýrin til að vaxa hraðar og ná út úr þeim meiri afurðum. Við höfum ekki farið þær leiðir og engar áætlanir eru um það, en eigi verðið að ráða öllum ákvörðunum þá hefur það ýmislegt fleira í för með sér. Eigi samkeppnin við innflutning

áfram að fara sífellt harðnandi án þess að neitt komi á móti og innflutningur búi við önnur skilyrði en innlend framleiðsla þá munu þessar spurningar koma upp. Það er óhjákvæmilegt.

Er landbúnaðarstefna það sama og byggðastefna?

Í öðru lagi þá er stundum spurt hvort að landbúnaðarstefnan eigi að styðja við byggð. Hún gerir það auðvitað alltaf á einhvern hátt í ljósi þess að landbúnaðurinn er staðsettur í dreifbýlinu en spurningin snýr þá frekar að því hvort að það eigi að styðja við landbúnað án þess að tengja það ákveðnum greinum eða ákveðinni framleiðslu. Með því er þá verið að horfa minna á verð ákveðinna vara til neytenda, en stuðningurinn mun eftir sem áður koma fram óbeint í þeirri framleiðslu sem mun eiga sér stað á hverjum tíma. Gagnsæið verður ekki eins mikið gagnvart skattgreiðendum og það er þá ekki verið að greiða fyrir ákveðna framleiðslu með sama hætti og gert er í dag. Samt sem áður er víða verið að þróa landbúnaðarstefnuna í þessa átt, til dæmis innan ESB og hugmyndir um landbúnaðarstefnu Bretlands eftir Brexit eru enn opnari en hjá sambandinu sjálfu. Mjög mismunandi skoðanir eru uppi um skilvirkni stefnu sem þessarar en vissulega veitir hún ákveðið svigrúm, en það er heldur ekki eins afmarkað hverju bændur eiga að skila á móti.

Í þriðja lagi má svo spyrja hvort að landbúnaðarstefnan eigi að verða til þess að stuðla að ákveðnum framleiðsluháttum. Hún gerir það líka á vissan hátt eins og málum er háttað í dag en ætti hún að ýta enn frekar undir það, s.s. varðandi þá þætti sem við teljum okkar sérstöðu og taka þá tillit til þess hvaða áhrif það hefur á kostnaðinn? Það er atriði sem ýmsir hafa rætt og kunna að fá meira vægi, s.s. umhverfis- og loftslagsmál, landnýting og fleira en enn er margt óljóst í þeim hugmyndum.

Skoðanir á þessu öllu eru auðvitað skiptar og umræðan mun halda áfram, en það er þýðingarmikið að þeir sem vilja fjalla um landbúnaðarstefnuna byrji á því að draga fram hvaða markmið þeir hafa og tali þá um þau með skýrum hætti. Það er alltaf fyrsta skrefið að hafa markmiðin á hreinu.

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Þingeyri stendur við Dýrafjörð og eru íbúar ásamt sveitinni í kring um 400 talsins. Nafnið Þingeyri mun vera dregið af Dýrafjarðarþingi sem þar var háð til forna. Þingeyri er mjög gamall verslunarstaður og þar stendur meðal annars pakkhús eða vörugæymsla frá fyrri hluta 18. aldar. Pakkúsið var byggt 1734 en það er talið vera eitt af elstu húsum landsins. Á Þingeyri var bælistöð bandarískra lúðuveiðimanna seint á 19. öld og franskir duggarar voru þar tíðir gestir. Elsta starfandi vélsmíðja landsins er á Þingeyri. Smiðjan sem er nánast í upprunalegu formi ber nafn Guðmundar J. Sigurðssonar sem tók til starfa árið 1913. Til hennar leituðu innlend og erlend skip eftir þjónustu sem var annáluð jafnt innan lands sem utan.

Mynd / Hörður Kristjánsson

LÍF&STARF

Sauðfjárræktarbúið á Butru í Fljótshlíð var valið ræktunarbú ársins 2017 í Rangárvallasýslu á sýningunni en þar búa hjónin Oddný Steina Valsdóttir, formaður Landssambands sauðfjárbænda og Ágúst Jensson, hér með viðurkenningarskjalið og bikarinn sem þau fengu. Með þeim eru börnin þeirra, Valur og Auður, en Jens Eyvindur er í hvarfi. Í Butru eru um 500 vetrarfóðraðar kindur. Meðalkynbótamat ánnu á búinu hefur hækkað um 0,52 stig á ári fyrir árabilið 2010–2016. Árið 2017 voru reiknaðar afurðir eftir hverja kind 35,8 kíló, fallþungi sláturlamba var 17 kíló, gerðarmat sláturlamba 9,2 og fitumat sláturlamba 5,8. „Sauðfjárbúið í Butru hefur byggst upp af miklum myndarskap síðustu ár með markvissum kynbótum á hverju ári þar sem notkun sæðinga og kaup á kynbótafé hafa lagt grunninn að þessum árangri“, segir m.a. á viðurkenningarskjalinu.

Myndir / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Dagur sauðkindarinnar tókst frábærlega

— Sýningin haldin í fyrsta skipti í reiðhöllinni á Gaddstaðafliótum við Hellu

Félag sauðfjárbænda í Rangárvallasýslu stóð fyrir Degi sauðkindarinnar laugar- daginn 20. október. Þangað mættu fjáreigendur af öllu svæðinu á milli Þjórsár og Markarfljóts.

Fjöldi fólks og fjár var á sýningunni sem þótti takast afar vel.

Ræktunarbú ársins

Þarna voru m.a. veitt verðlaun fyrir ræktunarbú ársins en þau hlutu Oddný Steina Valsdóttir og Ágúst Jensson í Butru.

Litfegursta gimbrin var líka valin af áhorfendum og varð grámóbotnótt gimbur frá Djúpadal þar hlutskörpust.

Kótiletta sýningarinnar var Botni frá Skíðabakka

Alls mættu 22 hyrndir hrútar til leiks og 8 kollóttir. Af hyrnum hrútum bar lamb nr. 39 frá Skíðabakka 3 í Landeyjum sigur úr bítum með 89,0 stig, hvítur hrútur undan heimahrút sem kallaður er Botni. Hlaut hann líka verðlaun fyrir að vera „kótiletta“ sýningarinnar. Þetta lamb var með þykkasta bakvöðvann, eða 43 mm. Eigandi hans og ræktandi er Erlendur Árnason á Skíðabakka.

Í öðru sæti var lamb nr. 398 frá Hemlu II í Landeyjum, hvítur undan heimahrútnum Auði. Ræktendur hans eru Lovísa Ragnarsdóttir og Vignir Siggeirsson í Hemlu. Hann fékk 88,5 stig.

Í þriðja sæti varð hvítur hrútur frá Rökkva Hljómi Kristjánssyni á Hólum á Rangárvöllum undan Burkna frá Mýrum 2 (sæðingarhrút) með 88,0 stig.

Kollóttu sigurhrútarnir komu allir frá Árbæ í Holtum

Kollóttu sigurhrútarnir komu allir frá Guðmundi Bæringssyni í Árbæ í Holtum. Þar voru tvílembingar númer 32 og 33 undan heimahrútnum Birkí sem stóðu efstir og í þriðja sæti var lambhrútur númer 51 undan Alfi sem einnig er heimahrútur. Tvílembingarnir fengu 89,0 og 89,5 stig og lamb nr. 51 fékk 88,0 stig.

Guðmundur í Árbæ líka með þrjár efstu kollóttu gimbrannar

Í kollóttu gimbrahópnum var Guðmundur í Árbæ að nýju með þrjár efstu gimbrannar og voru tvær efstu tvílembingar undan Birkí. Í þriðja sæti var svo gimbur nr. 24 undan Adam sem Guðmundur keypti fyrir

Mikill áhugi er alltaf á Degi íslensku sauðkindarinnar í Rangárvallasýslu en núna var sýningin haldin í fyrsta skipti í reiðhöllinni á Gaddstaðafliótum við Hellu.

Hermann Árnason á Hvolsvelli (t.v.) og Guðmundur Viðarsson í Skálakoti voru kynnar dagsins, auk þess sem Hermann sá um að dæma hrútana og gimbrannar.

Kristinn Hákonarson var með smalahunda- sýningu í reiðhöllinni. Hér er hann að sýna Sólveigu Pálmadóttur á Selfossi eitthvað sniðugt í símanum sínum. Hundurinn og kindurnar bíða á meðan.

Hjónin María Pálsdóttir og Hörður Guðmunds- son frá Böðmóðsstöðum í Bláskógabyggð mæta alltaf á Dag íslensku sauðkindarinnar og hafa gaman af.

vestan og hefur notað hann ásamt nágretta sínum.

Frá vinstri, Lotta í Hemru. Steinn í Hjarðar- brekku, Kristín á Arngæisstöðum og Hulda á Tyrfringsstöðum bera saman bækur sínar og fara yfir dómarablaðið.

Áhugasamir gestir á sýningunni, frá vinstri, Kristján og Auður í Hólum, Laufey frá Skíðabakka og Þórir og Ásdís í Miðkoti.

Efsti veturgamli hrúturinn kom einnig frá Guðmundi í Árbæ

Í hópi veturgamalla hrúta var það enn Guðmundur í Árbæ sem átti efsta veturgamla hrútinn og er hann kollóttur nr. 17-007 og heitir Logi. Í öðru sæti var hrútur frá Helga Benediktssyni, Regúlu Rudin og Símoni Helga Helgasyni í Austvaðsholti nr. 17-175 og í þriðja sæti hrútur númer 17-750 frá Ágústi Rúnarssyni í Vestra-Fiflholti.

Efsti hyrnda gimbrin er frá Skíðabakka

Erlendur á Skíðabakka var efstur með hyrnda gimbur númer 49. Í öðru sæti voru Benedikt og Lilja í Djúpadal með gimbur nr. 54 og í þriðja sæti var gimbur frá Ágústi Rúnarssyni í Vestra-Fiflholti nr. 18.

MÆLT AF MUNNI FRAM

213

Fýrr en fram er haldið þessum vísnaþætti, þarf að gera skil þeirri vísu sem ég vísaði til **Dagbjarts á Hrisum** í von um að hann vissi höfund að. „Frjálst er í Flókadal / framsóknarmannaval,“ o.s.frv.

Fjöldi fólks hefur haft samband við mig, og sagst vita gjör um kveðskapinn. Sá gjörfróðasti sem haft hefur samband er **Máni Sigurjónsson**, Vallargerði í Kópavogi. Máni er sonur **sr. Sigurjóns Jónssonar** sem þjónaði söfnuði í Fljótum í Skagafirði (Flókadal) og sat á Barði árin 1917 til 1920. Síðan flytur Sigurjón þjónustu sína að Kirkjubæ í Hróarstungu og gegndi þar prestskap til 1965.

Sigurjón var ágætlega hagarður og orti m.a. langan brag um Héraðsbúa sem vel er þekktur og sunginn enn í dag sem gleðiefni. Þar er að finna erindi sem hefst með þessum tveimur fyrstu vísuorðum, „Glatt er á Gálgaás, / Gróa á hverjum bás,“ o.s.frv. Það fékk ég staðfest hjá Mána, að síðan hefði faðir hans „nýtt“ sér niðurlag vísu sem hann lærði norður í Fljótum og er eignuð **Ludvik Kemp** vegaverkstjóra sem starfaði við vegbætur í Fljótum (Flókadal). Vísa Sigurjóns er því sannanlega sameiginlegt hugverk hans og Ludviks Kemp:

Glatt er á Gálgaás,
Gróa á hverjum bás,
„það er nú þjóðlegur staður.
Enginn af öðrum ber,
efalaust þaðan fer
til andskotans annar hver maður“

Erindi **Ludviks Kemp** er ort öllu fyrr en erindi **sr. Sigurjóns**, og talið úr lengri skætingsbrag sem Ludvik hafi ort um Fljótafólk. **Máni** segir mér, að faðir sinn hafi lært erindið þá hann gegndi þjónustu á Barði og sagt það verk Ludviks Kemp. Því stendur stakan sem ég birti í síðasta vísnaþætti rétt og rimuð eftir **Ludvik**. Dagbjart bið ég afsökunar á að ætla erindið framsóknarmönnum í Flókadal í Borgarfirði.

Hugulsemi **Davíðs Hjálmars Haraldssonar** er fágæt. Það er sem hann finni á sér þegar sneystist um nýjar vísur í Bændablaðspættinum. Svofelldan pósti fékk ég á netfangið nýverið:

Hrúgist að þér hrossataðið
hreyta því á túnið má.
Viltu ögn í Bændablaðið?
Bestu kveðjur,
DHH

Meðliggjandi var bragur ærið snjall sem hér fer á eftir og **Davíð** nefnir Haustlægð:

Við Eyjafjörð er oftast blítt,
nær alltaf stafalogn og hlýtt,
svo öllum þótti næsta nýtt
og napurt þegar hvessti.
Af snúrum tættust vinnuföt og vesti.

Um allan fjörðinn bændum brá,
um búsmala nú varð að sjá
og margur átti úti há
og einn að frúnni gáði.
Svo brast hann á en Birta Líf því spáði.

Og svo varð hvasst og sjórinna rauk
og svartmálaður járnkarl fauk
á fjóra hesta inni, auk
eins sem var að bíta
og þá á hrút og hrafn sem var að skíta.

Af heitum pottum hurfu lok,
við Hauganes var stólparok,
í fréttum kom að fjallið Ok
fyki þangað norður.
Já, allt var laust því engar héldu skorður.

Loks gekk hann niður, sorgarsjón
að sjá er hér og mikið tjón
en lítið gráta Gunna og Jón
þó glati fé og arfa.
Í Becromal fær bændafólkið starfa.

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggd1@gmail.com

FRÉTTIR

Kerecis hlaut Nýsköpunarverðlaun Íslands 2018

— Frumkvöðull í þróun gervihúðar úr fiskroði

Fyrirtækið Kerecis á Ísafirði hlaut Nýsköpunarverðlaun Íslands 2018 sem afhent voru á Nýsköpunarþingi nýlega. Guðmundur Fertram Sigurjónsson, stofnandi og forstjóri Kerecis, veitti verðlaununum viðtöku úr hendi Þórdísar Kolbrúnar R. Gylfadóttur, ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra.

Kerecis er nýsköpunarfyrirtæki sem vinnur að þróun fjölmargra vara sem tengjast húð- og vefjavíðgerðum. Meginstefið í starfsemi fyrirtækisins er hagnýting á náttúrulegum efnum sem styðja við endursköpun húðar og líkamsvefja. Fyrirtækið er með höfuðstöðvar og framleiðslu á Ísafirði og hóf rekstur fyrir átta árum. Í rökstuðningi dómnefndar segir: Kerecis hefur leitt öflugt

nýsköpunarstarf sem tengir saman nýja notkunarmöguleika á sjávarafurðum í heilbrigðistækni. Fyrirtækið byggir á sterkum þekkingargrunni og virku samstarfi við lækna, fyrirtæki og rannsóknastofnanir.

Undanfarið hefur fyrirtækið náð góðum árangri á markaði vegna sérstöðu afurða fyrirtækisins, enda hefur Kerecis einkaleyfarið tækni sína í yfir 50 löndum. Fyrirtækið hefur fengið fjölda viðurkenninga á undanföllum árum og árið 2017 hlaut fyrirtækið Vaxtarsprotu ársins, sem það nýsköpunarfyrirtæki sem óx hraðast á Íslandi. Samhliða aukinni markaðssetningu hefur störfum hjá fyrirtækinu fjölgað hratt og þar starfa nú yfir 50 manns við þróun, framleiðslu og sölu.

Haraldur Gunnar (t.v.) og Guðmar Jón eru hæstánægðir með viðtökurnar á nýju kjötvinnslunni þeirra á Hellu enda brosa þeir breitt alla daga. Myndir / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Vilt og alið, ný kjötvinnsla á Hellu: Mikið að gera í úrbeiningu fyrir bændur

Félagarnir og frændurnir Guðmar Jón Tómasson og Haraldur Gunnar Helgason, sem báðir eru undan Eyjafjöllunum, opnuðu í haust kjötvinnslu á Hellu sem heitir „Vilt og alið“. Auk þess að vera með verslun og gistingu fyrir ferðamenn í fimm herbergjum á efri hæð hússins. Kjötvinnslan hefur gengið ótrúlega vel.

„Já, það hefur verið allt vitlaust að gera frá því að við opnuðum og móttökurnar hafa verið æðislegar, við áttum aldrei von á þessu,“ segir Guðmar Jón. Félagarnir bjóða upp á úrbeiningu og pökkun á kjöti af nautgripum, hrossum, lömbum og hreindýrum.

Auk þess flytja þeir inn gæða krydd frá Þýskalandi, ásamt því að selja svínakjöt frá Korngrísi í Laxárdal í kjötbörðinu sínu. „Við heyrum ekki annað en að fólk sé mjög ánægt með vörurnar okkar í kjötbörðinu enda erum við að fá fólk víða að af Suðurlandi til okkar og af höfuðborgarsvæðinu sem er alveg frábært, það spyrst út hvað kjötið okkar er gott, það er besta auglýsingin,“ segir Haraldur

Ánægðir viðskiptavinir er besta auglýsingin sem Haraldur Gunnar og Guðmar Jón segjast fá. Hér eru tvær hressar húsmæður sem versla mikið hjá þeim.

Kryddið í versluninni þykir einstaklega gott og þægilegt í notkun enda eru strákarnir að springa úr monti að hafa það í sölu hjá sér beint frá Þýskalandi.

Nýja kjötvinnslan og gistingin sem er á efri hæðinni er í þessu húsi við Þingskála 4 á Hellu.

Gunnar. Verslunin er opin alla virka daga frá 10.00 til 18.00 og á laugardögum frá 10.00 til 14.00.

/MHH

Raforkubændur halda aðalfund á Laxárbakka

Aðalfundur Landssamtaka raforkubænda árið 2018 verður haldinn á Laxárbakka í Hvalfjarðarsveit laugardaginn 10. nóvember og hefst hann kl. 13.00.

Landssamtök raforkubænda er hagsmunafélag þeirra sem eiga og reka litlar virkjanir allt að 10 MW, hyggja að framkvæmdum eða hafa almennan áhuga á orkumálum.

Landssamtökin voru hluti af sýningarbás Orkustofnunar á sýningunni, Íslenskur landbúnaður 2018 sem haldin var í Laugardalshöll, helgina 12.–14 október. Enda er tilgangur félagsins m.a. að stuðla að rannsóknum og úttekt á mögulegri raforkuframleiðslu. Orkustofnun kynnir á sýningunni smávirkjanaverkefni sitt en þeir sem eru með hugmynd að vatnsaflsvirkjun geta óskað eftir því að Orkustofnun meti

lágmarksrennsli fyrir virkjunina og stilli upp hugmynd að henni. Sjá einnig frétt á heimasíðu stofnunarinnar, os.is.

Aðalfundi Landssamtaka raforkubænda er ætlað að fylgja eftir þeim mikla almenna áhuga á orkumálum er við upplifðum í sýningarbás Orkustofnunar ásamt því að vinna ótullega að helstu baráttumálum samtakanna.

Ítarleg dagskrá aðalfundar er væntanleg á heimasíðu samtakanna, raforkubondi.wordpress.com.

Opin umræða um götubita og íslenska matarmenningu: Segjum sögu um upprunann

Íslenski sjávarklasinn stóð fyrir opinni umræðu um fyrirbærið „götubiti“ (street food) og íslenska matarmenningu síðastliðinn fimmtudag undir yfirskriftinni Lyst 2018 - Íslenski götubitinn. Umræðan fór fram í Húsi sjávarklasans á Grandagarði, þar sem Fiskmarkaður Íslands er til húsa.

Íslenski sjávarklasinn rekur tvær mathallir þar sem svokallaða „street food-staði“ er að finna; Hlemm mathöll og Granda mathöll og nýlegar fréttir benda til að mathöllum muni fjölga eitthvað á næstu misserum í Reykjavík; meðal annars í Kringlunni og á Bildshöfða.

Götubitinn eflist um hinn vestræna heim

Í greiningu Íslenska sjávarklasans, sem var birt undir yfirsögninni Getur götubitinn eflt íslenska matvælageirann? í aðdraganda viðburðarins á fimmtudaginn, kemur fram að götubitamenningin hafi eflist mikið víða um hinn vestræna heim og virðist stefna í að Ísland verði þar enginn eftirbátur. Þar segir að matur og vangaveltur um mat virðist nú taka meira pláss

Lotte Kjær Andersen, framkvæmdastjóri Torvehallerne í Kaupmannahöfn, sem hýsir fjölda smárra street food-staða.

í almenningsrýminu en oftast áður. „Matur og framleiðsla er einfaldlega í tisku og tímarit, blöð og bækur um mat hafa líklega aldrei verið vinsælli. Í þessu umhverfi verður vélvædd matvælaframleiðsla og veitingastaðakeðjur ekki jafn vinsælar og áður. [...] Eitt einkenni þessara breytinga mætti kalla hina

nýju matarhugsun en hana má skýrt greina í tilkomu hugtaka á borð við staðbundin matvæli (e. locally sourced), lífræn ræktun og lífræn matvæli (e. organic), árstíðabundin framleiðsla (e. seasonal), sanngjarnir viðskiptahættir (e. fair trade), „slow food“, beint frá býli og fleira í þessum dúr. Hér mætti einnig bæta við vaxandi áhuga fyrir götubita (e. street food) sem hér verður fjallað nánar um. Götubitastaðir eiga sér langa sögu í alþjóðlegri matarmenningu. [...] Einkenni götubitastaða nútímans eru þau að þeir bjóða ýmsa smárétti á viðráðanlegu verði og eru oft í eigu fjölskyldna eða einstaklinga sem sjálf vinna við matargerðina. [...] Fólk vill í auknum mæli vita hvaðan maturinn þeirra kemur, hvernig hann er unninn og jafnvel sjá hvernig það er gert. Hin nýja matarhugsun snýst því oft en ekki um að leita aftur til upprunans.“

Eftirtaldir fimm örfyrirlestrar voru haldnir um íslenska götubitann: **Lotte Kjær Andersen, framkvæmdastjóri Torvehallerne:** „The development and future of street food in Scandinavia“; **Róbert Aron Magnússon, stofnandi Reykjavík Street Food:** „Reynslan af rekstri Reykjavík Street Food“; **Steingrímur Sigurgeirsson**

Steingrímur Sigurgeirsson, sem rekur vefinn vinotek.is, flutti örfyrirlesturinn Götubitinn frá sjónarhóli sælkerans. Myndir / Frank Nieuwenhuis

Franz Gunnarsson, markaðsstjóri mathallar Íslenska sjávarklasans, segir viðburðinn hafa verið vel heppnaðan. Hann tekur eftirfarandi tíu punkta um götubitann út úr örfyrirlestrunum sem voru fluttir á fimmtudaginn.

1. Verum stolt af að nota íslensku á stöðunum og kalla þá íslenskum nöfnum – erlendir gestir vilja upplifa okkar menningu.
2. Verum frumleg í réttum og gerum fáa rétti en gerum þá sem mest frá grunni.
3. Umhverfið á að njóta vafans á öllum sviðum.
4. Götubitastaðir eiga að vera í eigu einstaklinga eða hóps sem hefur ástríðu fyrir mat – ekki sjóða eða keðja.
5. Njótum fjölbreytninnar í götubita; úti eða inni, blanda af kaupmennsku og veitingasölu, bændamarkaður, pop-up vagnar, vegan og bacon.
6. Verum sanngjörn í verði.
7. Hugsum um hönnun á öllum stigum – í uppsetningu staðanna, því samfélagi sem við erum að byggja og ekki síst í framsetningu matarins.
8. „Bitinn“ skiptir meiru máli en „gatan“. Götubiti á að vera lostæti en hann má vera hvar sem er; á torgum, í iðnaðarhverfum, í skemmum, í íbúðahverfum.
9. Höfum sögu að segja um uppruna staðanna, þá rétti sem við framreiðum eða hvaðan við komum.
10. Það á alltaf að vera nýsköpunarandi og gaman í kringum götubitann.

frá vinotek.is: „Götubitinn frá sjónarhóli sælkerans“, **Laufey Haraldsdóttir, lektor við Háskólann á Hólum:** „Íslenska

eldhúsið og götubitinn“ og **Edda Ívarsdóttir borgarhönnuður:** „Reykjavík, skipulag götubitasölu“. /smh

Um leið og við

ÞÖKKUM FYRIR (FJÁR)MAGNAÐA LANDBÚNAÐARSÝNINGU

viljum við minna á að Eignaleiga er góður kostur

1

Þú finnur atvinnutæki
sem hentar þínum rekstri.

2

Lykill sér um
fjármögnunina.

3

Þú aflar tekna
á tækið.

Alla jafna er tækið sjálft eina tryggingin fyrir fjármögnuninni en fjármagnað er allt að 90% af kaupverði án virðisauka þegar um Kaupleigusamning er að ræða. Í góðu samstarfi við innflytjendur og þjónustuaðila er markmið Lykils að finna skynsamlegustu lausnina í hverju tilfelli.

FRÉTTIR

Skipuleggjendur hæstánægðir með fyrstu REKO-afhendingarnar á Akranesi og í Kópavogi:

Matvælaframleiðendur afhentu vörur sínar milliliðalaust til neytenda

– Næstu afhendingar verða 3. og 17. nóvember

Fyrsta afhending úr svokölluðum REKO-hópum, sem eru starfræktir á Facebook, var laugardaginn 13. október. Um milliliðalaus viðskipti er að ræða á milli smáframleiðenda matvæla – eða bænda – við neytendur.

Um tvo hópa er að ræða; REKO Vesturland og REKO Reykjavík – og áttu neytendur stefnumót við framleiðendurna á bílplani Krónunnar á Akranesi annars vegar og á bílplani Krónunnar í Lindum Kópavogs hins vegar. Meðlimir í þessum hópum sem voru mættir á afhendingarstaðinn höfðu þá þegar lagt inn pantanir hjá framleiðendum og greitt fyrir með rafrænum hætti.

Kristján Þór Júlíusson, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra, var í hópi neytenda sem hafði lagt inn pöntun í Reykjavíkurhópnum og var mættur til að taka við vörum úr hendi framleiðanda síns. Hann ræddi við framleiðendur og aðra þá sem voru mættir á svæðið. Að sögn skipuleggjendanna gekk afhendingin hratt og vel fyrir sig og fóru neytendur, framleiðendur og skipuleggjendur ánægðir heim.

Smáframleiðendurnir færast ofar í virðiskeðjunni

Tilgangurinn með REKO er að efla nærsamfélagsneyslu og færa framleiðendur og kaupendur nær hver öðrum; gera matarhandverki og heimavinnslu herra undir höfði og færa smáframleiðendur ofar í virðiskeðjunni.

Ánægðir neytendur með vörur sínar á Akranesi.

Myndir / REKO Akranes

Arnheiður Hjörleifsdóttir, stjórnandi REKO Reykjavík, og Hlédís Sveinsdóttir, stjórnandi REKO Akranes, við Krónuna á Akranesi.

Arnheiður Hjörleifsdóttir er bóndi á Bjarneyjarsandi á Hvalfjarðarströnd og kom færandi hendi á bílastæði Krónunnar á Akranesi.

REKO er tekið úr sænsku og er stytting á „vistvænir og heiðarlegir viðskiptahættir“. Fyrirmyndin kemur frá Finnlandi og hefur verið að ryðja sér til rúms á Norðurlöndunum og á meginlandi Evrópu. Matarauður Íslands – í samvinnu við Bændasamtök Íslands – hefur unnið að því að koma REKO-hugmyndafræðinni af stað hér á landi og eru fleiri hópar að myndast um land allt.

Næstu afhendingar í nóvember

Næsta afhending REKO Vesturlands verður 3. nóvember við Fjölbrautaskóla Snæfellinga í Grundarfirði milli klukkan 11 og 12. Þar næst verður afhending 17. nóvember á bílplani Krónunnar á Akranesi milli klukkan 11 og 12 og sama dag verður afhending hjá REKO Reykjavík á bílplani Krónunnar í Lindum milli klukkan 14 og 15.

Sérstakur viðburður er stofnaður í kringum hvern afhendingardag innan hvers REKO-hóps og bjóða framleiðendur vörur sínar til sölu með stöðufærslu inn í viðburðinum. Áhugasamir senda þeim svo skilaboð þar sem þeir tilgreina hvað þeir vilji kaupa; annaðhvort með athugasemdum við færslurnar eða í einkaskilaboðum. Vörur eru ekki til sölu á staðnum því þetta er eingöngu afhending á fyrirfram pöntuðum og greiddum vörum – en ekki markaður. Allir matvælaframleiðendur með starfsleyfi hafa leyfi til að selja vörur sínar í gegnum þessa hópa. /smh

Af sveitarstjórnarfundum í Mýrdalshreppi, talið frá vinstri: Ragnheiður Högnadóttir og sonurinn, Ástþór Jón Tryggvason, þá Drífa Bjarnadóttir og Einar Freyr Elínarson oddviti og Ingi Már Björnsson.

Nítján ára í sveitarstjórn í Mýrdalshreppi:

Situr með mömmu sinni á sveitarstjórnarfundum

Þau skemmtilegu tímamót urðu á síðasta fundi sveitarstjórnar Mýrdalshrepps að þar tók yngsti sveitarstjórnarfulltrúi í sögu sveitarfélagsins sæti, Ástþór Jón Tryggvason, sem er aðeins 19 ára gamall.

Það skemmtilega er að mamma hans, Ragnheiður Högnadóttir, 55 ára, sat líka fundinn. Bæði eiga þau sæti í sveitarstjórninni sem fulltrúar L-lista framtíðar í Mýrdalshreppi.

/MHH

Icelandic Lamb gerði samstarfssamning við Hönnunarmiðstöðina: Tenging bænda við hönnuðina

Markaðsstofa sauðfjárbænda, Icelandic Lamb, gerði á dögunum samstarfssamning við Hönnunarmiðstöð Íslands – og telst þessi samningur vera númer 200 í röð þeirra samstarfssamninga sem Icelandic Lamb hefur gert. Tílefnið var að Hönnunarmiðstöð Íslands fagnar tíu ára afmæli sínu á þessu ári.

Að sögn Ninju Ómarsdóttur, verkefnisstjóra hjá Icelandic Lamb á sviði ullarafurða, var Hönnunarmiðstöðinni færð gjöf í tilefni afmælisins.

„Við gáfum Sindrastólinn með G.Á. húsgögnum, sem framleiðir hann. Sindrastóllinn er klassísk hönnun og nýlega kominn aftur í framleiðslu í tilefni 50 ára afmælis hans – en hann var hannaður 1962 af Ásgeiri Einarssyni. Viðskiptavinir geta valið þá gæru og litaafbrigði sem þeir vilja á sinn stól sem gerir hvern stól einstakan.“

Mikilvægt að tengja bændur betur við hönnuðina

Ninja segir mikilvægt að tengja bændur betur við hönnunarferlið og hönnuðina. „Hönnuðirnir taka við hrávöru bændanna sem mikil vinna hefur farið í að framleiða. Það er allra hagur að vel takist til í öllu ferlinu sem á sér stað svo að virðisaukningin geti orðið sem mest, að hönnunarvara í háum gæðaflokki verði til – og seld hérlandis eða erlendis,“ segir Ninja.

Frá afhendingu Sindrastólsins. Grétar Árnason, eigandi G.Á. húsgagna, Svavar Halldórsson, framkvæmdastjóri Icelandic Lamb og Sara Jónsdóttir, verkefnastjóri hjá Hönnunarmiðstöð Íslands. Sindrastóllinn er sígild íslensk hönnun Ásgeirs Einarssonar sem aftur er kominn í framleiðslu.

Verðmætasköpunin í íslenski hönnun

Hönnunarmiðstöð Íslands er kynningar- og upplýsingamiðstöð fyrir íslenska hönnun á Íslandi og erlendis og er meginhlutverk hennar að efla skilning þjóðarinnar á mikilvægi hönnunar fyrir samfélagið og íslenskt efnahagslíf og benda á þá miklu verðmætasköpun sem getur falist í íslenski hönnun fyrir þjóðfélagið allt.

Hönnunarmiðstöð stuðlar að framgangi íslenskra hönnuða erlendis, enda felast þar stór

tækifæri fyrir íslenska hönnun og framleiðsluvörur.

Hönnunarmiðstöðin er í eigu Arkitektafélags Íslands, Félags húsgagna- og innanhússarkitekta, Félags íslenskra landslagsarkitekta, Félags vöru- og iðnhönnuða, Leirlistafélags Íslands, Fatahönnunarfélags Íslands, Textilfélagsins, Félags íslenskra gullsmíða og Félags íslenskra teiknara.

Hönnunarmiðstöð Íslands er rekin fyrir fjárframlög frá mennta- og menningarmálaráðuneyti og atvinnuvega- og nýsköpunaráðuneyti. /smh

Bændablaðið
Kemur næst út
15. nóvember
Smáauglýsingar 56-30-300

Ósamsett: 13.235.000 m/vsk

Samsett: 18.965.000 m/vsk

Ath: Verð geta breyst eftir gengi evrunnar

Ósamsett: 13.895.000 m/vsk

Samsett: 19.475.000 m/vsk

Ath: Verð geta breyst eftir gengi evrunnar

Seve er rótgróið fyrirtæki með sérfræðipækkingu í hönnun og byggingu húsa á Norðurlöndum. Nýjasta hönnun Seve hentar vel fyrir landeigendur sem hafa áhuga á að koma upp gisti-starfsemi á jörðum sínum.

Húsin eru 93 fermetrar og í hverju húsi eru tvær eða fjórar íbúðareiningar. Auðvelt er að bæta við einingum og fjölga húsum eftir því sem eftirspurn eykst.

Húsin voru hönnuð fyrir íslenskar aðstæður af Friðriki Friðrikssyni arkitekt og uppfylla íslenska byggingarreglugerð að öllu leyti. Starfsemi í húsunum getur hafist fljótlega eftir að framkvæmdir hefjast. Starfsmenn Seve reisa húsin og hafa þau tilbúin þegar þér hentar.

Kynntu þér úrval húsa á www.seve.ee

Nánari upplýsingar veitir:
Ómar Guðmundsson
s: 696-3559 / omar@seve.ee

RÆKTAÐU FERÐAMENN

FRÉTTIR

Aðalfundur Samtaka selabænda: Selveiðar nánast ekkert stundaðar lengur

– en fjöldi ánetjast og drepst í grásleppunetum

Aðalfundur Samtaka selabænda verður haldinn í Kötlu á 2. hæð Hótel Sögu, laugardaginn 10. nóvember nk. kl. 9.00. Æðarbændur funda kl 11.00.

Selabændur og æðarbændur eru að stórum hluta sami hópurinn, þó eitthvað hafi kvarnast úr selveiðinni á undanförnum árum og minna lagt upp úr þeirri hlunnindanýtingu.

Pétur Guðmundsson frá Ófeigsfirði.

Pétur Guðmundsson frá Ófeigsfirði er formaður Samtaka selabænda. Hann segir nánast enga selveiði stundaða lengur, enda ekkert fyrir skinn eða aðrar afurðir að hafa. Það er helst að einn og einn selur sé veiddur til matar, en bæði þykir kjötið ljúffengt sé það rétt meðhöndlað og spikið ómissandi út á siginn fisk.

Selurinn á válista?

„Það kom nýtt upp í haust þar sem menn vilja nú setja selinn á válista. Lagði Hafrannsóknastofnun til í sumar að veiðar á landsel verði bannaðar. Vegna þess viljum við koma því á framfæri, hvornig á því standi að selnum fækkaði. Honum fækkaði vegna ofbeldis fiskvinnslunnar og stórutgerðarinnar,“ segir Pétur.

Þar vísar hann til þess að þáverandi sjávarútvegsráðherra setti árið 1979 á fót svonefnda hringormanefnd vegna þess að of mikill kostnaður þótti felast í því að hreinsa hringorma úr holdi fisks sem veiddist á grunnsvævi. Selurinn var talinn millihýsill fyrir hringorm og frá honum bærust egg hringormsins í fiskinn. Var því sett í gang herferð til að fækka sel og hófst þá stórfellt dráp þar sem greitt var fyrir hvern selshreifa sem skilað var. Hluti af veiðinni var um tíma nýtt í loðdýrafóður en annars hent í sjóinn. Þessi herferð hafði gríðarleg áhrif og var ekki hætt fyrr en mönnum fór að ofbjóða drápið og dauða seli sem lágu eins og hráviði víða um fjörur.

Stofninn að braggast en netaveiðar enn vandamál

Pétur segir að undanfarin ár hafi selastofninn þó verið að ná sér á strik að nýju hægt og bítandi en samt séu enn höggvin í stofninn stór skörð.

„Með stækkun grásleppubátanna fóru þeir að fara lengra með sínar netalagnir og þannig útrýmdu menn selnum nánast alveg í Breiðafirði.

Norður frá hjá okkur á Ströndum, út af Skörðunum og á Eiríksgrunninu, sækir selurinn í æti á vorin og fer þá í grásleppunetin og drepst.

Á einu ári fór nánast allur stofninn á svæðinu og árið eftir fór restin að mestu og einungis örfáir selir eftir.“

Pétur telur að eina leiðin til að koma í veg fyrir þetta sé að stýra betur netaveiðinni.

„Það verður að banna netalagnir á ákvæðnum svæðum til að gefa selnum gríð. Það er eina leiðin. Ég veit hins vegar ekki hvornig það muni ganga að fá slíkt í gegn,“ segir Pétur.

Nokkur óvissa um stofnstærð

Landselurinn er algengasta selategund við Ísland og er gjarnan að finna nálægt landi eins og nafnið bendir til. Hin selategundin sem kaupir hér við land er útselur sem er stærri og heldur sig jafnan fjær landi. Vísindamenn segja útselsstofninn í betra ástandi en

landselsstofninn og meta hann rétt yfir stjórnumarkmiðum sem eru 4.100 dýr.

Talning á sel við Ísland og áætlun á stofnstærð hefur alla tíð verið harla ónákvæm. Síðasta talning landsels fór fram 2016 og var stofninn metinn um 7.700 dýr. Samkvæmt matinu er stofninn nú 77% minni en árið 1980 og 36% undir þeim markmiðum sem stjórnvöld setja um lágmarksfjölda sem eru 12 þúsund dýr. Samkvæmt gögnum Hafrannsóknastofnunar eru líkur taldir á að 1.066 landselir hafi veiðst í grásleppunet árið 2015, en skilagreinar um ánetjun sels hafa reyndar ekki þótt sérlega nákvæmar. Einnig segir Hafró að 46 landselir hafi veiðst í þorskanet árið 2015 og 86 í botnvörpu.

Selaveisla í Haukahúsinu um kvöldið

Eftir aðalfund Samtaka selabænda verður blásið til hinnar margrómuðu og vinsælu Selaveislu. Verður hún haldin í Haukahúsinu um kvöldið. Húsið verður opnað kl. 19.00 og hefst borðhald kl. 20.00. Miðar verða seldir í Veitingahúsinu Lauga-á við Laugarásveg, laugardaginn 3. nóvember á milli kl. 14.00 og 16.00. Einnig er hægt að hafa samband við Ingibjörgu í síma 895-5808 sem mun sjá um miðasölu.

Villibráðarveisla af bestu sort

Guðmundur Ragnarsson, matreiðslu-meistari á Veitingahúsinu Lauga-á, sem rekur einnig veislubjónustuna GR veislur, stendur fyrir Selaveislu 2018. Fyrir slíkum veisluhöldum hefur hann líka staðið um áráraðir í tengslum við aðalfund Samtaka selabænda, enda á hann ættir að rekja til selabænda við Breiðafjörð og þekkir vel til verkanar á sel. Eða nánar tiltekið til Hergilseyjar, en þar bjó Þorbjörg Sigurðardóttir, langamma hans og langafi, Þórður Valur Benjamínsson.

Sigurðardóttir segir að nú verði enn meira lagt í veisluna en áður. Þó þetta heiti selaveisla, sé þetta í raun afar fjölbreytt villibráðarveisla af bestu sort. Matseðillinn er svohljóðandi:

FORRÉTTIR

Kaldreykt grágæsasalat, bláber & geitasostur.
Villijurtagrafinn heiðargæs, einiber & berjajógúrt.
Fennelgraffinn lax & sítrus
Hreindýrapaté, appelsína & rifsber
Sushi langreyð engifer & Wacame.
Súrsuð selshreifa útselskópasulta.
Úrval af nýbökðu brauði

ADALRÉTTIR

Grillaðar útselskópaturmbautasteikur.
Grillaðar langreyðar-piparturbautasteikur.
Saltaður útselskópur.
Kofareyktur útselskópur frá Stað.
Léttisaltað uxabrjóst & cumín.
Síginn fiskur, útselskópaselspik & Vestfirðingur
Sætbasilkrýdduð lambasteik, lerkisveppakremsósa & jarðepli.
Ristað ferskt grænmeti með basilolíu.

DESSERT

Kaffi & súkkulaði
kökukonfektibitar

Margrét Gísladóttir, framkvæmdastjóri Landssambands kúabænda.

Mynd / MPP

Haustfundum Landssambands kúabænda lokið:

Framtíð kvótakerfisins til umræðu

– Greiningarvinna í gangi um mögulegar leiðir

Haustfundum Landssambands kúabænda (LK) lauk fyrir síðustu helgi, en þeir stóðu yfir frá 8.–26. október. Fyrir kúabændum liggur fljótlega á næsta ári að ákveða hvort áframhaldandi kvótakerfi verður við lýði og því fór mestur tími í að ræða það málefni.

Fjórtafundir voru haldnir viðs vegar um landið og voru þeir vel sóttir, en talið er að um 380 manns hafi alls mætt á þessa fundi. Margrét Gísladóttir, framkvæmdastjóri LK, segir að umræðuefni fundanna hafi verið staða verkefna innan greinarinnar. Rædd voru málefni sem varða framleiðslu og sölu á mjólk og nautakjöti, sviptingar í tollaumhverfi, hráakjötsmálið svokallað, efnahalla í mjólkurframleiðslunni og fleira.

Þá voru stefnumótanir sambandsins í mjólkur- og nautakjötsframleiðslu kynntar til umræðu, en formlegar stefnumótanir um framtíðarskipulag verða gefnar út síðar í haust. Sköpuðust góðar umræður um málefnið, að sögn Margrétar.

Mest rætt um framtíð kvótakerfisins

„Mesta umræðan var um komandi atkvæðagreiðslu meðal mjólkurframleiðenda um kvótakerfið í mjólkurframleiðslu og endurskoðun búvörusamninga á næsta ári. Það er ljóst að umtalsverðar breytingar þarf að gera á núgildandi búvörusamningi ef meirihluti kúabænda kys áframhaldandi kvótakerfi í mjólkurframleiðslu. Fari atkvæðagreiðslan svo að bændur vilji falla frá kvótakerfinu, þá verður endurskoðunin mun minni í sniðum,“ segir Margrét.

Greiningarvinna um áhrif mismunandi leiða

Margrét segir að nú sé í gangi greiningarvinna til að leiða í ljós hvað það hefur í för með sér að kjósa kvótakerfið áfram eða leggja það af. „Til þess að bændur geti tekið upplýsta ákvörðun um

atkvæði sitt verður kynnt betur fyrir bændum hvað felst í því ef kvótinn verður áfram annars vegar og ef hann verður kosinn í burtu hins vegar.

Liður í þeim undirbúningi er greining á mögulegum leiðum til að eiga viðskipti með mjólkurkvóta og líklegum kostum og göllum hverrar fyrir sig, bæði út frá hagfræðilegu og samfélagslegu sjónarhorni. Hafa LK og Bændasamtök Íslands (BÍ) samið við Rannsóknarmiðstöð Háskólans á Akureyri um að vinna þá greiningu og gert er ráð fyrir að þeirri vinnu ljúki í lok nóvembermánaðar. Í framhaldinu mun LK ásamt BÍ vinna úr niðurstöðunum, kynna vel fyrir bændum og teikna upp það kerfi sem gæti tekið við.

Eins er þónokkur vinna fram undan vegna hráakjötsmálsins en LK, líkt og önnur búgreinafélög, munu starfa náið með BÍ í því risastóra hagsmunamáli fyrir landbúnað á Íslandi,“ segir Margrét.

/smh

Óska eftir hestatengdu starfsnámi næsta vor

Jennifer Broussy, frönsku- og enskukennari við franskan framhaldsskóla frá suðurhluta landsins, ber ábyrgð á að skipuleggja Evrópuverkefni á vegum Erasmus-áætlunarinnar fyrir hóp nemenda sinna. Hún leitar nú að bændum sem myndu samþykkja að taka á móti einum til tveimur nemendum á sinn sveitabæ í tvær vikur á næsta ári.

Nemendurnir eru á aldrinum 16 til 18 ára og hluti af verkefninu er að stunda verknám í hestamennsku þannig að þau eru að hluta til í bóklegu námi og að hluta til á hestabúgarði í Frakklandi.

„Á þessu ári, eins og síðasta, höfum við sett upp Evrópuverkefnið sem inniheldur meðal annars að senda nemendur okkar erlendis eða til Íslands í tvær vikur vorið 2019. Ég hef skipulagt sambærilegt í átta ár og höfum við farið til Englands sex sinnum og tvisvar til Íslands.

Við komum í fyrra til Íslands og eins árið 2015 því þá vorum við í samstarfi við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri,“ útskýrir Jennifer og segir jafnframt:

Leitar eftir aðstoð bænda

„Á næsta ári langar okkur að koma

Nemendahópur Jennifer Broussy 2018.

aftur til Íslands og myndum við hafa tímarammann frá 1. apríl til 13. apríl fyrir 18 nemendur. Þannig að ég er að leita að bændum sem myndu samþykkja að taka á móti einum til tveimur nemendum á sinn sveitabæ í tvær vikur. Við þyrftum að komast að á bæjum með hesta nálægt Borgarnesi eða nálægt Hvalsvelli eða Flúðum. Þetta er launalaus þjálfun en við borgum gjald fyrir húsnæði upp á 3.300 krónur íslenskar hvern

dag. Skólinn sér um tryggingar en nemendurnir verða að starfa á sveitabænum frá mánudegi til föstudags. Við kennararnir verðum á Íslandi á þessum tíma sem þjálfunin fer fram og skipuleggjum ferðir með þá um helgar.“

Þeir bændur sem eiga hesta á þeim svæðum sem óskað er eftir er vinsamlega bent á að hafa samband við Jennifer á jennifer.broussy@yahoo.co.uk /ehg

can-am |

ÁREIÐANLEGASTA SEXHJÓLIÐ Á MARKAÐNUM

OUTLANDER 650 6X6 FB

VERÐ 2.090.000.KR
VERÐ ÁN VSK

Áreiðanleiki, ending og styrkur eru í fyrirrúmi í sexhjólunum frá Can-Am. 360kg burðargeta, sjálfstæð fjöðrun og stór sturtanlegur pallur með auka geymsluhólf. Dráttarkúla, 7póla tengi, 1.5t spil og rafmagnsstýri er staðalbúnaður.

ELLINGSEN

FÍSKISLÖÐ 1 · REYKJAVÍK / TRYGGVABRAUT 1-3 · AKUREYRI / 590 8500 / SÍÐAN 1910 / WWW.ELLINGSEN.IS

BRP@ELLINGSEN.IS

ELLINGSEN.IS

Til sölu

Vinnubúðir Movelen árg 1995 32 einingar 44 herbergi.

Vinnubúðirnar eru á 2 hæðum með góðum inngangi, búningsaðstöðu og þvottahúsi.

Rúmgóðar setustofur eru á hvorri hæð og fl.

Ágætlega rúmgóð herbergi með wc og sturtu.

Staðsettar á höfuðborgarsvæðinu.

Frekari uppls. má nálgast á munck@munk.is

Munck Íslandi
Hlíðasmára 4, 201 Kópavogur
+354 511 7040
munck@munk.is
www.munck.is

MUNCK
ÍSLANDI

MAXAM
ENGINEERED IN EUROPE

HAGKVÆM DEKK FYRIR ALVÖRU KRÖFUR

Þegar velja skal vinnuvéla- og landbúnaðardekk skipta gæði, ending og áreiðanleiki höfuðmáli. **Maxam** dekkinn eru hagkvæmur kostur og hafa reynst vel við krefjandi aðstæður.

Gerðu kröfur — hafðu samband við sölumenn okkar í síma 590 5280 og kynntu þér kosti **Maxam** dekkjanna.

KLETTUR

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10 / 104 REYKJAVÍK / 590 5280 / klettur.is

HLUNNINDI & VEIÐI

Sumarið byrjaði á stórfiski hjá okkur

„Sumarið gekk vel og sá stærsti, 100 cm, var veiddur opnunardaginn á „Sunray“ í Djúpós og var það leigutakinn Olaf sem fékk hann, boltahængur, gríðarsterkur,“ sagði Jóhannes Hinriksson, umsjónarmaður með Ytri-Rangá.

Ytri-Rangá gaf flesta laxana í sumar í veiðiánum en síðan koma Eystri-Rangá og svo Þverá í Borgarfirði.

„Annars voru veiðimenn ánægðir og vilja halda sínum dögum, þó margir hafi fengið heldur færri en þeir áttu að venjast síðastliðin þrjú ár sem hafa verið sannkölluð veisla. Árin fjögur

Eiríkur Finnur Greipsson mokaði stórlöxum upp á Rangáflúðum fyrr í sumar en með honum er Jóhannes Hinriksson.

þar á undan voru líkari þessu, en aftur árin þrjú þar á undan voru ævintýrlegt mok sem gæti vel átt sér stað aftur ef sjórinn skilar vel. Lokatalan í Ytri-Rangá eru 4.032 laxar,“ sagði Jóhannes enn fremur.

Jógvan Hansen glímur við laxinn og skómmu seinna slapp hann af.

Mynd / Róbert Þórhallsson

Frábær endir á sumrinu

„Já, laxinn slapp en það var allt í lagi,“ sagði Jógvan Hansen í síðasta veiðitúr sumarsins í Affalinu og þar glímdi hann við lax töluverða stund en hann slapp.

„Þetta var bara gaman,“ sagði Jógvan um leið og laxinn slapp, en það skeði líka nokkrum metrum ofar hjá veiðifélaga hans, Róberti Þórhallssyni, bassaleikaranum snjalla. Hann missti líka fisk en svona er bara veiðin.

„Okkur er alveg sama, laxinn er orðinn leginn,“ sögðu þeir félagar Róbert og Jógvan afar hressir eftir risaball í Vestmannaeyjum kvöldið

áður. Þeir voru samt komnir á árbakkann og báðir búnir að setja í laxa, en þeir sluppu.

Kuldi og rok

Þrátt fyrir kulda var fiskurinn að taka hjá veiðimönnum, tveggja stiga hiti og rok.

„Sumarið hefur gengið vel í Eystri-Rangá, Affalinu, Þverá og Tungufljótinu, fin veiði á öllum stöðum. Næsta sumar verður betra,“ sagði veiðimaðurinn Einar Lúðvíksson. Allar árnar bættu sig á milli ára hjá honum og það taldi hann boða gott með næsta sumar.

Halldór Gunnarsson með vænan fisk á veiðislóðum í Veiðivötnum.

Einn af hápunktum sumarsins

— segir Halldór Gunnarsson

Gunnar Bender

gunnarbender@gmail.com

Veiðivötn eru án efa einn af mínum uppáhaldsstöðum yfir sumarið og reyni ég að fara sem oftast,“ segir Halldór Gunnarsson þegar hann ræðir um veiðisumarið í sumar.

„Við ákváðum þetta sumarið að fara öll í fjölskyldunni saman yfir verslunarmannahelgina til að reyna fyrir okkur, en dóttirin hefur sýnt mikinn áhuga á að kíkja eitthvað í veiði með gamla. Það var búið að

vera tiltölulega rólegt yfir hjá okkur þennan afskaplega fallega dag, utan nokkra af minni gerðinni úr Stóra Hraunvatni, og Litlasjó. Þá þurfti ég að lenda í því óhappi að slíta flugulínuna við Stóra Hraunvatn, en í staðinn fyrir að gefast upp þá var línan bara hnýtt saman með tvöföldum naglahnúti og haldið áfram.

Í hverjum túr í Veiðivötn er alltaf stoppað um stund við Rauðagíg, þennan flotta gíg sem geymir svo marga risana.

Hér ætlaði ég að reyna að láta dótturina fá einn stóran. En eftir töluverðan tíma og mörg köst án þess að verða var við nokkuð ákváðum við

að segja þetta gott og hendast niður að Litlasjó. Dóttirin arkaði af stað en ég ákvað að taka 2 köst í lokin og viti menn. — Þegar flugan var að sökkva í síðasta kastinu er rífið í af offorsi og þessi tignarlegi hængur tekur stökkið með agnið í kjaftinum. Brösuglega náðist þessi 10,5 punda höfðingi á land í góðri samvinnu við dótturina. Var þetta án efa einn af hápunktum sumarsins hjá okkur, og klárlega borgaði sig að hnýta löskuðu flugulínuna saman.

Rauðigígur gefur kannski ekki marga ár hvert, en stórir eru þeir sem þarna dvelja,“ sagði Halldór að lokum.

Horfir frekar á veiðipætti en hvolpasveitina

Í fyrrasumar fékk hann Henrik Már Sigmundsson að fara að veiða tvisvar sinnum og var áhuginn ágætur en hann fékk veiðistöng í jólagjöf frá ömmu sinni um síðustu jól. Snemma í sumar byrjaði þessi þvilíki áhugi á veiði.

„Það var skrítið að heyra hann velja veiðipætti frekar en að horfa á Hvolpasveit en þá vissum við að áhuginn var orðinn mjög mikill,“ segir Sigmundur Einar Másson, faðir Henriks.

„Hann hefur horft á ótrúlegt magn af veiðipáttum bæði í sjónvarpinu, Youtube og síðan af „veiðisnökkurum“. Í fyrstu var byrjað á að fara á bryggjuna en það varð síðan að nær föstum lið einu sinni í viku. Þegar hann fór síðan að veiða á vatni þá vildi hann ekkert hlusta á pabba sinn því hann þekkti þetta allt og vissi betur en ég.

Ekki gekk vel að fá fiska hjá okkur fyrr en í lok sumars en þá var hann að veiða í Skorradalavatni en þar fékk hann sína fyrstu tvo fiska alveg einn. Það jók svo áhugann að þennan dag veiddi hann í næstum 8 tíma samtals en þá þurfti að veiða fram í svarta myrkur.

Sumrinu lauk loks með heimsókn í Öxará að skoða Urriðadansinn en það var frábær upplifun fyrir hann

Henrik Már Sigmundsson, 5 ára, með flotta bleikju úr Skorradalavatni fyrr í sumar. Um kvöldið fór hann aftur og fékk stærri fisk.

að sjá meira um urriðann. Frábært þegar maður er bara 5 ára og er kominn með veiðidelluna. Það er

frábært hvað er til mikið af efni sem hægt er að sýna svona ungum krökkum.“

Rjúpnaveiðin komin á fleygiferð

„Þessi rjúpa var mynduð fyrir austan Hvolsvöll og hún var þar í rólegheitum,“ sagði María Gunnarsdóttir en fyrstu rjúpnahelgina var hún ekki að mynda rjúpur heldur skjóta þær fyrir norðan.

„Já, ég ætla á rjúpu næstu helgar sem má eins og fleiri, við sjáum hvernig gengur, útiveran er góð. En það er alltaf gaman að mynda rjúpur,“ sagði María, nýkomin af rjúpu um síðustu helgi.

Rjúpa fyrir austan Hvolsvöll.

Mynd / María Gunnarsdóttir.

ALHLIÐA VÉLAVERKSTÆÐI

- Allar almennar vélaviðgerðir
- Almenn renni- og fræsivinna
- Rennum og slípum sveifarása
- Málmprautum slitfleti, t.d. á tjakkstöngum
- Gerum við loftkælingu bíla
- Almenn suðuvinna
- Plönum hedd
- Tjakkaviðgerðir

Hafðu samband í síma 587 1300 og við sérsníðum lausn sem hentar þér!

KAPP ehf

VÉLA-KÆLI & RENNIVERKSTÆÐI

Miðhraun 2 | 210 Garðabær | Sími 587 1300 | kapp@kapp.is | www.kapp.is

Kraftblanda

Inniheldur Effekt Midi Island steinefnablöndu.

Kraftblanda-30

30% fiskimjöl Óerfðabreytt hráefni Lífrænt selen

**Verð á 500 kg stórsekk
aðeins 61.653 kr. m/vsk**

Kraftblanda-15

15% fiskimjöl
Óerfðabreytt hráefni
Lífrænt selen

**Verð á 500 kg stórsekk
aðeins 50.090 kr. m/vsk**

Bústólpi ehf. · fóður og áburður · 600 Akureyri · bustolpi@bustolpi.is · Sími 460 3350

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIÐSTOÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogur - Sími 550 3000 - Gsm 892 6000

**Gott framboð af áhugaverðum jörðum
og tækifærum í ferðapjónustu.**

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

María Magnúsdóttir hdl. lögg. fasteignasali - Sjöfn Ólafsdóttir lögg. fasteignasali

Til sjóðfélaga í Lífeyrissjóði bænda

Öllum greiðandi sjóðfélögum hefur verið sent yfirlit um skráð iðgjöld hjá Lífeyrissjóði bænda fyrir tímabilið janúar til ágúst 2018.

Skorað er á sjóðfélaga að bera yfirlitin saman við launa-
seðla og gera án tafar athugasemdir, ef vanhöld koma í
ljós á iðgjaldaskilum. Jafnframt er sjóðfélögum bent á að
hafa tafarlaust samband við sjóðinn, hafi þeir ekki fengið
yfirlit frá sjóðnum en telja að vinnuveitandi hafi átt að
skila iðgjöldum til sjóðsins.

Hafi athugasemdir frá sjóðfélaga, staðfestar með launa-
seðlum, ekki borist sjóðnum innan 60 daga frá dag-
setningu yfirlits eða birtingu auglýsingar, sé það síðar, og
sjóðnum hefur ekki verið kunnugt um iðgjaldakröfuna, er
sjóðurinn einungis ábyrgur fyrir réttindum á grundvelli
iðgjalda þessara að því marki sem þau fást greidd.

LÍFEYRISSJÓÐUR BÆNDA
Stórhöfða 23 - 110 Reykjavík
s. 563 1300 - lsb@lsb.is

GRÍPTU BOLTANN!

Framleiðisjóður landbúnaðarins og Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins stóðu í ágústmánuði fyrir fundaherferð með það markmið að hvetja til nýsköpunar í sveitum.

Á fundunum, sem voru fjórir talsins, voru haldin erindi um markmiðasetningu og reynslu af nýsköpun, ásamt því að kynntir voru ýmsir sjóðir sem hægt er að sækja í þegar verið er að koma nýjum verkefnum af stað.

Nú þegar hauststörfum er að ljúka og vetur tekinn við samkvæmt dagatalinu, er kjörið fyrir þá bændur sem eru með hugmyndir að nýjum verkefnum að fara að vinna þau áfram.

Auglýst verður eftir B-styrkjum Framleiðnisjóðs landbúnaðarins í lok árs 2018, og frestir í hina ýmsu uppbyggingarsjóði eru nokkuð víða á haustmánuðum.

Hluti af verkefninu **Gríptu boltann** er að ráðunautar bjóða bændum aðstoð við vinnslu og uppsetningu rekstraráætlana og umsókna til *Framleiðnisjóðs*.

Þeir bændur sem eru með hugmyndir í farvatninu og stefna á að sækja um til *Framleiðnisjóðs* eru hvattir til að hafa samband við *Rððgjafarmiðstöð landbúnaðarins* í síma **516 5000** eða á netfangið **rml@rml.is**. Jafnframt eru bændur hvattir til að fylgjast með auglýsingum varðandi styrkumsóknir í *Bændablaðinu* og á heimasíðu sjóðsins.

HVER SVARAR SÍMANUM Í ÞÍNU FYRIRTÆKI?

Við erum sérfræðingar í símsvörun fyrir fyrirtæki.
Símsvörunarþjónusta 1819 er í boði allan sólahringinn, alla daga ársins.

Láttu okkur sjá um símtölin!

Hafðu samband: 1819@1819.is

STEEKUR

Algjör gæsa húð

Eins og þúsundir Íslendinga þá hefur undirritaður orðið þess heiðurs aðnjótandi að fá að sjá og heyra sýningu í Borgarleikhúsinu á Ellý sem fjallar um feril hinnar stórkostlegu dægurlagasöng-konu Ellý Vilhjálms.

Strax eftir að sýningin hófst fékk maður hreinlega gæsa húð yfir frammistöðu Katrínar Halldóru Sigurðardóttur í hlutverki Ellýar. Eftir að hafa notið þess að sjá og hlusta á Ellý sjálfa á sviði, á árum áður, þá var eins og manni væri kippt aftur í þann tíma í sýningu Borgarleikhússins. Það var hreint með ólíkindum að verða vitni að þessu og eiginlega ekki hægt að lýsa því svo vel sé með orðum. Sviðsframkoman og hljómur raddarinnar var svo ótrúlega líkur því sem maður hafði kynnst fyrir áratugum síðan. Maður hélt að svona nokkuð væri ekki hægt.

Meðleikendur Katrínar voru einnig ótrúlegir. Björgvin Franz Gíslason lék besta vin Ellýar í gegnum tíðina og einhvern besta vin íslensku þjóðarinnar, sjálfan Ragnar Bjarnason, sannkallaðan meistarasöngvara dægurlagatónlistarinnar. Þetta er í mínum huga án nokkurs vafa langbesta frammistaða Björgvins Franz í nokkru hlutverki sem ég hef séð hann í á leiksviði. Auk þess að leika Ragga Bjarna var Björgvin í hlutverkum Kristjáns Kristjánssonar (KK), ameríksks flugmanns, Steins Steinars, spænsks sölumanns, bankastjóra og Vilhjálms Vilhjálmssonar, söngvara og bróður Ellýar. Öll þessi hlutverk leysti hann frábærlega.

Hjörtur Jóhann Jónsson lék tvo af eiginmönnum Ellýar, þá Eyþór Þorláksson og Svavar Gests og leysti það sérlega vel.

Katla Margrét Þorgeirsdóttir kom líka fram í mörgum hlutverkum með glæsibrag. Þar lék hún frú Sigríði Jacobsen, mömmu Ellýar, Mariu vinkonu Ellýar, Sigrúnu Jónsdóttur söngkonu auk þess að vera bakraddasöngkona. Getur maður beðið um mikið meira?

Björn Stefánsson lék Jón Pál Bjarnason, annan eiginmann Ellýar, og gerði það afbragðsvel. Þá lék hann líka með sóma Ævar R. Kvaran og blaðamann DV.

Ekki má gleyma hljómsveitinni. Þar spilaði Sigurður Guðmundsson á píanó og orgel, Aron Steinn Ásbjarnarson á blásturshljóðfæri, Björn Stefánsson á trommur og slagverk, Guðmundur Óskar Guðmundsson á bassa og Örn Eldjárn á gítar og slagverk. Þessir snillingar voru á sviðinu nær allan tímann og brugðu sér í hlutverk meðlima hinna ýmsu hljómsveita sem Ellý söng með á sínum ferli. Þessir kappar eiga líka stóran þátt í hversu vel þetta undraverk Gísla Arnar Garðarssonar og Ólafs Egils Egilssonar hefur heppnast í samstarfi við Vesturport.

Meira að segja upplappið í lokin var ótrúleg upplifun. Þá birtist sjálfur „originalinn“ Raggi Bjarna og hreif áhorfendur upp úr skónum með framkomu sinni og söng. – **Þið eruð öll snillingar, takk innilega fyrir mig,**

Hörður Kristjánsson

NYTJAR HAFSINS

Byltingarkennd þróun

Guðjón Einarsson
gudjone3@gmail.com

Íslenski fiskiskipaflotinn hefur tekið byltingarkenndum breytingum síðustu áratugin. Skipin eru margfalt afkastameiri, öflugri og tæknivæddari en fyrr. Nú þarf miklu færri skip og færri sjómenn til að sækja sama afla og áður.

Hér er eitt lítið dæmi úr fortíðinni sem segir sína sögu. Þeir sem muna tímana tvenna þekkja til Eggerts Gíslasonar, eins frægasta aflaskipstjóra Íslandssögunnar. Hann var eins konar þjóðhetja upp úr miðri síðustu öld. Fréttir um aflasæld hans voru vinsælt umfjöllunarefni í blöðum og fólk sat límt við útvarpstækin meðan lesnar voru upp tölur um afla síldarbatanna.

Aflahæstur ár eftir ár

Eggert var skipstjóri á Viði II GK frá Garði sem varð aflahæstur síldveiðibáta ár eftir ár, þrátt fyrir að vera einn minnsti báturinn, aðeins 56 tonn að stærð. Á síldarveitiðinni árið 1959 veiddu Eggert og áhöfn hans rétt um 20 þúsund mál og tunnur af síld, sem var mælieining þess tíma. Umreiknað eru þetta 2.400-2.600 tonn sem þótt gríðarlegur affli eins skips. Til samanburðar má nefna að í dag getur eitt af stærri uppsjávarskipunum í íslenska flotanum tekið metvertíðarafla Víðis II GK í einni veiðiferð og gott betur því burðargeta þeirra nýjustu er um og yfir 3.000 tonn.

Þetta er ekki sagt til að gera lítið úr afrekum fyrri tíma á fiskveiðum heldur til að bregða ljósi á það hversu breyttur þessi heimur er.

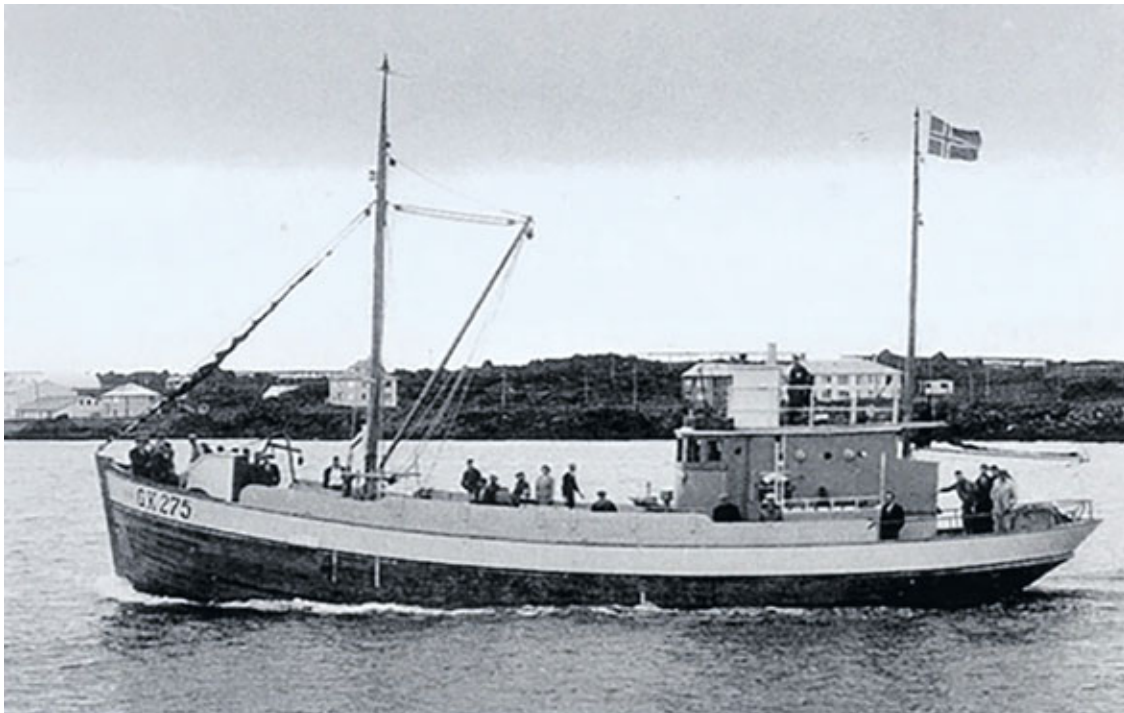
Tífalt meiri burðargeta

Breytingin er einna augljósust í uppsjávafлотanum, þ.e. hjá þeim skipum sem veiða loðnu og síld og nú á síðari tímum makríl og kolmunna að auki. Bjarni Bjarnason skipstjóri á Súlnni EA frá Akureyri lýsti þróuninni vel í erindi fyrir nokkrum árum. Súlan var smíðuð árið 1967 og var á þeim tíma með stærri nótaskipum íslenska flotans en þegar hlutverki hennar lauk og hún seld úr landið árið 2010 var hún orðin eitt minnsta skipið.

Þegar Súlan kom ný til landsins var meðalburðargeta íslenskra uppsjávarskipa 300 tonn en nú geta nýjustu skipin borið tífalt það magn, eins og fram kom hér áðan. Á fyrstu árum Súlnnar var vélarafi flotans að meðaltali 500 hestöfl en var komið í 5.500 hestöfl árið 2014. Þróunin á þessu tímabili var framan af sú að mörg skipanna voru endurbýggð, þau lengd og yfirbyggð, og nokkur ný sérbyggð uppsjávarskip komu inn í flotan. Auk þess var vélarafið aukðið, ekki síst eftir að kolmunnaveiðar komu til sögunnar. Síðustu tvo áratugin hafa uppsjávafлотinn þróast í enn stærri skip með sjókælingu á afla og útbúnaði til flotvörpuveiða.

Á stærð við 20 fótoltavelli

En það hafa ekki bara orðið breytingar á skipunum. Veiðarfærin eru nú orðin miklu afkastameiri en áður. Bjarni benti á að stærð loðnunótanna þá og nú væri ekki sambærileg. Áður var stærðin á við fjóra fótoltavelli en nú á við 20 fótoltavelli. Dýpi fyrstu nóttanna var á við eina Hallgrímskirkju (75 metrar) en núna er dýpið meira en þrjár kirkjur. Loðnunót árið 1970 var 0,9 milljónir rúmmetra að stærð en núna 8,1 milljón rúmmetra. Nótin

Viði II GK frá Garði, aflaskipið landsfræga. Í dag getur eitt af stóru uppsjávarskipunum í íslenska flotanum tekið allan metvertíðarafla Víðis II í einni veiðiferð og gott betur.

Súlan EA eins og hún leit út í upphafi fyrir um 50 árum. Þá var meðalvélarafi uppsjávafлотans 500 hestöfl. Nú er það tíu sinnum meira og vel það.

Vikingur AK, annað af tveimur nýjustu uppsjávarskipum íslenska flotans. Burðargeta þess er 3.000 tonn.

myndi rúma ríflega 190 byggingar eins og Menningarhúsið Hof á Akureyri, að sögn Bjarna.

Tæknibylting

Þá hefur tækninni við veiðarnar ekki síður fleygt fram. Áður var notast við handstýrða hljóðsjá með pappír við fiskileit, sem sýndi afmarkað svæði í kringum skipið og skipstjórinn hlustaði eftir endurvarpi. Nú er notast við 360° litasónar sem sýnir á skjá fiskitorfur allt í kringum skipið og skipstjórinn metur umfang þeirra myndrænt. Nákvæm staðsetningarkerfi (Loran/GPS), siglingatölvur með sjókortum, farsími í stað talstöðvar, internet, allur þessi búnaður auðveldar skipstjórnarmanninum störfin í seinni tíð.

Fiskidælan breytti öllu

Bjarni benti enn fremur á að vinnufyrirkomulag og afköst um borð í skipunum væru ekkert í líkingu við það sem áður var. Þar ber fyrst að nefna að fiskidælan leysti

háfinn af hólmi við að flytja aflann úr veiðarfærinu yfir í skipið. Háfurinn tók 1,5-2,0 tonn í senn og afkastaði 70-80 tonnum á klukkustund en fyrstu fiskidælurnar dældu 200-300 tonnum á klukkustund. Með stærri nótum komu öflugri kraftblakkir og nótaleggjarar og veiðiafköst jukust til muna. Sjöskiljur urðu stærri og lensibúnaður öflugri. Skipin komu þar af leiðandi með meira af fiski og minna af sjó í land.

Áður fyrr var aflinn krabbaður úr skipinu í land, u.þ.b. hálf tonn í einu, síðan var farið að dæla honum í land og þá í hundruðum tonna á klukkustund. Þetta flýtti fyrir losun og skipin komust fyrir til veiða á ný.

Nú er aflinn kældur um borð og manneldisvinnsla hefur aukist.

Skipum fækkar um helming

Þegar nær dró aldamótunum varð mikil samþjöppun í eignarhaldi uppsjávafлотans. Einstaklingsútgerðir runnu inn í stærri einingar, skipunum fækkaði og stærri skip voru keypt.

Á árinu 2001 voru 43

uppsjávarskip í rekstri að hluta eða öllu leyti en síðan þá hefur þeim fækkað um meira en helming og voru 19 talsins á síðasta ári í eigu tíu útgerða. Sex þessara skipa eru af nýjustu og fullkomnu gerð: Venus NS (smíðarár 2015), Vikingur AK (2015), Sigurður VE (2014), Beitir NK (2014), Börkur NK (2012) og Heimaey VE (2012).

Þá hefur nýlega verið samið um smíði tveggja nýrra uppsjávarskipa, annars vegar fyrir Síldarvinnsluna og hins vegar fyrir Samherja.

Veiða 60% heildaraflans

Íslenski uppsjávafлотinn nam alls 715 þúsund tonnum á árinu 2017 eða rúmlega 60% af heildarafla íslenska fiskiskipaflotans. Aflaverðmætið nam 24 milljörðum króna sem var 22% af heildarverðmæti alls afla sem á land barst. Nær allur uppsjávafлотinn er veiddur af áðurnefndum 19 skipum. Aðeins í makrílveiðum og síld eru fleiri tegundir skipa notaðar en affli þeirra er hverfandi litill í þessum samanburði.

Öflugustu skipin hafa verkefni stærstan hluta ársins, fyrst með loðnuveiðum eftir áramót og fram í mars/apríl, síðan taka kolmunnaveiðir við fram á sumar, makríllinn kemur síðan næstur um mitt sumar og fram á haust og einnig norsk-íslenska síldin, og loks veiðar á íslenskri síld síðustu mánuði ársins.

Þúsundir tonna á hvern sjómann

Eins og gefur að skilja hefur störfum sjómanna á uppsjávafлотanum fækkað gríðarlega með fækkun og stækkun skipanna og þeirri tæknipróun sem átt hefur sér stað á síðustu áratugum. Á gullöld síldveiðanna á sjötta og sjöunda áratug síðustu aldar, þegar Eggert Gíslason var þjóðhetja, skiptu síldarbatarnir hundruðum. Nú þegar 19 skip sinna veiðum á öllum uppsjávafisk og sum þeirra aðeins hluta úr ári, má geta sér þess til að heilsársstörf sjómanna á flotanum séu um 200 miðað við að í áhöfn hvers skips séu 8–10 menn að jafnaði og eitthvað fleiri á vinnsluskipunum. Samkvæmt þeim forsendum veiddi hver sjómaður um 3.500 tonn af fiski á síðasta ári miðað við 700.000 tonna afla.

Sé leikið sér áfram með tölur má finna út að aflaverðmæti á hvern sjómann hafi verið 120 milljónir króna á árinu 2017 miðað við 24 milljarða króna heildaraflaverðmæti. Það eru ekki svo slæm afköst.

PVC GLUGGAR | HURÐIR | RENNIHURÐIR | SVALAHURÐIR | SÓLSTOFUR | SVALALOKARNIR

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
FYRIR ÍSLENSKA VEÐRÁTTU

- Fyrir íslenskt veðurfar
- Fallegir gluggar
- Næturopnun
- Upplitast aldrei
- Hvaða stærð sem er
- Mismunandi útlit
- Margir litir
- Meira öryggi
- Meiri einangrun
- Betri ending
- Ryðfriar læsingar
- 10 ára ábyrgð á PVC

PGV
FRAMTÍÐARFORM EHF
PLASTGLUGGAVERKSMÍÐJA

SKIPHOLT 35, 105 REYKJAVÍK - SÝNINGARSALUR
SELJABÓT 7, 240 GRINDAVÍK - VERKSMÍÐJA
510-9700 | WWW.PGV.IS

deceuninck®

VOGIR

Eltak sérhæfir sig í
sölu og þjónustu á
vogum

Þjóðum **MESTA** úrval
á Íslandi af smáum og
stórum vogum

-vogir eru okkar fag

Hlíðasmára 14 | S: 588 2122
www.eltak.is

Bændablaðið Auglýsingar 56-30-300 Næsta blað kemur út **15. nóvember**

CLAGE

Samstundis kjörhiti
- nákvæmlega

Nýttiskuleg
orkusparandi lausn
fyrir köld svæði

Rafræn vatnshitun fyrir handlaugar,
eldhúsvaska, sturtur og baðherbergi.

ÖRYGGI OG
GÆÐI FRÁ
ÞÝSKALANDI

ENERGY
EFFICIENCY
CLASS **A**

Með allt á hreinu í læpa öld

ÍSLEIFUR JÓNSSON
Draghalsi 14 - 16 · Sími 4 12 12 00 · www.isleifur.is

Aðalfundur Æðarræktarfélags Íslands árið 2018
verður haldinn **laugardaginn 10. nóvember** í
fundarsalnum Kötlu II, 2. hæð, Radisson BLU
Saga Hotel - Hótel Sögu. Fundurinn hefst kl. 11.

Greiðslubeiðni vegna árgjalda hefur verið send
í heimabanka félagsmanna. Ekki verður tekið
við greiðslu félagsgjalda á fundinum.

Fyrirspurnir berist á netfangið info@icelandeider.is
Félagsmenn eru hvattir til að senda inn ný eða breytt
heimilisföng, netföng og símanúmer á netfangið
info@icelandeider.is

Stjórnin

Gámurinn
er þarfapíng

Til leigu eða sölu:

- Þurrgámar
- Hitastýrðir gámar
- Geymslugámar
- Einangraðir gámar
- Fleti og tankgámar
- Gámar með hliðaropnun
- Gámahús og salernishús
- Færanleg starfsmannaðstaða
- Bos gámar og skemmur

Stólpi Gámar

Klettagörðum 5 | 104 Reykjavík | Óseyrarbraut 12 | 220 Hafnarfirði

www.stolpigamar.is

HROSS & HESTAMENNSKA

Hestamannafélagið Léttrir á Akureyri fagnar 90 ára afmæli:

Traustur bakhjarl, frábærir félagsmenn, miklar eignir og engar skuldir er gott veganesti til framtíðar

Margrét Þóra Þórsdóttir
mth@bondi.is

„Á þessum merku tímamótum getum við svo sannarlega verið stolt af okkar félagi. Það hefur vaxið og dafnað í áranna rás og heilmargt sem við höfum afrekað undanfarna áratugi sem við njótum góðs af bæði í nútímanum og til framtíðar lítið,“ segja þeir Björn Jóhann Jónsson, formaður Hestamannafélagsins Léttris á Akureyri, og Sigfús Ólafur Helgason, framkvæmdastjóri þess, en Léttrir fagnar 90 ára afmæli sínu með veglegri afmælishátíð um komandi helgi, dagana 2. til 4. nóvember.

Stofndagur Léttris er 5. nóvember 1928 og er félagið þriðja elsta hestamannafélag landsins, Glaður í Dalasýslu var stofnaður fyrr á sama ári og Fákur í Reykjavík árið 1922. Fyrsti formaður þess var Pálmi Hannesson, síðar rektor Menntaskólans í Reykjavík.

Um 500 félagsmenn

Þeir Björn og Sigfús segja að strax í upphafi hafi félagið markað sér stefnu sem enn, 90 árum síðar, sé í heiðri höfð, þ.e. að Léttrir sé hagsmunafélag og málsvári hestamanna á öllum sviðum. Hæst beri þar að hafa milligöngu um að útvega félagsmönnum beitarhaga fyrir hross sín, leggja og útvíkka reiðvegi út frá Akureyri, styðja við og efla hrossarækt sem og að koma upp völlum og góðri aðstöðu fyrir keppni í hestaíþróttum.

„Það var mikill kraftur í starfsemi félagsins strax eftir stofnun og unnið að ýmsum málum sem til hagsbóta voru fyrir félagsmenn, en svo gerist það þegar áhrifa kreppunnar fór að gæta á fyrstu árum fjórða áratugarins þá lagðist félagið í dvala, en tók svo við sér með endurnýjuðum krafti þegar kom fram á fimmta áratuginn. Jón nokkur Geirsson, læknir á Akureyri, ásamt fleiri góðum mönnum átti stóran hlut í að endurreisa félagið. Það hefur allar götur síðan starfað af miklum krafti, félögum hefur fjölgað jafnt og þétt en félagsmenn eru um 500 talsins nú þegar við fögnum 90 ára afmælinu,“ segir Björn.

„Á níu áratugum hefur auðvitað mikið breyst, bæði hvað varðar hestamennskuna sjálfa og eins líka alla umgjörð um hestinn,“ bætir Sigfús við.

„Hér á árum áður var hestahald víða um bæinn, hér og hvar um Akureyri og ekkert sérstakt skipulag í gildi hvar slík hús mátti reisa, né heldur voru til staðar reglugerðir um hvaða skilyrði þau þurftu að uppfylla. Hesthús og eða kofar voru víða í bakgördum íbúðarhúsa og afskaplega misjöfn að gæðum.“

Hestamannafélagið Léttrir var fyrst hestamannafélag á Íslandi til að taka upp félagsbúning, það gerðist árið 1974. Hér er höfðinginn Ingólfur Ármannsson fánaberi Léttrismanna á landsmóti hestamanna á Vindheimamelum sama ár.

Mynd / Léttrir

Björn Jóhann Jónsson, formaður Hestamannafélagsins Léttris, og Sigfús Ólafur Helgason framkvæmdastjóri í reiðhöll félagsins sem mun íða af lífi um helgina þegar haldið verður upp á 90 ára afmæli Léttris. Mynd / MBP

Fyrsta firmakeppni Léttris var haldin árið 1969 á Gleráreyrum, en á myndinni má þekkja frá vinstri Reyni Hjartarson, Þorvald, Pétursson, Ingólf Magnússon og Árna Magnússon en Árni var formaður Léttris í 22 ár samtals. Mynd / Léttrir

Sigfús nefnir að fyrir 50 árum, árið 1968 hóf að rísa fyrsta eiginlega og skipulagða hesthúsabyggðin á Akureyri, á mýrunum ofan

Miðhúsaklappa, á svæði sem í daglegu tali nefnist Breiðholt. Nú eru þar um 100 hesthús og þar eru haldin um 1500 hross á fóðrum yfir

veturinn. Tíu árum síðar, 1978, var hafist handa við byggingu annars hesthúsahverfis, í Hlíðarholti í Lögmannshlíð, en þar eru um 20

hesthús sem rúma um það bil 350 hross. Þar er einnig keppnissvæði félagsins með hringvöllum, kynbóta- og kappreiðabraut. Árið 2008 reis á svæðinu reiðhöll, sú næststærsta á landinu í dag. Hlíðarholtssvæðið í heild sinni er glæsilegt mótssvæði og getur tekið við flestum af stærstu mótum sem haldin eru hér á landi.

Þeir félagar Björn og Sigfús segja tilkomu reiðhalla fyrir áratug hafa breytt heilmiklu til batnaðar fyrir hestamennsku á Akureyri. Það er jafnan líf og fjör í höllinni, mótahald er umfangsmikið, um 20 mót haldin árlega auk námskeiða ýmiss konar, m.a. eru knapamerkjánámskeið haldin þar. Þá hafa fleiri notið góðs af reiðhöllinni, en námskeið fyrir hunda og sýningar eru þar af og til. Glæsilegur salur sem rúmar um 180 manns er á efri hæð og er hann sömuleiðis vel nýttur fyrir allra handa viðburði.

Bættar samgöngur efst á óskalistanum

„Því er ekki að neita að efst á óskalista okkar hestamanna er að Akureyrarbær gefi félaginu í afmælisgjöf lagfæringar á samgöngum að svæðinu og að ljúka við þau verkefni hér umhverfis svæðið sem enn hafa ekki verið klárað, svo sem að malbika bílastæði við reiðhöllina,“ segja þeir. Vegurinn að hesthúsahverfinu við Hlíðarholt er afskaplega lélegur, þolir enga bleytu og verður þá oft og íðulega ófært upp í hverfið þegar veður er með þeim hætti.

„Aðkoman að hverfinu getur verið skelfileg og ekki á hvers manns færi að komast þangað. Það er eitt af brýnustu verkefnum sem við stöndum frammi fyrir að gera þarna verulega bragarbót á. Það má segja að reiðhöllin og sú starfsemi sem þar fer fram sé miðpunktur hestamennsku í Eyjafirði og rennerið er mikið, það er því afskaplega leiðinlegt að neyðast til að bjóða upp á þessar lélegu samgöngur.“

Hestamannafélagið Léttrir hefur um árin lagt gjörva hönd á margt sem til hagsbóta er fyrir félagsmenn og segja þeir Björn og Sigfús að þó svo að félagið sé í aðra röndina öflugt íþróttafélag sinni það líka af kostgæfni hinum almenna félaga sem ekki endilega er í hestamennsku til að keppa og eða sýna.

„Við sinnum öllum þáttum, hvort heldur sem er þessum íþróttatengdu eða hinum almennu en á því sviði höfum við sem dæmi látið vel til okkar taka þegar kemur að reiðvegamálum,“ segja þeir.

Reiðhöll var tekin í notkun fyrir 10 árum en með tilkomu hennar varð mikil breyting til batnaðar í hestamennsku á Akureyri.

Byggt upp á Kaupvangsbökkum og Melgerðismelum

Einnig nefna þeir félagar að Léttsifólk réðst í það stórvirki árið 1962 að kaupa jörðina Kaupangsbakka í Eyjafjarðarsveit, skammt sunnan Akureyrar. Safnað var fyrir jörðinni með framlögum félagsmanna sjálfra og þá lagði sjóður kenndur við Caroline Rest fram umtalsverða fjármuni til kaupanna. Hesthús og greiðasala með því nafni stóð í Grófargili í eina tíð, en það reisti George Schrader árið 1913. Þegar hann yfirgaf landið 1915 skildi hann eftir sig eignir og fjármuni sem mynduðu sjóðinn. Léttsifélagar reistu minnisvarða um hestavininn Schrader á 100 ára ártíð Caroline Rest árið 2013.

„Jörðin Kaupangsbakki var lengi vel einungis notuð til beitar fyrir hesta félagsmanna, en hin síðari ár höfum við staðið þar fyrir mikilli uppbyggingu. Nú hefur á jörðinni verið reist glæsilegt hús, Bakkahöll sem svo er nefnd, stór rétt sömuleiðis og önnur aðstaða sem kemur að góðum notum. Kaupangsbakkar eru líkast til fjöfarnasti áningastaður hestamanna á Norðurlandi, þar hefjast flestar hestaferðir frá Akureyri og Eyjafirði og enda þar sömuleiðis. Það stendur svo til að halda áfram uppbyggingu á svæðinu og viðhalda þeirri aðstöðu sem þar er fyrir,“ segja þeir Björn og Sigfús.

Hestamannafélagið Léttrir hefur einnig í samstarfi við hestamannafélagið Funa í Eyjafjarðarsveit unnið að uppbyggingu á Melgerðismelum í Eyjafjarðarsveit en þar er ljómandi fint mótssvæði og hafa þar verið haldin mörg stórmót hestamanna, m.a. fjórðungsmót og þá var Landsmót hestamanna haldið þar árið 1998. „Okkar framtíðarsýn er sú að Melgerðismelar verði útvistarparadís hestamanna, þar er fyrirhugað að byggja upp mannvirki, m.a. þjónustuhús og

Frá Sörlastöðum í Fnjóskadal.

Mynd / Léttrir

Hestaferð í Þingeyjarsýslu. Komið að Fosshól þar sem Léttrir hefur komið upp glæsilegri rétt.

Mynd / Léttrir

tjaldsvæði til að sá draumur verði að veruleika.“

Engin aldurstakmörk í hestamennskunni

Léttrir hefur einnig tekið gamalt eyðibýli í Fnjóskadal, Sörlastaði, í föstur, en frá árinu 1975 hefur það leigt jörðina af Þingeyjarsveit og hefur um árin verið unnið að því að bæta og viðhalda gömlu íbúðarhúsi á jörðinni.

„Það má segja að við höfum búið okkur til sælureit að Sörlastöðum, hann nýtum við vel yfir sumarið

enda ávallt gott að dvelja þar og njóta lífsins.“

Sigfús nefnir að margir kostir fylgi því að vera félagsmaður í Léttri, vel sé hugsað um alla aldurshópa sem hestamennsku stunda, hestamennskan eigi sér raunar engin aldursmörk, hvorki efri né neðri.

Hestur og maður á dýrlegri stundu á Akureyri síðsumars 2018, hér eru þau Valgerður Sigurbergsdóttir og Atli Sigfússon að leggja í hann inn í sólarlagið.

Mynd / Léttrir

„Það geta allir stundað hestamennsku, sama hver aldurinn er. Við höfum ávallt staðið fyrir miklu og góðu æskulýðsstarfi og því munum við halda áfram, það er nauðsynlegt að hlúa að ungum og efnilegum hestamönnum, það eru þeir sem taka við keflinu af okkur. Við höfum góða aðstöðu fyrir þennan hóp og munum hér eftir sem hingað til leggja mikla rækt við hann, enda býr lengi að fyrstu gerð eins og þar stendur,“ segir Sigfús.

Gott veganesti inn í framtíðina

Björn nefnir að á þeim tímamótum sem Léttrir fagni 90 ára afmæli standi félagið einkar vel, það eigi umtalsverðar eignir og sé skuldlaust.

„Við Léttsimenn erum ákaflega

stolt af þessari stöðu. Það hefur verið gæfa félagsins alla tíð að vel hefur verið farið með fé og sú stefna höfð að leiðarljósi að skuldsætja félagið ekki um of til framtíðar. Það er einmitt þess vegna sem okkur þykir framtíð félagsins einkar björt.

Okkar mesti auður liggur í félagsmönnum sem eru tilbúnir að leggja á sig ómælt sjálfbóðaliðastarf bæði í nefndarstarfi ýmiss konar eða við verklega framkvæmdir. Þetta er fólk sem ann félaginu sínu og er umhugað um að það dafni og eflist. Akureyrarbær hefur verið okkar sterkasti bakhjarl, hefur stutt við okkar starf með miklum sóma í áratugi.

Með þetta veganesti, traustan bakhjarl, frábæra félagsmenn, miklar eignir og skuldleysi höldum við hjartsýn til móts við framtíðina,“ segir Björn.

Styrkir til rannsóknar- og þróunarverkefna 2019 (A-flokkur)

Framleiðnisjóður landbúnaðarins er leiðandi stuðningsaðili við þróunar- og nýsköpunarstarf landbúnaðarins og kallar eftir umsóknum um styrki til verkefna á sviði hagnýtra rannsókna, þróunar og þekkingarsköpunar.

Forgangs njóta þau verkefni sem fela í sér verulega nýbreytni og sem líkleg eru til að leiða af sér þekkingu, tækni eða aðrar afurðir sem hægt er að hagnýta í náinni framtíð í íslenskum landbúnaði.

Styrkir til atvinnuuppbyggingar á lögbýlum á vegum einstakra bænda (B-flokkur) sem og námsstyrkir verða auglýstir síðar.

Umsóknum skal skilað á sérstöku umsóknareyðublaði sem er að finna á heimasíðu sjóðsins, www.fl.is. Mikilvægt er að vanda til gerðar umsókna og gera grein fyrir öllum efnisatriðum sem farið er fram á í umsóknarforminu.

Umsóknarfrestur er til 21. desember n.k. (póststimpill gildir).

Umsóknum skal skilað til *Framleiðnisjóðs landbúnaðarins*, Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnes. Nánari upplýsingar eru veittar á skrifstofu *Framleiðnisjóðs landbúnaðarins*, Hvanneyri. Sími 430-4300/netfang fl@fl.is.

Styrkir þessir eru auglýstir með fyrirvara um fjárheimildir Alþingis til sjóðsins fyrir árið 2019.

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnesi
Sími 430-4300

Landstólpi leitar að samstarfi - þjónustufulltrúa

Vegna aukinna umsvifa þjónustudeildar Landstólpa leitum við nú logandi ljósi að þjónustulunduðum og klárum einstaklingi til að sinna viðgerðum og viðhaldi tækja og búnaðar hjá viðskiptavinum fyrirtækisins.

Viðkomandi þarf að sinna þjónustu við viðskiptavininn okkar á sviði mjaltapjóna, mjólkurtanka og öðrum þeim tækjum sem fyrirtækið þjónustar. Ekki er um fullt starf að ræða heldur verktöku eftir þörfum viðskiptavina hverju sinni.

Starfssvæðið er Eyjafjarðar- og Þingeyjarsýslur og þarf viðkomandi að hafa bíl til umráða.

Verkefnið hentar bæði einstaklingum eða fyrirtækjum í þjónusturekstri sem vilja bæta við sig verkefnum.

Viðkomandi þarf að:

- hafa þekkingu á vélum og vélbúnaði
- vera þjónustulundaður
- vera fljótur að setja sig inn í verkefni og geta miðlað upplýsingum
- vera tilbúinn að læra og leggja sig fram
- hafa þekkingu á þörfum bænda og annarra viðskiptavina Landstólpa
- geta unnið sjálfstætt en jafnframt vera hluti af liðsheild
- geta sinnt útköllum utan hefðbundins vinnutíma

Auk ofangreinds er góð enskukunnátta og bílpróf nauðsynlegt.

Viðkomandi þarf að geta hafið störf sem fyrst.

Frekari upplýsingar um starfið veitir Anton þjónustustjóri í s. 846-6116.

Umsóknarfrestur er til 15. nóvember næstkomandi og skal umsóknum skilað á netfangið anton@landstolpi.is

Finna má okkur á heimasíðunni, www.landstolpi.is eða á facebook "Landstólpi"

Erum við að leita að þér?

Landstólpi ehf. - Gunnbjarnarholti - 801 Selfoss - Tel.: +354 480 5600

FRÉTTASKÝRING

Lagaprófessorinn Peter T. Örebech telur samþykkt orkupakka 3 frá ESB geti reynst íslensku þjóðinni stórskaðleg:

Meiri háttar valdaframsal í uppsiglingu í orkumálum

— Ákvarðanataga yrði flutt til ACER orkustofnunar ESB, galopnað fyrir sæstrengslögn og einkavæðingu Landsvirkjunar

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Norski lagaprófessorinn Peter T. Örebech frá Tromsø hélt erindi á fjölmennum fundi á háskólatorgi Háskóla Íslands þann 22. október sl. Samkvæmt orðum Örebech er verið að stefna íslenskum hagsmunum í orkumálum og þar með sjálfsákvörðunar- og fullveldisrétti þjóðarinnar í stórhættu ef Alþingi samþykkir að innleiða regluverk ESB á bak við orkupakka 3.

Að fundinum stóð Heimssýn, hreyfing sjálfstæðisinnar í Evrópumálum, en þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir fékkst enginn til að tala fyrir sjónarmiðum Þórdísar Kolbrúnar R. Gylfadóttur iðnaðarráðherra.

Fullyrt að orkupakki 3 hafi ekki áhrif á réttarstöðu íslenskra orkumála

Iðnaðarráðherra lét héraðsdómslögmanninn Birgi Tjörva Pétursson vinna fyrir sig greinargerð sem efnislega telur enga hættu felast í því fyrir Íslendinga að samþykka orkupakka 3. Í áliti sínu, sem birtist í september, sagði Birgir Tjörvi meðal annars að reglurnar í orkupakkanum myndu ekki hafa áhrif á eignarrétt á orkuauðlindum á Íslandi, þar sem 125. grein EES-samningsins, um að samningurinn hafi ekki áhrif á reglur samningsríkis um skipan eignaréttarins.

Þórdís Kolbrún sagði í tilkynningu um greinargerðina í september síðastliðinn að hún hafi lagt sig fram við að hlusta eftir gagnrýnisröddum á mál sem snúa að þriðja orkupakkanum. Hún sagði þar að greinargerð Birgis Tjörva væri ítarleg og svara þeim helstu álitamálum sem hefur verið rætt um opinberlega.

„Athugun á innihaldi þriðja orkupakkans styður ekki sjónarmið um að innleiðing hans fæli í sér slík frávík frá þverpólitískri stefnumörkun og réttarþróun á Íslandi að það kalli sérstaklega á endurskoðun EES-samningsins. Með innleiðingu hans væri ekki brotið blað í EES-samstarfinu,“ sagði ráðherra.

Álit sem unnið var fyrir ráðherra er þvert á álit lagaprófessorsins

Sú staðhæfing sem finna má í málinu sem unnið var fyrir iðnaðarráðherra er algjörlega þvert á það sem kom fram í máli Peter T. Örebech á fundinum í HÍ. Hann hefur líka skilað greinargerð til norska Stórþingsins vegna sama máls.

Um greinargerð Birgis Tjörva gerir Peter T. Örebech mjög ítarlegar athugasemdir og segir hann m.a. misskilja eða sjást yfir mikilvæg atriði grundvallarsamninga fyrir tilurð ESB og ekki taka tillit til fordæmisgefandi dóma um ýmis atriði hans, m.a. um eignarréttarákvæði. Örebech segir m.a.:

„Jafnvel þótt skrif lögmannsins séu dálítið óskýr m.t.t. þess, hvort

Norski lagaprófessorinn Peter T. Örebech í pontu á fundi sem Heimssýn stóð fyrir í Háskóla Íslands mánudaginn 22. október sl. Lengst til vinstri á myndinni er Haralður Ólafsson, prófessor og formaður Heimssýnar, en hægra megin við Örebech er Vigdís Hauksdóttir, sem einnig hélt erindi á fundinum ásamt Bjarna Jónssyni rafmagnsverkfræðingi. Enginn fulltrúi fékkst frá iðnaðarráðuneytinu til að tala fyrir áliti sem ráðherra hefur látið gera um málið. Mynd / HKr.

Þórdís Kolbrún R. Gylfadóttir iðnaðarráðherra.

Birgir Tjörvi Pétursson lögmaður vann greinargerð fyrir ráðherra.

Lagaprófessorinn Peter T. Örebech hefur m.a. unnið greinargerð um orkupakka 3 fyrir norska Stórþingið.

hann haldi því fram, að reglur EES-samningsins skuli ekki gilda, nema afleiðda lagasetningin nefni það sérstaklega, þá sé ég ástæðu til að nefna, að þessu er þveröfugt farið:

Allar nýjar gerðir og tilskipanir, sem varða EES-samninginn – ef EES-löndin undirgangast þær – gilda fyrir allt EES. Ef EES-ríki óskar eftir undanþágu frá einu eða fleiri ákvæðum í nýrri Evrópugerð, já, þá þarf að semja sérstaklega um

Framtíðarhugmyndir ESB um raforkunet sem nefnt hefur verið SuperGrid. Rauðu línurnar eru tengingar sem þegar eru komnar. Þarna er gert ráð fyrir IceLink rafstreng á milli Íslands og Bretlands. Strengurinn er þegar inni á verkefnaskrá sameiginlegra hagsmuna ESB. Íslensk stjórnvöld geta ekki komið í veg fyrir þá lagningu, að mati Örebech, verði þriðji orkumarkaðslagabálkur ESB samþykktur á Alþingi. Það mun m.a. hafa víðtæk áhrif m.a. á raforkuverð til almennings á Íslandi.

það, og undanþágurnar verða að koma fram í viðkomandi reglugerð.“

Ályktanir standast ekki og eru í mótsögn við EES-samninginn

„Niðurstaða mín er sú, að lögmaðurinn BTP dragi ályktanir, sem ekki standast. Þetta á við um skoðanir lögmannsins á, að EES-samningurinn gildi ekki um orkugeirann vegna þess í fyrsta lagi, að grein 125 í EES-samningnum – reglan um eignarrétt, sem sé á valdi hverrar þjóðar – að sögn – útiloki slíkt.

Í öðru lagi sú afstaða lögmannsins, að greinar 11, 12 og 13 um magnbundnar viðskiptahindranir gildi ekki um Ísland vegna þess að landið, eins og staðan er í dag, sé án strengtenginga við útlönd.

Hver sá, sem hefur kynnt sér réttarvenjur, mun auðveldlega sjá, að grein 125 gildir um – andstætt

því sem lögmaðurinn BTP heldur fram – eignarréttarlegar aðstæður á Íslandi, vegna þess að ESB-dómstóllinn hefur slegið því föstu, að þessar aðstæður séu ekki almennt undanþegnar hvorki innri markaðinum né „fjórfrælsinu“. Þessu er einnig slegið föstu fyrir orkugeirann, sbr. úrskurð EFTA-dómstólsins 2007 „Hjemfallssaken“ [þar sem dómstóllinn féllst á réttmæti eignarupptöku norska ríkisins af einkafyrirtækjum á vatnsaflsvirkjunum eftir ákveðinn tíma virkjananna í rekstri].

Það er enn fremur misskilningur, þegar lögmaðurinn BTP heldur því fram, með einfaldri tilvísun til þess, að Ísland er ekki tengt erlendum rafkerfum, að landið sé þar með undanþegið grundvallarákvæðum í greinum 11, 12 og 13 í EES-samningnum. Þetta er í mótsögn við sjálfan EES-aðalsamninginn, sbr. „Viðauka IV orka“ (grein 24) og EES-grein 2 a). Sömu ályktun

má draga af innganginum að nýjum reglugerðum og tilskipunum í orkugeiranum, sbr. hugtakið „EES-tengdur texti“.

Allar samþykktir aðalsamnings EES eiga – eftir því, sem hinir ýmsu „orkupakkar“ koma fram og öðlast samþykki – algerlega við um Ísland. Þetta þýðir t.d. að íslenskt bann við því að stofna til sæstrengstenginga við útlönd væri andstætt 12. grein EES-samningsins,“ segir Peter T. Örebech.

Víðtækt valdaafsal í orkumálum

Samkvæmt orðum norska lagaprófessorsins er það kristaltært að innleiðing á orkupakka Evrópusambandsins númer 3 mun leiða til þess að ACER, Orkustofnun ESB, mun ná yfirþjóðlegri stöðu á Íslandi. Það þýðir að regluverk orkupakkans mun yfirkeyra íslensk lög og standa skör hærra í lagalegu tilliti. Það felur í raun í sér algjört og mjög víðtækt valdaafsal Íslands í orkumálum. Afleiðingin yrði sú að hvaða lög og reglur sem menn kunna að setja um mögulegt bann við lagningu sæstrengs yrðu ekki pappírins virði.

Sæstrengur yrði líklega næsta skref

Íslenska ríkisfyrirtækið Landsvirkjun er enn með sæstrengslögn um „IceLink“ til Bretlands á sinni stefnuskrá og fer ekki dult með það á sinni heimasíðu. Slíkur strengur myndi um leið og hann yrði tengdur við Bretland hafa afdrifarlík áhrif hér á landi.

Því hefur m.a. verið haldið fram af Landsvirkjun að slíkur strengur myndi leiða til betri nýtingar á launaflí í íslenska orkukerfinu. Það er að hluta til rétt, en umtalsverður hluti af slíku launaflí sem færi inn á strenginn yrði orkutapi að bráð. Þá er yfirleitt ekkert talað um að strengurinn yrði rándýr og yrði aldrei lagður nema að inn á hann yrði tryggt stöðugt flæði raforku frá Íslandi. Það segir okkur að miðað við þær tölur sem forsvarsmenn Landsvirkjunar hafa sett fram að hér þyrfti að byggja sem svaraði einni Kárahnjúkavirkjun eða þrem Blönduvirkjunum til þess eins að fæðra strenginn af hreinni raforku. Afar litlar líkur eru á að samstaða næðist um slíkt meðal núverandi stjórnarflokka. Sú spurning hlýtur því að vakna hvort yfirþjóðlegt vald sem fælist í undirritun orkupakka 3 gæti yfirunnið mögulegar íslenskar

laga- eða reglugerðarhindranir sem stæðu þar í veginum.

Vilja hreinsa orkuímynd ESB á kostnað þjóða eins og Íslands og Noregs

Ástæðan fyrir því að Evrópuríkin sækjast svo mjög eftir að fá aðgengi og helst ná yfirhöndinni í stjórn orkumála á Íslandi er tvíþætt og má vel sjá í tölum Eurostat. Ört vaxandi efnisþætti er eftir raforku í álfunni m.a. vegna kröfu um orkuskipti og síðan hætta á orkuskipti samfara lokun mengandi orkuvera svo ekki sé talað um kröfu um að loka kjarnorkuverum.

Stærsti hluti mengunar sem hlýst af núverandi orkuframleiðslu er svo utan sviga í þeim botnlaus blekkingarleik sem stundaður er í loftslagsumræðu heimsins. Þar er að mestu látið nægja að dæsa í finum kaffibodum yfir mengun frá bílum og leggja þar á ráðin með skattlagningu dísil- og bensínbíla til að friða samviskuna. Bileigendur eru líka nægilega sundurlaus hópur til að ekki þurfi að óttast að hann svari fyrir sig með einhverjum efnahagslegum refsiaðgerðum.

Lítill hluti orku Evrópulandanna af endurnýjanlegum uppruna

Samkvæmt tölum Eurostat voru aðeins 12,5% allrar orku í löndum ESB af endurnýjanlegum uppruna árið 2010. Markið var sett á 20% árið 2020, en hlutfall hækkaði ekki nema um 0,7% fram til 2016 og var þá komið í 13,2%. Ef takast á að ná markmiðum þarf augljóslega að sækja hluta af hreinni orku eitthvað annað og þar dugur ekki til lengdar blekkingaleikur með pappírslægum tilfærslum á hreinni orku frá Íslandi í formi syndaaflausna eða hreinleikavottorða.

Yfir 70% af frumorku Evrópu er framleiddur með olíu, gasi og kolum

Langstærsti hluti frumorkunnar í Evrópu 2016 var framleiddur með olíu, eða 34,6% og gasi 23,3%. Þar á eftir koma kol með 14,7% hlutfall og kjarnorka er jafnfætis endurnýjanlegri orku með 13,2%, en önnur orkuframleiðsla er upp á 1%.

Mestu kolabrennslupjódirnir eru Eistland með 61,1% hlutfall, Pólland með 49,1%, Tékkland með 39,7%, Búlgaría með 31,4% og langmesti orkunotandinn, Þýskaland, fær 24,3% af sinni orku úr kolum. Þar minnkaði notkun kola, olíu og gass sárálítið á síðasta ári en orkuaukning hefur að mestu fengist úr vind- og sólarorku.

Mestu olíubrennslupjódirnir 2016 voru Kýpur með 93,1%, Malta með 78,6%, Lúxemborg með 62,8%, Grikkland með 53,1% og Írland með 49,9%.

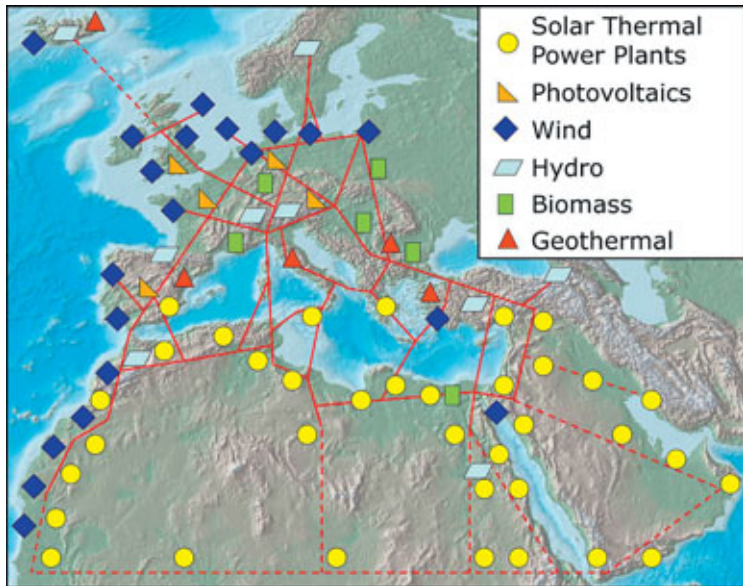
Mestu gasbrennslupjódirnir eru Holland með 38,4%, Ítalía með 37,5%, Bretland með 36,7%, Ungverjaland með 31,2% og Írland með 28,6%.

Frakkland er langöflugast í notkun kjarnorku með 41,8% hlutfall af þeim orkugjafa. Þá kemur Svíþjóð með 33,1%, Slóvakía með 23,4% og Búlgaría með 22,5% hlutfall.

Markmiðið er allsherjar nettenging raforkukerfis Evrópu

Samkvæmt orðum Peter T. Örebech er það innifalið í stofnmarkmiðum ESB að innið skuli að nettengingu allra aðildarlandanna við orkunet Evrópu, þ.e. Trans-European Networks for Energy (TEN-E). Þá er það beinlínis skylda aðildarríkanna að miðla orku til þeirra landa sem þurfa á henni að halda. Innleiðing á orkupakka þrjú er því greinilega liður í því markmiði að festa Ísland í þessum orkuvef eða ofurneti framtíðarinnar, „European supergrid“.

Hluti af þessu dæmi er að þann 28. júní sl. undirritaði forseti Evrópuráðsins, Jean-Claude Juncker,

Eins og sést á þessu korti telja þeir sem stýra ferðinni í orkumálum ESB og samtengingu í SuperGrid orkukerfi Evrópu eftir ýmsu að slægjast á Íslandi. Auk vatnsorku er þar merkt við jarðhitaorku og vindorku.

samstarfssamning við forsvarsmenn þriggja Eystrasaltsríkja um samhæfingu raforkukerfanna í Póllandi, Litháen og Lettlandi við Evrópunetið. Í því felst áætlun um lagningu bæði jafnstraums og riðstraumstrengja á milli Póllands og hinna aðildarríkja samkomulagsins.

Hærra orkuverð

Bannað yrð að mismuna orku-kaupendum hvort á sínum enda sæstrengsins um leið og hann yrði tengdur við orkunet Evrópu. Afleiðingin yrði sú að orkuverð á Íslandi yrði að taka mið af breytilegu orkuverði í Evrópu. Það getur þýtt að orkuverð til íslenskra heimila hækkaði stórlega og fylgdi orkuverðssveiflum í Evrópu. Íslensk stjórnvöld hefðu hreinlega ekkert með það að segja. Þetta er m.a. reynslan frá Noregi.

Sundurlimun Landsvirkjunar þýðir að forsendur Þjóðarsjóðs fjúka út um gluggann

Afar ólíklegt er að yfirgnæfandi samkeppnisstaða Landsvirkjunar á íslenskum orkumarkaði yrði látin óátalin eftir innleiðingu á orkupakka 3. Sú staða stæðist ekki lög og regluverk ESB. Því yrði væntanlega sett fram krafa um að Landsvirkjun yrði hlutuð í smærri einingar. Það galopnar síðan leið fyrir einkavæðingu slíkra eininga og einstakra raforkuvera. Þar með er hrinninn grundvöllur fyrir stofnun Þjóðarsjóðs sem er eitt meginsteifið í stjórnarsáttmála núverandi ríkisstjórnar. Þá hugmynd itrekaði Bjarni Benediktsson forsætisráðherra á ársfundi Landsvirkjunar fyrr á þessu ári. Sem sagt að komið yrði á fót sérstökum Þjóðarsjóði um arðgreiðslur Landsvirkjunar. Bætti hann við að góð fjárhagsstaða Landsvirkjunar gerði fyrirtækinu kleift að greiða umtalsverðan arð til ríkisins á næstu árum.

Ljóst er að með slíkum sjóði er um risavaxið dæmi að ræða og fjármuni sem væru þá í eigu þjóðarinnar. Það yrði ekki ónýtt fyrir áhugasama að komast í stjórnunarstöður í slíkum peningapotti.

Landsvirkjun hefur undanfarin tvö ár greitt 1,5 milljarða á ári í arð í ríkiskassann. Hörður Arnarson forstjóri lét þó hafa það eftir sér að Landsvirkjun eigi að geta greitt 110 milljarða króna í arð til ríkisins árin 2020 til 2026 enda hafi fjárhagslegur styrkur aukist verulega á síðustu árum. Með hugsanlegum uppskiptum og einkavæðingu Landsvirkjunarbúta í kjölfarið yrðu þessi Þjóðarsjóðsáform í raun úr sögunni. Einkafyrirtæki færu aldrei að ráðstafa hagnaði af orkusölu í einhvern þjóðlegan orkusjóð.

Kunnugleg blekkingarrökræða?

Í júní sagði Michael Mann, sendiherra ESB á Íslandi, í samtali við Viðskiptablaðið, að áhyggjur fólks á Íslandi af orkupakka 3 væru „algjörlega tilefnislausar“. Þriðji

Í júní sagði Michael Mann, sendiherra ESB á Íslandi, að áhyggjur fólks á Íslandi af orkupakka 3 væru „algjörlega tilefnislausar“. Þriðji orkupakkinn væri engin ógn við Ísland og vísaði hann á bug því sem hann kallaði „rangfærslum“ um áhrif hans hér á landi.

orkupakkinn væri engin ógn við Ísland og vísaði hann á bug því sem hann kallaði „rangfærslum“ um áhrif hans hér á landi.

„Megintilgangurinn með orkupakkanum er að veita neytendum ódýra og örugga orku með tilstilli markaðsafla og hann er ekki nokkur ógn við framkvæmd íslenskrar orkustefnu. Þar sem Ísland er eyja, einangruð frá öðrum orkumörkuðum, mun landið njóta víðtækra undanþága frá flestum helstu skyldum sem fylgja nýju löggjöfinni,“ sagði Mann m.a. í viðtalinu við Viðskiptablaðið.

Rétu græjurnar!

Við sérhæfum okkur í öryggisbúnaði m.a. heyrnarhlífum og samskiptabúnaði. Hugaðu að heyrninni, hún er mikilvæg!

Hafðu samband. Við veitum þér faglega aðstoð.

Eitthvað hljómar þetta stef kunnuglega í eyrum þegar rifjuð eru upp orð sem féllu þegar ríkisstjórn Íslands ákvað á sínum tíma að sækja um aðild Íslands að ESB og hefja samningaviðræður og það án þess að spyrja þjóðina fyrst. Sama rökfræði var viðhöfð þegar Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn reyndi að telja Íslendingum trú um að það eina rétta í stöðunni eftir hrun væri að þjóðin tæki á sig að borga víxil vegna fjárglæfraskulda einkaaðila. Það var líka gert í Icesave-málinu og þetta er sami röksemdagrunnurinn og Grikkir voru neyddir til að koggleypa þegar þeir voru látnir taka á sig að borga griðarlegar óreiðuskuldir þýskra og franskra banka. Sendiherra ESB hefur einnig sagt:

„Þar sem EES er tveggja stöða kerfi munu þær valdheimildir sem ACER fer með í aðildarríkjum ESB verða á vegum ESA, Eftirlitsstofnunar EFTA, á Íslandi.“ Helsta hlutverk ACER – og ESA í tilfelli orkumála EFTA-ríkjanna – er að hafa eftirlit með mörkuðum og getur aðeins beitt valdheimildum gagnvart eftirlitsstjórnvöldum ESB-ríkja í málum þar sem eftirlitsstjórnvöldum tveggja aðildarríkja tekst ekki að komast að sameiginlegri niðurstöðu.

Jafnframt eru heimildir ACER bundnar að mestu við grunnvirki sem ná yfir landamæri og eiga því ekki við á Íslandi á meðan slík grunnvirki eru ekki til staðar.“

Slíka röksemdafærslu hrakti Peter T. Örebech með rökum á fundinum í HÍ. Vísaði hann í lög og regluverk ESB og grunnþætti regluverksins sem felast í Maastricht samningnum frá 1992 og afleiðingum hans m.a. varðandi sameiginlegan innri markað aðildarríkjanna. Þar komi greinilega fram að samningur vegna heildarinnar yfirtaki lög einstakra aðildarríkjanna þegar hagsmunir heildarinnar eru taldir yfirsterkari. Tveggja stöða kerfið sé víð slíkar aðstæður haldlaust og sérstaklega þegar smáriki eins og Ísland ætti í hlut.

Þá varðar þetta líka skyldur ríkjanna til að aðstoða hvert annað í orkuöflun. Út úr slíkum yfirþjóðlegum gjörningum getur verið erfitt að komast eins og Bretar eru nú farnir að upplifa mjög vel á eigin skinni í sínum BREXIT viðræðum.

– Sjá nánar á næstu síðum um erindi Bjarna Jónssonar og Vigdísar Hauksdóttur á fundinum í Háskóla Íslands.

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hítasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límdar beint á gólfíð
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringas ehf.

Bluetooth

Hefðbundin

Áföst á hjálmi

Fyrir samskipti

Í skotveiðina

Fyrir börnin

Skeifunni 3h || Sími: 588 5080 || dynjandi.is

FRÉTTASKÝRING

Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur:

Samþykkt þriðja orkumarkaðslagabálks ESB yrði afdrifaríkt glappaskot

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur tekur undir álit Peter T. Örebech um orkupakka Evrópusambandsins númer þrjú. Hann sagði m.a. í stuttu erindi á fundi í Háskóla Íslands mánudaginn 22. október að það einkenndi umræðuna hjá þeim sem vildu innleiða orkumarkaðslagabálk ESB á Íslandi að hann sé sárameinlaus og feli í sér litlar breytingar frá örðum orkubálkinum sem nú er í gildi og verði áfram í gildi í EFTA löndunum.

„Þar til illu heilli meirihluti alþingismanna kann að fremja það afdrifaríka glappaskot að samþykkja þriðja orkumarkaðslagabálkin á Íslandi í stað þess að hafna honum.“

Allur orkugeirinn undir reglur EES-samningsins

„Afdrifaríkasta breytingin með þriðja orkumarkaðslagabálki ESB er sú að með innleiðingu hans færast allur orkugeirinn undir reglur EES samningsins um innri markað Evrópska efnahagssvæðisins. Sem þýðir að frelsin fjögur munu eftir þessa innleiðingu gilda um orkugeirann, en svo er ekki nú. Það sést best á því að ESA, eftirlitstofnun EFTA, hefur enga athugasemd gert við það þó hér ríki gjaldskrárkerfi á almenna markaðnum fyrir rafmagn.

Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur á fundi í HÍ.

Mynd / HKr.

Nýtt embætti „Landsreglara“ og stofnun orkukauphallar

Í kjölfar þessarar innleiðingar verður trúlega stofnað nýtt embætti, hugsanlega innan vébanda Orkustofnunar, en samt verður það að vera óháð boðvaldi orkumálastjóra og annarra íslenskra yfirvalda og á að vera óháð íslenskum hagsmunaaðilum samkvæmt raforkumarkaðstilskipun 200972 EB.

Embættið hefur verið nefnt „Landsreglari“, sem þýðing á enska heitinu „National regulatory authority“. Lýtur það boðvaldi ESA og ACER, orkustofnunar ESB, sem er undir beinni stjórn framkvæmdastjórnar ESB. Landsreglarinn verður þannig eins konar handbendi ESB innan íslenska orkugeirans og mun m.a. fá það hlutverk að fylgja eftir

raunverulegri markaðsvæðingu á raforkuviðskiptum á Íslandi að forskrift ESB.

Sú markaðsvæðing felur í sér stofnun orkukauphallar þar sem öll raforkuviðskipti utan langtímasamninga munu fara fram. Þar með talin spákaupmennska með afleiður orkuviðskipta fram í tímann eins og tíðkast í kauphöllum.

Það er stórvarasamt við íslenskar aðstæður að innleiða viðskiptalíkan með raforku sem sniðið er að gjörólíkum raforkumarkaði. Þar munar mest um mikinn fjölda raforkubirgja á mörkuðum ESB sem skapar grundvöll fyrir frjálsa samkeppni með raforku, en hételendis verður aldrei annað en fákeppni á því sviði upp á teningnum sem skapar hættu á markaðsmisnotkun í orkukaupum hételendis.“

Reist á áreiðanlegu aðgengi að hráorku

„Orkuviðskiptalíkan ESB er reist á áreiðanlegu aðgengi að hráorku sem er aðallega jarðefnaeldsneyti, en á Íslandi er hráorkan háð drottungum náttúrunnar. Úrfelli og snjóbráð fyrir vatnsaflsvirkjanir og vökvastreymi inn í gufufórðabúr jarðgufuvirkjananna. Svo ekki sé minnst á truflanavald á borð við eldgos og jarðskjálfta. Þessar tvær tegundir virkjana á Íslandi eru eðlisólíkar og hafa ólíkt kostnaðarmynstur sem skapar þeim ójafna samkeppnisstöðu. Innbyrðis svipuð samkeppnisstaða á orkumarkaði er hins vegar eitt af skilyrðum fyrir því að frjáls samkeppni á raforkumarkaði verði notendum til hagsbóta.“

Gæti leitt til orkuskorts

„Langtíma raforkuskortur hételendis getur t.d. orðið vegna ótæpulegrar notkunar á takmörkuðu miðlunarvatni með skammtíma gróðasjónarmið í huga. Eða vegna þess að fjárhagslegi hvatinn til nýrra virkjana er of lítill svo að nýjar virkjanir halda ekki í við aukna raforkuþörf í landinu. Af þessum sökum öllum og fleirum mun frjáls markaður leiða til hærri raforkuverðs á Íslandi en ella. Hann skapar líka meiri hættu á alvarlegum orkuskorti en þyrfti að vera ef viðhöfð væri samræmd orkulindastjórnun.“

Hækkun orkuverðs

„Hækkun raforkuverðs og raforkuskortur skerðir lífskjör almennings og rýrir samkeppnisstöðu landsins svo verulega að fælt getur fjárfesta frá og dregið úr atvinnusköpun. Í versta tilviki munu orkukræf fyrirtæki neyðast til að leggja upp laupana við mikinn óstöðugleika á raforkumarkaði hételendis. Þótt frjáls samkeppni gagnist stórum

ACER – Agency for the Cooperation of Energy Regulators og IceLink

ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators), sem er orkustofnun Evrópusambandsins (ESB) hóf starfsemi í Ljubljana í Slóveníu árið 2011.

Hún hefur sett sæstreng

á milli Íslands og Bretlands á verkefnaskrá sína undir nafninu Ice Link. Aðstandendur verkefnisins eru sagðir Landvirkjun, Landsnet og National Grid Interconnector Holdings Ltd.

eldsneytiskerfum vel eru ýmis slæm dæmi um markaðsvæðingu í afmörkuðum vatnsorkukerfum. Það sem hins vegar þarf að innleiða hér til að ná þjóðhagslega hagkvæmstu nýtingu á orkulindum er samræmd orkulindastjórnun á öllum helstu virkjunum landsins óháð eignarhaldi.“

Landvirkjun skipt upp vegna markaðsráðandi stöðu

„Nú sér Landvirkjun að miklu leyti um þennan þátt, en aðeins fyrir sínar virkjanir, sem anna um 80% af markaðnum. Slík samræmd auðlindastjórnun þvert á fyrirtæki er óleyfilegt opinbert markaðsinngríp samkvæmt samkeppnisreglum innri markaðar EES. Svo að bestu orkulindanýtingu verður ekki komið við eftir innleiðingu þriðja orkumarkaðslagabálks ESB.“

Hvað mun gerast með eignarhald orkufyrirtækjanna á Íslandi eftir innleiðingu þriðja orkumarkaðslagabálksins?

„Prófessor Peter T. Örebech hefur sýnt fram á það í lögfræðilegri greiningu sinni á lagalegri greiningu Birgis Tjörva Péturssonar lögmans til iðnaðarráðherra, að fjórfrelsi EES markaðarins tekur gildi um allan orkugeirann í EFTA löndunum þremur, nema um einokunarstarfsemina í flutningum og dreifingu, um leið og þriðji orkumarkaðslagabálkurinn hefur verið innleiddur. Þetta þýðir t.d. að um leið og orkufyrirtæki eða hlutar úr þeim verða til sölu, þá koma erlendir kaupendur innan EES jafnt til greina sem innlendir.

Það má ganga út frá því sem vísu að ESA muni gera athugasemd við ríkisstjórnina út af yfirgnæfandi stærð Landvirkjunar á frjálsu raforkumarkaði á Íslandi. Hugsanlegur ágreiningur á milli ríkisstjórnarinnar og ESA út af leyfilegri markaðshlutdeild mun lenda hjá EFTA dómstólnum sem mun dæma samkvæmt samkeppnislögum Evrópuréttarins. Þá mun Landvirkjun í kjölfarið væntanlega verða skipt, hugsanlega í tvennt eða þrennt. Hvað verður þá um afhendingarskuldbindingar gömlu Landvirkjunar er óljóst.“

Landvirkjun fær líklega í eigu erlendrar aðila

„Við sölu á hlutum úr Landvirkjun munu einhverjar virkjanir og samsvarandi orkunýtingarréttur fyrirtækisins lenda hjá nýjum eigendum. Í þeim hópi er líklegt að finna megi stórt erlent orkufyrirtæki. Þessari stöðu mála í orkugeiranum hefur verið líkt við það að hleypa stóru evrópsku útgerðarfyrirtæki inn í landhelgina og sá samanburður er ekki að ofýrirsýnu.“

Fullyrðingar hraktar

Í tveimur greinargerðum íslenskra

lögmannna til iðnaðarráðherra og í málflutningi ráðherra og ráðuneyta hefur verið fullyrt, að í viðskiptum með raforku á Íslandi muni ýmis mikilvæg ákvæði EES samningsins um innri markaðinn, t.d. um bann við magntakmörkunum, ekki gilda fyrr en komið hefur verið á samtengingu íslenska raforkukerfisins við umheiminn. Þetta hrekur prófessor Örebech rækilega í greiningu sinni á hluta af greinargerð Birgis Tjörva Péturssonar lögmans.

Öll ákvæði EES samningsins um viðskipti og fjármagnsflutninga munu taka gildi um raforkugeirann íslenska strax og Alþingi samþykkir þriðja orkumarkaðslagabálkin. Starfræksla millilandasæstrengs skiptir engu máli fyrir þá gildistöku út af fyrir sig.“

Synjun Alþingis á leyfisveitingu vegna sæstrengs yrði marklaus

„Ráðherra iðnaðarmála hefur boðað framlagningu frumvarps til laga um að afgreiðsla leyfisumsókna um lagningu og tengingu sæstrengs skuli verða háð staðfestingu Alþingis. Það er mjög til marks um fullveldisafsalíð til ESB sem felst í innleiðingu þriðja orkumarkaðslagabálksins, að synjun Alþingis á leyfisveitingu Orkustofnunar og Landsreglarans fyrir þessum streng, mun ekki hafa nein lagaleg áhrif um niðurstöðu málsins í Evrópurétti.

Þess má geta að Evrópugerð númer 347-2013, felur í sér samræmingu á mati EES landanna á leyfisumsóknum á orkuflutningsmannvirkjum milli landa. Þar er m.a. kveðið á um að samþykkja beri verkefnið ef það er samfélagslega hagkvæmt og samfélag í þessu sambandi er allt Evrópska efnahagssvæðið. Það má þess vegna búast við að öll verkefni sem ACER hefur á annað borð samþykkt inn á skrá ESB um verkefni sameiginlegra hagsmuna hljóti samþykki Landsreglara og orkustofnunar viðkomandi lands.

Þess má geta að þrátt fyrir mikinn kostnað og vafasama fjárhagslega arðsemi styrkveitinga er IceLink sæstrengurinn milli Íslands og Bretlands enn inni á þessari verkefnaskrá sameiginlegra hagsmuna ESB.“

Meirihluti Norðmanna myndi fagna synjun Alþingis

Í niðurlagi erindis síns á fundinum í Háskóla Íslands sagði Bjarni:

„Áhætta Íslendinga af þessum innleiðingum er margfalt meiri en að hafa innleiðingu þriðja orkumarkaðslagabálksins og þar með allra fylgifyrirkæpa hans sem hafa komið frá Brussel og munu koma. Meirihluti Norðmanna myndi fagna synjun Alþingis því samningsstaða Norðmanna er sterk við gerð sersamninga við ESB um gas- og raforkuvirkjanir.“

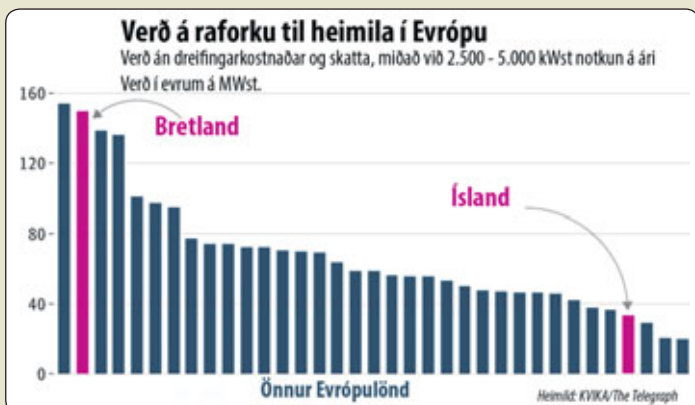
Fjármálaráðherra vill fast verð á raforku um sæstreng

Hugmyndir um lagningu rafstrengs milli Íslands og Bretlands hafa verið uppi á borðinu í það minnsta á annan áratug. Þetta verkefni fékk fyrir nokkrum árum nafnið IceLink og breskir ráðamenn hafa sótt fast að það verði að veruleika.

Breska blaðið The Telegraph birti frétt um það í júní sl. að Bjarni Benediktsson, fjármálaráðherra Íslands, hafi farið fram á það við bresk yfirvöld að samið yrði um fast orkuverð til langs tíma vegna áforma um

sæstreng milli landanna. Haft er eftir Bjarna að verkefnið þurfi að fara í gegnum margar hindranir, [pass a lot of hurdles] sem vörðuðu m.a. umhverfismál og skipulagsmál áður en það fengist samþykkt. Einnig hafði blaðið það eftir fjármálaráðherranum að verkefnið muni nota íslensk eldfjöll til að framleiða orku fyrir bresk heimili.

Miðað við þessa frétt er leynt og ljóst unnið að framgangi málsins bæði af hálfu íslenskra og breskra stjórnvalda.

Þessi mynd af verði raforku birtist í breska blaðinu The Telegraph í janúar 2017 í tengslum við ítarlega úttekt á mögulegum sæstreng frá Íslandi til Bretlands. Samvæmt þessu má ætla að raforkuverð á Íslandi geti hækkað verulega. Bannað yrði að mismuna orkukaupendum hvorum á sínum enda sæstrengsins IceLink um leið og hann yrði tengdur við orkunet Evrópu. Það sama gerðist að mati norska lagaprófessorsins Peter T. Örebech við innleiðingu orkupakka 3 jafnvel þó engin strengur yrði lagður. Afleiðingin yrði sú að orkuverð á Íslandi yrði að taka mið af markaðsverði í Evrópu. Það getur þýtt að orkuverð til íslenskra heimila hækkaði stórlega og fylgdi orkuverðssveiflum í Evrópu. Íslensk stjórnvöld hefðu hreinlega ekkert með það að segja, heldur ACER, orkustofnun ESB.

Valdaframsal vegna orkupakka 3 er skýrt brot á stjórnarskrá

— segir lögfræðingurinn og fyrrverandi alþingismaður, Vigdís Hauksdóttir

Vigdís Hauksdóttir, lögfræðingur, fyrrverandi alþingismaður og núverandi borgarfulltrúi í Reykjavík, hélt einnig tölu á fundinum í HÍ. Hún sagði ljóst að um gríðarlegt valdaframsal yrði að ræða ef Alþingi samþykkti orkupakka 3.

Sagði hún ljóst að það væru ákveðin öfl sem hömuðust í því hér á landi að einkavæða Landsvirkjun. Innleiðing þessa orkupakka væri mikilvægur hlekkur í því dæmi.

„Það hefur hér verið sýnt fram á hvernig ESB vinnur, en þetta hefur verið kallað „spægipylsuaðferðin“. Fyrst kemur pakki 1, svo kemur pakki 2, síðan pakki 3, jafnvel pakki 4 og í þessu felst meira og meira valdaafsal fyrir ríkin þrjú sem eru í EFTA.

Þetta er þvert á stjórnarskrá okkar þótt stjórnarskrá Noregs sé aðeins með öðrum hætti. Norðmenn hafa breytt sinni stjórnarskrá í þá veru að þeir viðurkenna valdaframsal vegna reglugerða sem þarf að taka upp í gegnum EES réttinn. Hér er þetta ekki hægt. Þegar það er verið að taka ákvörðun um svona hluti, eins og þessi orkupakki 3 felur í sér, þá er það skýrt brot á stjórnarskrá. Þá er sagt, þetta hefur verið gert áður og það er komið frumkvæði að slíku. Einnig að þetta sé ekkert meira en síðast og svo framvegis.

Hér er verið að leggja til stofnun sem yfirtækur að mestu leyti yfirráð okkar yfir orkumálunum. Áður hafa komið upp mál þar sem er verið að framselja dómsvald úr landi. Það var mjög hörð umræða um það á þarsíðasta þingi að mig minnir.“

Mikilvægt að standa í lappirnar

„Svona smám saman breyta varnarnar okkar og það er ég ósátt við. Þess vegna er mikilvægt að við stöndum í lappirnar í þessu máli því hér er verið að fjalla um náttúruauðlindir Íslands. Ef það verður eitthvað sem skortir í nánustu framtíð, þá eru það

Vigdís Hauksdóttir. Mynd / HKr.

náttúruauðlindir og þau gæði sem þær gefa hverri þjóð sem þær hafa. Orkuskiptur er fyrir löngu orðinn viðvarandi í ríkjum ESB. Það var haldin þjóðaratkvæðagreiðsla í Svíþjóð á síðustu öld um það hvort ekki ætti að loka kjarnorkuveri í Svíþjóð 2012. Eftir því sem ég best veit er ekki enn búið að loka því. Það er gríðarlegur orkuskiptur í ríkjum Evrópusambandsins og þar eru gömul orkuver sem er verið að loka vegna mengunar og það er sá raunveruleiki sem við stöndum frammi fyrir. — Hvert er þá gott að líta? — Jú, til þess ríkis sem hefur gnógt af fallvötnum og tækifærum til að framleiða hreina orku sem svo mikil eftirspurn er eftir, í stað þess að framleiða orku með kolum, olíu, gasi og jafnvel kjarnorku. Við stöndum því á svo breyttum tímamótum og þetta hefur verið

að gerast mun hraðar en við gátum ímyndað okkur.“

Íslandi yrði skylt að tryggja þurfandi ríkjum ESB orku

Vitnaði Vigdís einig í Lissabon-sáttmálann sem væri í raun stjórnarskrá Evrópusambandsins og væri hafin yfir öll innri lög ríkja sambandsins. Þar væri sérstakur 21. bálkur og 194. grein um orkumál sem segði m.a.:

„Með tilliti stofnunar og starfsemi innri markaðarins og með skírskotun til þarfarinnar á að varðveita og bæta umhverfið, skal stefna sambandsins í orkumálum miðað við því í anda samstöðu meðal aðildarríkjanna, að tryggja starfsemi orkumarkaðarins, tryggja öryggi orkuafhendingar í sambandinu, auka orkunýtni og orkusparnað og stuðla að þróun nýrra og endurnýjanlegra orkugjafa og að stuðla að sameiningu orkuneta. — Parna liggur þetta allt fyrir.“

Sagði Vigdís það klára skyldu ríkja í ESB að skaffa öðrum ríkjum í sambandinu orku ef þau skorti orku.

Benti hún einnig á að í ESB viðræðunum sem fram fóru við íslensk stjórnvöld fyrir nokkrum árum hafi ESB verið búið að lofa íslenskum stjórnvöldum hagstæðu láni til að leggja sæstreng — ef þau bara gengju í sambandið.

Með innleiðingu orkupakka 3 framselur Alþingi ACER úrslitavald

„Með lögleiðingunni framselur Alþingi orkustofnun ESB, ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators), úrslitavald yfir raforkuflutningsmálum landsins.

Í ACER ræður hreinn meirihluti fulltrúa ESB ríkjanna ákvarðanatökunni, en Ísland mun aðeins eiga þar áheyrnarfulltrúa.

Við ákvarðanatökur, er varða hagsmuni Íslands, hallar mjög á Ísland í þessari fjölbjóðlegu stofnun.“

Úr umsögn BJ við drögum að frumvarpi til laga um breytingar á orkulögum og lögum um Orkustofnun (innleiðingu tilskipunar og viðlagaákvæði).

Öflugar vélar.
Þarfnast lítils viðhalds.

We are Fliegl.

RAG · import export · Helluhraun 4 220-Hafnarfjörður
 Tel + 354 565-2727 · Mobile + 354 892 7502 · Email: rafn@rag.is

SELDU HRYSSUR TIL LÍFS

Hrossabændur óska eftir hryssum

Mega vera þriggja til fimmtán vetra

Sækjum frítt á Suður-, Vestur- og Norðurland.

Greiðum 25.000 kr. án vsk. fyrir hryssuna.

Upplýsingar: hryssa@isteka.com eða í síma **581 4138**.

Geymið auglýsinguna!

Hryssur eru greiddar eftir reikningi og eftir umskráningu í *WorldFeng*.

Minjastofnun Íslands
auglýsir eftir umsóknum um styrki úr húsafriðunarsjóði fyrir árið 2019

Hlutverk sjóðsins er að stuðla að varðveislu og viðhaldi friðlýstra og friðaðra húsa og mannvirkja, sbr. reglur um úthlutun úr húsafriðunarsjóði nr. 577/2016. Veittir verða styrkir úr sjóðnum til:

- viðhalds og endurbóta á friðlýstum og friðuðum húsum og mannvirkjum, og öðrum húsum og mannvirkjum, sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi.
- byggingarsögulegra rannsókna, þar með talið skráningu húsa og mannvirkja, og miðlun upplýsinga um þær.
- sveitarfélaga til að vinna tillögur að verndarsvæði í byggð, í samræmi við ákvæði laga nr. 87/2015 og reglugerðar nr. 575/2016 um verndarsvæði í byggð og til verkefna innan verndarsvæða í byggð.

Umsóknir eru metnar með tilliti til varðveislugildis, t.d. vegna byggingarlistar, menningarsögu, umhverfis, upprunaleika og tæknilegs ástands ásamt gildis fyrir varðveislu byggingararfleifarinnar.

Umsóknareyðublað og nánari upplýsingar, m.a. úthlutunarreglur, er að finna á vef Minjastofnunar Íslands, www.minjastofnun.is.

Umsóknarfrestur er til og með 1. desember 2018. Umsóknir sem berast eftir að umsóknarfresti lýkur koma ekki til álita við úthlutun styrkja.

Minjastofnun Íslands hefur eftirlit með að styrkt verkefni séu viðunandi af hendi leyst og í samræmi við innsend umsóknargögn. Bent er á leiðbeiningarit um verndarsvæði í byggð og um viðhald og endurbætur friðaðra og varðveisluverðra húsa sem finna má á vef Minjastofnunar Íslands (undir Gagnasafni) og á Húsverndarstofu í Borgarsögusafni Reykjavíkur/Árbæjarsafni.

Suðurgötu 39,101 Reykjavík
Sími: 570 1300
www.minjastofnun.is
husafridunarsjodur@minjastofnun.is

HAUST TILBOÐ

gildir frá 15.10.-15.12.2018

Öll verð eru í íslenskum krónum með vsk. og birtast með fyrirvara um innsláttar- og prentvillur. Tilboð gilda á meðan að birgðir endast.

raflöðu borvél AKS45IND

18 V - 2 lithium-ion raflöður

23.500,-

tífsög DKS21PRO

20.467,-

rennibekkur tré D300F

rennibekkur og rennijárnasett

55.000,-

verkstæðispressur WP20H & WP30PLUS

	WP20H	WP30PLUS
slag	190 mm	160 mm
þrýstingur	20 t	30 t
vinnusvæði	0-988 mm	166-1126 mm
stærð	850x1800 mm	780x750x1838 mm
þyngd	93 / 120 kg	170 / 206 kg

55.600,- **131.100,-**

WP20H WP30PLUS

rafmagnshjól EKR20M

3 fasa - 1500/2200 W
20 m kapall

32.600,-

SKOÐIÐ FLEIRI VORTILBOÐ FRÁ HOLZMANN Á HEIMASÍÐU IDNVELA: WWW.IDNVELAR.IS

IDNVELA

Smiðjuvegi 44-46 | 200 Kópavogur | Sími 414 2700 | idnvelar@idnvelar.is | www.idnvelar.is

Sprenging í eftirspurn á bláa gullinu kóbalti, samdráttur í framleiðslu og verðið rýkur upp

— Auðlindin er afar takmörkuð og búast má við ört hækkandi verði á rafhlöðum í bíla

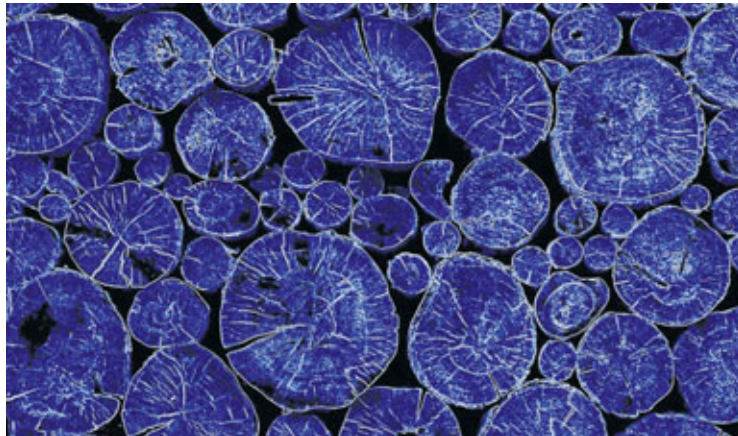
Eftirspurn eftir kóbalti sem er uppistaðan í hráefninu í rafhlöðum í bíla, síma og ýmis raftæki hefur stóruð á síðustu árum og fer ört vaxandi. Framboðið er þó mjög takmarkað svo verðið hefur hækkað hröðum skrefum.

Samkvæmt frétt tímaritsins Canadian Mining fyrir á þessu ári þá hækkaði verð á kóbalti, eða því sem vestan hafs er líka nefnt „bláa gullið“, um 120% á árinu 2017. Þá gera spár ráð fyrir að eftirspurn eftir kóbalti aukist um allt að 4.500% fram til 2030. Er því búist við ört hækkandi verði á lithium-ion rafhlöðum í bíla og önnur rafhlöðuknúin tæki.

Helstu kóbaltnámur heims eru í Kongó, en það finnst þó víðar og er þá hliðarafurð við vinnslu á nikkel og kopar. Fyrri utan Kongó er kóbalt m.a. framleitt sem hliðarafurð annarrar námuvinnslu víða um heim.

Samdráttur í kóbalt-framleiðslu

Samkvæmt tölum Cobalt Invest News var heimsframleiðslan á

Smásjármynd af kóbalti, eða bláa gullinu.

kóbalti 2017 um 110.000 tonn og hafði þá dregist saman á milli ára, en hún var 111.000 tonn árið 2016.

Langmest var framleitt af kóbalti í Kongó á árinu 2017, eða 64.000 tonn, þá kom Rússland með 5.600 tonn. Ástralía með 5.000 tonn, Kanada með 4.300 tonn, Kúba með 4.200 tonn, Filippseyjar með 4.000

tonn, Madagaskar með 3.800 tonn, Papua Nýja Gínea með 3.200 tonn, Sambía með 2.900 tonn og Nýja Caledonia var í tíunda sæti með 2.800 tonn. Það vekur athygli að Kína náði ekki inn á lista yfir 10 stærstu kóbalt-framleiðsluríkin 2017 eftir að hafa verið í öðru sæti á árinu 2016.

Í Kanada er vaxandi áhugi fyrir vinnslu á kóbalti. Fyrirtækið Pancontinental Gold Corporation í Kanada hefur verið að sækja eftir leyfum til vinnslu út fyrir landamæri Kanada og þá í Suður-Karólínu í Bandaríkjunum. Það hefur líka verið að útvíkka starfsemi sína í Kanada og keypti m.a. 100% hlut í námunni Montcalm West Nickel-Copper-Cobalt Project sem er staðsett um 65 km norðvestur af bænum Timmins í Ontariófylki. Úr þessari námu hafa fengist 3,9 milljónir tonna af málmgryti í gegnum tíðina. Úr því hafa fengist um 1,25% hlutfall af nikkel, 0,67% kopar og 0,051% kóbalt.

Kóbalt og lithium lykilhræfni í nútíma rafhlöðum

Ein meðalfartölva inniheldur meira en eina únsu (28,35 grömm) af kóbalti og meðal lithium-ion rafhlaða í rafmagnsbíl inniheldur meira en 13,5 kg af kóbalti. Í slíkri rafhlöðu er hins vegar ekki nema um

113–245 grömm af lithium á hverja kílóvattstund (kWh) af raforku sem rafhlaðan geymir. Það þýðir að í meðal rafhlöðu í rafbil í dag getur verið í kringum 2 til 4 kg af lithium.

Lithium er ekki ótæmandi auðlind frekar en kóbalt. Tölur um vinnanlegt magn af lithium í heiminum eru mjög á reiki, en þar er nú farið að reikna inn vinnanlegt málmgryti sem ekki þótti áður áreinnilegt vegna ört hækkandi heimsmarkaðsverðs. Hafa áætlanir um vinnanlegt magn því hækkað úr 10,6 milljónum tonna í 28,4 milljónir tonna samkvæmt tölum National Research Council Panel.

Heimsframleiðslan á lithium um 43.000 tonn

Samkvæmt tölum Lithium Investing News jókst heimsframleiðslan á árinu 2017 um 13% frá árinu 2016 og fór í 43.000 tonn. Þar af fóru um 46% í rafhlöður í bíla, um 27% í keramikvinnslu og glergerð og um 7% í framleiðslu á smurfeiti. /HKr.

Efast um ágæti á lithium-ion rafhlöðum í bíla:

„Getur ekki einhver komið með góða lausn á rafhlöðumálinu?“

— spyr Elon Musk, framleiðandi Tesla-bílanna, og bíður eftir svari eins og fleiri

Stöðugt eru að koma á markað nýjar gerðir rafbíla sem eru með stærri rafhlöður og komast lengra. Eigi að síður hafa bílaframleiðendur verulegar áhyggjur af rafhlöðunum sjálfum. Meira að segja Elon Musk, framleiðandi Tesla-bílanna, telur þær ekki nógu góðar og séu í raun enn á tilraunastigi.

„Getur ekki einhver komið með góða lausn á rafhlöðumálinu?“ spyr Musk á vefsíðu The Verge. — „Við myndum elska slíkt.“

Í nær öllum rafbílum og raftækjum, símum og fartölvum sem eru á markaðnum eru lithium-ion blautrafhlöður. Þær hafa þann galla að raflausnin er á stöðugri hreyfingu og við núning sem þá myndast verður til hiti sem stundum hefur valdið sjálfsíkveikju. Tesla-bílar hafa einmitt nokkrum sinnum orðið fyrir barðinu á sjálfsíkveikju.

Samstarf og eignarhald Toyota í Tesla var m.a. tilkomin vegna hugmynda Toyota um þurr-rafhlöður eða það sem kallað er solit-state. Upp úr þessu samstarfi slitnaði í fyrra og viðurkennt hefur verið að verr hafi gengið að hanna nothæfar solit-state þurrrafhlöður en vonast var til. Slíkar þurrrafhlöður eru ekki taldar eins hættulegar með tilliti til íkveikju.

Þurrrafhlöður í stað votra lithium-ion rafhlaða

Annar frægur rafbílahönnuður, Henrik Fisker sem stofnaði Fisker Automotive, kynnti glæsilegan tvinn-sportbíl til sögunnar fyrir nokkrum árum, en það ævintýri endaði með gjaldþroti. Hann hefur nú stofnað nýtt fyrirtæki, Fisker Inc., og einblínir á hreinræktaða rafbíla. Hann hefur þó ekki frekar en aðrir fundið almennilega lausn og mun notast við lithium-ion rafhlöður frá

Logandi Tesla-bifreið er áminning um hvað lithium-ion rafhlöðurnar geta verið varasamar. Enn hefur ekki tekist að búa til nothæfar lithium-iona þurrrafhlöður (solit-state) til að minnka hættuna á sjálfsíkveikju. Vegna þessa hafa slökkviliðsmenn m.a. hér á landi þurft að tileinka sér sérstaka tækni við að meðhöndla slíka bruna.

LG. Hann segist þó í samtali við The Verge alvega vera að komast á það stig að geta kynnt solit-state rafhlöðu sem hægt yrði að nota í bíla. Slíkt hafa líka mjög margir aðrir fullyrt á undnaförnum áratugum.

Hráefnið kóbalt er ekki ótakmarkað

Annar galli sem bæði framleiðendur rafbíla og raftækja hafa vaxandi áhyggjur af er að hráefnið kóbalt, sem er lykilfni í lithium-ion rafhlöðurnar, fer þverrandi. Öttast menn nú að með ört vaxandi eftirspurn eftir slíkum rafhlöðum dugi kóbaltnámur heimsins vart í marga áratugi í viðbót. Þá er ljóst að aukin eftirspurn mun leiða til stöðugra hækkana á hráefnisverðinu og þar með rafhlöðunum sjálfum. Þess vegna leita menn nú logandi ljósi að lausn í gerð rafhlaða með efni sem nægt framboð er af og að þær verði ódýrari í framleiðslu.

Er lausnin fólgin í natríum-kalíum rafhlöðum?

Fjallað er um þessar áhyggjur af

Elon Musk hefur þótt afar framsýnn frumkvöðull og mikill talsmaður rafbílavæðingar. Hann gerir sér þó grein fyrir göllum þeirra rafhlaða sem nú eru notaðar og leitar eins og fleiri að heppilegum artökum þeirra.

kóbaltskorti í Science Daily þann 19. júní síðastliðinn. Þar er líka greint frá því að vísindamenn hafi fundið út að rafhlöður sem byggja á notkun á kalíum gæti verið lausnin að ódýrum rafhlöðum. Er þar vísað í vísindamenn hjá Georgia Institute of Technology sem telji sig hafa sannanir fyrir því að að rafhlöður sem byggja á notkun natríum og kalíum geti leyst lithium-ion rafhlöðurnar af hólmi.

Hingað til hafa tilraunir með slíkar rafhlöður sýnt að þær endast afar illa, enda er natríum mjög óstöðugt og rokgjarn. Vísindamenn Georgia Institute of Technology segja að slíkt þurfi ekki endilega alltaf að vera niðurstaðan. Segja þeir að þótt natríum-kalíum rafhlöður hafi kannski ekki betri hleðslueiginleika en núverandi lithium-ion rafhlöður, þá sé hráefnið í slíkar rafhlöður víða að

finna og mun ódýrara. Rannsóknir sínar birtu þeir í vísindaritinu Joule. Var verkefnið m.a. styrkt af National Science Foundation og orkumálaráðuneyti Bandaríkjanna.

Kuldi getur tafið hleðslu rafbíla umtalsvert

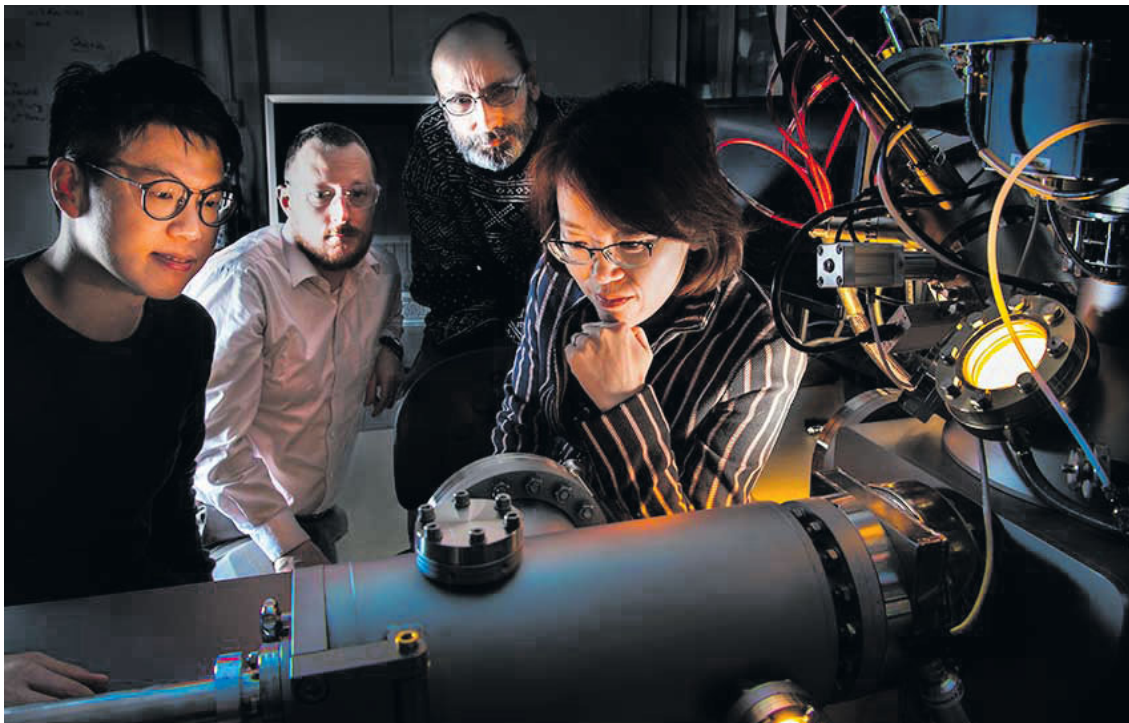
Í ágúst síðastliðinn var svo kynnt ný rannsókn Idaho National Laboratory sem sýnir að í kulda verði hleðsla á lithium-ion rafhlöðum stöðugt hægðarkari. Getur þar munað allt að 36% hægari hleðslu við 0° á Celsíus [32°F] miðað við hleðslu í 39 gráðu hita.

Ástæðan er að kuldi hefur mikil áhrif á fljóttandi raflausnina í rafhlöðunum. Því sé m.a. í rafhlöðunum stjörmbúnaður sem hamlar of hraðri hleðslu sem getur skemmt rafhlöðurnar.

Þessi áhrif kulda hafa verið þekkt um langan tíma, segir Yutaka Motoaki hjá rannsóknarteymi INL í þróðum ökutækjum. Þar hafi þó skort þekkingu og rannsóknir því tilraunir hafi allar miðast við notkun á litlum lithium-ion rafhlöðum við aðstæður á rannsóknastofum. Því gefi framleiðendur yfirleitt ekki upp nákvæma endurhleðslutíma og taki ekki heldur fram breytileika eftir hitastigi.

Motoaki segir að tilraunin sem gerð var á flota rafknúinna Nissan Leaf leigubíla í New York hafi miðast við að finna út hvaða áhrif lækkað hitastig hefur nákvæmlega á hleðsluna við raunverulegar aðstæður utandyra. Einnig hvernig mismunandi aðstæður hafa áhrif á niðurbrot rafhlaðanna við meira en 500 endurhleðslur. Hitastigið sem prófanirnar fóru fram í var á bilinu -10 gráður á Celsíus [14 á Fahrenheit] upp í 39,4°C [103°F]. /HKr.

Vísindamenn NREL sem telja sig hafa komist yfir mikla hindrun við að búa til nothæfar og endurhlaðanlegar magnesíum rafhlöður. Talið frá vinstri: Seoung-Bum Son, Steve Harvey, Andrew Norman og Chunmei Ban. Mynd / NREL

Vísindamenn við rannsóknastöð NREL:

Segjast hafa yfirunnið stóra hindrun í gerð magnesíum rafhlaðna

Magnesíum er sá málmur sem afar margir vísindamenn hafa talið langbestu lausnina til að nýta við geymslu á rafmagni. Magnesíum er fjórða algengasta efnið á jörðinni á eftir járn, súrefni og sílikoni og er um 13% af massa jarðarinnar. Þá er það talið vera níunda algengasta efni alheimsins.

Gallinn er bara að áratugalangar tilraunir virðast litlu hafa skilað í þeirri viðleitni að búa til nothæfar rafhlöður úr magnesíum. Kannski er þar þó að rofa til ef marka má frétt frá NREL Transforming Energy þann 2. apríl 2018, þar sem segir að vísindamenn hafi yfirunnið miklar hindranir í að búa til endurhlaðanlegar magnesíum málms rafhlöður (Magnesium-Metal Batteries).

Um er að ræða vísindamenn við rannsóknastöðina Department

of Energy's National Renewable Energy Laboratory, skammstafað NREL. Hafa þeir að sögn fundið leið til að framleiða endurhlaðanlegar þurrarhlöður með magnesíum. Niðurstöður rannsókna þeirra voru birtar í Nature Chemistry og þar telja vísindamennirnir sig hafa tekist að virkja magnesíum málms í ætífrirri kolefnisbundinni raflausn og gert með það vel heppnaðar tilraunir í frumgerð rafhlöðu. Sagt er að rafhlöður úr magnesíum geti haft mikla yfirburði yfir lithium-ion rafhlöðurnar. Þar kemur til meiri orkupétt, meiri stöðugleiki og mun lægri kostnaður við gerð þeirra.

Vitnað er í Chunmei Ban, vísindamann hjá efnarannsóknadeild NREL og útgefanda vísindagreinarinnar. Segir hann að það sé mikil nauðsyn á að rannsaka nýja tækni í hönnun rafhlaðna

sem hafi meiri áreiðanleik og betri geymslueiginleika á raforku fyrir minni kostnað en hægt er að ná með lithium-ion rafhlöðum.

„Okkar rannsóknir er ný nálgun í hönnun magnesíum rafhlaða.“

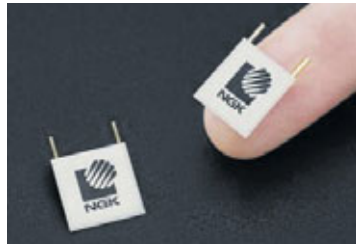
Magnesíum rafhlöður eiga tæknilega að geta geymt nær tvöfalda meiri orku á hverja einingu en mögulegt er að gera með lithium-ion rafhlöðum. Hingað til hafa efnabreytingar sem verða við það þegar raforka er dregin af magnesíum rafhlöðum í gegnum hefðbundna kolefnissýruaflausn eyðilagt endurhleðslumöguleika þeirra með einangrun rafskauta. Til að yfirvinna þetta bjuggu vísindamennirnir til brú úr fastri raflausn [solid-electrolyte] úr polyacrylonitrile og magnesíum-ion salti. Þetta virðist hafa gert gæfumuinn til að hægt sé að endurhlaða rafhlöðurnar að nýju. /HKR.

Tilraunir með ceramic solid-state þurrarhlöður sagðar lofa góðu

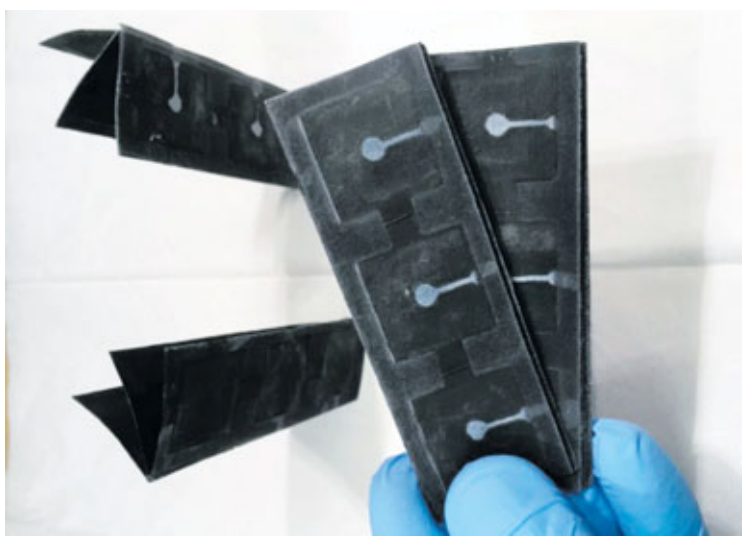
Í ágúst var kynnt hjá háskólanum í Michigan ný gerð af rafhlöðum sem sögð er geta markað tímamót í rafhlöðugerð. Reyndar hafa ótal slík tíðindi heyrst á umliðnum árum.

Hugmynd vísindamanna í Michigan-háskóla byggir á þurrarhlöðu, eða ceramic solid-state rafhlöðu, sem hefði mun betri endingu og hleðslugetu en lithium-ion rafhlöðurnar sem kynntar voru 1991 og eru arftaki lithium rafhlaðna sem fundnar voru upp á níunda áratug síðustu aldar.

Þessar nýju þurrarhlöður eru líka sagðar hafa þann eiginleika að keramikið sem í þeim er veldur því að það kviknar ekki auðveldlega í þeim eins og hinum votu lithium-ion

rafhlöðum. Það þýðir einnig að hægt er að endurhlaða slíkar rafhlöður mun hraðar, en hröð hleðsla er einmitt stór áhrifavaldur í að stytta endingartíma á lithium-ion rafhlöðum. Í 22 daga endurhleðslutilraunum sáust engin merki um hnignun á ceramic solid-state rafhlöðunni. Var tilraunin gefin út á á prenti í Journal of Power Sources 31. ágúst. /HKR.

Pappírshafhlöður.

Einnota pappírshafhlöður með fjögurra mánaða líftíma

Ótalmargar hugmyndir hafa komið fram á síðustu áratugum um hagkvæma rafhlöðu sem nota mætti í bíla. Engin þeirra nema lithium-ion rafhlöðurnar hafa þótt almennilega nothæfar. Enn eru menn þó að leggja fram „snjallar“ hugmyndir.

Ein þessar nýju hugmynda var kynnt í Science Daily 19. ágúst síðastliðinn. Þar er um að ræða rafhlöðu sem búin er til úr pappír og orkugeymirinn er myndaður af bakteríum. Er fullt að þessi gerð af rafhlöðum geti yfirunnið alla þá vankanta sem framleiðsla á hefðbundnum rafhlöðum hefur. Kynna átti uppfinninguna á fundi American Chemical Society (ACS).

Doktor Seokheun (Sean) Choi, sem er talsmaður hönnunarteymisins hjá ríkisháskólanum í Binghamton í New York-ríki, segir að þessi

pappírshafhlöðu [paper-based bio-battery] sé bæði ódýr í framleiðslu, með mikið yfirborð, sveigjanleg og auðveld í förgun. Hins vegar þurfi mjög sértækan lífrænan skynvæddan hleðslubúnað til að hlaða rafhlöðurnar.

Rafhlöðurnar eru þannig gerðar að þunn lög af málsmögnum og fleiri efnum eru prentuð á pappír. Síðan er komið fyrir frosthurkuðum sérhæfðum exoelectrogens bakteríum á pappírinn. Þessar bakteríur hafa þann eiginleika að geta flutt rafeindir.

Þessar pappírshafhlöður eru það sem kalla má einnota, en líftími þeirra er um fjórir mánuðir. Unnið er að því að lengja líftíma bakterianna og þar með endingartíma rafhlaðnanna. Aður en eitthvað er hægt að vinna með slíkar rafhlöður þarf þó að minnsta kosti að þúsundfalda geymslugetuna. /HKR.

Stóri draumur vísindamanna um rafhlöður úr matarsóða:

Vísindamenn Purdue-háskóla í Indiana ná áfangasigri í þróun ofuróðýrra rafhlaðna

Vísindamenn um allan heim hafa árum saman glímt við það að finna ódýrt efni sem nóg er til af í heiminum til að framleiða rafhlöður í bíla. Þar hafa menn talið lausnina vera að finna í natríum eða sóða „sodium (Na)“ sem er sjötta algengasta efni jarðar og um 2,8% af jarðskorpunni.

Natríum er til í ýmsu formi eins og matarsóði sem mikið er notaður í matreiðslu. Natríum er alkalímálmur og mikilvægt steinefni sem líkaminn notar í miklu magni. Er þetta steinefni ómissandi fyrir frumustarfsemi líkamans og gegnir þar mikilvægu hlutverki við orkuframskipti frumna. Þá er natríum til í ýmsu öðru formi eins og natríumklóríð eða „sodium chloride (NaCl)“ sem allir þekkja væntanlega sem venjulegt borðsalt.

Vísindamenn um allan heim hafa lengi talið sig geta gert natríum rafhlöður (sodium-ion) sem yrðu afar ódýrar í framleiðslu vegna hins ódýra og auðfinnanlega hráefnis. Eitthvað hefur þessi þróun þó staðið á sér, en ef þetta tekst þá myndu slíkar rafhlöður snarlega ryðja dýrum og varasömum lithium-ion rafhlöðum af stali.

Lausn kann nú að vera í sjónmáli ef marka má frétt sem birtist þann 19. september síðastliðinn. Þar

Greint frá því í september síðastliðinn að vísindamenn við Purdue-háskóla í Indiana í Bandaríkjunum hafi náð að leysa mikilvæga þætti sem staðið hafa notkun á natríum til að geyma og halda raforku fyrir þrífum.

er greint frá því að vísindamenn við Purdue-háskóla í Indiana í Bandaríkjunum hafi náð að leysa mikilvæga þætti sem staðið hafa notkun á natríum til að geyma og halda raforku fyrir þrífum. Var það undir fyrirsögninni „Super cheap earth element to advance new battery tech to the industry“. Var rannsóknin reyndar gerð opinber þann 31. ágúst og birt í tímaritinu Journal of Power Sources.

Þótt natríum rafhlöður verði þyngri en lithium ion rafhlöðurnar sem nú eru notaðar, þá hafa þær væntanlega marga aðra kosti. Í fyrsta lagi er engin hætt á að hráefnið þrjóti eins og lithium og kóbaltið sem notað er í lithium

rafhlöðurnar sem verður uppuríð á næstu áratugum. Þá er talið að hægt verði að búa til risarafhlöður með natríum sem nýst gætu til að geyma og miðla orku í miklu magni frá vindorkufæðum. /HKR.

Fáðu heyrnartæki til prufu

Um árábil hefur Heyrnartækni veitt þjónustu víðs vegar um landið. Við bjóðum upp á mikið úrval vandaðra heyrnartækja í ólíkum verðflokkum. Kannaðu hvenær Árni Hafstað heyrnarfræðingur verður næst í nágrenni við þig.

Akureyri | Akranes | Borgarnes | Egilsstaðir | Húsavík | Ísafjörður | Reykjanesbær
Sauðárkrúkur | Selfoss | Vestmannaeyjar | Vopnafjörður

Bókaðu tíma í heyrnarmælingu í síma 568 6880

Heyrnartækni

Heyrnartækni | Glæsibæ | Álfheimur 74 | 104 Reykjavík | Landsbyggðabjónusta | Sími 568 6880 | www.heyrnartækni.is

Mjólkurvinnslan Arna ehf. í Bolungarvík sýndi framleiðslu sína á Landbúnaðarsýningunni í Laugardalshöll:

Nýtir nú alla mjólk sem til fellur á Vestfjörðum og rúmlega það

— Fær alla mjólk í gegnum MS og er að hefja ostaframleiðslu á Ísafirði eftir áramót

Arna ehf. í Bolungarvík hóf framleiðslu á laktósafríum mjólkurvörum í september 2013. Hefur framleiðslunni verið mjög vel tekið og er fyrirtækið í stöðugum vexti. Starfsfólk Örnú hafði í nógu að snúast við að sinna áhugasömum gestum á Landbúnaðarsýningunni sem fram fór í Laugardalshöllinni 12. til 14. október sl.

„Arna er rétt rúmlega 5 ára gamalt fyrirtæki og hefur verið í stöðugum vexti. Síðustu þrjú árin hefur vöxturinn verið mjög mikill og hefur gengið mjög vel,“ segir Hálf dán Óskarsson, stofnandi og framkvæmdastjóri fyrirtækisins.

Vinnur úr nær 4 milljónum lítra á þessu ári

— Þegar fyrirtækið hóf starfsemi hafði Hálf dán á orði að stefnt væri að því að nýta alla mjólk sem til félli á Vestfjörðum, en hún er keypt í gegnum MS. Hvernig skyldi hafa til tekið?

„Á þessu ári er mjólkin sem framleidd er á norðanverðum Vestfjörðum um einn þriðji af því sem við þurfum fyrir okkar framleiðslu. Til viðbótar fáum við mjólk til vinnslu frá Búðardal. Hún kemur að hluta af Patreksfjarðarsvæðinu, að öðru leyti veit ég ekki hvaðan hún kemur. Þannig erum við þegar að nýta alla mjólk sem til fellur á Vestfjörðum og vinnum hana í Bolungarvík.“

Hálf dán segir að starfsmenn fyrirtækisins séu nú 22 og mjólkurmagnið sem Arna tekur í vinnslu verður nálægt fjórum milljónum lítra á þessu ári.

Allar vörur Örnú eru úr laktósafríri mjólk

Hann segir að viðtökurnar hafi verið mjög góðar og fólki líki greinilega

Hálf dán Óskarsson, stofnandi og framkvæmdastjóri Örnú í Bolungarvík, hafði í nógu að snúast með starfsfólki sínu í bás fyrirtækisins í Laugardalshöllinni. Myndir / HKr.

við þeirra vörur. Arna ehf. sérhæfir sig í framleiðslu á laktósafríum mjólkurvörum, þ.e. án mjólkursykurs. Vörur Örnú ehf. eru framleiddar úr próteinbættri íslensku kúamjólk. Vörurnar eru ferskar og þykja heilnæmar og góðar, enda upprunnar í hreinri íslensku náttúru. Þær henta öllum sem neyta ferskra mjólkurafurða, en sérstaklega vel þeim sem hafa mjólkursykursþol eða kjósa mataræði án laktósa.

Við almenna matargerð koma

mjólkurvörur og laktósi oft við sögu. Oft þarf fólk því að sneiða hjá slíkum vörum ef einhver innar fjölskyldunnar glímir við mjólkursykursþol. Arna býður því fjölbreytta vörulínu með stöðugt fleiri framleiðsluvörum sem er afrakstur öflugrar vöruþróunar.

„Laktósafríu mjólkurvörurnar okkar henta sérstaklega vel þeim sem finna fyrir óþægindum í kjölfar neyslu venjulegra mjólkurafurða, en einnig þeim sem sækjast einfaldlega eftir ferskum og bragðgóðum afurðum.“

Ostaframleiðsla Örnú hefst á Ísafirði eftir áramót

Arna hefur verið að fikra sig áfram í framleiðslu á laktósafríum ostum. Fetaostur eða „Salatfeti“ er fyrsta eiginlega ostategund fyrirtækisins sem byrjað var að framleiða fyrir þrem árum. Fyrirtækið hefur tekið gömlu mjólkurstöðina á Ísafirði á leigu, þar sem hugmyndin er að framleiða fleiri gerðir osta. Fyrirtækið Vivaldi keypti húsið af MS og leigir það áfram til Örnú. Þarna var Mjólkursamlag Ísfirðinga áður með sína vinnslu, en það var selt til MS 2006 og starfsemiinni þar hætt í framhaldinu. Var Hálf dán um árabil mjólkurbússtjóri hjá MÍ.

„Við hefjum ostaframleiðslu á Ísafirði eftir áramótið. Við byrjum á laktósafríum ferskostum en venjulegir ferskostar innihalda laktósa. Hins vegar eyðist laktósinn úr flestum gömlum ostum sem látnir eru lagerast. Þess vegna erum við að stíla inn á ferskostana,“ sagði Hálf dán Óskarsson. /HKr.

Hvað er mjólkursykursþol?

Það hefur lengi verið vitað að hæfnin til þess að melta laktósa (mjólkursykur) er mismikil eftir einstaklingum. Mannfólk, eins og önnur spendýr, framleiðir laktasa á fyrstu skeiðum lífsins sem gerir því kleift að brjóta niður laktósa sem er að finna í móðurmjólkinni. Það dregur hins vegar úr framleiðslu ensímsins hjá flestum spendýrum þegar fæðumynstur þeirra breytist með aldrinum.

Hið sama gerist hjá meirihluta þess mannfólks sem byggir jörðina, en áætlað er að um 35% þess geti melta laktósa fram yfir 7–8 ára aldur.

Mismunandi tíðni mjólkursykursþols eftir heimshlutum

Tíðni mjólkursykursþols er mjög breytileg eftir heimshlutum, og getur jafnvel verið mjög ólík innan sömu landsvæða. Í Evrópu er tíðni mjólkursykursþols frekar lág samanborið við aðrar heimsálfur þar sem tíðnin getur náð upp í 90100% eins og í sumum löndum Asíu, Afríku og Suður-Ameríku.

Líkum hefur verið leitt að því að tíðnin hér á landi sé í samræmi við það sem þekkist í Skandinavíu og öðrum löndum Norður-Evrópu, en þar er hún að jafnaði 4–11%.

Tvísýkran laktósi

Laktósi er tvísýkra, samansett úr einsýkrum glúkósa og galaktósa. Í líkama þeirra sem búa yfir þeirri hæfni að geta melta laktósa brotnar hann niður í glúkósa og galaktósa í smáþörmunum, sem auðveldar frásog sykranna út í blóðrásina.

Hæfnin til þessa niðurbrots veltur á framleiðslu líkamans á ensími sem kallast laktasi, en virkni þess felur í sér að hvata niðurbrot laktósans. Skortur á þessu ensími í smáþörmunum leiðir til þess að laktósinn fer óklofinn niður í ristil en frásogast ekki út í blóðrásina. Í ristlinum hittir laktósinn fyrir bakteríur sem nýta hann með tilheyrandi gerjun og loftmyndun. Þessi samanlagða atburðarás hefur í för með sér þau óþægindi í meltingarvegi sem fólk með mjólkursykursþol þekkir einum of vel. Heimild: Arna

UMHVERFI & LOFTSLAGSMÁL

Flutningur á grænmeti frá grænmetisbændum í Sölufélagi garðyrkjumanna í verslanir verður kolefnisjafnaður að fullu.

Sölufélag garðyrkjumanna og Kolviður:
**Grænmetisflutningur
kolefnisjafnaður**

Sölufélag garðyrkjumanna og Kolviður hafa undirritað samning sem felur í sér að flutningur á grænmeti frá grænmetisbændum í Sölufélagi garðyrkjumanna í verslanir verður kolefnisjafnaður að fullu. Íslenskt grænmeti er því orðið enn grænna en áður og neytendur fá tryggingu fyrir því að kolefnisfótspor á flutningi grænmetisins eru jöfnuð að fullu af vottuðum aðilum.

Samningurinn felur m.a. í sér að haldið er sérstakt kolefnisbókhald til að reikna út kolefnisfótspor í flutningum frá bónda og í verslanir. Út frá þeim gögnum er trjámskógi plantað á tilgreindum svæðum og eru þau vernduð í 60 ár. Þannig er allur akstur vörunnar kolefnisjafnaður.

Kolviður er sjóður sem starfar samkvæmt skipulagsskrá samþykkt af stjórnvöldum 2006 og lýtur eftirliti Ríkisendurskoðunar. Stofnendur sjóðsins eru Skógræktarfélag Íslands og Landvernd með stuðningi ríkisstjórnar Íslands, en markmið hans er binding kolefnis í gróðri og jarðvegi til að draga úr styrk koltvíoxíðs (CO₂) í andrúmslofti.

Samkvæmt mælingum á flutningi grænmetis frá framleiðendum hefur Kolviður gróðursett tré sem jafnar út kolefnisfótsporin og sú vinna mun halda áfram um ókomin ár.

„Við teljum afar mikilvægt að

halda áfram að vera eins vistvæn og græn og við getum. Síðustu ár höfum við tekið mörg stór og mikilvæg skref í þá átt. Þannig er yfir áratugur liðinn frá því að við hættum allri notkun frauðplasts, tæp 10 ár frá því að allri notkun á plastbökkum var hætt og bakkar úr endurvinnanlegum pappa teknir upp í staðinn, fljótlega koma á markað jarðgerðanlegar umbúðir unnar úr jurtasterkju og einnig eru væntanlegir kartöflubrúspokar fyrir okkar kartöflur. Að kolefnisjafna nú akstur grænmetisins er eðlilegt

næsta skref. Íslendingar vita hvaðan íslenskt grænmeti kemur og nú að það komi í verslanir kolefnisjafnað,“ segir Gunnlaugur Karlsson, framkvæmdastjóri Sölufélags garðyrkjumanna.

„Kolviðarskógar eru nú þegar á Geitasandi á Rangárvöllum og á Úlfjótssvatni og unnið er að samningum um uppbyggingu skógar við Skálholt. Frá upphafi hefur um 600.000 trjámskógi plantað í Kolviðarskóga og þeim fyrirtækjum sem vilja kolefnisjafna sig fjölga jafnt og þétt. Það er afar ánægjulegt að Sölufélag garðyrkjumanna stigi nú þetta skref og stækki enn frekar Kolviðarskóga landsins og geri grænmetið enn grænna,“ segir Reynir Kristinsson, framkvæmdastjóri Kolviðs.

Steingrímur J. Sigfússon, forseti Alþingis, tekur við viðurkenningunni sem þær Hólmfríður Þorsteinsdóttir, sérfræðingur á sviði loftslagsmála og græns samfélags, og Elva Rakel Jónsdóttir, sviðsstjóri loftslagsmála og græns samfélags, veittu Alþingi fyrir hönd Umhverfisstofnunar.

Umhverfisvænt Alþingi

Forseti Alþingis, Steingrímur J. Sigfússon, tók nýlega fyrir hönd Alþingis við viðurkenningu frá Umhverfisstofnun fyrir að hafa tekið formlega fyrsta Græna skrefið.

Hólmfríður Þorsteinsdóttir, sérfræðingur á sviði loftslagsmála og græns samfélags, afhenti viðurkenninguna og sagði af því tilefni að Alþingi sýndi mikilvægt frumkvæði í málinu og að margt smátt gerði eitt stórt.

Markvisst hefur verið unnið að því að gera Alþingi að umhverfisvænum vinnustað. Stórlega hefur dregið úr pappírnotkun með rafrænni útgáfu þingskjala, prenturum hefur verið fækkað, rusl er flokkað á öllum starfsstöðvum, ekki eru

notuð plastglös eða annar einnota borðbúnaður, ræstiefni eru umhverfisvottuð, starfsmönnum er boðið upp á samgöngusamninga og margt fleira. „Tilgangur og markmið verkefnisins Græn skref ríkisstofnana er að efla vistvænan rekstur ríkisins, skapa fordæmi í að minnka umhverfisáhrif vinnustaðarins og hafa þannig jákvæð áhrif á umhverfið,“ segir Hólmfríður. Verkefnið er fjármagnað af umhverfis- og auðlindaráðuneyti og í umsjón Umhverfisstofnunar. Steingrímur lýsti því yfir eftir að hann hafði tekið við viðurkenningunni að næsta skref yrði að hefja undirbúning að því að kolefnisjafna alla starfsemi Alþingis.

/MH

VÍKURVAGNAR EHF.

MIKIÐ ÚRVAL KERRUVARAHLUTA

RAFMAGNSBÚNAÐUR
BREMSUR
BEISLI
DEKK
LJÓS
LED LJÓS

STYRKUR, ÞJÓNUSTA OG ÁREIÐANLEIKI

Víkurvagnar ehf. – Hyrjarhöfði 8. – 110 Reykjavík
Sími 577-1090 – www.vikurvagnar.is – sala@vikurvagnar.is

Bændablaðið Auglýsingar 56-30-300
Hafa áhrif um land allt!

Hljóðsokkar á stóla

Dempar hljóð um allt að 18dB.
Minnkar slit á gólfi.
Má þvo í þvottavél.
Mjög létt að setja á og taka af.
Bráðnauðsynlegt í skóla, mötuneyti og allstaðar þar sem að fjölmenni kemur saman.

Verð 862 kr. stykkið
(þrír litir)

Leitið tilboða í stærri kaup
www.stalidjan.is

STÁLIÐJAN
Stálhúsgögn og alhliða stálsmíði

Stáliðjan ehf - Smiðjuvegi 5, 200 Kópavogi - Sími 564 5885 - www.stalidjan.is

MATVÆLI & MARKAÐSMÁL

Fundur um hvernig megi auka verðmætasköpun í íslenskum landbúnaði:

Við getum gert betur og eigum fullt af tækifærum

— sagði Kristján Þór Júlíusson sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra

Þann 10. október boðaði Kristján Þór Júlíusson sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra til fundar í Þjóðminjasafninu undir yfirskriftinni Hvernig aukum við verðmætasköpun í íslenskum landbúnaði?

Fundurinn var mjög vel sóttur en þarna voru fjölmargir fulltrúar bænda, neytenda, verslunar og áhugamanna um þessi mál.

Ráðherra segist sjá mikil tækifæri

Við setningu fundarins sagðist ráðherra sjá mun meiri tækifæri í landbúnaði eftir að hafa kynnst af störfum sínum sem ráðherra þeim krafti sem þar er. Hann sagði að það væri þó á ýmsum sviðum hægt að gera betur. Staðan væri mismunandi eftir greinum. Umbætur yrðu þó ekki gerðar nema menn tækju höndum saman. Sjálfur sagðist hann þó reyna að nálgast málin með bjartsýni að leiðarljósi.

Margir hafa gagnrýnt Kristján Þór fyrir nálgun hans á málefnum landbúnaðarins og þá ekki sist fyrir að reyna að minnka vægi hans innan stjórnkerfisins með því að hætta við ráðningu skrifstofustjóra á skrifstofu matvæla og landbúnaðar í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu nú í haust. Í fyrri viku sendi stjórn Auðhumlu frá sér áskorun til ráðherrans um að endurskoða þá ákvörðun. Þá hafa sveitarfélög, Bændasamtök Íslands og fjölmargir aðrir gagnrýnt þessa ákvörðun ráðherra. Þetta varð þó ekki umræðuefni fundarins þó það væri mörgum ófárlega í huga, heldur miklu fremur var rætt um hvaða leiðir væru í stöðunni til að bæta hag landbúnaðar og þá ekki sist sauðfjárbúskapar.

Kristján Þór Júlíusson sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra í pontu á fundi í Þjóðminjasafninu þann 10. október sl. undir yfirskriftinni „Hvernig aukum við verðmætasköpun í íslenskum landbúnaði?“ Myndir / HKR.

Getum gert betur

„Ég leyfi mér að fullyrða það hér að við getum á ýmsum sviðum gert betur. Í opinberri umræðu er þó áberandi að stjórnmöld séu notuð sem boxpúði. Þannig getur verið þægilegt að eiga andskotann á einum stað og allir sameinast um að berja hann, en það veldur því að við komum málum ekkert áfram. Ég hef þyknað aðeins með árunum, þoli alveg högg, er kominn með ágætan skráp. Meðan við erum í þessum

farvegi að búa okkur til púðann og fara svo aftur heim í skotgrafirnar, þá verður engin þróun í því verkefni sem menn eru að sýsla með dag hvern. Ég tek stöðuna í þessum efnum því með þeim hætti að við eigum fullt af tækifærum,“ sagði Kristján.

Benti hann á endurskoðun á búvörusamningum þar sem væri fullt af tækifærum til að takast á við breytingar. Með sama hætti lægju fyrir nýlegar breytingar á tollasamningi. /HKR.

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands:

Um 18.000 manns í strjálbýli treysta með einum eða öðrum hætti á landbúnað

— Hrein orka, hreint vatn, lítil lyfjanotkun og íslenskir búfjárstofnar eru dýrmæt sérstaða

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands, sagði á fundi um aukna verðmætasköpun í íslenskum landbúnaði að samkvæmt tölum Hagstofu Íslands væri landbúnaðurinn að skila yfir 50 milljörðum í framleiðsluverðmætum inn í íslenska hagkerfið.

Þarna er um að ræða bæði dýraafurðir eins og kjöt- og mjólkurvörur, egg sem og korn og aðrar plöntuafurðir úr garðyrkju og ylrækt. Þar að auki væri mikilvæg framleiðsla á æðardún, minkaskinnum, hrossum til útflutnings og skógarafurðum. Í sumar hafi auk þess komið til umfangsmikill útflutningur á hevi vegna þurrka í Skandinavíu.

Auk þess benti Sigurður á að ýmiss konar þjónusta hafi verið að aukast sem tengdist landbúnaði, eins og ferðaþjónusta. Þetta skilaði allt saman yfir 4.000 beintengdum störfum og hafi mikil áhrif á byggðina í landinu.

Sigurður benti á að samkvæmt tölum Hagstofu Íslands búa um 18.000 manns í strjálbýli sem treysta með einum eða öðrum hætti á landbúnað sér til lífsviðurværis, þó sá fjöldi ynni ekki allur beint við

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands. Mynd / HKR.

landbúnað. Þá sé ekki verið að tala um alla þá sem starfa við úrvinnslu landbúnaðarafurða í landinu.

Sérstaðan er verðmæt

Hrein orka, hreint vatn og lítil lyfjanotkun í landbúnaði er hluti af þeirri gæðaímynd sem íslenskur landbúnaður byggir á. Segir Sigurður að þar hafi

íslenskur landbúnaður verulegt forskot miðað við t.d. landbúnað í Evrópusambandslöndunum. Sýklalyfjanotkun sé t.d. um 88 sinnum meiri en á Íslandi í löndum þar sem hún er mest innan ESB-landa.

„Þetta er verðmæt sérstaða. Við erum að nota lítið af varnarefnum og mun minna en gert er annars staðar í Evrópu. Það hefur mikla þýðingu að

við vitum hvernig staðið er að þessari framleiðslu og að við vitum hvaðan framleiðslan kemur. Þá erum við að mestu leyti með framleiðsluhætti sem byggjast á fjölskyldubúum. Í þessu felst mikil menning sem m.a. ferðaþjónustan treystir á í sínu viðskiptamódeli. Þá erum við líka með sérstæða búfjárstofna sem eru sumir hverjir upprunalegir frá því land byggðist. Það eru nautgripirnir, sauðféð, hrossin og geiturnar, í því felast líka mikil verðmæti.

Enn aðeins með 18 af 120 skráðum dýrasjúkdómum

Í öllu þessu nýstist okkar einangrun líka vel. Alþjóðadýraheilbrigðisstofnunin skráir 120 tilkynningarskylda dýrasjúkdóma. Af þeim hafa aðeins 18 greinst hér á landi, en um 90 á meginlandi Evrópu. Þetta er líka mjög verðmæt sérstaða sem vert er að leggja mikið á sig til að passa. Þar er vaxandi innflutningur landbúnaðarafurða sem gæti ógnað þessu, en í sumum greinum er hann kominn í 20% hlutfall og hefur farið vaxandi undanfarin ár. Það var verið að flytja inn rúmlega 4.400 tonn af beinlausu kjöti í fyrra,“ sagði Sigurður.

Benti hann á að skýringuna á auknum innflutningi væri m.a. að finna í því að dregið hafi verið úr tollvernd. Útflutningur landbúnaðarafurða væri hins vegar hlutfallslega ekki mikill, en hafi þó skilað um 4,2 milljörðum króna. Þar af hafi rúmlega helmingurinn verið sauðfjárafurðir.

Hlýnun veðurfars skapar bæði ný tækifæri og vanda

Sigurður segir að hlýnun veðurfars á Íslandi geti gefið tækifæri til að auka framleiðslu landbúnaðarafurða hér á landi. Samfara auknum tækifærum vegna hlýnunar aukist um leið ásókn ýmissa meindýra sem ekki hafi áður verið vandamál. Þessa hafi einkum orðið vart í ýmiss konar plönturæktun.

Sagði Sigurður að ekkert eitt svar væri við því hvernig auka ætti verðmætasköpun í íslenskum landbúnaði. Þar væri fjölbreytnin trúlega lykilatriði því ekki væri hægt að finna þar eina lausn sem hentaði öllum. Hann sagði að til að gera aukna nýsköpun í greininni að veruleika og til að sinna markaðsstörfum þyrfti öflugan stuðning og vilja. /HKR.

Landbúnaður með svipað vægi í landsframleiðslu og stóriðjan, segir hagfræðingurinn Ásgeir Jónsson: Landbúnaður er órjúfanlegur hluti byggðastefnu

— Góð byggðastefna á ekki snúast um að binda fólk niður heldur að skapa góðar tekjur

Ásgeir Jónsson, dósent í hagfræði við Háskóla Íslands, byrjaði á stuttum fyrirlestri um stöðu landbúnaðar í þjóðhagslegu sambengi og þá ekki síst sauðfjárræktarinnar, þar sem hann á reyndar uppruna sinn sem barn. Benti hann á að landbúnaður skilaði um 2–3% af útflutningi landsmanna og sú staða hafi verið nokkuð stöðug um langan tíma. Landbúnaður hafi þó á öldum áður verið ein aðal útflutningsgreinin. Hluttur landbúnaðar í landsframleiðslu er um 1% og hefur verið svo um árabil, en það er svipað vægi og stóriðjan hefur.

„Landbúnaðurinn skiptir því enn miklu máli í landsframleiðslunni, sérstaklega á dreifbýlli svæðum.“

Benti Ásgeir á að um 4.000 manns væru skráðir beint starfandi í landbúnaði í dag og það væri svipað og í fiskvinnslu þar sem störfum fer fækkandi. Til samanburðar væru um 2.000 manns starfandi í stóriðju.

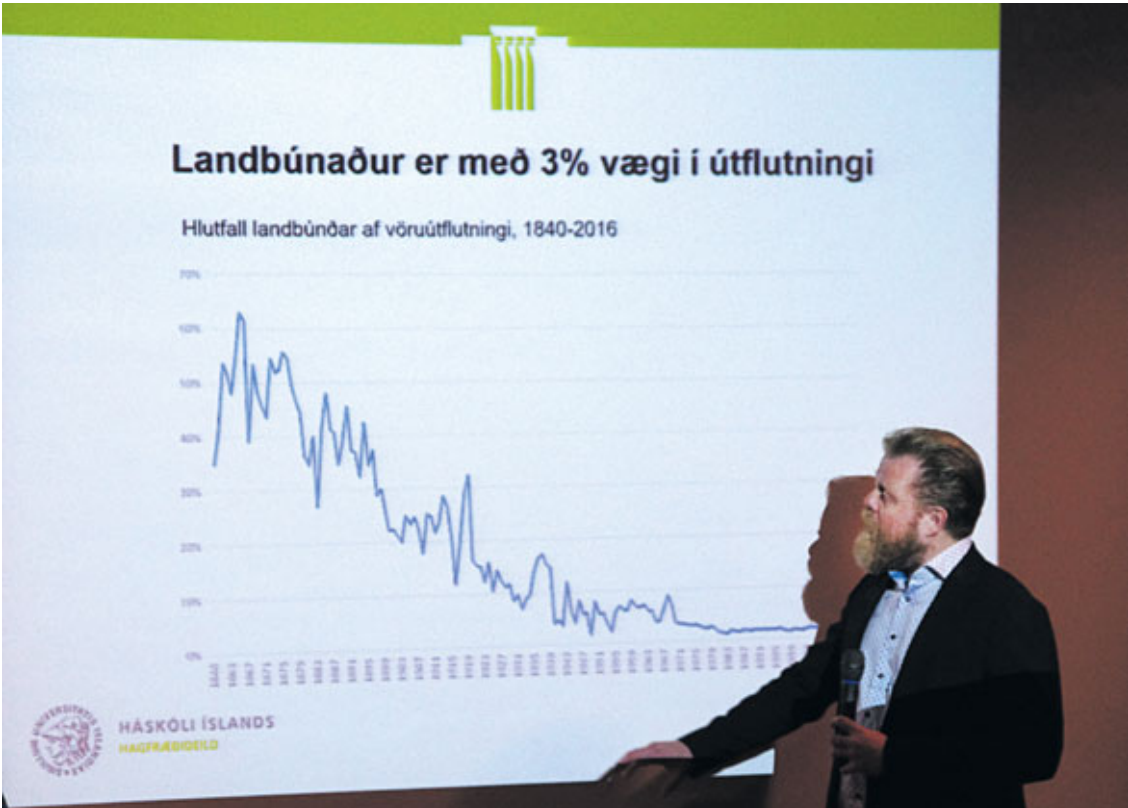
Breytingar á neyslumynstri

Ásgeir vísaði einnig til breytinga sem hafa verið og eru að eiga sér stað í neyslumynstri á landbúnaðarafurðum. Þar hafi neysla á kindakjöti dregist saman á meðan neysla á svinakjöti og alifuglakjöti hafi aukist hröðum skrefum. Þetta er gjörbreyting á fæðu áratugum og nefndi Ásgeir sem dæmi að í sínu ungðæmi í sveitinni þá hafi hænsnakjöt ekki verið talinn almennilegur matur. Taldi hann ástæðuna fyrir þessum breytingum einkum þær að mun auðveldara væri að framleiða „hvíta kjötið“ svokallaða í miklu magni og á skemmri tíma, en t.d. kinda- og nautakjöt.

Umframframleiðsla og nauðsyn á fækkun sauðfjárstofnsins

Þá kom Ásgeir inn á það umframframboð sem væri á kindakjöti sem hefði m.a. áhrif á afkomu sauðfjárbænda með tekjulækkun. Þar er hlutfallið umtalsvert.

„Umframframleiðslan í sauðfjárrækt er sá bráðavandi sem

Ásgeir Jónsson, dósent í hagfræði við Háskóla Íslands, segir að landbúnaðurinn skipti enn miklu máli í landsframleiðslunni, sérstaklega á dreifbýlli svæðum. Mynd / HKR.

við er að glíma í sauðfjárræktinni í dag. Ég er þó ekki að segja að ég hafi endilega einhverjar lausnir á því máli, en með einhverjum hætti þarf að gera þar breytingar og væntanlega þurfa stjórnvöld að koma að því máli.“

Ásgeir sagðist ekki geta tjáð sig um með hvaða hætti yrði farið í nauðsynlegar breytingar, hvort það yrði með fækkun þeirra sem stunduðu sauðfjárbúskap eða á annan hátt. Benti hann á að eftir verulega fækkun sauðfjárstofnsins undir lok síðustu aldar hafi stofninn farið nær því sem hann var á níttjándu öld. Spurning hvort það þyrfti að fækka honum enn frekar og þá í þá stöðu sem var á átjándu öld.

Sagði Ásgeir að á liðnum áratugum hafi orðið gríðarleg framþróun í allri tækni í sauðfjárrækt, m.a. við heyskap. Það hafi leitt til þess að greinin væri ekki nærri eins mannaflsfrek og áður. Í því gætu falist tækifæri.

Ásgeir sagði að undanfarin ár hafi fjöldi starfa í landbúnaði haldist stöðugur í kringum 4.000 störf. Það sé þrátt fyrir að kúabúum hafi fækkað verulega og verulegur samdráttur hafi orðið í sauðfjárbúskap. Nú væri ný kynslóð vel menntaðra kraftmikilla bænda að taka við og miklar framfarir að eiga sér stað. Telur hann því einsýnt að það verði tækifæri í landbúnaði þótt störfin kunni að breytast. Það sama hafi verið að eiga sér stað í öðrum greinum eins og sjávarútvegi, verslun og í fjármálageiranum þar sem nú starfa um 3.000 manns og muni fækka í 2.000, en þar störfuðu um 6.000 manns árið 2007.

Létt verði af reglugerðum sem binda landbúnaðinn niður

„Fyrir mér er mjög mikilvægt að léttu af landbúnaðinum öllum þeim reglugerðum sem binda greinina niður. Ég var alinn upp á sauðfjárbúi þar sem við unnum mjög mikið matinn

sjálf. Með einhverjum hætti þarf að breyta þarna til. Af hverju má t.d. ekki framleiða osta úr ógerilsneyddri mjólk? Það er augljóst að íslenskur matvælaíðnaður stendur töluvert að baki erlendum matvælaíðnaði. Íslenskur matvælaíðnaður er ekki að gera hraefninu rétt skil. Það mun breytast vænti ég með framþróun, en ég tel að það sé hægt að gera þar mun betur. Líka með aukinni verðmætasköpun heima á bæjum.“

Eigum ekki að keppa við magnframleiðslu erlendra þjóða

Taldi Ásgeir hægt að ná auknu hagræði, ekki bara með fækkun búa og sameiningum, heldur með aukinni fjölbreytni í framleiðslu hjá bændunum sjálfum þannig að virðisaukinn yrði til í auknum mæli heima á búunum. Hagræðið gæti því ekki síst falist í aukinni breidd í framleiðslu og ýmiss konar sérvinnslu. „Við getum þó aldrei keppt við

erlendar þjóðir í magni og verði og ættum heldur ekki að gera það.“

Landbúnaður er órjúfanlegur hluti byggðastefnu

Ásgeir sagði að landbúnaður væri órjúfanlegur hluti af byggðastefnu. Hann væri og yrði áfram ein af okkar helstu atvinnugreinum á landsbyggðinni. Þannig héldi landbúnaður uppi heilu landsvæðunum.

„Landbúnaður hlýtur því alltaf að vera fókus byggðastefnunnar, svo lengi sem við viljum halda byggðastefnu í þessu landi. Það skiptir þá máli að framlag ríkisins sé þar vel nýtt og að við nýtum þau framleiðslutækifæri sem bundin eru í greininni.“

Góð byggðastefna á að skapa góðar tekjur

Góð byggðastefna snýst ekki um að skapa störf og halda fólki í ákveðnum stöðum og binda fólk niður. Hún snýst um að skapa góðar tekjur. Það er eins með sjávarútveginn. Það er mikið talað um hvernig kvótakerfið í sjávarútvegi hafi eyðilagt greinina og fækkað störfum úti á landi. Það er rétt, en á sama tíma hefur sjávarútvegurinn búið til mjög mörg góð störf úti á landi. Það vill enginn hanga úti á landi fyrir skítalaun, menn vilja góð störf þannig að fólk geti lifað mannsæmandi lífi. Að mínu áliti er það einmitt þar sem landbúnaðarstefnu Íslands hefur misheppnast að mestu leyti, því miður. Byggðastefna hlýtur fyrst og fremst að vera lífsskjarastefna. Við getum ekki ætlast til þess að fólk búi úti á landi undir fátæktarmörkum. Við eigum að setja bændur í fyrsta sæti og skapa aukinn virðisauka.“

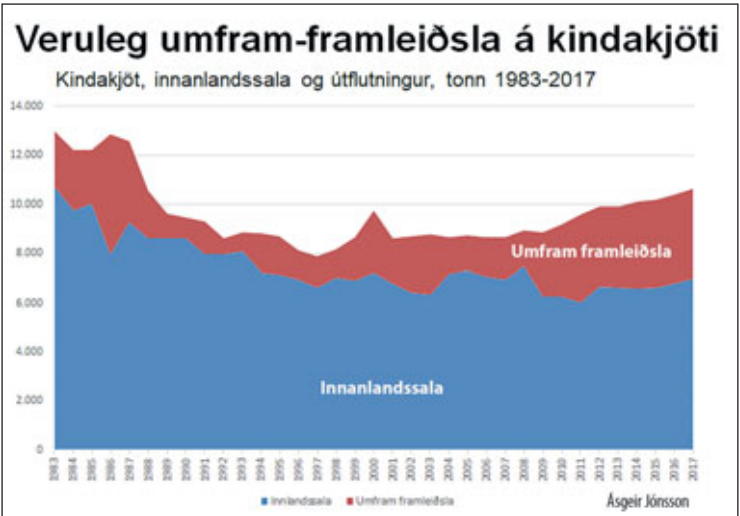
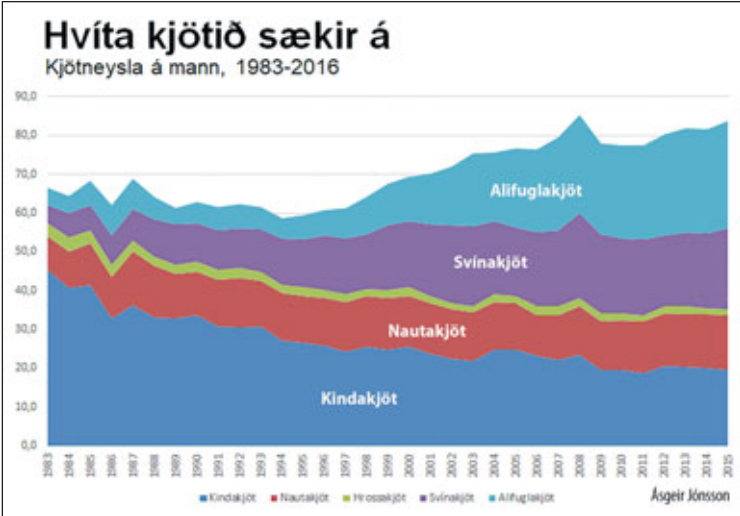
Galli kvótakerfisins er að það sogaði fjármagn út úr greininni

Benti Ásgeir á sem dæmi að kvótakerfið í sjávarútvegi hafi skilað mikilli hagræðingu í þeirri grein, en með sínu frjálssa framsali þá væri innbyggður galli. Um leið og hagræði næðist með sameiningum þá væri fólk að fara út úr greininni með fjármagníð með sér. Eftir staði skuldsett fólk með veikan fjárhagslegan bakgrunn. Kvótakerfið hafi því dregið fjármagn út úr greininni og rýrt tekjur þeirra sem eftir stæðu.

Áhersla verði lögð á innanlandssölu

Ásgeir telur ekki rétt að leggja áherslu á útflutning á lambakjöti. Nær væri að fá fólk sem kemur til landsins til að borða meira af kjöti.

„Markaðssetja afurðir til fólks sem er inni í landinu, en ekki utan þess. Fólk er tilbúið til að greiða miklu hærri verð fyrir landbúnaðarvörur ef það er á staðnum. Að einhverju leyti er ferðaþjónustan að endurreisa þetta. Ég er þeirrar skoðunar að það séu gríðarleg verðmæti fölgin í því sem við höfum í landbúnaði,“ og vísaði þar m.a. til verðmæta sem felast í íslensku búfjárstofnununum. Telur hann því varasamt að flytja inn erlenda búfjárstofna og að Íslendingar beri ábyrgð á að vernda þá stofna sem hér hafi þrífist frá landnámi. Því sé ekki ólíklegt að Íslendingar séu tilbúnir til að borga talsvert fyrir slíka verndun tegunda. — „Ég er hins vegar ekki tilbúinn að borga mikið fyrir norskar kýr,“ sagði Ásgeir. Hann er heldur ekki þeirrar skoðunar að framleiðsla á hvítu kjöti eigi að vera hluti af íslenskum landbúnaði, en segir ljóst að ekki séu allir sammála honum í þeim efnum. /HKR.

Þessi mynd af svæðisbundnum tekjumun er að mati Ásgeirs Jónssonar falleinkunn á þá byggðastefnu sem rekin hefur verið. Það þýði að fullt af fólki lifi nú við fátæktarmörk en staðan er mjög misjöfn eftir landsvæðum.

MATVÆLI & MARKAÐSMÁL

Um 140 milljarðar króna fara í matarkaup á ári fyrir utan um 90 milljarða króna sölu veitingastaða:

Mikil tækifæri í nýsköpun og milliliðalausum viðskiptum bænda við neytendur

Jón Björnsson, stjórnarformaður Krónunnar, flutti erindi á fundi um aukna verðmætasköpun í íslenskum landbúnaði. Sagði hann að sérstaðan væri það sem íslenskir bændur ættu að slægjast eftir í sínu vöruframboði.

Jón sagði að íslenskar fjölskyldur væru að leggja rúmlega 140 milljarða króna í matarkaup á ári. Það er fyrir utan þá fjármuni sem er eytt á veitingastöðum, sem eru tæplega 90 milljarðar.

Svipað hlutfall kjöts og fiskjar í innkaupum fólks í áratugi

Hann segir að hlutfall kjöts og fiskjar í matarinnkaupum fólks sé mjög svipað og það hefur verið undanfarna áratugi. Aukin kaup á ávöxtum og grænmeti hafi hins vegar verið á kostnað þurrvöru og drykkja.

Að fara að óskum neytenda

Jón benti á að tilfinning fólks fyrir ákveðnum vörum skipti miklu máli. Það sem sér fyndist betra, eins og t.d. lambakjöt umfram aðrar kjöttegundir, væri hann tilbúinn að borga meira fyrir en ella. Því þyrftu menn að leita að frekari verðmætasköpun í kjötframleiðslunni í huglægum þáttum gagnvart viðskiptavininum. Það lægi m.a. í betri merkingum á umbúðum um uppruna vörunnar og framleiðsluáætli.

Sólheimar væru eitt dæmi um ágæta markaðssetningu í þessa veru. Benti Jón líka á að einn framleiðandi hafi skapað sér sérstöðu í sölu á hamborgurum og gæti á þann hátt selt þá vöru á herra verði en aðrir. Kjötkompaníið í Hafnarfirði væri líka eitt þessara fyrirtækja sem markaðssetti sig á gæðaimynd

sem fólk viðurkenndi og gæti þannig fengið herra verð.

„Hér eru tækifæri,“ sagði Jón og benti á að í þessu eins og öðru þá væru það skoðanir og kröfur neytenda sem á endanum réðu ferðinni. Þá skipti engu máli hvað framleiðendum eða versluninni fyndist um þá afstöðu.

Einn liður í þessu er krafa neytenda um að vörur sem eru komnar nálægt dagsetningu um síðasta besta söludag séu seldar með afslætti fremur en að henda þeim. Sagði Jón að Krónan hafi brugðist við þessu og þetta sé nú mjög vinsælt og hafi orðið til þess að draga úr matarsóun.

Bæta þarf milliliðalaus samskipti bænda og neytenda

Jón benti á annan þátt sem er skortur á beinum og milliliðalausum samskiptum bænda og neytenda. Þar megi mikið bæta því í því felist tækifæri til að auka verðmætasköpun í landbúnaði.

„Ég hef verið kaupmaður í 25 ár. Ég hugsa að fjöldi bænda sem

hefur talað við mig séu undir 25. Þar af er einn sauðfjárbóndi og ég man meira að segja ártalið.

Ég hef vissulega reynt að tala við bændur, en þeir hafa ekki

Jón Björnsson, stjórnarformaður Krónunnar.

Myndir / HKr.

Frá pallborðsumræðum í fundarlok, talið frá vinstri: Björt Ólafsdóttir, fyrirverandi ráðherra, Óli Björn Kárasón alþingismaður, Sunna Gunnars Marteinsdóttir, verkefnastjóri hjá MS og Finnur Árnason, forstjóri Haga.

Tækifæri falin í aukinni meðvitund um umhverfis- og loftslagsmál

— að mati Brynhildar Pétursdóttur, framkvæmdastjóra Neytendasamtakanna

Brynhildur Pétursdóttir, framkvæmdastjóri Neytendasamtakanna, segir samtökin hafa verið gagnrýnin á íslenskan landbúnað í gegnum tíðina og haft þar ýmislegt út á að setja.

Þar hafi m.a. verið rætt um skort á samkeppni og að mikið opinbert fjármagn hafi runnið inn í greinina auk þess sem gagnrýnd hafi verið soun á matvælum auk þess sem tollverndin hafi verið gagnrýnd.

Brynhildur sagðist þó ekki sammála gagnrýni fyrirverandi formanns samtakanna á að íslensk svínarækt og kjúklingarækt væri ekki hluti af íslenskum landbúnaði heldur verksmiðjubúskapur.

„Fyrir mér er lítill grís alveg jafn merkilegt dýr og lamb.“

Sagði hún að aukið gagnsæi og upplýsingagjöf væri mikilvæg gagnvart neytendum. Vísaði hún þar til jákvæðrar uppbyggingar á búi Ingva Stefánssonar, formanns Félags svínabænda, þar sem fólki mun gefast kostur á að fylgjast með því sem um er að vera inni á búinu.

„Þetta mjög spennandi og eitt af því sem neytendur kalla eftir eru upplýsingar. Hvaðan varan kemur og þegar matvara er annars vegar er þessi krafa mjög rík. Þar er m.a. krafa um upprunamerkingar á kjöti sem kemur frá Evrópusambandinu.“

Brynhildur hefur setið í ýmsum nefndum er tengjast landbúnaði og sagðist því gera sér grein fyrir því hversu erfitt geti verið að breyta kerfi eins og í landbúnaði, jafnvel þótt

Brynhildur Pétursdóttir, framkvæmdastjóri Neytendasamtakanna, sagðist gera sér grein fyrir því hversu erfitt geti verið að breyta kerfi eins og í landbúnaði, jafnvel þótt kerfið sé ekki endilega að virka vel.

Mynd / HKr.

kerfið sé ekki endilega að virka vel. Fólk væri oft fast í viðjum vanans og hrætt við það óþekkta. Eigi að síður myndu menn örugglega ekki hanna landbúnaðarkerfið eins og það er í dag ef menn væru að byrja á mótun þess frá grunni.

Mikil tortryggni

Hún sagði mikla tortryggni ríkjandi í tali um landbúnaðarafurðir. Eitt af því snerist um skilarétt sem verslanir hafi verið með á landbúnaðarafurðum. Sagðist

hún tala þar af reynslu af störfum sínum í fjölmörgum verslunum. Þetta hafi viðgengist gagnvart innlendum framleiðendum en gildi ekki við innkaup á matvöru frá erlendum birgjum. Þess vegna væri tilhneiging hjá verslunum að stilla fremur fram innfluttu kjöti sem þeir geti ekki skilað aftur til seljenda. Því hyrfi hvatinn til að selja íslenska kjötið og þetta væri fyrirkomulag sem hafi valdið matarsóun.

„Það er ekki alltaf þannig að þegar neytandinn gengur inn í búð, þá sé hann meðvitaður um hvað hann sé að fara að kaupa, það er svolítið búið að ákveða það fyrir okkur.“

Benti Brynhildur á að Samkeppnisefirlitið hafi sagt í sinni skýrslu að þarna þyrfti að bæta úr. Sem betur fer væri þetta að lagast.

Vill íslenskt grænmeti í stykkjatali

Hún benti líka á annan þátt er lýtur að þökkun á vörum, t.d. varðandi íslenskt grænmeti eins og paprikur þar sem t.d. eru þrjár saman í pakka. Þarna væri auk þess verið að nota mikið plast af öþörfu. Þegar íslenskir framleiðendur væru spurðir af hverju ekki mætti selja íslensku paprikuna í stykkjatali og ópakkaða, þá hafi verið sagt að þeir treystu ekki versluninni til að blanda henni ekki saman við innfluttar paprikur. Taldi Brynhildur að þetta væri óþarfa tortryggni og fyrirlátt.

Það skýri að hluta hversu fáir framleiðendur tali við hann. Af þeim bændum sem hafi talað við hann í gegnum tíðina séu allir svínabændur landsins, allir eggjabændur, töluvert margir grænmetisbændur og einn sauðfjárbóndi.

Áhersla verði lögð á nýsköpun

Nýsköpun í landbúnaði er sá þáttur sem Jón telur að bændur ættu að leggja mikla áherslu á. Hann hafi því verið dálítið hugsar þegar hann sá að vegna 35 milljóna króna stuðnings til nýliðunar í lífrænni ræktun, þá hafi einungis tveir bændur sótt um og einungis úthlutað um 4 milljónum króna.

„Tækifærin eru þarna og við eigum að hugsa um styrkleika landsins og þá getum við búið til aukin verðmæti í landbúnaði.“

Þörf til að breyta regluverkinu

Jón greindi frá því að Krónan hafi nú í byrjun október staðið fyrir bændamarkaði þar sem fólk fékk afhentar vörur sem bændur höfðu sjálfir selt í gegnum Facebook. Það er fyrirbæri undir nafninu REKO sem Krónan hefur tekið þátt í að móta ásamt Bændasamtökum Íslands og fleirum og er hluti af verkefninu Matarauður Íslands.

Sagði Jón að það væri svolítið sérstakt við þetta að þarna væru neytendur að sækja vörur sem bændur eru búnir að selja í gegnum netið, því þeir mættu ekki vegna regluverksins selja vörurnar sjálfir fyrir utan Krónuverslanirnar beint til neytenda. Þarna væri spurning hvort ekki sé tækifæri fyrir eftirlitsaðinn að taka þátt í þessu og koma til móts við þarfir bænda og breyta þessu fyrirkomulagi. /HKr.

„Ég sem neytandi vil hafa val um það hvort ég kaupi þrjá íslenska tómata eða eina rauða papriku. [...] Eigum við að trúa því að verslunin fari að hringla í þessu ef íslenskir framleiðendur setji þessar vörur fram í lausu og blandi erlendu grænmeti í íslensku kassana? Ef einhver væri staðinn að verki við slíkt þá væri sú verslun úr leik.“

Tækifæri í aukinni meðvitund um umhverfis- og loftslagsmál

Tækifærin sem ég held að séu í íslenskum landbúnaði eru að loksins er umræðan um umhverfisvernd og loftslagsmál komin upp á yfirborðið. Í þessu felast gríðarleg tækifæri. Það er fjöldi fólks sem er að hugsa um umhverfisvænar vörur. Það hugsar sem svo að það fari ekki að kaupa innflutta jógúrt, jafnvel þó þetta sama fólk fari í þrjár borgarferðir, skíðaferð og til Tenerife um jólnin. Það er samt að hugsa svona og þetta held ég að sé mesta tækifærið fyrir íslenskan landbúnað. Sem og gagnsæið og að upplýsa hvaðan varan kemur. Á sama tíma þurfum við að hafa samkeppni því hún er alltaf holl, en þá að sjálfsögðu þannig að allar merkingar séu í lagi,“ sagði Brynhildur Pétursdóttir. Hún varpaði svo í lokin fram þeirri spurningu af hverju íslenski fáninn væri ekki meira notaður á íslenska vöru eins og nú er heimilt að gera. /HKr.

Bændur athugið!

Verðlisti KUBOTA heyrinnuvéla 2019 hefur nú verið sendur út. Hafi þér ekki borist bæklingurinn í pósti getur þú haft samband við sölumenn okkar og fengið sent eintak um hæl.

Einnig er hægt að hlaða honum niður á vefsíðu okkar www.thor.is

ÞÓR HF

REYKJAVÍK:
Krókháls 16
Sími 568-1500

AKUREYRI:
Baldursnesi 8
Sími 568-1555

Vefsíða:
www.thor.is

MouseShield músakítti
Lokar sprungum, rifum og götum til að hindra umferð nagdýra og skordýra

Sölustaðir
Bústólpi
Fóðurblandan
Kaupfélag Borgfirðinga
Kaupfélag Vestur-Húnavetninga
Verslunin Eyri
Vélaval

STREYMI
heildverslun

Streymi heildverslun ehf. S 588 2544
Goðanesi 4 N streymi@streymi.is
603 Akureyri V www.streymi.is

ELWIS höfuðljós
Létt og þægileg höfuðljós sem gefa mjög góða lýsingu.

- Létt höfuðljós
- Auðvelt að breyta úr lágum geisla í háan
- Hægt að breyta halla
- Breiður geisli
- Mjúkur púði og teygjanleg ól
- H2-R og H3R með hleðslurafhlöðum
- H1, H3 og H8 með rafhlöðum AAA

Elwis H1 PRO Höfuðljós kr. 4.576,-
Elwis H2-R PRO Höfuðljós m/hleðslutæki kr. 10.528,-
Elwis H3 PRO Höfuðljós kr. 5.196,-
Elwis H3 PRO Höfuðljós hlaðanlegt kr. 8.172,-
Elwis H8 PRO Höfuðljós kr. 2.468,-

KH VINNUFÖT
KH Vinnuföt • Nethyl 2a • 110 Reykjavík • Sími: 577 1000 • info@khvinnufot.is • www.khvinnufot.is

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300 Næsta blað kemur út **15. nóvember**
– Dreift í 32 þúsund eintökum á yfir 420 dreifingarstaði og öll lögbýli á Íslandi –

JEPPADEKK
fyrir íslenskar aðstæður

NÝR DEKKJAVEFUR!
www.jeppadekk.is

Dick CEPEK
TIRES & WHEELS

SENDUM HVERT Á LAND SEM ER!

ARCTIC TRUCKS
EXPLORE WITHOUT LIMITS

ARCTIC TRUCKS ÍSLAND EHF.
KLETTHÁLSI 3
110 REYKJAVÍK

SÍMI: 540 4900
NETFANG: info@arctictrucks.is
www.arctictrucks.is

IÐNAÐARHURÐIR
BÍLSKÚRSHURÐIR

- Íslensk framleiðsla, smíði og samsetning.
- Allar hurðir smíðaðar samkvæmt máli.
- Áratuga reynsla starfsmanna í hurðum.
- Hágæða hráefni.
- Þolir íslenskt veðurfar.
- Sér meðhöndlaðar brautir gegn ryði og álagi.
- Stuttur afgreiðslutími.

IS HURÐIR

IS Hurðir | Sími 564 0013 | www.ishurdir.is | ishurdir@ishurdir.is

LÍF & STARF

Uppskeruhátíð ferðapjónustunnar á Norðurlandi:

Natur, Laugarbakki og Svanhildur hlutu viðurkenningar

Uppskeruhátíð ferðapjónustunnar á Norðurlandi fór nýverið fram í Húnaþingi vestra.

Húnavetningar tóku vel á móti kollegum sínum í ferðapjónustu og farið var í heimsóknir til ýmissa fyrirtækja á svæðinu og nýr útsýnispallur við Kolugljúfur var sömuleiðis skoðaður. Um kvöldið var svo haldin vegleg veisla í veislusalnum á Hótel Laugarbakka, þar sem dansinn dunaði fram eftir nóttu. Venju samkvæmt voru þrjár viðurkenningar veittar, Sproti ársins, Fyrirtæki ársins og viðurkenning fyrir störf í þágu ferðapjónustunnar.

Hotel Natur er Fyrirtæki ársins

Viðurkenningin Fyrirtæki ársins er veitt fyrirtæki sem er búið að slíta barnsskónum og hefur skapað sér sterka stöðu á markaði. Fyrirtækið hefur unnið að stöðugri uppbyggingu, vörubrúun og nýsköpun og er með höfuðstöðvar á Norðurlandi. Í ár féll viðurkenningin í skaut féluginu Hotel Natur sem þau Stefán Tryggvason og Inga Margrét Árnadóttir reka á Svalbarðsströnd.

Þau höfðu um árabíl rekið kúabú en fóru í kringum árið 2004 að hugleiða að hætta þeim búskap og snúa sér að ferðamennsku. Árið 2005 höfðu þau gert breytingar á fjósinu og hlöðu, og opnuðu þar 10 herbergja hótél. Árin á eftir fylgdu fleiri breytingar og herbergin eru nú 36 talsins.

Hotel Natur er sannkallað fjölskyldufyrirtæki, þar sem foreldrarir hafa séð um að stýra skútunni en börnin koma að daglegum rekstri og þá sérstaklega yfir sumartímann. Mikil áhersla hefur verið lögð á umhverfismál og endurnýtingu. Engar nýjar byggingar hafa verið byggðar heldur þeim gömlu breytt og nýjasta dæmið um það er útsýnispallurinn í súrheysturninum. Sumir myndu reyndar segja að Stefán hefði ákveðið blæti fyrir turnum, enda var hann ekki lengi að tryggja

Stefán Tryggvason hjá Hotel Natur ásamt þeim Hjalta Páli Þórarinssyni og Halldóri Óla Kjartanssyni, starfsmönnum Markaðsskrifstofunnar, og Unni Valborgu Hilmarasdóttur, stjórnarformanni Markaðsskrifstofunnar, við afhendingu viðurkenninga fyrir fyrirtæki ársins.

Örn og Hildur Ýr hjá Hótel Laugarbakka hlutu viðurkenninguna Sproti ársins. Hér eru þau með Hjalta, Halldóri og Unni Valborgu.

Svanhildur Pálsdóttir, sem áður rak Hótel Varmahlíð, hlaut viðurkenningu fyrir störf í þágu ferðapjónustu á Norðurlandi. Með henni á myndinni eru Hjalta og Halldór frá Markaðsskrifstofunni og Unnur Valborg, stjórnarformaður hennar.

Norðurlandi vestra og með opnun þess opnuðust nýir möguleikar bæði fyrir ferðafólk og þá sem starfa í ferðapjónustu í nágrenninu. Mikilvægt þykir fyrir fjórðunginn að hafa þennan valmöguleika í gistingu á svæðinu og skemmir ekki fyrir hve auðvelt er að halda alls kyns viðburði og ráðstefnu á hótelinu. Veitingastaðurinn Bakki setur svo punktinn yfir i-ið.

Svanhildur og störf í þágu ferðapjónustu á Norðurlandi

Viðurkenninguna fyrir Störf í þágu ferðapjónustu á Norðurlandi fær einstaklingur sem hefur haft góð áhrif á ferðapjónustu á Norðurlandi í heild sinni og hefur starfað beint eða óbeint fyrir ferðapjónustu á svæðinu. Í ár var það Skagfirðingurinn Svanhildur Pálsdóttir sem hlaut þá viðurkenningu.

Svanhildur hefur starfað í ferðapjónustu í meira en áratug, en hún ásamt öðrum keypti Hótel Varmahlíð árið 2006 og gerðist hóteltjóri eftir að hafa starfað sem kennari. Svanhildur hefur um árin sinnt samstarfi ferðapjónustuaðila vel og var lengi í stjórn Markaðsstofu Norðurlands, þar af formaður í nokkur ár. Auk þess var hún ein af stofnendum Félags ferðapjónustunnar í Skagafirði og gegndi einnig formennsku þar til langs tíma. Auk þess hefur hún setið í stjórnun Ferðamálasamtaka Íslands og Ferðamálasamtaka Norðurlands vestra.

Hótel Varmahlíð var selt til nýrra eigenda í fyrra og nú er veruleiki Svanhildar ekki bundinn við raunheima, því hún hóf nýlega störf hjá 1238 Battle of Iceland á Sauðárkróki. Sýndarveruleiki er þar nýttur til þess að leyfa gestum að upplifa Örlýgsstaðabardaga og það er því ljóst að ferðapjónusta í Skagafirði og á Norðurlandi öllu mun áfram njóta góðs af reynslu og kröftum Svanhildar. /MPÞ

Magnús Ásgeir Eliasson, bóndi á Stóru Ásgeirsá, tók lagið fyrir gesti.

sér glerturnana sem áður hýstu keiluhöllina á Akureyri þegar hún var rifin niður.

Hótel Laugarbakki er Sproti ársins

Viðurkenningin Sproti ársins er veitt ungu fyrirtæki sem hefur skapað eftirtektarverða nýjung í ferðapjónustu á Norðurlandi. Það fyrirtæki sem fær verðlaunin í ár er Hótel Laugarbakki.

Það er ekkert lítið verkefni sem þau Hildur Ýr og Örn réðust í þegar þau ákváðu að breyta gamla héraðsskólanum á Laugarbakka í heilsárshótel. Vel tókst til með breytingar. Hótelíð er hið stærsta á

Landssamtök sauðfjárbænda

Samningaviðræður standa enn yfir

Nú hafa viðræður samninganefnda ríkis og bænda um endurskiðun á Samningi um starfsskilyrði sauðfjárræktar staðið yfir frá því 20. ágúst. Fljótlega eftir að samningaviðræður hófust var boðað að samningum um aðgerðir fyrir haustið yrði ekki lokið fyrir slátturtíð.

Samningaviðræður standa enn yfir og ljóst er að tími til að klára samningaviðræður fyrir áramót er skammur. Áherslur LS eru óbreyttar, við höfum m.a. talað fyrir endurskiðun á niðurtröppun beingreiðslna og að tekið verði á þeim aðstæðum sem nú eru uppi þannig að kjör bænda batni sem fyrst. Við hefðum sannarlega þurft að ná í gegn aðgerðum fyrir slátturtíð sem hefðu stuðlað að kjarabót fyrir bændur næsta haust. Nú verðum við að sjá hvaða staða verður uppi þegar slátturtölur liggja fyrir og upplýsingar um ásetning. Það lítur út fyrir einhverja fækkun, en hversu mikla er erfitt að segja að svo stöddu.

Staðan í haust er ekki svo ólík því sem hún var haustið 2017. Það urðu nær engar breytingar á afurðaverði milli ára. Hins vegar voru birgðir af lambakjöti mun minni í lok ágúst, eða um 700 tonn. Þær voru 1.100 tonn á sama tíma í fyrra.

Við teljum vera til staðar ákveðnar forsendur fyrir herra afurðaverði

Unnsteinn Snorri Snorrason.

vegna bættrar birgðastöðu. Hins vegar var þróun á gengi og mörkuðum erlendis fyrstu 6 mánuði ársins ekki þannig að það gæfi tilefni til mikillar bjartsýni.

Það er ljóst að veiking krónunnar, undanfarna vikur, mun hafa áhrif ef hún helst svona áfram. Ef að skilaverð fyrir útflutning væri 5 evrur/kg þá þýðir veiking krónunnar, þannig að gengi evru fari úr 120 í 135, verðhækkun í íslenskum krónum úr 600 kr/kg upp í 675 kr/kg. Þá hefur heimsmarkaðsverð verið að þökast upp á við.

Heimsmarkaðsverð á nýsjálensku lambakjöti var um 3,0 evrur í janúar

2017 en var núna í september um 4,5 evrur. Þetta gefur okkur vísbendingu um styrkingu á heimsmarkaðsverði til lengri tíma. Hins vegar þurfum við að halda áfram að vinna af krafti við að sækja fram á erlendum mörkuðum í gegnum hið öfluga markaðsstarf Icelandic Lamb – Með áherslu á sérstöðu og gæði íslenska lambakjötsins. Þar er greinanlegur árangur á skömmum tíma.

Mörg áhugaverð tækifæri eru í sjónmáli, en vert að hafa í huga að þessi vinna mun taka tíma, en hún mun líka styrkja framtíðarafkomu sauðfjárræktar á Íslandi.

Það hefur nær allur tími og orka LS síðustu mánuði farið í það að taka á stöðu sauðfjárræktarinnar. Við hefðum gjarnan viljað sjá meiri árangur og vissulega gremst okkur það hversu hægt hefur miðað. Er það eðlilegt að við þurfum að bíða í nær 5 mánuði frá því að við höldum aðalfund LS í byrjun apríl þar til samninganefndir ríkis og bænda hófu samtalið í lok ágúst? Þann tíma hefði mátt nýta betur. Því verður ekki breytt úr þessu. Við þurfum að tryggja árangur í þeim samningaviðræðum sem nú standa yfir. Við þurfum að bæta afkomu bænda og tryggja stöðugleika í starfsumhverfinu m.a. með því að efla þau verkfæri sem eru tiltæk til að takast á við sibreytilegar forsendur í starfsumhverfinu.

Breytingar á tollaumhverfi og ekki síður sá möguleiki að hingað verði flutt inn ófrosið kjöt felur í sér gífurlegar áskoranir fyrir íslenskan landbúnað. Vissulega felast tækifæri í tvíhliða tollasamningum en sú staðreynd að Bretland mun standa utan við Evrópusambandið breytir miklu í þessu samhengi. Það má eiginlega segja að útganga Breta úr EU sé ákveðinn forsendubrestur á þessum tvíhliða tollasamningi.

Hvað sem öllu líður þá er ljóst að sauðfjárræktin þarf að takast á

við breytt landslag þegar kemur að erlendri samkeppni. Henni mætum við best með því að efla okkur sem framleiðendur út alla virðiskeðjuna. Auka hagkvæmni og tryggja hreinleika og gæði. Við þurfum í meira mæli að horfa til þess að styrkja innviði greinarinnar. Tryggja að hér sé stundað öflugt rannsóknarstarf og stuðla að því að áfram sé sótt fram af krafti við að efla leiðbeiningarstarfið.

Við þurfum að eiga virkara samtal við neytendur. Fylgja straumum og stefnum og vera framsýnni þegar kemur að vörubrúun.

Íslendingar vilja að hér á landi sé stundaður öflugur landbúnaður, eins og glögglega kom í ljós í þeirri gífurlegu aðsókn sem var að Landbúnaðarsýningunni nú í haust. Við þurfum að skapa fleiri slík tækifæri. Sauðfjárbændur buðu til kjötsúpu á Skólavörðustígnum síðasta vetrardag, eins og þeir hafa gert í 14 ár í samstarfi við íbúa og söluaðila á svæðinu. Þarna myndast alltaf sama jákvæða stemningin og er gott dæmi um hvernig má efla samtalið og tengslin á milli neytenda og bænda.

Unnsteinn Snorri Snorrason,
framkvæmdastjóri
Landssamtaka sauðfjárbænda

LÍF&STARF

Verðlaun í flokknum lambhrútar, frá vinstri, 5. sæti, Dagný Rós Stefánsdóttir, Þjóðólfsþaga 2, 4. sæti, Sævar Jónsson, Snjallsteinshöfða, 3. sæti, Eiríkur Vilhelm Sigurðarson, Árbæjarhjáleigu, 2. sæti, Sumarliði Erlendsson, Skarði og 1. sæti, Páll Sigurðsson, Fossi.
Myndir / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Góð stemning á fjárlitasýningu í Árbæjarhjáleigu

Fjárræktarfélagið Litur í Holt- og Landsveit í Rangárbíngi ytra stóð nýlega fyrir fjárlitasýningu á bænum Árbæjarhjáleigu hjá Kristni Guðnasyni og fjölskyldu. Mjög margt fólk mætti á sýninguna og hafði gaman af. Jón Vilmondarson, fyrrverandi ráðunautur hjá Búnaðarsambandi Suðurlands, sá um dómarastörf. Þá fengu gestir að velja litfegursta lambið.

/MHH

Sjaldan eða aldrei hefur verið eins góð þátttaka á fjárlitasýningu Lits eins og þetta haustið í Árbæjarhjáleigu.

Frá vinstri, Sigríður Theódóra Kristinsdóttir á Minnivöllum, Anna Björg Stefánsdóttir í Hrólfsstaðahelli og Sigurlaug Steingrímsdóttir á Hárlaugsstöðum mætt á sýninguna og höfðu gaman af.

Þrír góðir að biða eftir dómi á hrútana sína, frá vinstri, Sævar Jónsson, Snjallsteinshöfða, Torfi Jónsson, fyrrverandi oddviti Rangárbíngs ytra og Jóhann Björnsson á Hellu.

STÁLGRINDARHÚS

frá **HEXAGON**

Stálgrindarhús hafa fyrir löngu sannað notagildi sitt við íslenskar aðstæður

Mynd tekin í nýju fjósi að Búrfelli í Svarfaðardal

Hafðu samband: bondi@byko.is

GERUM PETTA SAMAN

Hitalampar á pallinn

- Þýsk gæði

www.hitataekni.is - S: 5886070 - Smiðjuvegur 10 - 200 Kópavogi

Gluggar og hurðir fyrir íslenskar aðstæður

Í yfir 20 ár hefur Viking Window AS selt tréglugga og hurðir á Íslandi

Gluggar og hurðir með eða án álkaðu Margir litir í boði Afhendist glerjað og tilbúið til uppsetningar Afgreiðslutími 5-8 vikur

Sjá nánar á: viking.ee

Aflvélar ehf. • Vesturhrauni 3 • 210 Garðabær
Sími: 480 0000 • aflvelar.is • sala@aflvelar.is

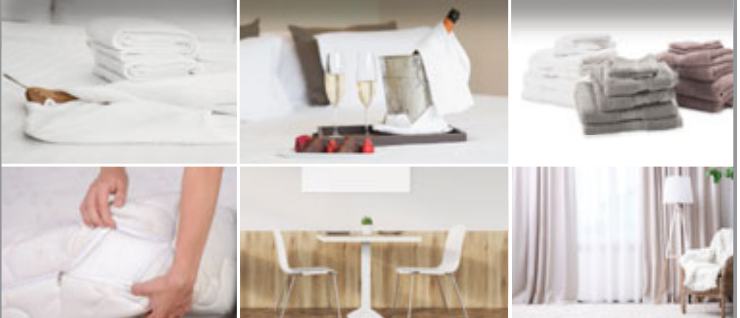
Bændablaðið

á bbl.is og líka á [Facebook](https://www.facebook.com/bbl.is)

Vogue

fyrir heimilið

bíður uppá alhliðalausn fyrir hótélherbergið eða gistiheimilið.

Síðumúla 30 - Reykjavík | Sími 533 3500
Hofsbot 4 - Akureyri | Sími 462 3504

Gamli traktorinn

Zadrugar og IMR Rakovica

Dráttarvélarnar IMR Rakovica voru smíðaðar í Belgrad í gömlu Júgóslavíu sem nú tilheyrir Serbíu. Fyrirtækið var stofnað 1927 upp úr fyrirtæki sem hét Industrija Aeroplanskih Motora AD. Fékk nýja fyrirtækið nafnið Industrija motora Rakovica, eða IMR, og smíðaði vélar til ýmissa nota, m.a. í flugvélar og síðar dráttarvélar.

Fyrsta dráttarvélin sem smíðuð var af fyrirtækinu í Júgóslavíu hét Zadrugar T-08 af árgreiðinni 1949. Var þessi dráttarvél með 42 hestafla bensínmotor. Árið 1954 var svo kominn Perkins dísilmotor í gripinn sem framleiddur var samkvæmt leyfi frá Bretlandi. Árið 1959 fékkst svo leyfi til að framleiða mótor sem hannaðir voru af Landini. Zadrugar T-08 dráttarvélarnar voru framleiddar allavega til ársins 1959, en

hófst útflutningur á ósamsettum dráttarvélum undir nafninu CKD

til Eþíópíu. Voru slíkar vélar einnig seldar til Egyptalands undir tegundarheitinu EAMCO 761 Super. Var sú dráttarvél með 76 hestafla IMR motor og forverar hennar R-65-12 DSDV og R-75-12BS-DV komu fyrst fram á sjónarsviðið á árinu 2003 og voru framleiddar til ársins 2013.

Staðan versnar

árið 1967 kom Rakovica 60 dráttarvélin fram á sjónarsviðið. Síðan Rakovica 60 Super árið 1976.

Árið 2014 var staðan í dráttarvélaframleiðslu IMR og IMT orðin erfið og var lagt til að þau sameinuðust til að eiga

IMR Rakovica 47 með húsi og miðstöð

Árið 1984 var smíðuð dráttarvél R-47 og var hún framleidd til ársins 1994. Hún var 2,5 tonn og með 46 hestafla (PTO 38,9 hestöfl) IMR Rakovica 2,5 lítra og þriggja strokka dísilmotor. Hægt var að fá á þær vélarhús og með miðstöð til hitunar ef óskað var. Árið 2009 keypti IMR hlut í sameiginlegri framleiðslu með IMT fyrirtækinu. Árið 2011

möguleika til að lifa af. Ekkert kom þó út úr þeim hugmyndum þótt báðum fyrirtækjunum hafi þá verið stjórnað af sama framkvæmdastjórnunum.

Rekstri var svo hætt og bæði fyrirtækin IMR og IMT voru lögð niður árið 2015. Það virðist þó hafa verið endurreist því samkvæmt fjármálavefsíðunni Bloomberg er fyrirtæki með þessu nafni nú með aðsetur á tveimur stöðum, í Beograd í Serbíu og í Svartfjallalandi (Montenegro). /HKr.

UTAN ÚR HEIMI

Skaðsemi Roundup og glyfosats staðfest í hæstarétti San Fransisco:

Monsanto og Bayer AG horfa fram á þúsundir lögsókna í Bandaríkjunum

Mánudaginn 19. október var kveðinn upp dómur í hæstarétti Norður-Karolínuríkis í Bandaríkjunum sem staðfestir að Roundup, gróður-eyðingar-efni Monsanto, hefur valdið krabbameini hjá garðyrkju-manni sem það notaði. Er þar með komin endanleg dómsniðurstaða sem gefur fordæmi í áralöngum áðöskunum um skaðsemi slíkra gróður-eyðingarefna.

Það var Judge Suzanne Bolanos, dómari við hæstarétt í San Fransisco, sem kvað upp dóminn, en málið fór fyrir réttinn vegna áfrýjunar Monsanto á niðurstöðu undirréttar í dómsmáli sem Dewayne Johnson höfðaði 2016 eftir að hann fékk krabbamein sem hann taldi hafa orsakast af meðhöndlun hans á Roundup við sín störf við umhirðu garða.

Virka efnið í Roundup er glyfosat sem Monsanto og ýmsir vísindamenn, hafa fullyrt að væri skaðlaust, þrátt fyrir að Alþjóðaheilbrigðisstofnunin WHO hafi áður gefið út að glyfosat gæti orsakað eitlaexli.

Johnson fór fram á 289 milljónir dollara í bætur en Bolanos dómari dæmdi Monsanto til að greiða honum 78 milljónir dollara. Auk þess var fyrirtækið dæmt til að greiða 39 milljóna dollara refsingu í stað 250 milljóna króna kröfu, fyrir að láta undir höfuð leggjast að

Hinn 46 ára gamli Dewayne Johnson, sem lagði risafyrirtækið Monsanto fyrir dómi í San Fransisco og fékk þar staðfesta skaðsemi gróður-eyðingarefnisins Roundup.

vara fólk við skaðsemi Roundup og annarra afurða sem innihalda

glyfosat. Var Monsanto m.a. dæmt fyrir það að hafa ekki varað Johnson við skaðsemi efnanna og að það gæti valdið krabbameini. Læknir Johnson telur lítlar líkur á að hann eigi meira en tvö ár eftir ólifðu vegna sjúkdómsins.

Mál Dewayne Johnson er það fyrsta þar sem skaðsemi Roundup og þar með á virka efninu glyfosati er staðfest með dómi. Monsanto, sem nú er komið í eigu þýska efnarísans Bayer AG, horfir nú að sögn fram á allt að 8.000 lögsóknir af svipuðum toga bara í Bandaríkjunum. Enginn veit hvaða skriðu þessi dómsniðurstaða kann að hafa á lögsóknir t.d. í Evrópu og víðar, en efnið er sagt í notkun í yfir 160 löndum. Heildarnotkun á glyfosati í heiminum er talin vera um 635 þúsund tonn á ári. /HKr.

Uppskera helmingi minni í Svíþjóð

Leita þarf aftur til ársins 1950 til að finna jafn lélegar uppskerutölur í Svíþjóð og er þetta klár afleiðing hins mikla þurrkasumars sem Svíar fóru ekki varhluta af.

Áætlanir á uppskeru á korni og olíufræplöntum voru um 4,2 milljónir tonna en nýjustu niðurstöður sýna að einungis náðust inn um 3,5 milljónir tonna. Síðastliðin fimm ár hefur meðaluppskeran verið rétt rúmlega 6 milljónir tonna svo ljóst er að

uppskerubresturinn er töluverður. Áætlanir gerðu ráð fyrir að leita þyrfti 25 ár aftur í tímann til að sjá viðlíka uppskerubrest en raunin varð að leita þyrfti enn önnur 45 ár aftur til að sjá slíkar tölur, eða allt til ársins 1950.

Þetta ástand mun hafa áhrif á bændur og greinina í mörg ár en sænsk yfirvöld lögðu fram neyðarpakka upp á 250 milljónir sænskra króna í sumar og hefur nú þegar verið greitt úr honum 150

milljónir sænskra króna til bænda þar í landi. Nú vinna stjórnvöld hördum höndum að því að miðla upplýsingum til sænskra bænda fyrir uppskeruárið 2019, svo sem um mikilvægi áhættugreininga og nýjar stefnur fyrir sölu á korni. Eftir þetta erfiða sumar eru Svíar ekki sjálfbærir með korn og er ljóst að þurkarnir muni einnig hafa áhrif á framleiðslu á mjólkurvörum, kjöti og bjór sem dæmi.

/ehg - Bondebladet

Hlanddrifin farsímabatterí

Bill Gates-stofnunin hefur sett fjármagn í framhaldsrannsóknir á rafhlöðu sem gengur fyrir hlandi.

Hugmyndin er runnin undan rifjum sérfræðinga hjá Bristol Robotic Laboratory sem fundu það út að hægt væri að nota hland sem orkugjafa í rafhlöðu. Sýndu þeir m.a. fram á að slíkar rafhlöður geta knúið farsíma. Er þar notast við örverur sem brjóta niður þvagið og mynda við það raforku. /HKr.

Símar hlaðnir með kjaftagangi

Vísindamenn í Bretlandi eru sagðir hafa komist að því að mögulegt er að hlaða snjallsíma með því að nota umhverfishljóð.

Smíðaður var snjallsími sem byggði á tækni sem nefnd er piezoelectric effect. Var þá búinn til örhleðslubúnaður [Nanogenerator] sem tók upp umhverfishljóð og breytti því í rafstraum. Var þessi búnaður sagður það næmur að hann gat framkallað rafmagn af hljóði sem varð til við samtal fólks. Samkvæmt því ætti fólk að geta

hlaðið slíkan síma meðan talað er í hann.

Þetta hljómar vissulega undarlega, en langt er síðan menn uppgötvuðu að það væri hægt að hlusta á sólna. Var hljóð sólarinnar meira að segja sent út í eyru íslenskra sjónvarpsáhorfenda nýverið.

Miðað við rannsóknir bresku vísindamannanna, þá gæti ómæld verðmæti falist í kjaftaglöðum einstaklingum. Væntanlega liggur þá beinast við að virkja talglaða alþingismenn til raforku- framleiðslu. /HKr.

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018

Ægir Sævarsson hjá Aflvélum við glænýjan Tokvam-snjóplóg frá Noregi.

Mynd / HKr.

Aflvélar kynna öfluga norska snjóplóga fyrir hraða keyrslu

Ægir Sævarsson hjá Aflvélum kynnti norska snjóblásara og plóga frá Tokvam á sýningunni Íslenskur landbúnaður 2018. Sagði hann þennan norska búnað henta mjög vel á Íslandi, enda þrautreyndur og jafnvel við erfiðari aðstæður en hér þekkjast og oft mun meira frost.

Plógarnir sem Ægir kynnti voru af gerðinni Vigplog, en þeir eru framleiddir í þrem stærðum og heita VT280, VT320 og VT380. Vinnubreiddin á þeim öllum er breytileg frá 280 til 380 cm og kastlengdin mikil. Þótt plógarnir séu V laga er líka hægt að breyta skurði á vængjunum, þannig að þeir séu þverir. Slíka plóga má meðal annars sjá á íslenskum flugvöllum.

„Það nýjasta hjá þeim eru snjóplógar með Farnell búnaði, en þeir eru einu plógarnir fyrir dráttarvélar sem heimilt er að nota í Noregi fyrir hraðakstur eða 50 km.

Tokvam VT380 plógur sem beitt er með þversniði á akstursstefnu.

Þeir eru með fljótandi beisli sem gerir það að engin hætta verður á að þeir stingist niður við misfellur á veginum, heldur lyftast þeir yfir þær og fylgja landslaginu. Snjóplógar sem ekki eru með svona búnað verða oft fyrir miklu höggi og skemma kantsteina og annað sem verður á vegi þeirra. Þá eru hraðahindranir mjög slæmar fyrir slíkan búnað, sem þessi nýi plógur ræður mun betur við. Þá gerir hallinn neðst á blaðinu

það að verkum að snjóinn fer fyrir að velta þannig að höggið verður minna og notkun plógsins léttari.“

Ægir segir að Tokvam-plógar henti vel verktökum sem eru að ryðja snjó á mishæðöttum og holöttum íslenskum vegum á löngum vegalengdum. Plógurinn sem var til sýnis á sýningunni var þegar seldur, en hann keypti sveitarfélagið Árborg og var búið að setja hann á Valtra dráttarvél sveitarfélagsins. /HKr.

HOLL. HAGLASKOT Í RJÚPNAVEIÐINA

36gr. nr. 5
kr. 2.290-

42gr. nr. 5
kr. 2.690-

Vesturröst
Sérverslun veiðimannsins - Laugarveg 178 - Sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

ÓDÝR
Margskipt gleraugu
Umgjörð og gler

Verð 39.900 kr
Margskipt gler frá Essilor (afgreiðslutími +/- tvær vikur)

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC
REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

i-mop
revolutionary cleaning

Bylting í hreinlæti!
i-mop XL - Gólfþvottavél sem auðveldar þrif, sparar tíma og léttir lífið. Hafið samband og pantaðu kynningu fyrir þitt fyrirtæki

Sjá nánar á:
i-teamglobal.com

Aflvélar ehf. • Vesturhrauni 3 • 210 Garðabær
Sími: 480 0000 • aflvelar.is • sala@aflvelar.is

AFLVÉLAR

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma 510-3500 og 615-1020 eða á netfangið bjorgvin@eignatorg.is

Eignatorg
Skipholt 50b, 105 Reykjavík

Mótorar og varahlutir á lager
Hröð og góð þjónusta

Dreifingaraðili **BRIGGS & STRATTON**
á ÍSLANDI

MHG VERSLUN EHF 544-4656 - MHG.IS

Hrossaræktarþú ársins 2018

Bergur Jónsson og Olil Amble hlutu tvær viðurkenningar síðastliðna helgi þegar ræktunarþú Ketilsstaðir / Syðri-Gegnishólar var kjörð ræktunarþú ársins 2018 á ráðstefnunni Hrossarækt. Um kvöldið hlutu þau svo viðurkenningu á Uppskeruhátíð hestamanna fyrir ræktun keppnishrossa.

Mynd/Páll Ímsland

Guðrún Hulda Pálsdóttir
ghp@bondi.is

Hrossaræktarþú Ketilsstaðir / Syðri-Gegnishólar var kjörð hrossaræktarþú ársins á ráðstefnunni Hrossarækt 2018 sem fram fór síðastliðinn laugardag.

Það er óhætt að segja að Bergur Jónsson og Olil Amble reki eitt farsælasta hrossaræktarþú landsins en það hefur þrisvar sinnum áður hlotið titilinn, árin 2010, 2012 og 2015, auk þess að hafa átt nær fast sæti á lista yfir tilnefnd hross á síðasta áratug.

Í ár komu fimmtán hross frá búinu fram í kynbótadóm, og þrettán þeirra hlutu fyrstu einkunn. Fjórtán þeirra voru sýnd hælendis og náðu 8 þeirra þátttökurétti á Landsmóti. Meðaleinkunn þeirra 14 hrossa sem náðu 8 í aðaleinkunn eftir aldursleiðréttingu var 8,26, meðaleinkunn sköpulags var 8,29 og meðaleinkunn kosta 8,23.

Þá hlaut Djörfung frá Ketilsstöðum heiðursverðlaun fyrir afkvæmi og 1. sæti og er því handhafi Glettubikarsins í ár. Djörfung er 14 vetra gömul, er undan Álfasteini frá Selfossi og Framkvæmd frá Ketilsstöðum. Fimm afkvæmi hennar hafa hlotið fullnaðardóm og komu fjögur þeirra til dóms á árinu.

Útreikningar við mat á ræktunarþúum ársins

Gögnin sem liggja til grundvallar við val á ræktunarþú ársins eru dómur allra fulldæmdra hrossa á viðkomandi ári, með IS í sínu fæðingarnúmeri, þ.e. fædd á Íslandi. Þá liggja og allar kynbótasýningar í heiminum undir. Aðeins hæsti dómur hvers grips telur með. Öll hross telja þar sem viðkomandi ræktandi er tilgreindur, þ.e. hross sem telja til stiga eru stundum ekki lengur í eigu viðkomandi ræktenda/bús. Fyrsta sían sem lögð er á gögnin er að a.m.k. fjögur hross frá búi hafi hlotið fullnaðardóm á árinu. Önnur sían að a.m.k. 2 þeirra hafi náð 8,00 í aðaleinkunn.

Aðaleinkunnir hrossanna eru þá leiðréttar fyrir aldri og kyni líkt og gert er við útreikning á kynbótamatinu. Við útreikning á meðaleinkunn sýndra hrossa og samantekt á fjölda hrossa er aðeins horft til hrossa frá hverju búi sem ná 8,00 í aðaleinkunn (sem búið er að leiðrétta fyrir aldri og kyni) – lágmark er fjögur hross. Þá er búum raðað upp eftir fjölda sýndra hrossa og leiðréttum aðaleinkunnum. Stig þessara þátta eru lögð saman fyrir hvert búi og raðað eftir skori. Auk þess telja

Álfaklettur frá Syðri-Gegnishólum og Bergur Jónsson.

Berg			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Sægrímur	8,61	8,83	8,75
Huginn	8,44	8,58	8,52
Lukkudís	8,48	8,6	8,55
Ögri	8,09	8,16	8,13

Steinsholt			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Paradís	8,74	8,56	8,63
Sesar	8,28	8,75	8,56
Tara	8,44	8,23	8,32
Simbi	8,24	7,97	8,08

heiðurs- og fyrstu verðlaunagripir ræktenda, á sýningarárinu, til stiga við útreikning. Fagråd í hrossarækt tilnefni á hverju ári tólf efstu búin til þessarar viðurkenningar og þegar það liggur fyrir hver þessi bú eru, eru þau metin og raðað að nýju innbyrðis eftir meðaleinkunn og fjölda hrossa svo endanleg röðun náist fram.

Hér er yfirlit yfir árangur þeirra tólf búa sem tilnefnd voru fyrir árið 2018.

Berg

Anna Dóra Markúsardóttir og Jón Bjarni Þorvarðarson stunda hrossarækt að Bergi á Snæfellsnesi. Fjögur hross voru sýnd frá búinu í ár og var meðaleinkunn þeirra 8,49. Meðaleinkunn sköpulags var 8,41 og meðaleinkunn kosta var 8,54.

Fet

Karl Wernersson og fjölskylda stendur að ræktunarþúinu Feti. Fimmtán hross liggja til grundvallar mati Fagråds en meðaleinkunn þeirra er 8,16. Meðaleinkunn sköpulags er 8,24 og meðaleinkunn kosta er 8,11. Hæst dæmda hrossið frá Feti í ár er Sigyn sem stóð efst í 5 vetra flokki hryssa á Landsmóti. Auk þess hlaut Arndís frá Feti heiðursverðlaun

Lukkudís frá Bergi á Fjórðungsmóti 2017. Knapi er Viðar Ingólfsson.

fyrir afkvæmi, en hún og Sigyn eru sammæðra, báðar undan heiðursverðlaunahryssunni Vigdís frá Feti.

Garðshorn á þelamörk

Agnar Þór Magnússon og Birna Tryggvadóttir Thorlacius rækta hross á Garðshorni á þelamörk. Fjögur hross voru sýnd frá búinu í ár og var meðaleinkunn þeirra 8,42. Meðaleinkunn sköpulags var 8,38 og meðaleinkunn kosta var 8,44. Hæst dæmda hross búins í ár er Adrián sem sigraði flokk 5 vetra stóðhesta á Landsmóti. Móðir Adriáns,

Ketilsstaðir / Syðri-Gegnishólar

Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Hugmynd	8,13	8,86	8,57
Stúdent	8,43	8,63	8,55
Hugrókk	7,96	8,52	8,3
Framsýn	8,56	7,98	8,21
Aradís	8,3	8,15	8,21
Gígur	8,44	8	8,18
Dugur	8	8,2	8,12
Stinni	8,22	8,03	8,11
Örvænting	8,02	7,98	8
Álfaklettur	8,65	8,45	8,53
Álfgrímur	8,58	8,37	8,45
Huldumær	8,16	8,52	8,38
Ljósálfur	8,39	7,85	8,07
Stillir	8,22	7,7	7,91

FET

Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Kolka	8,1	8,34	8,25
Gerpla	8,36	8,27	8,31
Kilja	8,33	8,33	8,33
Brana	8,35	8,1	8,2
Njörður	8,19	7,71	7,9
Sigyn	8,48	8,62	8,56
María Hlín	8,31	7,87	8,05
Mekkin	8,46	8,24	8,33
Gefn	8,27	8,06	8,14
Malín	7,92	8,28	8,14
Vakning	8,01	8,05	8,04
Andri	8,14	7,85	7,97
Fenrir	8,33	8,39	8,37
Dröfn	8,18	7,83	7,97
Dáð	8,13	7,68	7,86

Hamarsey

Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Heikir	8,53	8,79	8,68
Sóllilja	8,41	8,61	8,53
Gísella	8,19	8,16	8,17
Þoka	8,48	8,14	8,27
Úrsúla	8,13	8,09	8,11
Þórhildur	8,37	8,07	8,19

Garðshorn á þelamörk

Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Adrián	8,63	8,63	8,63
Arya	8,4	8,47	8,44
Kastor	8,21	8,41	8,33
Neptúnus	8,27	8,26	8,26

Afkvæmastóðhesturinn Óskasteinn frá Íbishi. Knapi er Guðmar Magnússon.

Sýningarárið 2018

Alls voru kveðnir upp 1.267 kynbótadómar á árinu, þar af um 1.100 fullnaðardómar en 1.014 hross komu til dóms á 17 sýningum.

Sýningarknöpum fer ört fjölgandi en 200 knapar sýndu kynbótahross í ár.

Meðalaldur sýndra hrossa í ár var 6,2 ár. 27% sýndra hrossa voru sýnd sem klárhross, fengu 5,0 fyrir skeið. Meðaleinkunnir eru svipaðar og síðustu ár en meðaltal fyrir fet hefur hækkað og meðaltal fyrir skeið lækkað.

Stóðhestarnir Þráinn frá Flagbjarnarholti og Kveikur frá Stangarlæk 1 skipta með sér titlum þegar litið er á hæstu einkunnir ársins. Kveikur hlaut hæstu aldursleiðréttu aðaleinkunn klárhrossa, 8,76 en Þráinn var hæstur alhliðahrossa með 8,95. Þráinn hlaut jafnframt hæstu einkunn fyrir kosti án áverka, 9,11. Hæstu einkunn fyrir sköpulag hlaut Caruzo frá Torfunesi, 8,81.

Fimm hryssur hlutu heiðursverðlaun fyrir afkvæmi á árinu: Djörfung frá Ketilstöðum, Dögg frá Breiðholti, Gbr., Arndís frá Feti, Eva frá Hvolsvelli og Elding frá Lambanesi.

Elding frá Lambanesi ,hlaut auk þess heiðursverðlaun fyrir afkvæmi, en hún er einnig móðir Aryu og Neptúnusar sem sýnd voru á árinu, sem og amma Kastors.

Hamarsey

Eigendur Hamarseyjar eru Inga Cristina Campos og Hannes Sigurjónsson en ræktunin er um 10 ára gömul. Dómar sex sýndra hrossa frá búinu liggja til grundvallar útreikningum Fagráðs í ár og var meðaleinkunn þeirra 8,33. Meðaleinkunn sköpulags var 8,35 og meðaleinkunn kosta 8,31. Auk þess hlaut Hákon frá Ragnheiðarstöðum fyrstu verðlaun fyrir afkvæmi í ár.

Íbishóll

Elisabeth Jansen og Magnús Bragi Magnússon standa að hrossaræktarbúinu Íbishóli í Skagafirði sem er nú tilnefnt í fyrsta sinn. Sex sýnd hross liggja til grundvallar útreikningi ársins og er meðaleinkunn þeirra 8,24. Meðaleinkunn sköpulags var 8,06 og meðaleinkunn kosta 8,36. Þá hlaut Óskasteinn frá Íbishóli fyrstu verðlaun fyrir afkvæmi en fimm af

Gísli Gíslason og Mette Mannseth á hryssunum List og Lukku frá Þúfum.

Stóra-Vatnsskarð			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Kylja	8,16	8,88	8,59
Fífa	8,13	8,79	8,52
Sigur	8,17	8,36	8,29
Erla	8	8,3	8,18
Venus	8,29	7,95	8,09
Brák	8,14	8,04	8,08
Álfadís	8,17	7,91	8,01

Torfunes			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Þór	8,63	8,72	8,68
Caruzo	8,81	8,01	8,33
Hrönn	8,37	8,3	8,33
Vívaldi	8,59	8,01	8,24
Glóey	8,06	8,03	8,05

Steinnes			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Sóta	8,38	8,32	8,34
Ljósvíkingur	8,28	8,36	8,33
Jarl	8,2	8,27	8,24
Korpur	7,87	8,47	8,23
Kúnst	7,98	8,39	8,23
Speki	8,13	8,07	8,09
Freisting	8,21	7,88	8,01

Þór frá Torfunesi. Knapi er Gísli Gíslason.

Þessum sex sýndu hrossum eru undan Óskasteini.

Steinnes

Magnús Jósefsson, Líney Árnadóttir og fjölskylda rækta hross í Steinnesi í A-Húnavatnssýslu. Sjö sýnd hross frá búinu eru metin inn í útreikning Fagráðs í ár og er meðaleinkunn þeirra 8,21. Meðaleinkunn sköpulags er 8,15 og meðaleinkunn kosta 8,25. Þá hlaut Kiljan frá Steinnesi heiðursverðlaun fyrir afkvæmi á Landsmótninu og annað sætið.

Steinsholt

Þetta er í fyrsta sinn sem Steinsholt hlýtur tilnefningu en feðgarnir Jakob S. Sigurðsson og Sigurður G. Sigurðsson standa að ræktuninni. Fjögur hross voru sýnd frá búinu í ár og er meðaleinkunn þeirra 8,40. Meðaleinkunn sköpulags er 8,43 og meðaleinkunn kosta 8,38. Hæst dæmda hross búsins í ár er Paradís sem var önnur í fimm vetra flokki hryssna á Landsmóti.

Stóra-Vatnsskarð

Benedikt G. Benediktsson ræktar hross í nafni Stóra-

Vatnsskarðs í Skagafirði. Dómar sjö hrossa liggja til grundvallar útreikningum Fagráðs í ár en meðaleinkunn þeirra er 8,25. Meðaleinkunn sköpulags er 8,15 og meðaleinkunn kosta 8,32. Auk þess hlaut Lukku-Láki fyrstu verðlaun fyrir afkvæmi. Hann er elsta afkvæmi Lukku sem er einnig móðir Kylju og Sigurs.

Stuðlar

Hrossaræktarbúið að Stuðlum í Ölfusi eru þriðju nýliðarnir á lista Fagráðs í ár en Edda Björk Ólafsdóttir og Páll Stefánsson standa að þeirri ræktun. Hún byggir á heiðursverðlaunahryssunni Þernu frá Arnarhóli. Í ár liggja dómar sex hrossa til grundvallar útreikningunum og er meðaleinkunn þeirra 8,29. Meðaleinkunn sköpulags er 8,36 og meðaleinkunn kosta er 8,24.

Torfunes

Baldvin Kr. Baldvinsson hefur ræktað hross kennd við Torfunes í Þingeyjarsveit síðan 1978. Fimm sýnd hross liggja til grundvallar útreikningum Fagráðs í ár og er meðaleinkunn þeirra 8,33. Meðaleinkunn sköpulags er 8,49 og meðaleinkunn kosta er 8,21. Auk þess hlaut Eldur frá Torfunesi fyrstu verðlaun fyrir afkvæmi.

Íbishóll			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Aðalsteinn	8,18	8,66	8,47
Snillingur	8,26	8,58	8,46
Stilling	8,03	8,7	8,43
Hraunsteinn	8,15	8,04	8,09
Stássa	8,18	8,02	8,08
Sigur Ósk	7,56	8,18	7,93

Stuðlar			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Draupnir	8,7	8,77	8,74
Spaði	8,36	8,7	8,56
Sigurros	8,23	8,37	8,31
Hlökk	8,09	8,1	8,1
Sölvi	8,39	7,86	8,09
Steinar	8,39	7,66	7,95

Þúfur			
Nafn	Sköpulag	Kostir	Aðaleink.
Kalsi	8,43	8,78	8,64
List	8,35	8,54	8,46
Lukka	8,07	8,71	8,46
Sólon	8,38	8,5	8,45
Stjörnuþá	8,55	8,35	8,43
Stormur	8,46	8,3	8,37
Blundur	8,59	8,13	8,32
Skálmöld	8,29	7,92	8,07
Mugga	8,06	7,99	8,02

Bræðurnar Lukku-Láki og Sigur frá Stóra-Vatnsskarði.

Kastor frá Garðshorni á þelamörk. Knapi er Agnar Þór Magnússon.

Þrjár glæsihryssur frá Hamarsey, Þoka, Þórhildur og Sóllilja.

Þúfur

Gísli Gíslason og Mette Mannseth rækta hross að Þúfum í Skagafirði. Níu sýnd hross frá búinu liggja til grundvallar útreikningum Fagráðs í

ár og er meðaleinkunn þeirra 8,36. Meðaleinkunn sköpulags er 8,35 og meðaleinkunn kosta 8,36. Fimm af þessum hrossum eru undan Trymbli frá Stóra-Ási sem hlaut fyrstu verðlaun fyrir afkvæmi á árinu.

UTAN ÚR HEIMI

Íslendingurinn Guðrún Björt Yngvadóttir er fyrsta konan til að taka við hlutverki alheimsforseta Lionshreyfingarinnar:

„Lions hefur marga snertifleti við landbúnað“

Erla Hjördís
Gunnarsdóttir
ehg@bondi.is

Fyrsti kvenkyns alþjóðaforseti Lions-hreyfingarinnar tók til starfa fyrr á þessu ári og svo skemmtilega vill til að það er Garðbæingurinn Guðrún Björt Yngvadóttir. Hún segir það mikinn heiður og traust sem henni var sýnt með kosningunni og tóku við krefjandi tímar hjá Guðrúnu sem ferðast nú heimshorna á milli til að halda merkjum Lions á lofti og gera heiminn um leið að betri stað til að búa á.

„Ég hef verið 26 ár í Lions en mér var boðin þátttaka í skemmtilegum Lionsklúbbi á þeim tíma og ákvað að slá til. Ég þekkti Lions vel því maðurinn minn er búinn að vera félagi lengi og margir okkar bestu vina voru og eru í Lions. Mér fannst þetta spennandi félagskapur, með merkileg markmið. Það er gefandi og gaman að vera félagi í stærstu samtökum í heimi sem sinna mannúðar- og menningarmálum,“ segir Guðrún Björt Yngvadóttir, fyrsti kvenkyns alþjóðaforseti Lions-hreyfingarinnar.

Þjóðarleitðotgar og stjórstjórnur

Fyrr á þessu ári var Guðrún Björt valin til að sinna forsæti í

Guðrún Björt Yngvadóttir, alheimsforseti Lionshreyfingarinnar klippir á borða við opnun nýrrar drykkjarvatnsstöðvar í barnaskóla í Tansaníu.

Í Kraká í Póllandi með Má Gunnarssyni, tónlistarmanni frá Reykjanesbæ, sem tók þátt í alþjóðlegri tónlistarkeppni Lions fyrir blinda og sjónskerta og náði öðru sæti með glæsibrag. Á myndinni er einnig eiginmaður Guðrúnar og félagi í Lions, Jón Bjarni Þorsteinsson lækni.

alheimssamtökum Lions og var hún fyrst kvenna valin til starfans. Frá því að hún tók við hefur lífið

einkenst af miklum ferðalögum og fundum við fólk alls staðar að úr heiminum.

„Þetta er mikill heiður og traust að vera valin sem alþjóðaforseti Lions en sömuleiðis mikil ábyrgð og vinna. Fyrir mig persónulega er þetta spennandi áskorun og ég er sannfærð um að ég geti komið góðu til leiðar,“ útskýrir Guðrún og segir jafnframt:

„Það að vera fyrsta konan til að gegna þessu embætti í 100 ára sögu Lions er alveg ótrúlega magnað. Í því felast mörg tækifæri, vegna þess hve mikla athygli það vekur. Það hefur opnað margar dyr fyrir Lions og ég hef fengið mörg tækifæri sem fyrirrennarar mínir fengu ekki, eins og til dæmis að hitta mjög upptekna þjóðarleitðotga og stjórstjórnur sem ég hef getað fengið með okkur til að leggja Lions lið.“

„Ísland er ótrúlega stórt land“

Það er einnig markvert að fyrsti kvenkyns forseti Lions komi frá Íslandi og segir Guðrún það víða hafa vakið athygli þar sem hún kemur.

„Það er spennandi að fyrsta konan sem er forseti samtakanna skuli koma frá Íslandi, það hefur vakið svo skemmtilega mikla athygli á landinu að mér finnst stundum að ég sé komin í ferðabransann eða orðin söluumaður íslenskra afurða og þekkingar. Ég er stolt af uppruna mínum og mér finnst gaman að tala um landið mitt og menningu og gefa góð dæmi frá Íslandi. Við erum leiðandi á mörgum sviðum og mér finnst svo ánægjulegt hve Íslandsáhugiinn er mikill,“ segir Guðrún og bætir við:

„Til gamans get ég sagt frá því að í innsetningarræðunni minni benti ég á að það væri margt í fyrsta sinn núna. Til dæmis væri ég „fyrsti Íslendingurinn“ til að verða alþjóðaforseti Lions, en allir áttu von á því að ég nefndi að ég væri „fyrsta konan“ svo það var hátt hlegið í höllinni. Þess vegna er ég oftast kynnt sem „fyrsti Íslendingurinn“ og það vekur alltaf kátinu. Það hafa aðeins verið 7 alþjóðaforsetar frá Evrópu á undan mér, frá 4 stórum löndum, svo þetta eru tíðindi. Ísland er ótrúlega stórt land.“

Mikilvægt að hlusta og hvetja til dáða

Starf Guðrúnar er viðamiklindi enda

Guðrún Björt ferðast mikið vegna nýja starfsins en hér er hún með Special Olympics-sigurvegurum frá Nígeríu.

Þau eru fjölbreytt verkefni sem Guðrún Björt tekur að sér sem forseti alheimshreyfingar Lions en hér er hún við trjáplöntun í Ísrael.

Guðrún Björt afhendir borgarstjóranum í Strassborg „Friðarveggspjald“ Lions (Peace Poster).

er Lions-hreyfingin með eina og hálfa milljón félaga í 210 löndum og eru höfuðstöðvarnar í Chicago í Bandaríkjunum með um 300 manna starfslíð.

„Þetta er full vinna og rúmlega það, starfið er viðamiklindi og flókið. Forsetinn er bæði stjórnaandi „margmilljón dollara fyrirtækis“ og leiðtogi stærstu þjónustuhreyfingar í heimi. Forsetinn ber ábyrgð á rekstrinum og þarf að taka stórar ákvarðanir. Auk þess að vinna með starfsfólki á skrifstofunni við þróun verkefna þarf að stjórna fundum alþjóðastjórnar og ýmissa nefnda. Forsetinn er aðalgestur á Lionsþingum sem eru haldin í hverri heimsálfu og þarf að tala og svara fyrirspurnum á 4–5 fundum á dag (í 3–4 daga), svo það liggur mikil vinna í undirbúningi og að setja sig inn í stöðu mála á hverjum stað. Svo er bara haldið áfram til næsta lands. Við erum heima um 2–3 daga í mánuði,“ segir Guðrún sem leggur áherslu á mikilvægi þess að heimsækja sem flest Lionslönd og að hitta sem flesta félaga í samtökunum.

„Það er nauðsynlegt að veita upplýsingar, hlusta og hvetja til dáða. Lionsklúbbar

sinna þjóðþrifamálum í sinni heimabyggð. Ég tek þátt í mikilvægum viðburðum með Lions og fagna sigrum með þeim. Í þessum heimsóknum hitti ég þjóðarleitðotga, ráðherra og borgarstjóra og ráðamenn í atvinnu- og viðskiptalífi. Síðan eru haldnir margir blaðamannafundir og sjónvarpsviðtöl, þannig að viðfangsefnið eru ansi fjölbreytt.“

Hálfgærðir Lions-skógarbændur á Íslandi

Þar að auki eru ýmsir viðburðir sem þarf að sinna með samstarfsaðilum, svo sem Sameinuðu þjóðunum, ýmsum nefndum og stofnunum SP og fleirum, svo sem Special Olympics. Alþjóðlegi Hjálparsjóður Lions veitir árlega yfir 50 milljónir dollara í styrki á verkefnum á sviði mannúðar- og menningarmála og vegna náttúruhamfara.

„Lions hefur marga snertifleti við landbúnað, bæði beint og óbeint. Það fer eftir hverjum klúbbi eða hverju landi, eða jafnvel heimsálfu hvernig það birtist, Lions er starfrækt í 210 löndum í öllum heimsálfum. Á alþjóðavísu erum við í samstarfi við FAO, Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna. Þar eigum við fulltrúa sem tekur þátt fyrir hönd Lions að móta stefnu og vinna að markmiðum SP, meðal annars að sjálfbærni, umhverfis- og loftslagsmálum, baráttu gegn hungri, bættri heilsu og heilbrigðum lífsstíl,“ útskýrir Guðrún.

Aðalverkefni Lions er Baráttan gegn sykursýki. Umhverfismál. Baráttan gegn hungri. Sjónvernd og Barnakrabbamein. Fyrstu þrír flokkarnir tengjast innbyrðis á margan hátt, m.a. í gegnum landbúnaðinn.

„Lions í Evrópu hefur beint sjónum sínum að betri nýtingu landbúnaðarafurða, vinnur gegn matarsóun, að fækka kolefnissporum og betri nýtingu afurða úr heimabyggð; við bendum á hollustuna og efnahagslegan ábata. Mörg Lions-umdæmi í Evrópu vinna að verkefnum í þróunarlöndunum, metta hungraða með aðstoð við ræktun grænmetis og ávaxta eða gefa húsdýr (geitur, hænur o.fl.) til fæðuframleiðslu. Lions á Íslandi eru þátttakendur í ofanskráðu með einum eða öðrum hætti. En mig langar að nefna sérstaklega umhverfisverkefnið okkar sem eru heimspekt hjá Lions. Kvikmyndatökulið kom sérstaklega til Íslands til að gera myndband um verkefni okkar á þessu sviði. Allir Lionsklúbbar á Íslandi sinna ýmsum umhverfisverkefnum, til dæmis trjáplöntun, landgræðslu, vinnu gegn uppblæstri, við að hreinsa strendur og náttúru. Lionsfélagar á Íslandi eru hálfgærðir skógarbændur.“

Svínapestin í Evrópu:

Danir setja milljarð í villisvínagrindverk

Danskir bændur eiga ekki í vandræðum með að taka þátt í að punga út hátt í milljarði íslenskra króna til að setja upp villisvínagirðingu á landamærum Danmerkur og Þýskalands. Þetta gera þeir til að koma í veg fyrir að afrísk svínapest smitist til landsins.

Afrísk svínapest dreifir sér eins og eldur í sinu og er Evrópa ekki undanskilin. Sjúkdómurinn finnst alla leið austur til Kína og vestur til Belgíu. Í Austur-Evrópu hefur sjúkdómurinn dreift sér með

villisvínunum en hingað til hefur hann ekki náð til Skandinavíu en yfirvöld landbúnaðarmála í þeim löndum hafa áhyggjur, einnig í Danmörku. Til að minnka líkur á smiti hefur nú verið ákveðið að setja upp villisvínagirðingu við landamæri Danmerkur og Þýskalands. Forsvarsmenn danska svínasjóðsins hafa nú ákveðið að fjármagna verkefnið með um 400 milljónum íslenskra króna en verkefnið mun kosta hátt í milljarði íslenskra þegar það verður yfirstaðið.

/ehg-Bondebladet

Evrópusambandið:

Erfiður vetur fyrir kúabændur

Kúabændur í Evrópusambandinu sjá minustölur í hverjum mánuði í rekstri sínum og nú óttast þeir að fôðurkostnaður muni aukast til muna eftir hið mikla þurrkasumar. Það eru sérstaklega kúabændur í Þýskalandi, Frakklandi, Danmörku, Belgíu, Lúxemborg og Hollandi sem eru ugðandi yfir stöðu sinni.

Samkvæmt nýlegri skýrslu Skrifstofu dreifbýlismála í Evrópusambandinu kemur í ljós að meðalframleiðslukostnaður mjólkur í löndunum sem eru nefnd hér að ofan á árunum 2013–2017 sé um 41–46 sent á meðan framleiðendur fengu fyrir vörur sínar á bilinu 32 og 35 sent. Það voru eingöngu þessi sex lönd sem tekin voru með inn í könnunina og sýnir svo ekki verður um villst að mjólkurbændur þessara landa sjá minustölur í rekstrinum hver mánaðamót. Í

framleiðslukostnaðnum upp á 41–46 sent er reiknuð innkoma til bóndans en beingreiðslur eru dregnar frá, innkoma af kjötsölu er einnig dregið frá. Kostnaður vegna landsvæðis og fjárhags er ekki með í reikningsdæminu.

Erwin Schöpges er mjólkurbóndi í Austur-Belgíu og segist eingöngu geta haldið þessu áfram því beingreiðslur og aðstoð komi utan að frá, úr öðrum áttum og að svona geti þetta ekki gengið endalaust. Hann, líkt og kollegar hans, óttast veturinn vegna hærri fôðurkostnaðar og leggst nú á bæn um að mjólkurverð fari upp á við. Það sé mikilvægara en aldrei fyrr að leggja grunn að stöðugum mjólkurmarkaði sem hluta af umbótum sameiginlegrar landbúnaðarstefnu Evrópusambandsins.

/ehg-Bondebladet

VOTTANIR & UPPRUNAMERKINGAR MATVÆLA

Lífræn vottun

Oddný Anna Björnsdóttir
objornsdottir@gmail.com

Heimsmarkaður fyrir lífrænt vottaðar vörur hefur meira en fjórfaldast frá árinu 2001. Framleiðendum hefur fjölgað og land hagnýtt til lífrænnar ræktunar, beitar og jurtasöfnunar vaxið hröðum skrefum.

Eftirspurnin fer vaxandi og hefur verið meiri en framboðið. Langstærsti markaðurinn árið 2016 var Bandaríkin, á eftir honum komu Þýskaland og Frakkland. Í skýrslunni The World of Organic Agriculture, sem kom út í ár, má finna ítarlegar upplýsingar um þróun lífræns landbúnaðar á heimsvísu.

En hvað er lífræn vottun?

Lífræn vottun er staðfesting fagildrar vottunarstofu á því að vara uppfylli þær kröfur sem gerðar eru til lífrænnar landbúnaðarframleiðslu. Þær kröfur byggja á reglugerðum

sem Evrópusambandið gefur út og innleiða yfirvöld í hverju landi þær í lög og annast framkvæmdina. Hér á landi er það í höndum atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins og Matvælastofnunar. Löggjöfin tekur til framleiðslu, vinnslu, flutnings, geymslu og dreifingar lífrænna vara. Vottunarstofan Tún gefur út reglur um lífrænar aðferðir byggðar á löggjöfinni. Vottun veitir handhafa rétt til að nota vottunarmerki á umbúðir og í markaðssetningu.

Vottunarmerki

Merki landa eru ólík og má sjá nokkur þeirra á mynd hér til hliðar. Vörur vottaðar hér á landi bera merki Túns en vörur vottaðar í öðrum löndum bera merki viðkomandi lands eða vottunarstofu, t.d. Soil Association í Bretlandi. Eins er löndum innan ESB og EES heimilt að nota merki Evrópusambandsins, Evrópulaufið, ásamt merki þess sem vöruna vottaði. Í Bandaríkjunum er merki bandaríska landbúnaðarráðuneytisins, USDA Organic,

notað. Gagnkvæm viðurkenning er á milli Evrópusambandsins og Bandaríkjanna á Evrópulaufinu og USDA Organic. Ekki er óalgennt að framleiðendur sæki um að nota fleiri en eitt merki til að tryggja að neytendur, í þeim löndum sem þeir flytja vörur sínar til, þekki merkið.

Hvað er hægt að votta lífrænt?

Matvæli, hreinlætis- og snyrtivörur sem og vörur eins og fatnað sem eiga uppruna í jurtaríkinu, búfé og eldisfiski er hægt að votta lífrænar. Náttúruafurðir eins og villibrað, vatn, salt og ýmis steinefni falla ekki undir þessar reglur, en unnt er að votta þær á grundvelli sjálfbærni- og umhverfisstaðla.

Hvað varð til þess að lífrænar aðferðir voru þróaðar?

Frá sjónarhóli ræktunar þá voru það áhyggjur manna af afleiðingum þaulræktunar, mikillar notkunar kemískra áburðar, sívaxandi notkunar eiturefna og erfðabreytinga á

umhverfið og heilsu neytenda.

Hvað varðar búfé þá voru það áhyggjur manna af afleiðingum þauleldis, þrengslabúskapar og langvarandi innivistar, svo og sívaxandi notkunar hormóna og sýklalyfja sem vaxtarhvata og til að fyrirbyggja sýkingar, á velferð og heilsu dýranna.

Þegar kemur að vinnslu matvæla þá voru það áhyggjur manna af afleiðingum geislunar matvæla, sívaxandi notkunar kemískra aukefna og vinnsluadferða sem draga úr næringargildi, fyrir heilsu neytenda.

Hverjar eru helstu kröfur til framleiðslu lífrænna afurða?

Í stuttu máli byggir lífræn ræktun á frjósömum jarðvegi, lífrænum áburði, náttúrulegum/lífrænum vörnum og banni við notkun erfðatekni.

Ræktun lífræns búfjár gerir mjög ríkar kröfur um aðbúnað, rými í húsum og kost á útivist allt árið til að tryggja aðstöðu til eðlisægrar

hegðunar. Gefið er lífrænt fóður og beitt er náttúrulegum aðferðum eins og kostur er til að fyrirbyggja sjúkdóma. Þá er notkun hormóna og annarra vaxtarhvetjandi efna bönnuð.

Þegar kemur að vinnslu er óheimilt að geisla lífræn matvæli, strangar reglur gilda um notkun aukefna og vinnsluadferðir og krafist er skýrrar aðgreiningar vottaðra hráefna frá óvottuðum á öllum stigum vinnslunnar.

Markmiðið

Hvert er svo markmiðið með þessu öllu saman? Heilbrigði allrar lífkeðjunnar: Bætt lýðheilsa, velferð sláturdýra og vernd umhverfisins.

– Oddný Anna Björnsdóttir er bóndi og sjálfstætt starfandi ráðgjafi. Greinar í Bændablaðinu um vottanir og upprunamerkingar byggjast á verkefni sem hún vann fyrir Íslandsstofu veturinn 2018. Greiningin er aðgengileg í heild sinni á vef Íslandsstofu.

Feðgar á ferð í jólapakkann

Enn eru til nokkrir DVD diskar af Feðgum á ferð ef einhvern vantar sem tækifærisgjöf eða kaupa sem jólagjöf fyrir jólin 2018, eða bara til að eiga.

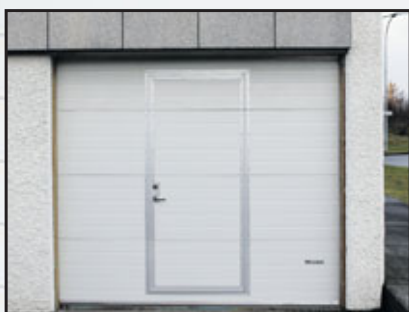
Um er að ræða þrjár þáttaraðir, alls 30 þætti af alls konar skemmtilegu efni, ekki síst úr sveitum landsins + 16 innslög af þættinum „Ísland í sumar“ frá sumrinu 2017. Diskur 1 (fyrsta og önnur þáttaröð, 20 þættir) kostar 1.500 krónur og diskur 2 (þriðja þáttaröðin (10 þættir) + Ísland í sumar innslögin) kostar 1.500 krónur líka. Kaupi fólk hins vegar báða diskana fara þeir saman á 2.500 krónur. Hægt er að kaupa beint af Magnúsi Hlyni á Selfossi með því að senda honum einkaskilaboð á Facebook (Magnús Hlynur Hreiðarsson), eða í gegnum netfangið, magnushlynurh@gamail.com

Feðgar á ferð eru þættir sem voru á Stöð 2 og hafa nú verið gefnir út á DVD disk. Þættirnir voru sýndir sumarið 2016 og 2017. Umsjónarmenn eru feðgarnir Magnús Hlynur Hreiðarsson og Fannar Freyr Magnússon á Selfossi.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

V HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

HISPEC HAUGSUGUR

Eigum til haugsugur frá Hispec á lager.

Tökum einnig á móti pöntunum fyrir vorið.

VÉLAVAL
560 VARMAHLÍÐ
453 8888 - velaval.is

VIÐ SKÓGAREIGENDUR

Skógarbændur á Vesturlandi kynna sér skógarauðlind sunnlenskra skógarbænda

Helgina 10. og 11. ágúst í sumar lögðu félagar í Félagi skógarbænda á Vesturlandi upp í leiðangur um Suðurland og skoðuðu þar ýmsa þætti skógræktar og heimsóttu bændur. Á Suðurlandi er skógarauðlindin nýtt á fjölbreytilegan hátt.

Fyrsti viðkomustaður okkar var Nátthagi í Ölfusi. Þar tók á móti okkur Ólafur Sturla Njálsson, sem hefur rekið þar garðplöntustöð frá árinu 1990. Hann fylgdi okkur um stöðina og sagði okkur söguna af því hvernig hann hefur komið þar upp alls kyns trjám og gróðri í stöðugri baráttu við veðurguðina. Má svo sannarlega segja að hann fari með sigur af hólmi. Ólafur hefur margsinnis lagt land undir fót og sótt efnivið til fjarlæggra landa til að prófa í ræktun hér á landi og selur hann ýmislegt úr þeim tilraunum núna. Má þar nefna kjarrfuru og japanselri frá Japan, aspir, greni, víði og fleira frá Alaska og svo ýmislegt úr nokkrum ferðum til Alpafjallanna í Evrópu og Norðurlandanna. Það er því óhætt að mæla með heimsókn í Nátthaga til að fá tilbreytingu í skóginn og garðinn.

Næst á dagskrá var heimsókn í skóginn að Snæfoksstöðum í Grímsnesi þar sem Digrá Sigga tók á móti okkur ásamt Böðvari Guðmundssyni, skógræktarráðgjafa hjá Skógræktinni. Digrá Sigga er skógvinnsluvél sem fest er aftan á venjulega dráttarvél og hentar því vel í fyrstu grisjun. Digrá Sigga dregur trén út úr skóginum, afkvistar þau og bítar þau niður í þær lengdir sem óskað er eftir. Með þessu tæki og sambærilegum verður auðveldara að nýta þá auðlind sem skógar bænda eru og er augljóst að mikil þörf er fyrir það. Digrá Sigga var flutt inn af Finnboga Magnússyni, framkvæmdastjóra Jötuns, og nú hafa nokkrir skógarbændur og Skógræktarfélag Árnesinga myndað rekstrarfélag um hana.

Digrá Sigga dugleg kvistar drumbatröll úr skógu

Út og suður teygir, twistar traktorinn á nóg um

Höfundur: HGS

Í Hrosshaga tóku á móti okkur hjónin Sigríður J. Sigurfinnsdóttir og Gunnar Sverrisson. Í Hrosshaga

Jónhannes Sigurðsson segir frá aðstöðunni í Þjórsárdal.

Skógarbændur í halarófu svo þeir tynist ekki í skógunum á Suðurlandi.

Grillað í Bálskýlinu á Laugarvatni.

hefur verið stunduð skógrækt frá því á níunda áratug síðustu aldar og voru þau með fyrstu bændum sem tóku þátt í Bændaskógu. Þar er nú vaxinn upp glæsilegur skógur sem yndi er að ganga um, nú eða sofa í. Þar er nú í boði að sofa í

kúluhúsum sem eru líkt og sápuvísur gagnsæjar og fallegar, vakna undir laufþaki að morgni á sumrin eða að sofna út frá bjarma norðurljósa um vetur. Inni í húsunum er hlýtt og notalegt og náttúran allt um kring. Það er Róbert Sveinn Róbertsson

Kúluhúsin í Hrosshaga vekja athygli,

sem á og rekur kúlurnar. Þetta er afar skemmtileg nýjung þar sem saman fer ferðabjónusta og skógarnýting.

Galtalækur í Biskupstungum er orðinn að miklu leyti skógi vaxinn og þar er nú lögð áhersla á grisjun og uppkvistun til að fá sem bestan við út úr skóginum. Þar búa hjónin Agnes Geirdal og Guðfinnur Eiríksson og foreldrar Agnesar, þau Njörður Geirdal og Sigurbjörg Snorradóttir. Ein af afurðum skógarins á Galtalæk er hunang því þar eru ræktaðar býflugur í 7 býflugnabúum. Flugurnar sækja skjól, frjókorn og blómasafa í skóginum og þakka fyrir sig með aukinni frjóvgun skógarins og hunangi. Á Galtalæk var okkur boðið í ketilkaffi og kleinur áður en haldið var áfram.

Sigurður Jónsson í Ásgerði er reynslubolti bæði þegar kemur að skógrækt og tækjum. Hann fór með okkur að tilraun sem hann er að gera þar sem gróðursettar eru skógarplöntur beint í mold og sáð um leið einæru rýgresi í kringum þær til að koma í veg fyrir frostlyftingu. Sigurður sýndi okkur einnig fellihaus á skurðgröfu sem hann notaði til að fella 25 ára gamlar 15 metra háar aspir. Greinarnar eru kurlaðar og bolunum flett. Frá Ásgerði héldum við í Hellishóla þar sem við snæddum kvöldverð og gistum.

Að loknum morgunverði var ekið að Múlakoti í Fljótshlíð þar sem Hallur S. Björgvinsson tók á móti okkur. Þar gengum við hring í skóginum og Hallur sagði okkur frá staðnum áður en við ókum yfir að Tumastöðum. Á Tumastöðum var frá 1944 rekin í mörg ár stærsta gróðrarstöð landsins á vegum Skógræktar ríkisins. Nú er fræframleiðsla Emblu þar í gróðurhúsi, frægarður sitkagrenis og stiklingaræktun Skógræktinnar.

Frá Tumastöðum lá leiðin í Landgræðsluna í Gunnarsholti þar sem við áttum gott spjall við Guðmund Halldórsson um landgræðslu, beitarstýringu og fleira. Hrönn Guðmundsdóttir leiddi okkur svo í gegnum Hekluskóga og fræddi okkur um gang mála þar. Hekluskógar eru samstarfsverkefni Skógræktarfélaga Árnesinga og

Hekla fylgist spennt með hverju spori skógræktenda.

Sigurður Jónsson sýnir grenigróðursetningu með rýgresissáningu.

Rangæinga, Landgræðslusjóðs, Suðurlandsskóga, Landgræðslu ríkisins og Skógræktarinnar. Það er óhætt að segja að árangur verkefnisins sé stórkostlegur og greinarhöfundur mælir með að fólk leggi leið sína um svæðið til að sjá með eigin augum.

Næsta stopp var í Þjórsárdal þar sem okkur var sýnd viðarvinnsla eftir öllum kúnstarinnar reglum. Þar var verið að framleiða til dæmis veggklæðningar, eldivið og kurl.

Ferðinni lauk á Laugarvatni þar sem við snæddum grillaða hamborgara í nýju fallegu viðarskýli, svokölluðu bálskýli. Södd og sæl héldum við heim á Vesturland eftir viðburðaríka og fróðlega helgi.

Greinarhöfundur vill þakka Guðmundi Sigurðssyni og öðrum í stjórn Félags skógarbænda á Vesturlandi kærlega fyrir skemmtilega og vel skipulagða ferð. Einnig vil ég þakka öllum þeim frábæru Sunnlendingum sem gáfu tíma sinn til að kynna okkur skógarauðlindina á Suðurlandi.

Hjördís Geirdal

Digrá Sigga að verki.

LESENDABÁS

Nú verða bændur að stíga á svið og berjast:

„Við stjórnmálamenn að eiga“

Loksins er það að gerast að mótmæli eru hafin vegna framkomu ríkisvaldsins gagnvart landbúnaðinum, þar má nefna Samband garðyrkjubænda, Samband sunnlenskra sveitarfélaga, Búnaðarsamband Suðurlands og Hveragerðisbæ o.fl. Það er ekki spurning að málefni bænda og landbúnaðarins eru illa komin í ráðuneytinu og það á reyndar við um alla stjórnsýslu landbúnaðarins.

Stjórn Auðhumlu skoraði á dögunum á Kristján Þór Júlíusson landbúnaðarráðherra að endurskoða ákvörðun sína um að hætta við ráðningu skrifstofustjóra á skrifstofu matvæla og landbúnaðar í atvinnuvegavega- og nýsköpunarráðuneytinu. Síðan sagði:

„Fyrir um áratug var landbúnaði og sjávarútvegi skeytt saman undir einu ráðuneyti og það fylgdi jafnframt sögunni að þessi breyting yrði til þess fallin að styrkja stjórnsýslumhverfi landbúnaðarins. Raunin varð önnur og hefur sá mannaúður sem hafði góða þekkingu á landbúnaði nánast þurrkast út í ráðuneytinu. Nú þarf að blása til sóknar því að verkefni á sviði landbúnaðar eru mörg og mikilvæg og skipta máli fyrir framtíð landbúnaðarins á Íslandi. Það verður ekki gert með því að leggja þau í skrifstofu alþjóðamála.“

Svo mörg voru þau orð en athyglisvert þetta með að þessi breyting átti að styrkja stjórnsýslumhverfi landbúnaðarins og nú er enginn sérfræðingur eða sérmenntaður maður þar starfandi á sviði landbúnaðarins. Og öll stjórnsýsla og undirstofnanir sem heyrðu til landbúnaðarmála sundurhöggnar hér og þar, úrbeinaðar eða komnar undir MAST, eftirlitsstofnun ríkisins, trúlega brot á lögum, jafnvel stjórnarskrá. Að auki situr ráðuneytisstjórinn í ráðuneytinu bullandi sveittur með tvo ráðherra í fanginu, stundum hvor úr sínum flokknum, sokkinn í verkefnum.

Kristján Þór Júlíusson var að henda starfi Ólafs Friðrikssonar í alþjóðlegan fulltrúa. Búvöru-samningar og tollamál og allt sem heyrði undir Ólaf nú vistað í alþjóðadeildinni?

Af hverju fór Ólafur ekki með verkefni með sér í rassvasanum til Brussel? Þaðan koma kröfur sem hafa ýtt landbúnaðinum út. Allt sagt og fyrir séð hvermig fara mundi þegar 2007 en það skal viðurkennt að staðan er miklu verri og hættulegri en nokkrum gat dottið í hug.

Nú blasir t.d. við að Alþjóða-

Guðni Ágústsson.

heilbrigðisstofnunin segir að mesta vá mannkynsins sé lyfjanotkun í landbúnaði og sýklalyfjaþjóf. Hér gera alls konar menn lítið úr hættnni sem af þessu stafar.

Ásókn ESB-landa er mikil að koma af sér úrgangi, þar með talið hænna- og svinaskít, Hollendingar munu hafa beðið Íslendinga að dreifa sínum skít á sanda og mela hér, verður það kannski leyft?

Skyldu stráin við Braggann í Reykjavík frá Danmörku t.d. hafa fengið leyfi frá MAST? Mold getur flutt með sér margt eitrad sem ekki er til í íslenskrum náttúru.

Bændur vita ekki um vinsældir og styrk sinn

Bændur vita ekki hversu vinsælir þeir eru með þjóð sinni sem stétt eða einyrkjar hringinn í kringum landið með fjölskyldubú eða sem matvælaframleiðendur. Það kom best í ljós á nýafstaðinni Landbúnaðarsýningu í Laugardals-höllinni. Þar hitti ég Ólaf M. Jóhannesson sýningarstjóra og spurði svo:

„Hvað heldurðu að komi margir gestir yfir helgina?“ „Ja, svona 25–30 þúsund gestir,“ sagði hann. Nei, það komu hátt í eitt hundrað þúsund gestir og var algert met á eina sýningu og er þá sjávarútvegur og iðnaður talinn með.

RÚV sniðgekk t.d. þessa stærstu sýningu allra tíma, sagði ekki frá henni, en þrír fréttatímar fóru í heræfingar í Þjórsárdal. Stjórnmálamenn sýndu upphafi sýningarinnar heldur engan sóma, þar var aðeins einn þingmaður mættur, enginn ráðherra.

Yfirlýsing Auðhumlu er nefnilega tímamótayfirlýsing, bændur eiga að krefjast þess að landbúnaðurinn njóti

virðingar, það er hættulegt að vanvirða þann atvinnuveg sem að mestu framleiðir matvælin, það gerir engin þjóð.

ESB-þjóðir efla og styrkja alla sína umgjörð vegna baráttu við sjúkdóma og mengun. Við eigum að efla okkar varnir og varðstöðu vegna þess að engin þjóð býr við jafn góð og heilnæm matvæli eða jafn gott heilbrigðisástand búffjárstofna og jarðvegurinn ómengaður af eiturefnum.

Landbúnaðurinn - matvælaframleiðslan er brothætt egg en þar liggur fjöregg þjóðarinnar. Bændur, fylgið þessum ályktunum eftir með drenglyndi og festu, ég trúi að í stjórnmálaflokkunum sé vilji til að taka málin til gagnrærr endurskoðunar.

Það getur ekki verið að allir þeir sem gegnt hafa störfum landbúnaðarráðherra frá 2007 hafi viljað fara svona með öryggisnetið eða félagskerfi bændanna.

Vert er að minnast þess að Jón Bjarnason ráðherra stóð gegn matvælalöggjöf ESB og aðildarumsókn ríkisstjórnar Jóhönnu Sigurðardóttur að Evrópusambandinu og allri eftirgjöf á tollalöggjöfinni. Honum var víkið úr ríkisstjórninni, eins og menn munu, en baráttu hans vakti athygli.

Ég verð að setja þessa þróun á embættismenn sem leitt hafa ráðherrana hvern af öðrum þessa götu. Ég trúi að í öllum flokkum sé fólk sem vill sjá landbúnaðinn sterkan og getur hugsað sér að endurbæta að mínu viti afglöp frá liðnum tíma.

Þjóðin stendur með ykkur, bændur, sýningin staðfesti það. Hér ætti að setja í lög að allar landbúnaðarafurðir sem fluttar eru inn eða neytt í landinu skuli framleiddar á sjálfbærán hátt og vottaðar á grundvelli gæða, hollustu og hreinleika, umhverfis- og dýraverndar.

Bændur og stuðningsmenn bænda, látið nú stjórnmálamenn ekki í friði eða leiðtoga flokkanna, látið þá finna fyrir ykkur. Setjist jafnframt niður og skrifið stefnuna sem þið getið sameinast um í klöpp, ekki sand, hvert skuli halda og hvað beri að gera. Hafði neytendur með ykkur og hugsjónafólk. Með ykkur stendur megnið af fólkinu í landinu. Þetta kostar baráttu en þolir enga bið, landbúnaðarinn vegna. Fjöreggið er brákað en ekki brotið.

Guðni Ágústsson, fyrrum landbúnaðarráðherra

Aðalfundur Samtaka Selabænda

verður haldinn í Heklu 2. hæð, Hótel Sögu laugardaginn 10. nóvember 2018, kl. 9. Aðalfundur Æðarræktarfélagsins hefst kl. 11. Venjuleg aðalfundarstörf.

Hin árlega rómaða selaveisla verður haldin í Haukahúsinu 10. nóvember n.k.

Húsið opnar kl. 19. Fjölbreyttur matseðill að venju. Miðar verða seldir í veitingahúsinu Laugaási við Laugarásveg.

Einnig er hægt að hafa samband við Ingibjörgu í síma 895-5808 sem mun sjá um miðana.

Stjórnin.

EYJALIND

Gúmmíbelti - Fyrir smágröfur

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Getum við orðið að liði?

Við erum með allar lausnir fyrir þvottahús, Hótel, Gistiheimili og Sjúkrastofnanir.

Þurrkarar

Þvottavélar

Strauvélar

Hótellín, þvottagrindur, taupokar ofl.

Kirkjustétt 2-6, 113 Reykjavík
Símar: 567 4577 / 892 8925
icefakta@icefakta.is / www.icefakta.is

Husqvarna – Steinsagir, kjarnaborvélar, gólf- og vegsagir

HUSQVARNA
FS 400 LV
Sögunardýpt 16,5 sm

HUSQVARNA
K 770
Sögunardýpt 12,5 sm

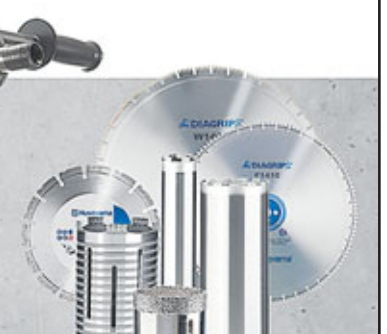
HUSQVARNA
K 3600 MK II
Sögunardýpt 27 sm

HUSQVARNA
K 2500
Sögunardýpt 14,5 sm

HUSQVARNA
DM 230

HUSQVARNA
Steinsagarblöð
og kjarnaborar

ALLT FYRIR ATVINNUMANNINN

MHG Verslun ehf | Víkurhvarf 8 | 203 Kópavogi | Sími 544-4656 | www.mhg.is

Á FAGLEGUM NÓTUM

Mjólkurframleiðsla og -vinnsla fyrir komandi kynslóð

Snorri Sigurðsson
snsig@arlafoods.com

Dagana 15. til 18. október var haldin árleg ráðstefna á vegum IDF (International Dairy Federation), en það eru alþjóðasamtök um mjólkurframleiðslu og -vinnslu. Þessi samtök eru leiðandi í heiminum innan þessa hluta matvælaframleiðslu og að þessu sinni var ráðstefnan haldin í Daejeon í Suður-Kóreu.

Ráðstefnan bar heitið „Dairy for next generation“ sem þýða má sem „Mjólkurframleiðsla og -vinnsla fyrir komandi kynslóð“ og hana sóttu rúmlega tvö þúsund manns frá 57 löndum víðs vegar að úr heiminum og að sjálfsögðu einnig frá Íslandi.

Um IDF

IDF samtökin eru frjáls félagasamtök sem bæði afurðastöðvar, samtök bænda og fyrirtæki geta átt aðild að með mismunandi hætti og að baki þessum alþjóðlegu samtökum er um 75% af allri framleiddri mjólk í heiminum.

Samtökin standa fyrir árlegri aðalráðstefnu en eru þess á milli með margar minni ráðstefnur um sérstök málefni sem varða starfsemi IDF. Þá starfa innan IDF ótal ráð og nefndir sem móta stefnu samtakanna, vinna að alþjóðlegum reglum og viðmiðum fyrir þessa matvælaframleiðslu og nær sú vinna alla leið frá kúabúinu og út í verslun til neytenda og allt þar á milli. IDF mótar til dæmis hinn alþjóðlega ISO staðal fyrir greinina og gefur árlega út ótal skýrslur og greinargerðir um bæði mjólkurframleiðslu og -vinnslu.

Mjólkurframleiðsla leið gegn fátækt

Ban Ki-moon, fyrrverandi aðalritari Sameinuðu þjóðanna, hélt aðalávarp ráðstefnunnar og ræddi m.a. um mikilvægi mjólkurframleiðslu heimsins sem leið íbúa í þróunarlöndum út úr fátækt. Sagði hann að í öllum löndum þar sem fólk hefur brotist úr fátækt hafi mjólkurframleiðslan skipt sköpum. Skýrist það af því að flest fólk í dreifbýli, sem vinnur oftast við einhverja matvælaframleiðslu, fái oftan en ekki bara greitt fyrir vinnu sína einu sinni á ári þ.e. þegar uppskera af ökrum þeirra er seld eða gripum slátrað. Mjólkurframleiðslan sé hins vegar öðruvísi og gefur tekjur jafnt og þétt allt árið. Það gjörbreyti aðstöðu fólks og möguleikum og um leið tryggi mjólkurneysla á

Olav Østerås, norskur dýralæknir og mikill Íslandsvinur, fékk sérstaka heiðursviðurkenningu IDF fyrir kraftmikið starf sitt í þágu dýravelferðar og bættis heilbrigðis nautgripa.

Ban Ki-moon, fyrrverandi aðalritari Sameinuðu þjóðanna, hélt aðalávarp ráðstefnunnar og ræddi m.a. um mikilvægi mjólkurframleiðslu heimsins sem leið íbúa í þróunarlöndum út úr fátækt.

þessum svæðum fólki mikilvæga næringu.

9 milljarðar árið 2050

Ban Ki-moon hélt áfram og sagði að í ljósi þess að mannfjöldaspár geri ráð fyrir að á jörðinni muni verða um 9 milljarðar íbúa árið 2050 þá muni mjólkurframleiðsla og -vinnsla verða enn mikilvægari en

nú ef takast eigi að tryggja næringu fyrir allt þetta fólk. Þá sagði hann að á vettvangi Sameinuðu þjóðanna hafi mjólk og mjólkurvöruneysla svo sannarlega sýnt mikilvægi sitt enda ein mikilvægasta næringin sem gefin er t.d. í flóttamannabúðum og þar sem fólk býr við ótryggt ástand vegna stríðs eða þurra. Þá sagðist hann afar þakklátur fyrir þann stuðning sem afurðafyrirtæki í mjólkurvinnslu í heiminum hafi sýnt svokölluðum sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna en það var einmitt Ban Ki-moon sem náði því í gegn árið 2015 að fá öll lönd heimsins, sem standa að Sameinuðu þjóðunum, til að sameinast um markmið sem ætlað er að bæta lífskjör í heiminum til lengri tíma lítið. Þessi markmið eru 17 talsins og mörg þeirra snerta mjólkuriðnaðinn og kúabúskap almennt.

Mjólkurframleiðsla stuðlar að jafnrétti

Ban Ki-moon ræddi einnig mikilvægi mjólkurframleiðslu í heiminum til þess að stuðla að jafnrétti kynjanna. Sagði hann að fáar ef nokkrar aðrar atvinnugreinar í heiminum hefðu jafnhátt hlutfall kvenna í stjórnunarstöðum og ábyrgðarstöðum og væri það bæði meðal þróunarlandanna og hinna sem væru lengra komin. Þá væri afar algengt að konur stæðu fyrir

mjólkurframleiðslunni á kúabúum heimsins en talið er að þriðji hver kúabóndi í heiminum sé kona. Þetta kvað Ban Ki-moon afar jákvæða þróun en jafnrétti kynjanna er einmitt eitt af fyrrgreindum 17 sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna og fimmta markmið þeirra fjallar um að tryggja jafnrétti kynjanna og valdeflingu allra kvenna og stúlkna.

Skólabókardæmi frá Rúanda

Í kjölfar erindis Ban Ki-moon var svo haldin málstofa um áhrif mjólkurframleiðslunnar á líf fólks og var þar m.a. tekið dæmi um tilraunaverkefni sem hefur verið í gangi í Rúanda í Afríku. Þar var hreinlega gerð tilraun með það hvernig best er að koma fólki upp úr fátækt, en eftir þjóðarmorðið í Rúanda árið 1994 var farið af stað með verkefni sem kallaðist Girinka sem stendur fyrir „ein kýr á hverja fátæka fjölskyldu“.

Verkefnið gekk út á það að í stað þess að gefa fólki neyðaraðstoð í formi matvæla þá var keypt kálffull kýr fyrir fjölskyldurnar. Með gjöfinni á kúnni fylgdi svo einn skilmáli þ.e. að þegar fyrsti kvígukálfurinn myndi fæðast undan kúnni, þá ætti að gefa hann til næstu fjölskyldu sem var á fyrirfram gefnum lista.

Þetta verkefni hafði mikil og góð áhrif og þegar aðstæður fjölskyldna sem fengu kú að gjöf voru bornar saman við aðstæður þeirra fjölskyldna sem fengu annars konar aðstoð kom í ljós að fjölskyldur hinna nýju kúabænda höfðu það mun betra en aðrar fjölskyldur. Einnig kom í ljós að börn sem ólust upp á þessum nýbýlum með kýr uxu hraðar og auk þess stuðlaði kúabúskapurinn að bættri nýtingu landsins með t.d. aukinni uppskeru korns.

Margar málstofur

Á ráðstefnunni voru haldnar samtímis margar ólíkar málstofur um hin fjölbreyttu málefni sem snerta þá umfangsmiklu starfsemi sem snýr að mjólkurframleiðslu og -vinnslu s.s. um bústjórn, heilbrigði dýra, stefnumál iðnaðarins, markaðsmál, umhverfismál og margt fleira mætti nefna enda vettvangurinn ótrúlega fjölbreyttur og spannar vítt svið. Þá gafst þátttakendum einnig tækifæri til þess að lesa sér til um ótal rannsóknir og margs konar verkefni á veggspjaldasýningu ráðstefnunnar sem og að skoða alls konar tæki og tól sem notuð eru við gæðaeftirlit og stoðþjónustu í þessari atvinnugrein á sérstöku sýningarsvæði.

Hitapolnar kýr

Það er ógerlegt að gera almennilega grein fyrir öllum erindum þessarar IDF ráðstefnu og verður því einungis lýst fáum þeirra hér. Eitt þeirra var haldið í málstofu sem sneri að bústjórn og fjallaði um áhugaverða vinnu ástralskra kynbótasérfræðinga við að rækta

hitapolnari kýr. Með breyttu veðurfari og hlýnun jarðar hafa áhrif umhverfshita haft aukin áhrif á mjólkurframleiðsluna í heiminum.

Kýr eru í eðli sínu kuldasæknar og þegar hitastigið er komið yfir 20 gráður byrja þær afurðahæstu að líða í hitanum og því hærra sem hitinn er, því meira getur dregið úr mjólkurframleiðslu kúnnar. Í dag er þessu vandamáli mætt með því að setja upp kraftmiklar víftur og vökvunarkerfi inn í fjósin þar sem hitastigið fer oft yfir 20 gráður og með því er umhverfi kúnnar haldið kaldara en þetta er auðvitað kostnaðarsöm aðgerð.

Í Ástralíu fer sumarhitinn oft mjög hátt en vísindafólk þar hefur komist að því að sumar kýr virðast ekki draga úr mjólkurframleiðslu sinni þrátt fyrir hitann og nú er unnið að því að einangra það gen sem talið er að tengist þessum eiginleika og má vænta þess að í framtíðinni geti bændur erlendis valið að sæða kýr sínar með nauti sem ber þennan mikilvæga eiginleika.

Minnkandi sala á sýrðum mjólkurvörum í Evrópu

Á ráðstefnunni var sérstök málstofa um sýrðar mjólkurvörur en á meðan slíkar vörur eru í mikilli sókn víða í heiminum hefur heldur dregið úr sölu þeirra í Evrópu. Vísindafólk telur að skýringuna sé að finna í mun stífari kröfum til upplýsingagjafar um matvæli í Evrópu en í flestum öðrum löndum. Þannig var t.d. nefnt að í Asíu megi upplýsa á umbúðum um kosti mismunandi sýrðra mjólkurvara til bætingar á meltingu og um forvarnir gegn margs konar sjúkdómum í meltingarvegi en slíkt megi ekki gera í sama mæli í Evrópu.

Svokallaðar fæðubætandi mjólkurvörur eru í mikilli sókn í Asíu og tekur sú heimsálfa nú við um 50% allrar heimsframleiðslunnar en þar er þó mjólkurvöruneysla langtum minni en t.d. í Evrópu.

Í sömu málstofu var einnig fjallað um áhrif ýmiss konar matvæla sem unnin eru úr plöntum og eru markaðssett sem staðgönguvara fyrir mjólk og jafnvel mjólkurvörur. Í ljós hefur komið að afar misjafnt er á milli landa hvernig löggjafinn flokkar slík matvæli og stundum hafa t.d. plöntudrykkir með hátt kalsíum hlutfall verið settir í flokk með drykkjarmjólk. Á sama tíma setja yfirvöld í öðrum löndum þessa drykki í aðra flokka enda mjólk oftan en ekki í sérflokki, ekki bara vegna kalsíums heldur margra annarra næringarefna.

Var á ráðstefnunni kallað eftir því að alþjóðasamfélagið kæmi sér saman um sameiginlegar flokkunarreglur á matvælum og var Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna nefnd þar sem réttur vettvangur fyrir slíkar reglur.

Heiðursviðurkenningar

Á ráðstefnunni voru fjórir sérfræðingar heiðraðir sérstaklega fyrir mikilvæg störf þeirra í þágu mjólkurframleiðslu og -vinnslu. Þessar viðurkenningar fóru til Jean François Boudier, Jaap Evers, Jean-Marc Delort og Olav Østerås, sem er mörgum kunnur hér á landi. Olav er norskur dýralæknir og mikill Íslandsvinur en fékk sérstaka heiðursviðurkenningu IDF fyrir kraftmikið starf sitt í þágu dýravelferðar og bættis heilbrigðis nautgripa. Hann hefur m.a. unnið ötullega að heilbrigðisskráningu nautgripa í Noregi og komið að stefnumótun þar að lútandi í bæði heimalandi sínu og á hinum Norðurlöndunum en hann hefur verið afar virkur innan norrænu NMSM samtakanna.

LESENDABÁS

Sameiginlegt hagsmunamál

Innflutningur á kjöti hefur stóráukist eftir að íslensk stjórnvöld slókuðu á þeim höftum sem beitt hefur verið til að styðja við íslenska kjötframleiðslu og til að verja íslenska búféð.

Lega landsins hefur verndað íslenskt búfé fyrir búfjársjúkdómum sem herja á erlent búfé. Nú er svo komið að fjórðungur á kjötmarkaði hér á landi er innflutt kjöt. Á sama tíma berast fréttir af alvarlegum búfjársjúkdómum sem enn skjóta sér niður erlendis eins og kúariða í Skotlandi og afrisk svínapest sem nú herjar í Evrópu.

Loftslagsmál eru eitt helsta áhrslumál ríkisstjórnarinnar

Aðgerðaráætlun í loftslagsmálum miðar að því að Ísland nái markmiðum Parísarsamningsins til 2030 og metnaðarfullu markmiði ríkisstjórnarinnar um kolefnishlutleysi árið 2040. Hluti af þeirri áætlun hlýtur að vera að stefna að því að styrkja innlenda matvælaframleiðslu og styrkja alla umgjörð um nýtingu lands í átt að sjálfbærni. Innlend matvælaframleiðsla er best til þess fallin að fækka kolefnissporum og stuðla að minni umhverfissporum.

Opin landamæri

Við höfum verið á hraðferð við að opna landið fyrir innflutningi fyrir landbúnaðarafurðum. Fylgjendum þeirra sem tala fyrir frjálsum innflutningi segjast tala máli neytenda og tala fyrir frelsi bænda. Ekki skal dregið úr þeirri staðreynd að málefni neytenda og íslenska landbúnaðarins fari saman. Það á líka við þegar kemur að auknum innflutningi landbúnaðarvara. Það er stórt hagsmunamál íslensks landbúnaðar og neytenda að brugðist verði við auknum innflutningi á hráu kjöti, ógerilssneyddum mjólkurvörum og hráum eggjum. Þar getur hreinlega skilið á milli feigs og ófeigs í hreinleika íslenskra búvara. Aldargamalli baráttu íslenskra vísindamanna og bænda

Halla Signý Kristjánsdóttir.

við innflutta búfjársjúkdóma hefur orðið mikið ágengt en er nú virt að vettugi.

Íslensk stjórnvöld samþykktu árið 2010 að innleiða matvælagjöf ESB með það að leiðarljósi að íslensk lög um dýrasjúkdóma myndu standa með því að ekki yrðu flutt hingað hráar dýrafaurðir. En sakleysi okkar og trú á því að ekki yrði farið yfir þá varnargarða er orðið að engu með niðurstöðu EFTA dómstólsins.

Tryggja þarf varnir landsins

Það er ljóst að við verðum að breyta um stefnu. Okkar vopn eru okkar frábæru hreinu landbúnaðarvörur sem okkur ber að verja. Niðurstaða EFTA brýtur á rétti okkar allra, ekki síst neytenda, heilbrigði dýra og matvælaöryggis. Tilgangur innleiðingar á matvælagjöggjöf ESB hefur snúist í andhverfu sína. En með matvælagjöggjöfinni átti að styrkja hag neytenda.

Það verður að ná samningum við ESB á grundvelli EES samningsins um að Íslandi verði heimilað að verja okkar dýrastofna gegn búfjársjúkdómum. Það þýðir að við verðum að koma í veg fyrir innflutning á hráu kjöti og sækja þarf strax um allar tryggingar sem til eru í þá veru. Auka þarf eftirlit

Þórarinn Ingi Pétursson.

með innflutningi og tollahliðum. Þannig geta íslensk stjórnvöld tryggt að íslenskur landbúnaður standi jafnfætis í samkeppni á markaði.

Matvæla- og landbúnaðarráðuneyti

Íslenskur landbúnaður er á krossgötum. Það er komið að þeim tímamótum að blása byr í seglin með íslenskum neytendum og landbúnaði. Stofna ætti sér matvæla- landbúnaðarráðuneyti. Þar undir ættu landbúnaðar-matvæla- og neytendamál og þetta væri liður í metnaðarfullri áætlun í loftslagsmálum. Með því að styrkja stjórnsýsluna er stutt við sjálfbærni, nýsköpun og vöruþróun íslenskra matvælaframleiðslu. Draga þarf enn frekar fram sérstöðu íslenskrar framleiðslu og umhverfislega þýðingu þess að nýta betur innlend aðföng eftir því sem hægt er. Þegar þangað er komið getum við sagt að hag íslenskra neytenda sé borgið.

Halla Signý Kristjánsdóttir þingmaður Framsóknarflokksins.

Þórarinn Ingi Pétursson varaþingmaður Framsóknarflokksins

Baráttumál í höfn

Allt frá samningagerð um búaðarlagasamning árið 2007 hefur það verið baráttumál Bændasamtakanna að koma eftirlaunaskuldbindingum þeirra og búnaðarsambanda út úr fjármálaglegum samskiptum samtaka bænda og ríkisins. Með sérstakri bókun var málið sett á dagskrá.

Skuldbindingarnar eru arfur gamla tímans – frá þeim tíma er starfsemi fyrir landbúnað var meira eða minna fjármögnuð eftir þeim lagaákvæðum sem römmuðu inn stjórn búvöruframleiðslunnar og ræktunarstarf. En á því var ekki tekið þegar sú löggjöf var endurnýjuð og öðru formi samskipta komið á. Í raun má segja að félagasamtök bænda hafi settið eftir með Svarta Pétur af ríkisrekstri fyrir áratuga.

Þessar skuldbindingar hafa í raun hamlað eðlilegum breytingum á félagskerfi bænda. Bundið þau í form gamals tíma og því hafa samtök bænda ekki náð að straumlinulaga félagskerfi sitt að breyttum tímum.

Nú opnast nýir möguleikar

Með því samkomulagi sem Bjarni Benediktsson fjármála-ráðherra og Kristján Þór Júlíusson sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra hafa undirritað við Bændasamtök Íslands hafa opnast nýir möguleikar.

Með þessum áfanga opnast bændum nýjar víddir til að endurhugsa félagskerfi sitt og sækja fram. Ekki þarf að fjölyrða um nauðsyn þess. Það er áhugavert að skoða þróun félagskerfis bænda í nágrannalöndum okkar. Með nokkurri einföldun má segja að íslenska félagskerfið hafi þróast með líkum hætti og félagskapur danska landbúnaðarins. Þó verður að nefna að það sem skilur okkar íslenska umhverfi frá öðrum Norðurlöndum, sem er að við höfum ekki jafn sterka stoð í samvinnufélagarekstri ýmissa lykilfyrirtækja sem þjónusta landbúnað. Við eigum samt sem áður stór og öflug samvinnufélög hér á landi en líka fjölda einkafyrirtækja.

Bændahreyfing annarra landa býr að mun nánara sambýli við öflug fyrirtæki sem þjónusta landbúnað, en hér á landi. Þjónustu- og afurðafyrirtæki eru hluti af íslenskum landbúnaði. Það mátti glögglega sjá á glæsilegri Landbúnaðarsýningu og vel sóttir, sem er nýlukið.

Samtök bænda á Íslandi og Danmörku hættu að þróast með líkum hætti hér um 1990. Þegar við ákváðum að sameina Stéttarsamband bænda og Búnaðarfélag Íslands fóru danskir bændur aðra leið. Um leið og þeir lögðu niður sitt „búnaðargjald“ einfölduðu þeir sitt félagskerfi og skildu ráðgjafarhlutann frá. Við fórum aðra leið.

Danskir bændur eiga í dag öflug hagsmunasamtök fyrirtækja og bænda. Þau eru áberandi í dönsku þjóðlífi og landbúnaður mun sýnilegri. Það þarf ekki nema að fylgjast með umræðum og fréttaskýringaþáttum þar í landi til að sjá að umræða um landbúnað þar er bæði efnisríkari

Haraldur Benediktsson

og faglega mun sterkari en við eigum að venjast.

Nú hefur búnaðargjaldið verið lagt af og ráðgjafarþjónustan aðskilin frá búnaðarsamböndum og BÍ. Stofnuð hefur verið Búnaðarstofa um framkvæmd búvörusamninga og fleira. Hún er nú hluti af Matvælastofnun, en eðlilegt er að hún verði gerð að sjálfstæðari einingu til eflingar á stjórnsýslu landbúnaðar.

Búnaðarsamböndin eru í allt annarri stöðu eftir að eftirlaunaskuldbindingar þeirra eru núna komnar í skjól. Bændur eiga mikil verðmæti sem búnaðarsamböndin eru og halda á. Það er nauðsynlegt að hugsa hvernig beita má þessum miklu verðmætum til hagsbóta fyrir atvinnuvegin.

Bændasamtök Íslands eru helsti samnefnari bænda og vinna mikið verk. Það er hins vegar nauðsynlegt að efla þau til mikilla muna. Styttu þarf boðleiðir innan hreyfingarinnar og nýta fjármuni mun betur en gert er. Samtök bænda feta sig nú í nýju umhverfi þar sem skiptir máli að þau geti sýnt og sannað fyrir félagsmönnum sínum að það skipti máli að vera í þeim hópi.

Nú má ekki biða og sjá til

Engum dylst hve halloka landbúnaðurinn hefur farið í málefnaþarattu bænda undanfarin ár. Fyrst og fremst vegna minni virkni og þátttöku bænda í félagsskap bænda. Skerpa verður til mikilla muna þá framgöngu og auka félagslega virkni. Ekki er verið að gagnrýna eða ásaka þau sem í þessari baráttu hafa staðið – nema síður sé. Þeim skal þakkað fyrir þeirra störf. En til að gera starf þeirra markvissara og sterkara verður að gera grundvallarbreytingar. Ekki síst verður að auka aðkomu annarra en eingöngu bænda að þessari hreyfingu. Þúsundir manna sem vinna við störf beint og óbeint að landbúnaði eru líka undir.

Það má engan tíma missa. Nú riða yfir svo miklar breytingar að ekkert tækifæri má liggja ónotað til að skerpa og efla framgöngu íslensks landbúnaðar.

Það er kominn tími á nýja hugsun og ný samtök. Þau hafa í mínum huga það einfalda vinnuheiti; Íslenskur landbúnaður – fjöldahreyfing sem lætur sig starfsumhverfi landbúnaðarins í stærra samhengi, sig varða.

Haraldur Benediktsson alþingismaður og fyrrverandi formaður Bændasamtaka Íslands.

TRYGG

Nøstet Kjetting as

Vertu viðbúinn vetrinum

LÉTTAR – STERKAR – TRAUSTAR

SNJÓKEÐJUR

Ný hönnun

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna

ÍSFELL

Ísfell ehf, Óseyrarbraut 28
220 Hafnarfjörður, Sími 5200 500
www.isfell.is, isfell@isfell.is

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Staða nautanna í október 2018

Guðmundur Jóhannesson

ábyrgðarmaður í
nautgriparækt
mundi@rml.is

Fyrir skömmu var keyrt nýtt kynbótamat fyrir afurðir og frumutölu í nautgriparæktinni en með notkun mældagalikans bætist mun örur við afurðaupplýsingar dætra nautanna en áður þegar notast var við mjaltaskeiðslikan. Fagráð í nautgriparækt fundaði í kjölfarið og tók ákvörðun um hvaða naut verða í dreifingu sem reynd naut á komandi mánuðum.

Áð þessu sinni var hægt að taka afstöðu til nánast allra nauta sem fædd voru árið 2013. Þannig hefur mældagalikanið flýtt afkvæmadómi nautanna um nánast eitt ár og munar um minna með tilliti til erfðaframsfara. Fagráð ákvað að eftirtalin naut yrðu áfram í notkun: Fossdal 10040, Stólpi 11011, Skalli 11023, Bakkus 12001, Pipar 12007, Loki 12071, Sjarmi 12090, Dúett 12097, Polki 12099, Jörfi 13011, Víkingur 13017 og Hálfmáni 13022.

Ákveðið var að setja fimm naut í dreifingu að lokinni afkvæmaprófun og eru þau öll fædd 2013. Þetta eru; Kakali 13009, Bárður 13027, Ýmir 13051, Steri 13057 og Lurkur 13084.

Þau reyndu naut sem áfram eru í notkun hafa öll orðið traustan og sterkan dóm og hafa til að bera kosti sem geta nýst ræktunarstarfinu vel. Hér á eftir fer örstutt lýsing á helstu kostum þeirra og göllum en nánari upplýsingar um nautin er að finna í nautaskrá og á nautaskra.net.

Fossdal 10040 frá Merkigil í Eyjafirði (f. Glæðir 02001, mf. Hamar 94009) er búinn að vera í dreifingu um nokkurt skeið en þetta er naut sem gefur miklar og skapgóðar mjólkurkúr með frábæra jógurgerð og mjög vel setta spena. Hins vegar er fituhlutfall í mjólk dætra hans fremur lágt og mjaltir þeirra undir meðallagi. Heildareinkunn 106.

Stólpi 10011 frá Litla-Ármóti í Flóa (f. Lykill 02003, mf. Still 04041) verður áfram til notkunar en hann hefur haldið sinni sterku stöðu. Dætur hans eru mjólkurlagnar og jógurhraustar en fituhlutfall í mjólk er fremur lágt og mjaltir í tæpu meðallagi. Heildareinkunn 107.

Skalli 11023 frá Steinnyjarstöðum á Skaga (f. Gyllir 03007, mf. Fontur 98027) statar áfram af góðu mati en dætur hans eru mjög mjólkurlagnar með góða jógurgerð og úrvalsgott skap. Efnahlutföll í mjólk eru hins vegar neðan meðallag. Heildareinkunn 106.

Bakkus 12001 frá Auðsholti í Hrunamannahreppi (f. Ófeigur 02016, mf. Frami 05034) er með eitt hæsta mat nauta í landinu öllu. Dætur hans eru stórar afurðakýr með góðar

NAUT 2018 Reynd naut Nautastöðvar BÍ sem fyrirhugað er að nota sæði úr haustið 2018

Nafn og nr.	Mjólk	Fitu%	Prótein%	Afurðir	Frjósemi	Frumutali	Gæðaröð	Skrokkur	Júgur	Spenar	Mjaltir	Skap	Ending	Kynbótaeinkunn	Hæð dætra
Fossdal - 10040	109	84	96	107	95	116	92	98	117	98	89	102	116	106	5,8
Stólpi - 11011	116	82	92	110	105	115	90	94	98	105	90	105	114	107	5,6
Skalli - 11023	114	87	95	109	90	104	100	107	105	104	101	114	104	106	5,3
Bakkus - 12001	114	97	108	121	110	90	115	105	101	97	115	127	111	113	5,4
Pipar - 12007	105	121	112	112	97	104	99	106	113	110	112	96	98	108	5,4
Loki - 12071	111	99	109	116	105	86	96	104	117	104	112	94	113	110	5,5
Sjarmi - 12090	125	90	100	120	89	114	113	105	112	124	109	112	100	114	5,4
Dúett - 12097	115	115	121	115	100	94	101	99	102	103	109	97	111	108	5,9
Polki - 12099	102	106	110	104	90	104	107	103	124	123	98	95	109	105	5,6
Kakali - 13009	119	109	101	109	95	121	109	101	113	105	101	90	112	107	5,6
Jörfi - 13011	112	111	109	107	97	102	98	108	128	109	103	104	100	107	5,8
Víkingur - 13017	133	87	104	120	106	103	104	105	106	91	97	109	114	111	5,9
Hálfmáni - 13022	128	124	109	119	91	97	113	99	101	110	107	113	99	110	5,8
Bárður - 13027	113	114	107	106	90	100	112	101	122	107	105	127	108	107	5,8
Ýmir - 13051	122	100	84	101	94	127	121	104	127	110	115	121	100	108	5,8
Steri - 13057	135	115	109	126	100	102	94	107	103	113	89	106	100	113	5,8
Lurkur - 13084	112	106	106	108	108	93	118	102	114	98	110	112	100	106	5,8

mjaltir og frábært skap (með alhæstu nautum) en spenar eru grannir og gleitt settir. Heildareinkunn 113.

Pipar 12007 frá Espihóli í Eyjafirði (f. Gyllir 03007, mf. Flói 02029) er efnahlutfallanaut þar sem dætur hans eru góðar afurðakýr með sérlega há efnahlutföll í mjólk. Þær státa af góðri byggingu, sterkri jógurgerð, vel settum spenum og góðum mjaltaeiginleikum. Heildareinkunn 108.

Loki 12071 frá Bakka á Kjarnesni (Birtingur 05043, mf. Þröstur 00037) hefur styrkt sína stöðu. Dætur hans eru mjólkurlagnar með ákaflega góða jógur- og spenagerð og góðar mjaltir sem skipar honum meðal hæstu nauta í mati. Heildareinkunn 110.

Sjarmi 12090 frá Hrepphólum í Hrunamannahreppi (f. Koli 06003, mf. Laski 00010) heldur sinni gríðarsterku stöðu og kemur næstur Bamba 08049 í röð hæstu nauta í mati. Dætur Sjarma eru gríðarmiklar og skapgóðar mjólkurkúr með úrvalsgóða jógurgerð og góðar mjaltir. Heildareinkunn 114.

Dúett 12097 frá Egilsstaðakoti í Flóa (f. Birtingur 05043, mf. Dúllari 07024) er einkum afurðanaut þar sem dætur hans eru mjólkurlagnar með há efnahlutföll í mjólk og góðar mjaltir. Byggingareiginleikar þeirra eru um meðallag án þess að um áberandi galla sé að ræða. Heildareinkunn 108.

Polki 12099 frá Brúnastöðum í Flóa (f. Koli 06003, mf. Spotti 01028) bætir fyrst og fremst jógur- og spenagerð en dætur hans skarta af frábærri jógurgerð og einstaklega vel settum spenum sem eru í nettari kantinum. Polki er með hæstu nautum hvað jógur- og spenagerð snertir. Heildareinkunn 105.

Jörfi 13011 frá Jörfa í Borgarbyggð (f. Birtingur 05043, mf. Skurður 02012) er gott alhliða naut en dætur hans eru gallalítar en aftur á móti með frábæra jógur- og spenagerð sem auk þess eru ákaflega vel settir. Jörfi er meðal alhæstu nauta í mati fyrir jógur. Heildareinkunn 107.

Víkingur 13017 frá Syðri-Knarartungu í Breiðuvík (f. Birtingur 05043, mf. Ingjaldur 04011) bætir sína stöðu en dætur eru gríðarlega mjólkurlagnar og skapgóðar. Byggingareiginleikar eru hins vegar nærri meðallagi og til galla verður að telja fremur langa spena og lágt fituhlutfall í mjólk. Heildareinkunn 111.

Hálfmáni 13022 frá Brjansstöðum í Grímsnesi (f. Vindill 05028, mf. Laski 00010) er afurðanaut umfram allt annað en dætur hans eru gríðarmiklar mjólkurkúr með há verðefni í mjólk. Hálfmáni er með næsthæsta mat allra nauta fyrir fitu% nú. Mjaltir og skap eru hvoru tveggja gott en bygging er nærri meðallagi án áberandi kosta eða galla. Heildareinkunn 110.

Í hóp reyndra nauta í dreifingu koma nú fimm ný naut, öll fædd árið 2013 eins og áður sagði. Þessi naut eru:

Kakali 13009 frá Engihlið í Vopnafirði (f. Birtingur 05043, mf. Skurður 02012) sem gefur miklar mjólkurkúr með góð efnahlutföll í mjólk og mikla jógurhreysti. Þetta naut sækir mikinn styrk, eins og aðrir synir Birtings, í góða jógur- og spenagerð en mjaltir og skap eru í meðallagi þó lítið sé um galla í mjöltum. Heildareinkunn 107.

Bárður 13027 frá Villingadal í Eyjafirði (f. Baldi 06010, mf. Laski 00010). Hér er á ferðinni alhliða naut sem gefur mjólkurlagnar kúr með há efnahlutföll í mjólk, góða jógur- og spenagerð og frábært skap þar sem ekki hefur verið merkt við skapgalla hjá neinni kú í mjaltaathugun. Heildareinkunn 107.

Ýmir 13051 frá Klauf í Eyjafirði (f. Baldi 06010, mf. Laski 00010) er alhliða naut þar sem dætur hans eru mjólkurlagnar og jógurhraustar auk þess að skarta frábærri jógur- og spenagerð ásamt úrvalsgóðum mjöltum og skapi. Ýmir er með alhæstu nautum hvað jógurhreysti, jógurgerð og skap varðar. Til galla verður að telja lágt próteinhlutfall í mjólk. Heildareinkunn 108.

Steri 13057 frá Stóru-Mörk undir Eyjafjöllum (f. Koli 06003, mf. Aðall 02039). Steri kemur inn sem eitt af hæstu nautum í mati enda dætur hans með afbrigðum mjólkurlagnar og raunar er Steri hæsta naut landsins hvað þann eiginleika varðar. Hlutföll verðefna í mjólk eru há. Hvað aðra eiginleika snertir er Steri meðalnaut og t.d. eru mjaltir undir meðallagi og júgur mættu vera betur borin. Heildareinkunn 113.

Lurkur 13084 frá Torfum í Eyjafirði (f. Kambur 06022, Ófeigur 02016) er alhliða naut þar sem dætur hans hafa til að bera mjólkurlagni með góðum hlutföllum verðefna, góða jógurgerð og góðar mjaltir og skap. Heildareinkunn 106.

Reynt að horfa til fjölbreytni

Við val þessara nauta hefur verið reynt að horfa til fjölbreytni í ætterni svo sem kostur er enda eru þessi 17 naut synir ný nautsfeðra. Upplýsingar um þessi fimm naut eiga að vera komnar til bændna á prentuðum spjöldum.

Nautsfeður til notkunar næstu mánuði verða þeir Bakkus 12001, Sjarmi 12090, Hálfmáni 13022 og Steri 13057. Menn eru beðnir að huga sérstaklega að jógurgerð væntanlegra nautsmæðra ef nota á Stera en með það skal ekki leynt fara að dætur hans mættu gjarna skarta betur bornum júgum.

Þessar vikurnar er verið að kaupa nautkálfa undan nokkrum nautum. Þar hefur einkum verið um að ræða syni Lúðurs 10067 en einnig hafa boðist kálfar undan Strák 10011, Skalla 11023 og Skelli 11054. Þeir þrír eru hins vegar mun lægri í mati nú en þegar þeir voru í hópi nautsfeðra og því ljóst að undan þeim verður aldrei keyptur mikill fjöldi. Þá er þess beðið að synir Bakkusar og Sjarma fari að lita dagsins ljós og í fyllingu tímans munu synir Hálfmána og Stera bætast í þann hóp er sóttir verða til bændna til notkunar í kynbótastarfi íslenska kúastofnsins.

Hæstu naut

Sem fyrr trónir Bambi 08049 á toppnum með hæstu eildareinkunn

allra nauta eða 116. Næstur kemur Sjarmi 12090 með 114 og svo þeir Bakkus 12001 og Steri 13057 með 113. Af þeim matadorum sem horfnir eru úr notkun stendur Úlli 10089 í 112, Dropi 10077 er með 111 ásamt Birtingi 05043. Úranus 10081 hefur aðeins dalað og er með 110, Lúður 10067 hefur haldið sínu með 110 og Gýmir 11007 hefur bætt í og er einnig með 110. Koli 06003 stendur enn fyrir sínu með 110 og skammt undan eru Baldi 06010, Sandur 07014 og Aðall 02039 með 109. Bolti 09021 er með 108 sem og Klettur 08030. Athyglisvert er að Salómon 04009 hefur styrkt sína stöðu og stendur nú í 108. Til fróðleiks þá hafa hinir miklu ættfeður Laski 00010 og Stigur 97010 nú 104 og 103 í einkunn.

Miklar framfarir

Ef lítið er heilt yfir kynbótamatið má sjá hve framfari í jógur- og spenagerð hafa orðið miklar á undanföllum árum. Nú stendur mönnum til boða hópur nauta sem gefa öfluga og góða jógurgerð og slök spenagerð er að verða fátíð.

Helsti gallinn er gleitt settir framspenar en þó eru mörg góð naut í boði sem geta lagað eða bætt spenastöðu. Þá er greinilegt að mjaltir fara batnandi og áhrif þess að mjaltadómur byggir nú að verulega leyti á beinum mælingum að koma fram.

Án efa munum við sækja hratt fram hvað mjaltir snertir á komandi árum. Tilkoma mældagalikans bæði flýtir og styrkir kynbótamatið og eykur þannig á efðaframsfarir. Nú er staðan að verða sú að útlitsdómur og afurðamat haldast nokkuð í hendur, þ.e. afurðamat kúnna liggur fyrir á svipuðum tíma og nægur fjöldi dætra hefur verið útlitsdæmdur.

Áhyggjuefni er hins vegar að skil á mjaltaathugun hafa dalað. Ég bið menn að huga að því og fylla mjaltaathugun samviskusamlega út og skila. Þarna sækjum við verulega mikilvægar upplýsingar sem standa undir stórum hluta einkunnar fyrir mjaltir og einkunn fyrir gæðaröð. Það er einkunn sem margir horfa til og án mats eða röðunar á dætrum nautanna verður hún markleysa ein.

Bækur

Ljóðabókin Homo economicus I eftir Sigfús Bjartmarsson

Homo economicus I er heiti nýrrar ljóðabókar Sigfúsar Bjartmarssonar, en hann var tilnefndur til Íslensku bókmenntaverðlaunanna fyrir síðustu ljóðabók sína, *Andræði*, sem kom út árið 2004.

Í tilkynningu útgefandans MTH útgáfu segir: „Homo economicus I“ eru ljóðmæli sem fjalla um gleðileikinn íslenska fram að hrúni og þessa manntegund sem aðhyllist frjálsbyggju og markaðsrú.

Einum kann að finnast ljóðin háð og spott, öðrum öfugmæli, þriðja skopstæling, fjórða oflof og þar með nið – en eitt er ljóst að aldrei áður hefur hinu íslenska „hagmennni“ verið gerð viðlíka skil í bundnu máli. Í þessu fyrra

bindi hefur orðið íslenska afbrigði tegundarinnar og kallast „hólmsteinn!“ Ljóðmæli hans hljóta að teljast trúarlegur kveðskapur enda upphafin og innblásin af þeim ógnar sannfæringarkrafti sem brennlaði dómgreind mektarfolks og gáfnaljósa í aðdraganda hrunsins.“

Lakir dílar lækka menn en stórir stækka

Þú skalt vinur, varast þá sem veðja á rangan hest. Í flokksins góða félagskap færðu hollu ráðin best. Þú skalt huga helst að þeim hagnaði sem telur. Aldrei gerast einn af þeim sem uppá þína selur. Þú skalt kallinn, koma þér

í klíkurarn sem telja, kallanna sem kompaniín kaupa flest og selja. Upp, upp, upp þín sál og allt þitt ríka geð. Okkar maður öruggt lán ekkert minnst á veð. *** Æ skal gjöf til gjalda gróðafélögum sínum. Í feitra galta fláningu er feikna stuð á mínum.

Breytingar á birtingu uppgjörs í skýrsluhaldi nautgriparæktarinnar

Við næstu birtingu á uppgjöri í skýrsluhaldi nautgripa-ræktarinnar verða gerðar nokkrar breytingar. Fyrir það fyrsta verða uppgjörssvæði stækkuð og látin fylgja kjördæmunum að mestu í stað birtingar á sýslugrunni áður.

Þetta er meðal annars gert til þess að gera meðaltöl marktakari en vegna fækkunar búa standa sums staðar orðið æði fá bú bak við meðaltöl í hverri sýslu. Í öðru lagi verða birtar mun fleiri lykiltölur en áður sem lúta þá að fleiri þáttum en einungis fjölda gripa og afurðum. Í þriðja lagi verður svo birt uppgjör fyrir nautakjötsframleiðslu en það er nýjung að um slíkt sé að ræða hérlandis. Segja má að það sé hluti af því ræktunarátaki sem nú er í gangi við framleiðslu nautakjöts.

Skýrsluhald í mjólkurframleiðslu

Áfram verður birt yfirlit yfir fjölda búa og kúa, meðalbústærð og afurðir eftir ársku. Tölurnar ná yfir öll bú sem eru í mjólkurframleiðslu og hafa skilað skýrslum þegar uppgjör er birt. Þessu til viðbótar munu ýmsar lykilstærðir verða birtar mánaðarlega sem ekki hafa verið birtar með reglubundnum hætti áður. Þarna má nefna fjölda 1. kálfs kúa, fjölda kvigna eldri en 24 mánaða og endurnýjunarhlutfall en þessar stærðir segja okkur til um hversu hratt kúastofninn endurnýjar sig og hversu margar kvígur hafa náð burðaraldri.

Til fróðleiks er svo birt hlutfall kúa með förgunarástæðu, þ.e. kúa sem hafa tilgreinda ástæðu fyrir förgun. Öviss eða óþekkt ástæða telst ekki vera förgunarástæða enda liggur hún greinilega ekki fyrir. Nýjar lykiltölur varðandi

mjólkurframleiðsluna eru meðalbústærð í innlagðri mjólk, þar sem reiknuð er meðalbústærð þeirra búa sem eru með innlegg alla síðustu 12 mánuði og kg OLM/ársku, þar sem afurðir eftir ársku eru birtar í kg orkuleiðréttar mjólkur (OLM). Þar er búið að taka tillit til þess að framleiðsla efnaríkrar mjólkur krefst meiri orku en þeirrar sem efnaminni er. Einnig kemur fram hver meðalmjólkurnýnting er, þ.e. hlutfall innlagðrar mjólkur í mjólkurbú af framleiddri eða skýrslufærðri mjólk.

Nokkrar lykilstærðir varðandi framleiðslu kjöts eru teknar saman og birtar. Hlutfall kúa með sláturgögn segir til um hversu hátt hlutfall þeirra kúa sem afsettar hafa verið síðustu 12 mánuði eru með sláturgögn. Kyr sem hafa farist heima á búi eru að sjálfsögðu ekki með sláturgögn.

Meðalflokkun er birt á líkan hátt og tíðkast í sauðfjárræktinni þar sem reiknað er meðaltal fyrir flokkun í holdfyllingarflokkka með því að gefa flokkunum tölugildi. Þau eru; P = 2, O = 5, R = 8, U = 11 og E = 14. Mínus-flokkar fá síðan einum lægra í tölugildi og plús-flokkar einum hærra þannig að t.d. P+ = 3. Meðalflokkun upp á t.d. 3,5 þýðir þá að flokkun liggur á milli P+ og O- að jafnaði.

Tekið er saman örlítið yfirlit um heilsufar kúna síðustu 12 mánuði og byggir það á sjúkdómaskráningum og birt sem meðhöndlunartíðni á ársku.

Þá er gefið yfirlit yfir hlutfall dauðfæddra kálfa við 1. burð og svo seinni burði. Þessi tala tekur til þeirra kálfa sem fæðast dauðir eða drepast í fæðingu á meðan að hlutfall dauðra kálfa 1-180 daga segir til um hversu hátt hlutfall kálfa drepst á fyrstu 6 mánuðum æviskeiðsins, þ.e. af þeim sem fæðast lifandi. Kálfar sem fá afdrifin drapst á fyrsta sólarhring flokkast í þennan flokk.

Að lokum er svo horft til frjósemi og endingar kúna en hvoru tveggja

eru þættir sem vert er að gefa mun meiri gaum en hingað til. Dagar frá burði til 1. sæðingar er meðaltal sem sýnir hversu fljótt menn byrja að jafnaði að sæða kýrnar eftir burð. Eigi að láta kýrnar halda innan við 400 dögum milli burða er mikilvægt að byrja að sæða ekki seinna en 60 dögum eftir burð að jafnaði.

Meðalaldur við 1. burð sýnir okkur hversu gamlar kvígurnar eru þegar þær eignast sinn fyrsta kálf að jafnaði en þar glímum við þann gamla draug að margir láta kvígurnar ekki bera fyrir en við þriggja ára aldur. Reynslan af því er sú að þær kyr mjólka því styttra sem þær bera seinna á æviskeiðinu.

Hlutfall kálfa undan sæðinga-nautum tekur til fæddra kálfa síðustu 12 mánuði og sýnir hversu hátt hlutfall þeirra er tilkominn með sæðingu. Þar er staða okkar afleit og nánast aukmunarverð í alþjóðlegum samanburði.

Þær tölur sem taka til endingar kúna eru meðalaldur við förgun, sem gefur til kynna hver aldur kúna í dögum er við förgun að jafnaði, meðalfjöldi burða við förgun, sem sýnir hve marga kálfa meðalkýrin hefur átt á sinni ævi og svo meðaleviafurðir fargaðra kúa. Sú tala segir okkur hve mikið þær kyr sem fargað var á síðustu 12 mán. hafa mjólkað frá 1. burði til förgunar að jafnaði.

Skýrsluhald í kjötfframleiðslu

Hér er um að ræða nýtt uppgjör sem tekur til þeirra búa sem eru ekki í mjólkurframleiðslu og eru með lifandi kyr við lok uppgjörstímabils. Það má því segja að þetta yfirlit nái yfir meginþorra þeirra kúa sem nýttar eru til kjötfframleiðslu þó vissulega séu þær kyr sem eru á búum með mjólkurframleiðslu og merktar til kjötfframleiðslu ekki með í þessu uppgjöri. Ástæðan fyrir því er tæknilegs eðlis en jafnframt eru þá búið flokkuð eftir sinni aðalbúgrein.

Á uppgjöroryfirlitinu kemur fram hversu mörg bú er um að ræða og hversu margar kyr eru haldnar á þessum búum, sundurliðað í allar kyr og holdakýr af erlendu kyni. Þessar stærðir eru svo reiknaðar í meðalfjölda kúa á bú og árskýr á bú.

Á yfirlitinu má einnig sjá hversu margir burðir hafa verið á þessum búum síðustu 12 mánuði, meðalfjöldi burða á bú sem og fjölda kúa á 1. kálfi. Einnig er gefið upp hversu margar kvígur hafa náð 24 mánaða aldri án þess að þær séu bornar. Endurnýjunarhlutfall er reiknað en það segir til um hversu hratt hjörðin endurnýjar sig, þ.e. hve hátt hlutfall kyr á 1. kálfi eru af hjörðinni. Að lokum er í fyrsta lið yfirlitsins birt hversu hátt hlutfall kúa er með tilgreinda förgunarástæðu.

Í öðrum lið yfirlitsins er að finna upplýsingar um kjötfframleiðslu búanna. Þar kemur fram hversu mörgum gripum hefur verið sláttrað síðustu 12 mánuði og hversu hátt hlutfall þeirra er með sláturgögn. Þá er meðalkjötfframleiðsla á bú reiknuð, þ.e. heildarframleiðsla viðkomandi búa.

Birt eru sundurliðuð meðaltöl fyrir kyr og ungneyti þar sem fram kemur meðalþungi, meðalflokkun og meðalaldur. Meðalflokkun er reiknuð á holdfyllingarflokkka þannig að P = 2, O = 5, R = 8, U = 11 og E = 14. Mínus-flokkar fá síðan einum lægra í tölugildi og plús-flokkar einum hærra þannig að t.d. P+ = 3. Fyrir ungneyti er svo reiknaður vaxtarhraði í g/dag miðað við fallþunga.

Að lokum er að finna í kjötfframleiðsluyfirlitinu tölur fyrir öll ungneyti á landinu öllu, þ.e. fjölda sem sláttrað hefur verið síðustu 12 mánuði ásamt meðalþunga, meðalflokkun og meðalaldri. Þannig geta menn borið saman framleiðslu búanna með holdakýr við framleiðslu landsins alls.

Á sama hátt og í mjólkur-uppgjörinu eru birtar tölur úr

sjúkdómaskráningu umreiknað í fjölda tilfella á ársku. Þá er einnig yfirlit yfir dauðfædda kálfa við 1. burð, aðra burði og svo hlutfall þeirra gripa sem drepast á fyrstu sex mánuðum ævinnar.

Frjósemi er mikilvægur þáttur í rekstri búa með kyr til kjötfframleiðslu eins og í öllum búskap eða búfjárrækt. Í yfirliti um frjósemi kemur fram fjöldi fæddra kálfa síðustu 12 mánuði ásamt bili milli burða. Það liggur í hlutarins eðli þegar haldnar eru kyr til kjötfframleiðslu að reglulegur burðartími og hæfilegt bil milli burða hlýtur að vera gríðarlega mikilvægt atriði. Að jafnaði ætti bil milli burða ekki að víkja mikið frá 12 mánuðum eða 365 dögum en að öðrum kosti er hætt við að burður færist yfir óhagstæðan árstíma. Aldur við 1. burð er reiknaður sem meðaltal fyrir þessi bú og þá er tekin saman örlítill tölfræði úr sæðingum. Þar koma fram fjöldi sæðinga, fjöldi sæddra kúa, sæðingar á kú og dagar frá burði til 1. sæðingar. Að lokum er svo að finna þarna hlutfall kálfa undan sæðinganautum.

Að lokum

Ég hygg að við birtingu fyrstu yfirlitanna eigi mönnum eftir að bregða nokkuð en ákveðnar lykiltölur sýna glöggst miklar brotalamir í bæði framleiðslu mjólkur og nautakjöts hjá okkur. Ég ætla á þessu augnabliki ekki að ljóstra upp hvar þær brotalamir liggja en það er nokkuð ljóst að allmargir framleiðendur eiga mikla möguleika á að bæta sinn rekstur og auka framleiðni sinna búa með bættri bústjórn og fagmennsku.

Það er okkar von að birting ítarlegri yfirlita úr skýrsluhaldi mánaðarlega geri mönnum betur kleift að hagnýta tölurnar til samanburðar við sinn eigin rekstur og gripa til viðeigandi ráðstafana ef ástæða er til.

Reynsla af notkun SpermVital hérlandis er góð

Nú styttest í að SpermVital-sæði hafi staðið til boða í ár hérlandis og ekki hægt að segja annað en að reynslan af notkun þess er góð.

Á þeim tíma sem liðinn er frá því að þetta sæði kom til dreifingar hafa 9,9% allra sæðinga verið með SpermVital, 8,4% kúasæðinga og 16,2% kvigusæðinga. Ef horft er til samstillinga eingöngu eru 34,7% samstilltra kúa sæddar með SpermVital-sæði en 56,2% kvigna.

Notkun mismikil eftir svæðum

Notkun á SpermVital er mjög mismikil eftir svæðum og því miður nær ekkert svæði því sem kalla má viðunandi mörkum. Í dag er u.þ.b. þriðjungur alls ungnautasæðis frystur í SpermVital og miðað við 50:50 hlutföll milli notkunar reyndra og óreyndra nauta þarf notkun SpermVital að ná 16,7% á landsvísi. Þessu hlutfalli erum við ekki að ná og óhjákvæmilega hægr það á dreifingu óreyndra nauta sem er ekki viðunandi staða. Verði ekki breyting á þessu næstu mánuði er hætt við að endurskoða þurfi fjölda frystra skammta í SpermVital en þar er Nautastöðin samningsbundin SpermVital í Noregi. Hætt er við að endurskoðun á dreifingu þessa sæðis sé óhjákvæmileg og gæti jafnvel farið svo að þetta sæði muni alls ekki standa öllum alltaf til boða. Það væri miður.

Notkun í samræmi við ráðleggingar

Notkun á SpermVital-sæði virðist vera í góðu samræmi við ráðleggingar. SpermVital er notað við samstillingar (og þá sætt einu sinni) og notkun fer hlutfallslega vaxandi eftir sem númer sæðingar hækkar. Tæplega 10% fyrstu sæðinga er með SpermVital-sæði og það hlutfall hækkar með sæðinganúmeri upp í um 25% við fjórðu sæðingu svo dæmi sé tekið. Ef litið er til samstillinga á kvígum þá eru tæplega 45% þeirra sæddar fyrstu sæðingu með SpermVital-sæði en það hlutfall lækkar með hækkanði númeri sæðingar og er við fjórðu sæðingu um 2%. Það er því greinilegt að menn nota SpermVital á þær kyr sem kalla má „vandamálakýr“. Þegar tölur um árangur eru skoðaðar er mikilvægt að hafa þetta í huga.

Árangur í samræmi við væntingar

Árangur, mældur sem 56 daga ekki uppbeidsli, er með ofangreint notkunarmynstur í huga mjög góður. Þannig mælist hann um og yfir 80% við samstillingar kvigna en auðvitað er verulegum hluta þeirra síðan

haldið undir naut. Hluti þeirra kemur því ekki til endursæðingar og mælist fenginn. Árangur er því metinn betri en hann er í raun en þrátt fyrir það er þetta ákveðinn mælikvarði. Árangur við samstillingar kúa mælist lægri eða á bilinu 56-74% á þeim svæðum þar sem fjöldi sæðinga nær marktækum fjölda. Þrátt fyrir það er um mjög góðan árangur að ræða.

Árangur úr kvigusæðingum án samstillinga er góður með SpermVital-sæði og mælist 65-67% á þeim svæðum sem ná 50 sæðingum eða fleiri. Árangur af kúasæðingum er einnig mjög góður og mælist 59-65% við 1. sæðingu á þeim svæðum þar sem um er að ræða 50 sæðingar eða fleiri. Ef litið er á aðrar sæðingar en fyrstu sæðingar er árangurinn sá sami með hækkanði númeri sæðingar.

Af þessu má ráða að notkun SpermVital-sæði ber tilætlaðan árangur, þ.e. fanghlutfall er mjög svipað og með hefðbundnu sæði þó verið sé að nota eina sæðingu við samstillingar og sæða þær kyr sem ætla má að séu „vandamálakýr“. Samkvæmt þessu er ekki annað að sjá en notkun á SpermVital auki líkur á því að koma kálfi í kýrnar og fækki sæðingum sem lækkar kostnað við sæðingastarfsemina í heild sinni. Það er því engin ástæða til annars að nýta þetta sæði þar sem gríðarlegur og dulinn kostnaður liggur í því ef kýrnar festa ekki fang á tilætluðum tíma.

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

STARTARAR OG ALTERNATORAR

fyrir allar gerðir bíla, báta og vinnuvéla

Glerárgata 34b v/ Hvannavelli · 600 Akureyri
Sími: 461 1092 · E-mail: asco@asco.is

ÁSCO

Flaggaðu! Allt árið um kring!

Tilvalið fyrir:
sumarbústaðinn, hótelið, gistiheimili, sveitarfélög, golfvelli o.s.frv.

Jólagjöfin í ár!

JÓNSVER - VOPNAFIRÐI
Flaggpoki 1. m: 15.000+vsk;
Festingar úr ryðfrústáli: 14.000+vsk.
Upplýsingar/pantanir: jonsver@jonsver.is
Símar: 861-2840/895-1562

VÉLABÁSINN

Can-am Traxter „Bóndabíll“

— Fjölnota tæki með traktorsskráningu

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Á Landbúnaðarsýningunni í Laugardal var mikið af tækjum sem gaman hefði verið að prófa. Við innganginn á sýningunni stóð Can-am Traxter, opinn pallbíll sem ég kys að kalla „Bóndabíll“ og er aðeins breiðari en fjór- og sexhjól sem umboðsaðilinn Ellingsen var að sýna.

Þessi vinnubíll er skráður sem traktor og er þriggja manna bíll með palli. Í lok sýningarinnar fékk ég að prófa gripinn á götum Reykjavíkur og eftir að Arnar sölumaður hafði farið yfir helsta búnað bílsins og sett sætishitarann í bílstjórasetinu á mesta hita skellti ég mér út í umferðina.

Ekki krafist hjálmaskyldu, þó mæli ég eindregið með því

Bíllinn er ætlaður fyrir þrjá og er með öryggisbelti og öryggisnet í stað hurðar og þar sem hann er með veltibúr er ekki skylda að vera með hjálm þegar honum er ekið.

Við prófun á að hreyfa mig í öikumannssætinu og líkja eftir því að ég væri að velta bílnum sá ég að efsti hluti líkamans náði að fara vel út fyrir öryggisnetið og veltibúrið og hefði ég hæglega getað barið höfðinu í jörðina við veltu. Af þessum sökum var ég með hjálm því ég tók vel á bílnum og reyndi hann í miklum halla í húsgrunni í borginni (vel stöðugur og þolir mikinn halla).

Kraftmikil vél og mikið torfærutæki

„Bóndabíllinn“ er skráður sem dráttarvél og innfluttur í samræmi við það, þá er reglan sú að bíllinn er innsiglaður á hámarkshraðanum 60 km á klukkustund.

Í prufuakstrinum innanbæjar í Reykjavík var ég alltaf eldsnökkur að ná hámarkshraðanum 60 og ef teknar voru beygjur á mikilli gjöf „driftaði“ bíllinn nokkrum sinnum hjá mér. Greinilegt að vélin er að skila góðum krafti niður í jörðina.

Í húsgrunni sem ég stalst til að keyra bílinn í var mikið af stórgrýti. Þarna prófaði ég að láta bílinn labba yfir stórgrýtið í lága drifinu með öll hjól læst. Það var ekki laust við að ég væri aðeins smeykur þegar ég varð

Can-am Traxter.

Myndir / HLJ

Ótrúlegt hvað hægt var að láta bílinn labba upp á grjótið og yfir það.

var við að ýmist fram eða afturhjólför á loft, en alltaf hélt bíllinn áfram lengra og lengra upp í grjóthauginn þar til mitt hugleysi sagði stopp.

Vél, útbúnaður og grunnverð

Vélin í Traxter er V 2, 799,9cc

bensín-Rotaxvél og skilar 50 hestöflum, fjöðrunin að framan og aftan eru 25,4 cm, hæð undir lægsta punkt er 28cm, burðargeta er 680 kg og á pallinn sem er 96,5 X 138,4 X 30,5 cm má setja 390 kg.

Dráttargeta er 907 kg, bensintankurinn tekur 40 lítra og er

Nýr eigandi pantaði þessar grindur ofan á pallinn sem aukabúnað.

bíllinn ætlaður fyrir þrjár persónur að hámarki.

Bíllinn sem ég prófaði var á upprunalegum dekkjum og felgum eins og hann kemur úr verksmiðjunni sem er 27 x 9 x 14 tommu felgustærð (hægt að setja mun stærri dekk undir bílinn þar sem plássíð er mikið). Grunnverð á Can-am Traxter er 2.990.000 kr. án nokkurs aukabúnaðar, en prufubíllinn var afhentur nýjum eigendum með mikið af aukabúnaði.

Prufubíllinn seldur og settur á belti strax eftir sýningu

Strax eftir sýninguna fór bíllinn í Ellingsen í breytingu fyrir nýjan eiganda sem fékk bílinn afhentan á beltum. Beltin sem sett voru undir bílinn má keyra á öllu undirlagi og gefa mikið flot í snjó og votlendi og fer mun betur með gróið land heldur en venjulegir hjólbardar.

Ókosturinn við belti er mest í hraða, en með belti á flestum tækjum er niðurgirunin á bilinu 30–50% og við prófun á þessum bíl sýndi hraðamælirinn 44 en GPS mæling var 26 km á klukkustund. Þannig að á þessum beltum er niðurgirunin nálægt 40%. Hægt er að fá mikið af aukahlutum með bílnum aukalega s.s. hús, hliðarhurðir, framrúðu, miðstöð, hita í stýrið og margt fleira.

Leitaði upplýsinga hjá Varginum

Margir þekkja til „snapparans“,

Það mætti bæta við þetta mælaborð hallamæli sem gæti hugsanlega forðað veltu.

eða „Vargsins“ sem er veiðimaður á Snæfellsnesi og víðar, en hann á svipað útbúinn beltabíl sem hann notar mikið við minkaveiðar. Minkur í íslenskri náttúru er að mínu mati stærsta umhverfisslys Íslandssögunnar og ætti að leyfa að ganga ansi langt hvað varðar veiðiaðferðir við útrýmingu á honum, en þó innan skynsamlegra marka.

Vitandi um hans notkun á sínum beltabíl spurði ég hann um helstu ráð varðandi kosti belta. Hann sagði mér að sinn bíll væri á beltunum allt árið og væri mikið notaður. Aðspurður um ráð varðandi endingu á beltinu þá sagðist hann vera farinn að forðast að nota bílinn á beltunum þegar þurrt er, en honum finnst beltin slitna of mikið við slíkar aðstæður. Í bleytu eru beltin betri en allt annað og skilja nánast engin för eftir í náttúrunni.

Allar nánari upplýsingar veita sölumenn hjá Ellingsen eða á vefslóðinni www.ellingsen.is.

Helstu mál og upplýsingar

Þyngd	673 kg
Hæð	1.930 mm
Breidd	1.475 mm
Lengd	3.050 mm

Nýr eigandi fékk þennan bóndabíl afhentan á beltum sem gerir hann af enn meiru torfærutæki.

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Halldór og Halldóra Lilja keyptu jörðina Ytri-Hofdali árið 1986 og fluttu úr Svarfaðardalnum ásamt kettinum Polly og tveimur sonum, Þórarni og Bjarka, og hófu blandaðan búskap. Ári seinna bættist Þórdís við. Þau hafa unað sér vel þar síðan.

Býli: Ytri-Hofdalir.

Staðsett í sveit: Í miðjum Skagafirði.

Ábúendur: Á neðri bænum búa Halldór Jónasson, Halldóra Lilja Þórarinsdóttir og Þórarinn Már Halldórsson. Á efri bænum búa Þórdís Halldórsdóttir, Herbert Hjálmarsson og Hjálmar Herbertsson.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Þetta telur allt frá ellilífeyrisþega niður í ungbarn og allt þar á milli. Tveir vel virkir Border Collie hundar, þeir Tappi og Krummi, og tveir fjósakettir; Branda og Panda.

Stærð jarðar? 187 ha, þar af tæplega 50 ha ræktaðir.

Gerð bús? Blandað bú.

Fjöldi búfjár og tegundir? 31 mjólkurkýr í gömlu fjósi með brautarkerfi, 200 kindur í garðahúsum. 50 geldneyti og slatti af hrossum.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Byrjar og endar með mjöltum á

Hjálmar og Komma eru ágætis vinir.

kúm, gjöfum hjá geldneytum og á veturna þegar búið er að taka inn, þá hjá sauðfé líka. Svo á milli eru tækluð þau viðfangsefni sem falla til, sem eru alltaf einhver, mismunandi bara eftir árstíðum.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Skemmtilegast er sauðburður, göngur og þegar fæðist kvíga sem ekki er rauð á litinn (og lifandi) og fallega flekkótt lamb. Leiðinlegast er að velja úr á sláturhús gimbrar og girðingarvinna.

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Með svipuðu sniði bara tæknivæddari mögulega.

Hvaða skoðun hafið þið á félags-

málum bænda? Mætti vera kannski fjölbreyttari en annars er þetta á góðri leið.

Hvernig mun íslenskum landbúnaði vegna í framtíðinni? Við segjum bara eins og Sigurgeir Sindri myndi segja: „Framtíðin er björt“.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í útflutningi íslenskra búvara? Með vaxandi upplýsingaflæði til neytenda ættum við að einbeita okkur að því að halda okkar vörnum og halda okkar framleiðslum öllum hreinum. Hér er lítil lyfjanotkun og það er stórt

tromp til framtíðarinnar lítið til útflutnings. Ferskt innflutt kjöt inn á markaðinn er grafalvarlegt mál.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Örn mjólkurvörur, (elsti bóndinn á bænum er með mjólkuróþol) Lýsi, egg og rabarbarasulta.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Mikið steikt og vel krydduð lambaslög og kjöt og karri.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Þegar við fórum vestur á Snæfellsnesið í Mávahlíð fyrir mörgum árum að kaupa gimbrar og hrúta, það snarbreytti sauðfjárræktinni okkar. Og þegar að farið var úr þurrheysverkun í rúllurnar.

MATARKRÓKURINN

Hafragrautur og steiktur fiskur

Nú þegar íslenskt haframjöl er farið að sjást í búðum ættum við að skoða það nánar.

Hafrar geta verið frábær viðbót við heilbrigt mataræði. Flestir borða haframjöl heitt (í hafragraut) í morgunmat, en það er líka hægt að nota þá í bakstur og fleira góðgæti.

Hafra- eða chiagrautur

Hafrar eru ótrúlega nærandi matvara sem eru fullir af mikilvægum vítamínum, steinefnum og andoxunarefnum. Að auki eru þeir ríkir af trefjum og próteinum, í samanburði við annað korn.

Hafrar hafa þá eiginleika að geta stuðlað að lægri blóðsykri og kólesterólgildi – auk þess að veita vörn gegn ertingu í húð og vörn við hægðatregðu. Að auki er góð magafylling í þeim og því hafa þeir marga eiginleika sem ættu að gera þeim gott sem sækjast eftir því að léttast.

Morgunverður er mikilvægasta máltíð dagsins. Margir hafa tilhneigingu til

að ýta bara á „snooze“-takkann of oft og drífa sig í vinnuna án þess að fá hollan morgunmat. Ef það á við um þig er þetta kannski uppskrift fyrir þig.

Meginreglan er einföld; þú setur hafra eða fræ í skál að kvöldi, áður en þú ferð að sofa. Einhvers konar mjólk er bætt við og uppáhalds bragðefni eftir smekk. Allt er sett í eina skál eða glas með loki og síðan inn í ísskápinn.

Mjólkinn bleytir upp hafrana og fræin þannig að næsta morgun eruð þið komin með þennan dýrindis graut til að borða á hlaupum.

Aðferð

Skref 1: Takið glas eða skál og setjið gamaldags valsaða hafra ofan í. Fyllið glasið eins mikið og þú heldur að þú getir borðað næsta morgun.

Skref 2: Nú fyllið þið glasið eða skálina með vökva þar til hafrarnir eru vel blautir; mjólk, sojamjólk, kókosmjólk, möndlumjólk, hrísgrjónamjólk, haframjólk eða jafnvel appelsínusafi.

Skref 3: Bæta smá mjólk á toppinn ef fólk vill ásamt meðlæti eins og musli, berjum, banana eða fræjum.

Hægt er að nota: möndlur, heslihnetur, valhnetur, cashewhnetur, hörfræ, chiafræ, rúsínur, alls konar ber og ávexti; eins og

banana, kirsuber, epli eða perur, sólblómafræ, graskersfræ, hnetusmjör, kókosflögur, bragðbætt jógúrt, skyr og listinn heldur áfram svo lengi sem hugmyndaflugið og búrskápurinn leyfir.

Grunngrautur

- › 1 hrein krukka með loki
- › ½ bolli valsaðir hafrar (½ bolli = um helmingur krukunnar)
- › 1 bolli mjólk (t.d. sojamjólk, möndlumjólk)
- › 2 msk. hnetur og/eða fræ
- › 1 tsk. kanill (eða önnur krydd eins og kardimommur eða vanillupykkni)
- › 1-2 tsk. uppáhalds sætuefnið þitt

Valfrjálst:

- › 2 tsk. chiafræ
- › Sumir sneiða hjá ávöxtum, en þá er hægt að gera ósætan graut með avókadó og/eða tómötum.

Hjúpaður stökkur fiskur

- › 400 g kartöflur, skrældar, hakkað
- › 1/2 bolli maískorn eða annað meðlæti eins og avókadó
- › 425 g þorskur eða annar hvítur fiskur
- › 3 vorlaukar, saxaðir
- › 100 g hveiti
- › 2 eggjahvítur, léttpeyttar
- › 1/2 bolli quinoa puffs (kínóa morgunkúlur) og hafrar
- › 2 matskeiðar af canola olíu
- › 4 bollar blandað grænmeti eftir smekk
- › Vinaigrette – gert með 1 matskeið olíuolíu og 2 matskeiðum edik eða sitrónusafa
- › 1 sitróna sem er búið að skera í báta
- › 4 msk. smjör

Aðferð

Skref 1: Sjóðið kartöflur í potti á

miðlungshita í 22–35 mínútur þar til þær eru soðnar. Bætið við mais eða avókadó, síðustu tvær mínúturnar af eldunartímanum. Hellið vatninu og setjið kartöflurnar og maisinn/avókadóið aftur í pottinn. Merjið gróft. Setjið til hliðar og kælið í 15 mínútur. Setjið svo vorlauk og krydd eftir smekk. Hrærið og blandið vel saman.

Skref 2: Setjið eggjahvítu og kínóa kúlur (quinoa puffs) hvort á sinn diskinn. Veltið fisknum upp úr hveiti, svo egg og endið svo að setja kínóa kúlur og hafra, svo er gott að blanda saman við brauðrasp og möndluspæni.

Skref 3: Hitið olíu í stórrí pönnu á miðlungshita. Steikið fiskinn á pönnu, snúið honum yfir á hina hliðina og steikið áfram í sjö til tíu mínútur þar til hann er gullinn á lit og stökkur. Berið fram með salati (og/eða grænmeti) með edikolíunni, sitrónubátum og bræddu smjöri.

HANNYRÐAHORNÍÐ

Primadonna-sjal

Einfalt og fljótlegt sjal prjónað úr Drops Air. Garðapryjón og gatamynstur setja skemmtilegan svip á sjalið. Lungamjúkt sjal sem gott er að vefja um hálsinn í vetur.

Mál:
- Lengd efst: ca 160 cm.
- Hæð fyrir miðju: ca 51 cm.
Garn: Drops Air fæst í Handverkskúnst
- Bleikur nr 20: 100 g

Prjónar: Hringprjónn, 80 cm nr 8 – eða þá stærð sem þarf til að 12 lykkjur og 26 umferðir með garðapryjóni verði 10x10 cm.

Sjal: Sjalið er prjónað fram og til. Prjónað er ofan frá við miðju að framan og aukið er út í hverri umferð í hlöðum.

Fitjið upp 2 lykkjur á hringprjón nr 8 með Air. Prjónið síðan þannig:

Umf 1-2: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið slétt út umf = aukið út um 2 lykkjur.

Umf 3-4: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið slétt út umf = aukið út um 4 lykkjur.

Umf 5-6: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið slétt út umf = aukið út um 2 lykkjur.

Umf 7-8: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið slétt út umferðina = aukið út um 4 lykkjur.

Umf 9: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, *prjónið 2 slétt saman, sláið 1 sinni uppá prjóninn*, endurtakið frá *-* þar til 1 lykkja er eftir af umf, 1 slétt = aukið út um 1 lykkju.

Umf 10: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið slétt út umf = aukið út um 1 lykkju.

Umf 11-12: 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, 1 slétt, sláið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið sléttar út umf = aukið út um 4 lykkjur. Nú eru 20 lykkjur á prjóninum.

Endurtakið umferðir 1-12, (lykkjufjöldinn eykst um 18 lykkjur í hverri endurtekningu). Prjónið þar til stykkið mælist 51 cm frá uppfitjunarkanti.

Afelling:
Til að fá affellingarkantinn teygjanlegan er felld af með tvöföldum þræði eða með grófari prjónum. Fellið laust af. Klippið frá og festið enda, þvoið stykkið og leggið til þerris.

Prjónakveðja,
mæðgurnar í Handverkskúnst
www.garn.is

Drops garn á Drops verði

...og mörg hundruð friar uppskriftir með því

Handverkskúnst

www.garn.is

Hraunbæ 102b, 110 Reykjavík - sími 587-6662

Fatnaður og skór fyrir fagfólkið

...Þegar þú vilt þægindi

Mikið úrval af fatnaði sem þolir hátt hitastig í þvotti, ótrúlega góð efni.

Kíkið á praxis.is

Mikið úrval af klossum

Gæða bómullarbolir fyrir dömur og herra, stuttermar og síðerma, í mörgum fallegum litum.

Bonito ehf. • Praxis • Faxafen 10 • 108 Reykjavík • Sími 568 2870
www.praxis.is • Opið mán. og mið. 13-17, fim. 16-18.

Létt								
1	7	9				5	8	6
4				6	1			3
		6			8	7		
		1	6					2
	9		4		7		5	
8					3	9		
		4	1			3		
9			5	2				8
5	1	2				4	7	9

Þung								
7		4	2					
				8		1		7
	5	1	4				6	
	3	7						1
9						8	3	
	1				7	5	8	
6		8		9				
					3	6		9

Miðlungs								
	9		1		3		7	
8				2				5
		3	6		8	1		
1	4						9	2
		9				6		
7	6						5	3
		1	5		2	9		
3				1				4
	8		7		6		3	

Þyngst								
7						9		
1			6					
		6	8	2			5	
					4			
		3				8		
			1					
	8			9	3	5		
					7			4
		2						7

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

FÓLKIÐ SEM ERFIR LANDIÐ

Á kind sem heitir Eyja

Ég heiti Ólöf Vala og bý í Árprýði, Flóahreppi og hef búið í sveit frá þriggja ára aldri. Það er ekki búskapur heima hjá mér en föður-amma mín og -afi á næsta bæ eru með kartöflurækt og kindur. Þar á ég kind sem heitir Eyja.

Nafn: Ólöf Vala Heimisdóttir.

Aldur: 12 ára.

Stjórnumerki: Meyja.

Búseta: Árprýði, Flóahreppi.

Skóli: Flóaskóli.

Hvað finnst þér skemmtilegast í skólanum? Náttúrufræði og stærðfræði.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Hundur og kindur.

Uppáhaldsmatur: Þessa stundina er það mango chutney kjúklingur sem pabbi gerir.

Uppáhaldshljómsveit: Queen og Guns N' Roses.

Uppáhaldskvikmynd: Ég á enga sérstaka uppáhaldskvikmynd en horfi alltaf á Love Actually fyrir jólin.

Fyrsta minning þín? Þegar ég

fór hringinn í kringum landið með mömmu og pabba í kringum þriggja ára aldurinn.

Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Æfi dans og píanó.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Arkitekt eða einhvers konar hönnuður.

Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Þegar ég var í skemmtigarði í útlöndum og fékk að fara í stóran róbóta sem sveiflaði mér mjög hratt í allar áttir.

Gerðir þú eitthvað skemmtilegt í sumar? Fór norður með fjölskyldunni minni í ferðalag.

Næst » Ólöf Vala ætlar að skora á Auðun Inga Davíðsson að svara næst.

LESENDABÁS

Þingeyri við Dýrafjörð.

Mynd / HKr.

Stjórnsýslan:

Er þetta lið orðið skaðmenntað?

Fréttir úr miðbæ Reykjavíkur herma að þar sé verið að byggja einhverjar ofuríbúðir og lúxusverslanir. Ekki nóg með það. Heldur ofur bílakjallara undir strætum og torgum, þar sem gætir sjávarfalla.

Margrét Kristín Blöndal, formaður Leigjendasamtakanna, segir að ástandið í leigumálum hafi aldrei verið verra. Það sé hreint út sagt skelfilegt. Billinn er náttúrlega númer 1, 2 og 3. Og forsætisráðherrann okkar horfir á út um gluggann hjá sér. Og er ekki borgarstjórinn þarna handan við húshornið?

Þingeyrarakademíunni finnst nú eiginlega nóg komið af bílakjöllurum, verslunarhúsnæði og hótélum. En við verðum að byggja hentugar íbúðir yfir lifandi fólk sem er nánast á götunni. En hótél skal byggja á kirkjugarðinum. Það segir sig sjálf. Þá er vitleysan fullkomnuð. Íslensk stjórnsýsla er því miður oft algjörlega úti að aka og virðist vera að hrúni komin. Það skyldi þó ekki vera að margir sem stjórna þar á bæ séu orðnir skaðmenntaðir?

Við flytjum inn erlenda verkamenn í stórum stíl. Fjöldi þeirra eru látnir þræla á smánarlaunum og búa við hörmungar. Margir atvinnuveitendur þeirra stela af þeim öllu steini léttara. Hvað margir þeirra skyldu hafa fellt blóð, svita og tár við umrædda bílakjallara og snobbhýsi beint fyrir framan nefið á stjórnvöldum landsins?

Við leyfum okkur að minna á orð Stefáns Karls heitins leikara: Dustum vitleysuna burt!

„Stundum held ég að því lengur sem menn eru í námi því meira eru þeir úti á þekju,“ segir svo þingmaðurinn Brynjar Níelsson.

Þingeyrarakademían

Þingeyrarakademían er stór hópur spekinga á öllum aldri sem stundar morgunsund og heita pottinn á Þingeyri. Þar eru ýmiss konar innanlands- og heimsvandamál rædd og jafnvel leyst. Þingeyrarakademían kemur til dyrnanna eins og hún er klædd.

Hvítárbrú er orðin 90 ára. Opnuð hefur verið sýning um brúna í Safnahúsinu í Borgarnesi. Sýningin stendur til 12. mars 2019 og verður opin kl. 13.00–18.00 virka daga eða eftir samkomulagi. Ókeypis aðgangur.

Mynd / Guðrún Jónsdóttir

90 ára vígsluafmæli Hvítarbrúar við Ferjukot í Borgarfirði

Á útgáfudegi Bændablaðsins þessa vikuna, fimmtudaginn 1. nóvember kl. 19.30, verður opnuð í Hallsteinssal í Safnahúsi Borgarfjarðar sögusýning um Hvítárbrúna við Ferjukot, en vígsla hennar fer fram þennan sama dag árið 1928.

Um er að ræða veggspjaldasýningu með fróðleik um ýmislegt tengt brúnni og byggingu hennar á sínum tíma. „Hvítá í Borgarfirði er með straumharðari vatnsföllum á Íslandi og brú yfir hana á sínum tíma skipti sköpum í samgöngum, bæði innan héraðs í Borgarfirði og á leiðinni norður í land. Hönnun brúarinnar og smíði voru afrek

miðað við þá verkætæni sem þá var til staðar og hún þykir með fallegri mannvirkjum“, segir í fréttatilkynningu um 90 ára vígsluafmælið. Sýningarstjóri er Helgi Bjarnason frá Laugalandi í Staðholtstungum.

Heiður Hörn Hjartardóttir er hönnuður sýningarinnar, sem er hluti af dagskrá Menningararfsárs Evrópu 2018 og unnin í samvinnu við Minjastofnun Íslands og Vegagerðina.

Verkefnið er helgað minningu Þorkels Fjeldsted, fyrrum bónda í Ferjukoti sem lést fyrir aldur fram árið 2014.

/MHH

Að snúa orsök yfir í lausn

Nú hefur ríkisstjórn Íslands sett af stað aðgerðaráætlun í loftslagsmálum. Tilgangurinn er að koma böndum á gróðurhúsalofttegundir (GHL) sem hér sleppa út í andrúmsloftið vegna atferla mannsins og annara ástæðna, en þær eru taldar ábyrgar fyrir hlýnun andrúmsloftsins á jörðinni. Fram kemur í aðgerðaráætluninni að landbúnaður sé ábyrgur fyrir allt að 12,9% útsleppingu á GHL hér á landi. Losunin er að mestu talin vera frá tilbúnum áburði og búfjáráburði og frá iðragerjun í jörturdýrum.

Í aðgerðaráætlun eru tilgreind nokkur atriði sem skipta máli (fyrir utan skógrækt og endurheimt votlendis) til þess að árangur náist í minnkun GHL frá landbúnaði.

Í fyrsta lagi er gert ráð fyrir samstarfi við sauðfjárbændur um kolefnisbindingu, þá er lagður til urðunarskattur og bann við urðun lífræns úrgangs og minni notkun tilbúins áburðar og bætta meðferð búfjáráburðar. Allt eru þetta góð og gild markmið og ber að fagna þeim. Undirritaður hefði þó viljað sjá markvissari tillögur í þá átt að laga íslenskan landbúnað að lífrænum landbúnaðarháttum, en í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar er einmitt lagt til eftirfarandi: „að ráðist verði í aðgerðir til að þróa lífhagkerfið enn frekar, leitað verði grænna lausna og aðferða til að draga úr umhverfisáhrifum matvælaframleiðslu með hvötum og stuðningi sem miði meðal annars að kolefnisjöfnun greinarnar. Að efla þurfi sérstaklega lífrænan landbúnað.“ (Tilvitnun lokið)

Lífræn ræktun getur bundið mikinn koltvísýring

Rannsóknir hafa leitt í ljós að lífræn ræktun getur bundið allt að 3,596.6 kg af koltvísýring (CO₂) á ári á hektara og sett það í jörðina í formi kolefnis.1). Með því að þróa allan íslenskan landbúnað yfir í lífrænt getum við snúið orsök yfir í það að vera lausn á vandamáli. Í staðinn fyrir að losa GHL, förum við að binda meira GHL en við losum.

Ný rannsókn frá The Organic Center og Northeastern University í Bandaríkjunum sýna að lífræn ræktun bindur meira kolefni í jarðvegi en hefðbundin ræktun. Ástæðan virðist vera sú að í hefðbundnum landbúnaði þar sem notaður er tilbúinn kemiskur áburður við ræktun virðist sem jarðvegur tapi eiginleikum sínum til að binda og geyma koltvísýring sem tekin er úr andrúmslofti. Og það sem verra er. Lífrænt kolefni í jarðvegi virðist minnka með árunum, en án lífræns kolefnis í jarðvegi verður ekki ræktað meir. Niðurstöðurnar eru byggðar á einni af stærstu rannsókni á þessu sviði sem gerð hefur verið. Ein mikilvægasta niðurstaða hennar er sú að lífrænir bæir hafa að meðaltali 44% herra magn af humic sýru í jarðvegi – en hefðbundinn jarðvegur. Humic – sýra er ábyrg fyrir þeim eiginleika í jarðvegi að geta bundið og geymt kolefni til lengri tíma.

Rannsóknin leiddi í ljós að að jafnaði hafði jarðvegur frá lífrænum býlum:

- 13 prósent meira af lífrænu efni í jarðvegi

Kristján Oddsson.

- 150 prósent meira af fulvic sýru
- 44 prósent meira af humic sýru
- 26 prósent meiri möguleika fyrir langtíma bindingu á kolefni sem tekið er úr andrúmslofti. 2).

Hér liggja miklir möguleikar. Nú stendur yfir endurskoðun á búfjársmáningum í sauðfé og nautgriparækt. Það er því tækifæri nú til að koma að nýrri hugsun hér á landi sem miði að því að koma á sjálfbærum landbúnaði sem raunverulegri lausn á þeim GHL sem nú losna út í andrúmsloftið vegna landbúnaðar.

Mikillir tregðu virðist þó gæta meðal bændu um að gangast undir reglur lífrænnar vottunar. Það kann því að vera nauðsynlegt að bjóða bændum upp á annan valkost sem leið að sjálfbærum búskap til að einhver árangur náist í minni losun og meiri bindingu GHL frá landbúnaði.

Byrja mætti á því að bjóða bændum upp á samning við Bændasamtök, ríkið eða Rannsóknarmiðstöð landbúnaðarins til næstu t.d. 12 ára um bindingu kolefnis á sínum búum. Samningurinn fæli það í sér að allri notkun á tilbúnum áburði og öðrum eitrefnum verði hætt á næstu 12 árum. Á þeim tíma verði öll tún endurræktuð, sett í þau skeljasandur eftir þörfum og smára og grasfræi sáð. Enginn tilbúinn áburður verði notaður eftir endurræktun. Sérstakur grænn styrkur verði greiddur á alla endurræktun sem fæli í sér áðurnefnd atriði.

Slíkur samningur gæti falið í sér fleiri græna styrki. Niðurfelling á búfjáráburði við dreifingu á tún er mikilvægur liður í því að minnka losun á GHL. Niðurfelling eykur einnig áburðargildi búfjáráburðar. Eðlilegt væri að veita bændum græna styrki til kaupa á slíkri tækni. Þá þarf að huga að því að bændur hafi nægt geymslupláss fyrir búfjáráburð allan veturinn svo að dreyfing geti farið fram að vori.

Minna kornhlutfall, minni losun

Minna hlutfall korns í föðri minnkar losun GHL. Umbuna mætti bændum sem gefa minna korn, sérstaklega innfluttu korni, en meira hey eða það sem væri allra best meira gras, en góð beitarstjórnun á grasbítum bindur mikið kolefni. Þannig mætti t.d. umbuna sauðfjárbóndanum sem hefði aðstöðu til að taka allt sitt fé af uppblásnum afréttingum og komi sér upp góðri aðstöðu til beitarstjórnunar í heimahögum. Góð beitarstjórnun jafngildir bindingu á kolefni eins og

í skógi í góðum vexti ef marka má erlendar rannsóknir. 3),4).

Bann við förgun á lífrænum úrgangi er hluti af aðgerðaráætlun ríkisstjórnar og að lífrænum úrgangi verði breytt í áburð. Það er mjög áhugavert og rökrétt. Við moltun (safnhaugagerð) á einu tonni af lífrænum úrgangi binst um 272 kg af CO₂ úr andrúmslofti svo þarna er til mikils að vinna. 5) Það er algjörlega nauðsynlegt að koma þessum áburði aftur inn í næringarefnahringrásina. Þetta efni gæti nýst þeim bændum sem hætta að nota tilbúinn áburð. Til að örva þessa þróun, þ.e. nýtingu á lífrænum úrgangi, þyrftu að koma til grænir styrkir svo sem til að koma upp aðgerðarsvæði fyrir moltun með tilheyrandi affallsbúnaði (gryfju). Þeir gætu nýst bændum, verktökum og eða sveitarfélögum. Þá mætti styrkja kaup á vélbúnaði til moltugerðar.

Greining nauðsynleg

Nauðsynlegt er að fara í greiningu á því hvar þessi lífræni úrgangur liggur, magn hans og eðli og gera áætlanir um það hvar þessum lífræna úrgangi væri best fyrir komið með tilliti til uppruna, úrvinnslu, áburðargildis og bindingu kolefnis.

Það væri svo eðlilegt að lífrænir bændur og þeir sem gangast undir lífræna vottun hefðu sama aðgang að grænum greiðslum og þeir sem gera samning um sjálfbæran búskap (Kolefnissamning).

Margir eru áhugasamir um endurheimt votlendis. Undirritaður vill vara við því að menn gerist of ákafir í því efni. Bændur sem hætta að nota tilbúinn áburð kunna að þurfa meira land þegar til framtíðar er litið. Menn skyldu því skoða þessi mál út frá því sjónarmiði. Þornuð og vel gróin mýri er sennilega farin að binda mikið til baka það kolefni sem fyrir löngu tapaðist, sérstaklega sé hún nýtt til beitar. Hins vegar er dýrmætt að endurheimta sef og tjarnir fyrir fuglalíf þar sem það hentar.

Kristján Oddsson

Höfundur er bóndi í lífrænni mjólkurframleiðslu.

Heimildir:

- 1) https://grist.files.wordpress.com/2009/06/rodale_research_paper-07_30_08.pdf 1. LaSalle T and Hepperly P (2008). Regenerative organic farming: A solution to global warming. The Rodale Institute, Kutztown, PA, USA.
- 2) <https://doi.org/10.1016/bs.agron.2017.07.004>
- 3) Machmuller MB, Kramer MG, Cyle TK, Hill N, Hancock D & Thompson A (2014) Emerging land use practices rapidly increase soil organic matter, Nature Communications 6, Article number: 6995 doi:10.1038/ncomms7995, Received 21 June 2014 Accepted 20 March 2015 Published 30 April 2015
- 4) Fliessbach et al 1999, Tong et al 2014
- 5) Niles, Meredith. “ Sustainable Soils: Reducing, Mitigating, and Adapting to Climate Change with Organic Agriculture.” Sustainable Development Law & Policy, Fall 2008, 19-23, 68-69

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út
15. nóvember

Eigum til Solis 26 dráttarvélar á lager ásamt ýmsum fylgihlutum.

NÝTT NÝTT NUGENT afrúllari Verð frá: 900.000 + vsk

SPIRIT 25 hestakerra með rampi að aftan og framan 2-3 hesta Verð frá: 1.500.000 + vsk

Sturtukerrur 3500kg fáanlegar með sliskjum og upphækkunum T3718H verð frá 1.150.000 + vsk

EIGUM TIL BELMAC Á LAGER! Hágæða írskar haugsugur og keðjudreifarar.

VÆNTANLEGT!!! Fjölplogar og snjótennur, ýmsar stærðir í boði.

NUGENT rúlluskeri með plastgrípura. verð 380.000 + vsk Eigum einnig taðklær.

www.vallarbraut.is
S-8411200 & 8417300
Trönuhrauni 5
Hafnarfirði

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | **Netfang:** augl@bondi.is | **Veffang:** www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.250 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 5.500 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 16:00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Lambheldar hliðgrindur. Breidd 4,27 m, hæð 1,10 m. Möskvastærð 10 x 15 cm. Verð fyrir 1 stk. 24.900 kr. auk vsk. Verð 2-4 stk. 22.900 kr. auk vsk. 5 stk eða fleiri 19.900 kr. auk vsk. Uppl. í síma 669-1336 og 899-1776, Aurasel ehf.

Benz 2650 6x4, árg. '06. Einn 470.000 km. Verð 2.990.000 kr. +vsk. Uppl. í síma 894-8620, Bíla- og vélasala.

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsoðandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Innflutningur & sala á vinnuvélum til Íslands. Við aðstoðum við flutning & kaup á nýjum/notuðum vinnuvélum & tækjum frá Bretlandi til Íslands. Yfir 20 ára reynsla, örugg og snögg þjónusta. www.ice-export.co.uk - Erum líka á Facebook undir: Suður England. Net-símar: Haukur 499-0588, Hafþór 499-0719, netfang: sudurengland@gmail.com

Álbrautir fyrir kerruna. Párið frá 400 kg í burðargetu og allt að 3.500 kg. Ýmsar lengdir. Párið frá kr. 21.500 m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribrat 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Rafstöðvar með original Honda-vélum og Yanmar dísil á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf., www.hak.is, s. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Vara- og aukahlutir í flestar gerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribrat 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Þetta er 2000 árgæðin af Featherlite ál trailer. Tíu hesta kerra í góðu standi staðsett í Eyjafjarðarsveit. Verð 2.000.000 kr. +vsk. Allar nánari uppl. í síma 463-1338 eða 895-0055, Elmar.

Fiskeldisstöð í Landsveit. Til sölu eða leigu er lítil fiskeldisstöð í Landsveit í landi Galtalækjar (um 30 mín. frá Hellu). Tilvalið til framleiðslu silungs / laxfiska. Sjálfrennandi vatn og gildandi framleiðsluleyfi. Áhugasamir sendi fyrirspurn á: matorka@matorka.is

Kjallaradælur fyrir klósett. Öflugur hnifur. Mótórar staðsettir fyrir utan votrými. Inntak fyrir vask, sturtu, baðkar. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is

Vantar þig hobbybát eða stærri bát? Utvegum allar gerðir báta/ skipa á mjög góðu verði erlendis frá. Áratuga reynsla og þekking. Við svörum öllum beiðnum. Vinsamlega sendu okkur þína fyrirspurn: Atlantica@mail.com

Backhoe á hjólaskóflur. Margar stærðir, grófudýpt allt að 3,6 m. Allar festingar í boði. www.uemme.com. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is. Vefsíða: www.hak.is

Pállhús sem kemur af Ford F350 árgæð 2008. Passar á 2008 - 2010 módelin. Húsið er af standard 6 feta gerðinni, litur blár, tegund ARE. Uppl. í síma 660-7729.

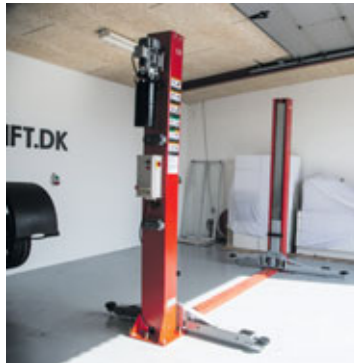
Massey Ferguson 135, fyrsti sem kemur með glussastýri. Árgæð 1973. Gjörðsamlega búið að taka í gegn frá A-Ö. Staðsettur í Mosfellsbæ. Óska eftir tilboði. Uppl. í síma 773-8435.

Crawford iðnaðarhurð til sölu. Breidd 395 cm. Hæð 328 cm. Mótórar og fjarstýring með. Uppl. í síma 899-0011 - Davíð.

Greinakurlarar. Nýir kraftmiklir kurlarar með 15 hp bensínsmótórar. Taka allt að 100 mm greinar. Blæs vel frá sér. Verð 235.000 kr. með vsk. Vír og lykkjur ehf. Sími 772-3200 - www.viroglykkjur.is

Tveggja pósta bílalyfta, 4,0 tn. og rafm.læsingar. Tilboð 495.000 kr. m.vsk. Brimco ehf. Efribrat 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

KRAFTVÉLAR

Til sölu

New Holland T4.105 DC

Árgæð 2017, vinnustundir 350. 107 hestöfl, girkassi 24x24, Álö ámoksturstækki

Verð 6.890.000.- kr. án vsk. 8.543.600.- kr. með vsk.

Fella SM320

Árgæð 2015, vinnslubreidd 3,0m. 6 diska slátturvél.

Verð 890.000.- kr. án vsk. 1.103.600.- kr. með vsk.

New Holland TS100A

Árgæð 2005, vinnustundir 6.650. 100 hð, girkassi 16x16.

Verð 3.390.000.- kr. án vsk. 4.203.600.- kr. með vsk.

Valtra N123

Árgæð 2014, vinnustundir 2.000. 135 hð, girkassi 36x36.

Verð 7.560.000.- kr. án vsk. 9.374.400.- kr. með vsk.

New Holland T5.105 DC

Árgæð 2014, vinnustundir 5.130. 110 hð, girkassi 24x24.

Verð 5.390.000.- kr. án vsk. 6.683.600.- kr. með vsk.

Dalvegur 6-8 / 201 Kópavogur
Draupnisgata 6 / 603 Akureyri
Sími 535 3500
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

Caterpillar 950G

Árg. 1998, 8.800 vst.

Hraðtengi, aukalögn og snjótönn.

Verð: 5.000.000 + vsk.

Hyundai HX160LD

Árg. 2018, 490 vst.

Tönn, hraðtengi og fleyglagnir.

Verð: 16.600.000 + vsk.

Hitachi ZW75-6

Árg. 2018, 400 vst.

Hraðtengi, aukalögn og gafflar.

Verð: 6.600.000 + vsk.

Hyundai HX220L

Árg. 2018, 200 vst.

Smurkerfi, fleyglagnir, hraðtengi
Breið belti.**Dieci Apallo 26.5**

Árg. 2016, 1.100 vst.

Hraðtengi, gafflar og skófla.

Verð: 4.300.000 + vsk.

Dieci Zeus 37.7

Árg. 2018, 200 vst.

Hraðtengi, gafflar og skófla.

Verð: 7.900.000 + vsk.

MAN 26-430 6x2

Árg. 2006, 527.000 km.

Góð dekk, tilbúinn fyrir
malarvagn.

Verð: 2.500.000 + vsk.

Upplýsingar í síma
893-8424 / set@velafl.is
og á 694-3700 / gk@velafl.is
www.velafl.is

Glussadrifnir jarðvegsborar.
Á traktora og allt að 60 tonna
vinnuvélar. Margar stærðir og
gerðir af borum. Margar festingar í
boði. Hákonarson ehf. www.hak.is.
S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Lyftibómur á vinnuvélar. Á liðléttinga,
traktora, lyftara o.fl. Sérsmíðaður
vandaður búnaður frá Póllandi. Fastar
lengdir, lengjanlegar, handvirkir /
glussi. Allar festingar fánlegar. Mjög
hagstætt verð. Hákonarson ehf. S.
892-4163. hak@hak.is - www.hak.is

Ónotaðar gaddakeðjur fyrir dráttar-
vélar á góðu verði. Br. 59 cm. Lengd
3,67 m. Uppl. í síma 899-7415.

Skæralyfta dísel Genie GS-3268 í
topp standi. Nýskoðuð og er bara
með 1.663 tíma sem er frekar lítið.
Verðhugmynd 1,4 milljón kr. Er
tilbúinn til að skoða alvöru tilboð.
Uppl. í síma 898-1200, Ómar.

Til sölu þetta fallega hús frá Eistlandi.
Gólfplötur er liðlega 50 m² + loft.
Húsið er ósamsett. Allt fylgir sem
þarf í húsið, s.s. tilniðin timburgrind,
klæðningar, hurðir og gluggar m.
þreföldu gleri, þakgluggar frá Velux,
þakpappi, rakasperra, hurða- og
gluggajárn, litaðar innanhúss- og
utanhússklæðningar, parket á gólf.
Naglar, skrufur, 20 m² pallur f. utan
o.s.frv. Fullkomnar bygginganeftdar-
teikningar fylgja. Einangrun/steinull
fylgir þó ekki með. Afgreiðslutími
ca 3 vikur. Til að fá betri uppl.
vinsamlegast sendið tölvupóst á:
sveitabakari@sveitabakari.is eða
hringið í s. 680-6361.

Til sölu 18,5 fm. vinnuskúr. Vel
búinn með klósetti og ofnum fyrir
bæði rafmagn og vatn. Í skúrnum eru
bæði eins og þriggja fasa rafmagn.
Skúrinn er á l bitum sem auðveldar
flutning. Uppl. í síma 661-8820,
Ragnar.

Taðdreifari! Eigum til taðdreifara á
mjög góðu verði. Upplýsingar í síma
453-8888 eða á velaval@velaval.is

Toyota Aygo 2016 Xplay, bensín, 5
gíra. Ekin 66.000 km. B myndavél,
hraðastillir o.fl. Verð 1.390.000 kr.
Tilboð 1.190.000 kr. Nánar í síma
833-7002, Víðir.

Til sölu er Stiga sláttutraktor.
Þarfnast yfirhalingar á drifi o.fl.
Selst ódýrt - ca 60.000 kr. Uppl. í
síma 899-0592 eða foggi@simnet.is

Land Cruiser 120, árg. '03. Ekin
280.000 km. Verð 1.490.000 km. Uppl.
í síma 894-8620, Bíla- og vélasala.

Traktorsdrifnar brunndælur með
mikla hrærigetu. Margar stærðir og
útfærslur fyrir bændur og verkta.
Dælugeta allt að 27.300 L / mín.
Stuttur afgreiðslutími. Hákonarson
ehf. S. 892-4163, hak@hak.is -
www.hak.is

Getum útvegað gámahús. Húsin eru
fánleg 3 x 6 metrar að gólfleti eða
2,4 x 6 metrar. 18 m² og 14,4 m².
Húsin koma ósamsett. Einangruð
með 50 mm yleiningum. Tveir gluggar
fylgja og ein hurð. Hægt er að fá
tvöfalda hurð eða heilopnun á gaff.
Uppl. á sveitabakari@sveitabakari.is
eða í s. 452-2670 og 680-6361.

Cemtec sænskar skeifur og fjaðrir.
Framleitt skv. reglum FEIF. Leitun
að betri verðum. Afsláttur ef keypt
er í magni. Sendum um land allt.
Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S.
894-5111. Ópið frá kl. 13 - 16.30 -
www.brimco.is

Ford F150 Platinum til sölu. Einn
með öllu. Billinn er metan breyttur
og því mjög eyðslugrannur. Þarf ekki
meirapróf. Dregur 3,5 tonn. Uppl. í
síma 893-4895.

Einn góður í svartfuglinn. 4 m langur,
30 hp Suzuki mótör, ganghraði 26 mílur.
Verð 700.000 kr. S. 863-0755. Netfang:
einarberetta@simnet.is

Flatvagn með styttnum og
skjólborðum. Verð 1.290.000 kr.
+vsk. Uppl. í síma 894-8620,
Bíla- og vélasala.

Flatvagn árg. '07. Þriggja hásinga
á einföldu. Verð 1.000.000 kr.
+vsk. Uppl. í síma 894-8620,
Bíla- og vélasala.

Beisliðsvagn þriggja hásinga með
boddýi og hliðaropnun. Frystivél.
Verð 1.490.000 kr. +vsk. Sími 894-
8620, Bíla- og vélasala.

Scania 420, árg. '06, ekin 528.000
km. Verð 2,4 millj. kr. +vsk. Uppl. í
síma 894-8620, Bíla- og vélasala.

Lokuð kerra frá Humbaur, tveggja
öxla. Nýleg. Lengd: 3 m (4,5 að utan
m/beisli). Breidd: 1,5 m. Hæð: 1,8 m.
Þyngd: 624 kg. Burðargeta: 1.300
kg. Heildarþyngd má vera 2 tonn.
Uppl. í síma 888-3406, Siggí.

Norskar skádælur. 5" eða 6" dælurör,
4,3 m eða lengra. Dælugeta, frá
8.000 L/mín. Hræristútur sem
hægt er að snúa 360° Skurðarblöð
á dæluhjól. Þarf op sem er 70
cm x 70 cm. Hákonarson ehf.
hak@hak.is, s. 892-4163.

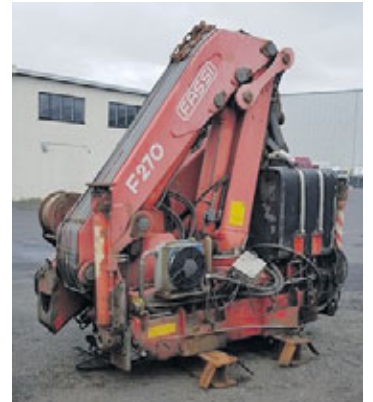
Til sölu McCormick CX 105, árg. '05.
Notaður 3.110 tíma. Verð 2,5 milljónir
kr. án vsk. Upp. í síma 896-1477.

Chrysler Voyager árg. 2007. Vel
með farinn, rúmgóður 7 manna
bíll, vel viðhaldið. Sjálfskiptur dísel,
skoðaður '18, ekin 155.000 km. Er
á nagladekkjum, sumardekk fylgja,
dráttarkúla. Rafdrifnar hliðarhurðir og
sæti fellanleg í gólf. Verð 990.000 kr.
Engin skipti. Uppl. í síma 896-7668.

Backhoe fyrir dráttarvélar. Margar
stærðir. Gröfudýpt: 1,3 - 4,2 metrar.
Margar stærðir af skóflum og öðrum
aukabúnaði. Hákonarson ehf. S.
892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Krani til sölu. Fassi F 270, árg. 1999.
Sex vökvaútskot, spil og þráðlaus
fjarstýring. Komið slit í snúnings-
fóðringar. Verð 600.000 kr. Uppl. í
síma 854-4548 og/eða 892-0367.

Til sölu Polaris Sportsman sexhjól,
árg. 2013. Hjólið er ekið 6.130 km. og
535 klst. Búið er að styrkja stigbrettin
á hjólinu. Hjólið er nýyfírfarið hjá
umboðsaðila með nýjum rafgeymi.
Hjólið er vel með farið. Verð
1.350.000 kr. Uppl. í síma 660-5300.

Vinsælu hringgerðin til að nota úti
sem inni. Frábær við tamninguna.
Engin verkfæri við uppsetningu.
Brimco ehf. Efribraut 6, 270 Mos.
Ópið kl. 13 - 16.30. S. 894-5111 -
www.brimco.is

Taðgreip, Breiddir: 1,2 - 2,5 m. Mjög
vandaður og sterkur búnaður, fram-
leiddur í Póllandi. Allar festingar í boði,
festingar og slöngur fylgja. Eigum
greipar á lager. Hákonarson ehf. S.
892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Kerrur á einum og tveimur öxlum á
lager, með og án bremsum, ýmsar
útfærslur, breiddir og lengdir.
Gæðakerrur - Góð reynsla. Brimco
ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111.
Ópið kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Skóbursti fyrir utan heimilið eða vinnustaðinn. Galv.grind með góðum burstum. Verðið er aðeins kr. 8.500 m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribrat 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Agro-Watt), www.sogaenergyteam.com - stærðir: 10,8 kW – 72 kW. Stöðvarnar eru með eða án AVR (spennujafnara). AVR tryggir örugga keyrslu á viðkvæmum rafbúnaði t.d. mjólkurþjónum, tölvubúnaði, nýlegum rafstöðum o.fl. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Traktorsdrifnar dælur í mörgum útfærslum og stærðum á lager. Sjálfsoagandi dælur í mörgum stærðum fyrir magnðælingu á vatni, skolpi, sjó, olíu. Háþrýstar dælur fyrir vökvun og niðurbrot í haughúsum. Slöngubúnaður með hraðkúplingum, flatir barkar á frábæru verði, 2" – 3" – 4". Allur búnaður fyrir vökvun á ræktunarsvæðum. Haugdælur með vacuum búnaði. Aðrir afgjafir: rafmagn, bensín/dísil, glussaknúnar (mjög háþrýstar). Við sérhæfum okkur í öllu sem viðkemur dælum fyrir iðnað og heimili. Gerum einnig við allar dælur. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Magnaðir gafflar í hirðinguna og önnur störf. Álskaft og plastgreiða nær öbrjótanleg. 900 gr. að þyngd. Verð 9.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribrat 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30.

MMC Pajero, árg.'12 - 7 manna. Ekinn 156.000 km, dísil, sjálfskiptur. Verð 3.780.000 kr. #480740. S. 865-1064.

Rjúpnaskyttan! Árg.'04 af Nissan Patrol GR 33" 7 manna. Ekinn 268 p.km, dísil, sjálfskiptur. Verð 999.000 kr. – 100% lán í boði! #473608. S. 849-3333.

Til sölu Zetor 7341, árg.'99, ekin aðeins 3.700 tíma. Fullt verð 2 millj. kr. +vsk en þarf að huga að kúplingu. Tilboð óskast. Einnig óskast tjakkur á lítinn sturtuvagn. Uppl. í síma 893-7050.

Skúffa á þrítengi 140 cm, kr. 135.000 +vsk. Einnig trjákurllarar og snjóblásarar á fínu verði. Meira á www.hardskafi.is - sími 896-5486.

Nýr og ósamsettur felligámur 2 x 3 m. Verð er 230.000 kr. +vsk. Uppl. í síma 894-4628.

Háþrýstipvottadælur fyrir allan iðnað. Öflugur og vandaður dælur á frábæru verði frá Comet, www.comet-spa.com. Afgjafir: rafmagn, Honda bensín, Yanmar dísil, aflúrtak á traktor. Heitt og kalt vatn, mikið vatnsflæði og þrýstingur allt að 500 bar. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Innihærur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt: 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Vanir smiðir geta bætt við sig verkefnum hvar sem er á landinu. Höfum sérhæft okkur í gömlum friðuðum húsum. Uppl. í síma 691-3002, Jón R.

Til sölu

Sérsmiðaðir gluggar frá Færeyjum. 10 ára ábyrgð. Tré og álklæddir trégluggar. PVC gluggar og útidyr. Jóhann Helgi & Co. Netfang: jh@Johannhelgi.is – s. 820-8096.

Plast í fjárhúsgólf og stíur. Bása og drenmottur, útileiktæki, gúmmihellur og gervigras. Heildarlausnir á leiksvæðum. Jóhann Helgi & Co. Netfang: jh@Johannhelgi.is – s. 820-8096.

Til sölu eru um 224 ærgildi í sauðfé frá 1. janúar 2019. Áskilinn er réttur til að taka hvaða tilboði sem er eða hafna öllum. Tilboð sendist á netfangið rs@rml.is eða í pósti merkt Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, „224 ærgildi í sauðfé“ - Austurvegi 1, 800 Selfoss í síðasta lagi 12. nóvember 2018.

Til sölu vélar af vélaverkstæði, standborvélar, eins og þrígga fasa. MIG rafsúðuvélur fyrir rúlluðuvír, eins og þrígga fasa. Uppl. í síma 867-9723.

Gámar til sölu. Vantar geymslupláss. Til sölu 40 feta gámar, til afgreiðslu strax. Uppl. í síma: 698-6400 eða gegnum netfangið hvellur@hvellur.com

TOYO harðkornadekk 265-65-17" á 6 gata Toyota felgum. Ekin 4.000 km. sl. vetur. Verð 80.000 kr. Uppl. í síma 896-3317.

Hyundai Terracan 7 manna, svartur dísil jeppi til sölu. Árg. 2006, ekinn 162.000 km. Sumardekk og negld grófmunstruð vetrardekk. Verð 990.000 kr. Nýir spissar. Uppl. í síma 866-6117.

HTH gömul tekk-innrétting. 8 skápar og 5 skúffur c.a. 3,4 m á lengd. 8 skápar, vaskur og 8 skúffur, c.a. 3 m á lengd. Auk L hluta sem er 90 cm. Boss-helluborð og AEG bakaraofn getur fylgt. Uppl. í síma 860-5533.

Varahlutir í Citroen C5, árg. 2001-2008. T.d. kæliviftur, aðalljós, bremsudælur, speglar, "15 og "16, stálfl., "16 álfelgur. Uppl. í síma 774-7774.

Til sölu 70 ærgildi í sauðfé frá 1. janúar 2019. Áskilinn er réttur til að taka hvaða tilboði sem er eða hafna öllum. Tilboð sendist á netfangið á helena@vso.is í síðasta lagi 15. nóv. 2018.

Fendt 312 Vario. Frábær vél í góðu standi, árg. 2007, 3.400 tímar. Uppl. í síma 770-0620.

John Deere 6920 S Premium Plus. Öflugt snjóruðningstæki, árg. 2002, 5.600 tímar. Fjölplógur: Tellefsdal V-3000. Tækin líta vel út og eru í góðu standi. Uppl. í síma 770-0620.

Óska eftir

Óska eftir smágröfu 1,5 til 2 tonn. Uppl. í síma 848-0800.

Óska eftir pallhúsi á IZUSU D-max, árg. 2010. Uppl. í síma 862-2005.

Atvinna

Laghentan mann vantar til ýmissa starfa hjá ferðaþjónustufyrirtæki á Suðurlandi. Gott væri að hann hefði einhverja reynslu af hestum. Um framtíðarstarf gæti verið að ræða. Uppl. í síma 894-9249.

Sveitabakari ehf. er til sölu. Um er að ræða lítið bakari sem hefur framleitt aðallega flatkökur og kleinur. Einnig nokkuð af brauðum. Öll tæki sem þarf til framleiðslunnar fylgja með, s.s.: eldavélar til steikingar, steikingarpottar, útflátningsvél, ofnar, hrærivélar o.s.frv. Logo og markaður fylgir til nýrra eigenda. Miklir möguleikar á stækkun. Uppl. í síma 452-2679 og 680-6361 og gegnum netfangið sveitabakari@sveitabakari.is

Gefins

Búnaðarblaðið Freyr, árg. 1904-2004, fæst gefins, stór hluti innbundinn. Einnig Búnaðarritið. Uppl. í síma 561-2942, netfang memg@simnet.is

Húsnæði

Óska eftir íbúð/húsi til leigu. Einna helst í Ölfusi/Árborg. Má vera fyrir utan þéttbýliskjarna. Er um fertugt með unglingisdreng. Öruggar greiðslur og reglusemi. Uppl. í síma 777-5199.

Til leigu

Allur búnaður í mjaltagryfju ásamt vacuum dælu, þvottabúnaði og mjólkurtanki selst ódyrt. Uppl. í síma 894-9249.

Veiði

Óska eftir að komast í andaveiði á Suðurlandi. Skipti á sjófrystum þorski eða ýsu. Uppl. í síma 694-6800, Þórarinn.

Óskum eftir u.p.b. 5 hekturum til uppgræðslu eða akur til leigu, með gæsa-veiði í huga. Á Suður- eða Norðurlandi. Uppl. í síma 692-0567, Karl.

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í síma 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission Akureyri, netfang: enar.g9@gmail.com, Einar G.

www.bbl.is

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300

ELDVARNIR BORG SIG

Yfirvöld setja ákveðnar reglur um brunavarnir og slökkvibúnað í byggingum.

Til dæmis eru kröfur um reykskynjara og slökkvibúnað í íbúðarhúsnæði.

Hvað getur þú gert sem bóndi til þess að lágmarka áhættu af sökum elds á þínu býli?

Kynntu þér leiðbeiningaefni um öryggi og vinnuvernd í landbúnaði á **bondi.is**

ER ÞITT BÚ ÖRUGGUR OG GÓÐUR VINNUSTAÐUR?

MultiOne 8.4P
Árg. 2015, fer á götuna 2016. 17 vst. Skófla og gaflar. Verð: 3.000.000 kr. + vsk. Öll tilboð skoðuð.

Yanmar SV18 smágröfur
1,95 tonn. Til á lager.

Liebherr A916 hjólagrafa
Árg. 2014. 5.300 vst. Engcon rótortilt, 3 skóflur, Trimble gröfukerfi og fl.

Liebherr R934 beltagrafa
Árg. 2007. 33,5 tonn. 9.900 vst. Topa 3000 fleygur, tvær skóflur og ripper fylgja. Nýjar keðjur og spyrnur.

Liebherr 13HM, sjálfreisandi byggingakrani
Árg. 2014. 22 m bóma. 500 kg í 22 m. 1,5 tonn max. Verð: 8.900.000 kr. + vsk.

Eichinger steypusiló og brettaagflar í miklu úrvali.

Tsurumi dælur í miklu úrvali.

Weber jarðvegsþjöppur og hoppapar til á lager.

Thwaites Powerswivel
Burðargeta 1 tonn. Með snúningspalli. Til á lager.

Kaeser M114 loftpressa
Árg. 2016. 522 vst. 10 bör með 9,7 m³/min afköst. ALKO dráttarvagn á 1 öxli og með hæðarstillanlegu dráttarbeisli. Uppl. í síma 660 6050. Verð: 4.000.000 kr. + vsk.

Uppl. í síma 660-6051
MERKÚR
www.merkur.is

ÚTSALA

NEUMEIER NB30 - 152 kg
Verð áður 498.000 + vsk.
Verð nú 398.000 + vsk.

NEUMEIER ND250 hjólbörur
Verð áður 289.000 + vsk.
Verð nú 220.000 + vsk.

Fliegl Profi-Combi baggkló
Verð áður 285.000 + vsk.
Verð nú 195.000 + vsk.

Fliegl afrúllari
Verð áður 530.000 + vsk.
Verð nú 330.000 + vsk.

Fliegl BIG RUN ASW 248
PUSH-OFF
Er á staðnum.

RAG
import - export
565 2727 - 892 7502

Smáauglýsinga-
síminn er:

563 0300

Eldri blöð má
finna hér á PDF:

Bændablaðið

Árni Björn Pálsson var kjörinn knapi ársins á Uppskeruhátíð hestamanna sem haldin var laugardaginn 27. október sl. Árni Björn átti viðburðaríkt ár á keppnisvellinum, en hæst ber sigur hans í töltkeppni Landsmóts í þriðja sinn í röð. Þá stóð hann uppi sem sigurvegari Meistaradeildarinnar. Árni var auk þess valinn gæðingaknapi ársins. Fleiri knapar voru heiðraðir á hátíðinni: Jakob Svavar Sigurðsson var kjörinn íþróttaknapi ársins, Konráð Valur Sveinsson skeiðknapi ársins, Teitur Árnason er gæðingaknapi ársins og efnilegasti knapinn var Arnór Dan Kristinsson. Védís Huld Sigurðardóttir hlaut sérstaka viðurkenningu frá Landssambandi hestamannafélaga sem jafnframt sæmdi Hermann Árnason með heiðursverðlaunum. Félag hrossabænda færði Sólveigu Stefánsdóttur heiðursverðlaun félagsins í ár. Þá hlaut hrossaræktarbúið Ketilsstaðir / Syðri Gagnishólar titilinn Ræktunarbú ársins hjá Félagi hrossabænda og var auk þess valið besta ræktunarbú keppnishrossa að mati LH.

Mynd/LH hestar

LESENDABÁS

Heimaslátrun

Fréttir hafa borist um að bændur á bænum Birkihlíð í Skagafirði hefðu slátrað lömbum heima í lok september sl. Forstjóri Matís hafi síðan selt kjötafurðir af lömbunum á bændamarkaði á Hofsósi 30. september, þrátt fyrir að vitað sé að óheimilt sé að selja afurðir af heimaslátruðum gripum.

Það vekur sérstaka athygli að forstjóri ríkisstofnunar skuli með opinberum hætti fremja slíkt meint lögbrot, þar sem Matís hefur það sem eitt af sínum helstu markmiðum og hlutverkum að stuðla að öryggi matvæla.

Lagafyrirmæli

Þau lagafyrirmæli sem gilda um slátrun búfjár er að finna í lögum nr. 96/1997 um slátrun og sláturafurðir.

Í 1. grein segir m.a. að tilgangur laganna sé að tryggja svo sem kostur er gæði, heilnæmi og hollustu sláturafurða, að þær séu ómengaðar og framleiddar við fullnægjandi hreinlætisaðstæður.

Í 1. málsgrein 5. greinar er skýrt tekið fram að sláturdýrum, sem slátra á til að flytja afurðirnar á erlendan markað eða til dreifingar og neyslu innan lands, skal slátra í löggiltum sláturhúsum.

Í 11. gr. segir m.a. að heilbrigðis-skoðun skuli fara fram á öllum sláturdýrum áður en slátrað er og að heilbrigðisskoðun á öllum sláturafurðum skuli fara fram í sláturhúsinu áður en frekari vinnsla fer fram eða þær eru afhentar til dreifingar.

Það er síðan í lok 5. greinar sem heimildin til heimaslátrunar er að finna, en þar segir að eigendum lögbýla sé heimilt að slátra búfé sínu á sjálftu býlinu til eigin neyslu.

Ofangreind lagafyrirmæli eru því afar skýr og heimildin til heimaslátrunar mjög þröng. Aðeins eigandi lögbýlis má slátra sínu eigin

búfé heima á sjálftu lögbýlinu og afurðanna má aðeins neyta á bænum. Það er því óheimilt að selja þessar afurðir eða dreifa þeim á annan hátt frá lögbýlinu, svo sem til gjafa, vinnslu, söltunar eða frystingar.

Hér skal vakin athygli á reglugerð nr. 856/2016 um lítil matvælafyrirtæki og hefðbundin matvæli, sem sett er með stoð í þremur lögum, um matvæli, um dýrasjúkdóma og um velferð dýra og einnig eru ákvæðin í samræmi við Evrópureglugerðir þar að lútandi. Markmið með setningu reglugerðarinnar var m.a. að auðvelda litlum sláturhúsum og matvælafyrirtækjum að uppfylla kröfur í hollustuhátta- og eftirlitsreglugerðum, en þó þannig að ekki væri slegið af lámars kröfum um matvælaöryggi og neytendavernd.

Neytendavernd er höfuðmarkmið ofangreindra fyrirmæla

Við slátrun í sláturhúsum er lögð gífurleg áhersla á að tryggja eins og framast er unnt að kjöti og öðrum sláturafurðum sé skilað í dreifingu, vinnslu og sölu eins hreinum og heilnæmum og kostur er. Allur sláturferillinn er undir eftirliti dýralækna, bæði hvað varðar sjúkdómaeftirlit og almennt hreinlæti varðandi starfsfólk og búnað hússins.

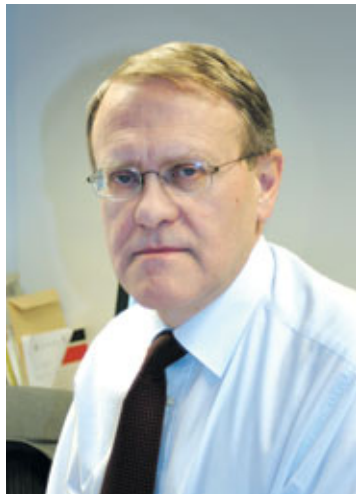
Ferillinn hefst með því að dýralæknir skal fylgjast með að flutningur sláturfjár hafi verið samkvæmt reglum um dýravelferð. Hann skoðar síðan fé í sláturrétt og tryggir að aðeins heilbrigðu fé sé slátrað til manneldis og að dýravemd sé í heiðri höfð við aflifunina. Fylgst er með upplýsingum um hugsanlega lyfjameðhöndlun sláturdýranna og að útskolunartími lyfjanna sé liðinn, til að tryggja að ekki finnist lyfjaleifar í afurðunum.

Hreinlætiseftirlit er í auknum mæli framkvæmt með sýnatökum og gerlarannsóknunum, t.d. hvað varðar vinnsluvatnið og hvernig sótthreinsun vinnslutækja hafi til tekið. Þá skal heilbrigðisskoðun á öllum sláturafurðum fara fram í sláturhúsinu áður en frekari vinnsla fer fram eða þær eru afhentar til dreifingar. Að skoðun lokinni skal merkja allar sláturafurðirnar samkvæmt reglugerð þar að lútandi, t.d. með sérstökum heilbrigðisstimpli. Þá skal sláturleyfishafi einnig starfrækja innra eftirlit með framleiðslunni, samkvæmt sérstökum reglum, sem dýralæknar fylgjast með að séu uppfylltar. Í sláturhúsum er einnig framkvæmd ákveðin sjúkdómavöktun, t.d. vegna búfjár-sjúkdóma eins og garnaveiki og riðuveiki. Sérstaka áhættuvefi vegna riðuveiki þarf að fjarlægja og koma í viðeigandi förgun. Komi fé ekki til slátrunar í sláturhúsum, þar sem hægt er að fjarlægja áhættuvefi og taka sýni úr fenu, þá eru búfjáreigendur að vinna gegn því markmiði að útrýma þessum sjúkdómum. Það er einnig eitt af hlutverkum kjötskoðunarlækna að fylgjast með að förgun sláturúrgangs fari fram samkvæmt settum reglum.

Það segir sig því sjálft að kjöt sem kemur frá heimaslátrun, við ófullkomnar aðstæður og án skoðunar á lifandi sláturfé og síðan á afurðunum, getur aldrei orðið söluvara né til annarrar dreifingar. Neytendur sem kaupa slíkt kjöt hafa enga tryggingu fyrir hvaða meðhöndlun dýrin fengu fyrir slátrun og við hvaða aðstæður var slátrað. Kjötíð getur verið hættulegt til neyslu, m.a. valdið matareitrunum. Fari slíkt kjöt í dreifingu og vinnslu, getur það mengað önnur matvæli í kjötvinnslum, verslunum, mótuneytum eða eldhúsum veitingastaða og þannig valdið stórfelldum matareitrunum og matarsýkingum.

Heimaslátrun getur líka verið óæskileg út frá markaðssjónarmiðum, samanber yfirlýsingu þáverandi framkvæmdastjóra Landssamtaka sauðfjárbænda sem birtist með grein minni í Bændablaðinu þann 16. október 2001:

„Landssamtök sauðfjárbænda taka undir með yfirdýralæknisembættinu og vilja einnig benda á það að heimaslátrun getur aldrei uppfyllt sömu kröfur og eftirlit með sláturafurðum eins og tíðkast í

Halldór Runólfsson.

sláturhúsum. Þar af leiðandi býður heimaslátrun upp á stóruakna hættu á alls konar sýkingum í kjöti sem geta haft ófyrirsjáanlegar afleiðingar fyrir kindakjötsmarkaðinn í heild sinni. Það er ekki forsvaranlegt að nokkrir aðilar stefni afkomu sauðfjárbænda í hættu með slíku athæfi. Einnig er það fé sem slátrað er heima hvergi til á pappírnum í formi birgða eða sölu sem gerir allt eftirlit með birgðum erfiðara og allt sölu- og markaðsstarf ómarkvissara.“

Nýlega komu fregnir um að sala á kindakjöti hafi dregist verulega saman í sumari, sem nemi um 256 tonn. Matareitrun vegna neyslu á heimaslátruðu kjöti myndi gera erfiða stöðu sauðfjárbænda enn verri vegna áhrifa á sölu á öllu kindakjöti.

Er neytendavernd í molum?

Það vekur athygli að það tók Matvælastofnun (MAST) 11 daga að krefjast þess að hið heimaslátraða kjöt yrði innkallað, þar sem sala þess hafi verið brot á 1. mgr. 5. gr. laga nr. 96/1997 og ekki hafa borist fréttir af að málið hafi verið kært til lögreglu.

Einnig vekur furðu að Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra, sem fer með eftirlit með sölu matvæla á svæðinu, skuli ekki vera búð að kæra þessa ólöglegu sölu.

Ekki verður annað séð en að lögbrot hafi verið framin í þessu máli og ef viðkomandi eftirlitsaðilar gera ekkert í málinu, þá má búast við að heimaslátrun geti aukist í stórum stíl gagnert til að selja neytendum án alls heilbrigðiseftirlits.

Neytendavernd virðist því að engu höfð í þessu máli.

Halldór Runólfsson

Höfundur er fyrrverandi yfirdýralæknir og fyrrverandi skrifstofustjóri landbúnaðar- og matvælamála í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu.

Startarar og Alternatorar

- Vinnuvélar
- Lyftarar
- Dráttarvélar
- Bátar

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Fjölplogur PUV3300
Breidd 3,3m, án festinga
Verð: 735.000 kr. + vsk

Fjölplogur PUV „M“ Diagonal
Án festinga,
2,6m Verð: 795.000 kr. + vsk
2,8m Verð: 810.000 kr. + vsk
3,0m Verð: 890.000 kr. + vsk
3,3m Verð: 950.000 kr. + vsk

Fjölplogur PUV „HD“
án festinga
3,6m Verð: 1.130.000 kr. + vsk
4,0m Verð: 1.190.000 kr. + vsk

Slitblöð
Eigum á lager slitblöð og
bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari
HZS-10, 1m3, glussadrifin,
með klumpabrátt og tjakk
Verð: 1.370.000 kr. + vsk

Salt- og sanddreifari
EPT15, 1,5m3, rafstýrður, 12V
Verð: 1.250.000 kr. + vsk

Snjótönn á bíl
PU-S25H, 2,1m, 12V vökvakerfi
með stjórnbúnaði (búkkadælu)
Verð: 890.000 kr. + vsk
Tilboð, árgærd 2011 (eftirárstæki):
750.000 kr + vsk

Sópur Agata ZM-2000
Fyrir þrítengi, með skúffu
Verð: 939.000 án/vsk

Aflvélar ehf., Vesturhrauni 3,
210 Garðabær, sími: 480-0000
aflvelar.is - sala@aflvelar.is

Áherslur og árangur Horses of Iceland:

Opinn fundur í Skagafirði

Horses of Iceland blæs til opins fundar og kynningar á markaðsverkefninu í Tjarnabæ, félagsheimili Skagfirðinga á Sauðárkróki þann 2. nóvember. Fundurinn hefst kl. 13.30.

Þátttakendur og samstarfsaðilar Horses of Iceland eru boðaðir kl. 14–15 til upplýsinga- og samráðsfundar á sama stað, en

þar verður farið yfir árangur og markaðsaðgerðir í verkefninu í ár auk þess sem farið verður yfir áherslur fyrir árið 2019.

Á árinu 2018 hefur markaðsverkefnið Horses of Iceland lagt áherslu á að auka vitund um að styrkja mynd íslenska hestsins á alþjóðavettvangi. Er ætlun

verkefnisins m.a. að leggja grunn að aukinni verðmætasköpun og auknum gjaldeyriskjum af sölu á hestinum, vörum og þjónustu honum tengdum með faglegu markaðsstarfi undir merkjum Horses of Iceland – bring you closer to nature. Það er Íslandsstofa sem sér um framkvæmd verkefnisins.

VERKFÆRA SALAN

Kjötsaginar með hakkavél frá Dynamix eru komnar aftur

Ryðfrítt vinnsluborð og bandsagarblað
Vinnsluhæð 240 mm
Vinnslubreidd 250 mm
Færanlegt vinnsluborð 470x600 mm
Hakkavél: Já
Mótor: 550 wött
Hæð: 1470 mm
Þyngd: 58 kg

Verð kr. 74.900.-

Verkfærasalan - 560 8888 - www.vfs.is

Startarar og Alternatorar í flestar gerðir véla og tækja

Vélavit
Sala - Þjónusta
S: 5272600 - www.velavit.is

HITA KÚTAR
Amerísk gæða framleiðsla
30-450 lítrar
Umboðsmenn um land allt
RAFVÖRUR
DALVEGI 16c · 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 · RAFVORUR@RAFVORUR.IS

SUEVIA
Vantsdallur
SU10000130
Verð kr. 11.590
Útsölastaðir:
Landstólpi - Egilsstöðum
Vélavél - Varmahlíð
LANDSTÓLPÍ
480 5600

microlift
material handling e-solution
RAFMAGNS BRETTATJAKKUR, KRAFTMIKILL, LÉTTUR OG LIPUR
Nokkrir eftir á gamla genginu.
ETNA ehf. Til sýnis hjá Pmt Krókhálsi 1
Fyrirspurnir í síma 698 1539 og netfang siggi@pmt.is

Varðveit mig, Guð, því að hjá þér leita ég hælís. Ég segi við Drottin: „Þú ert Drottinn minn, ég á engin gæði nema þig.“

Sálm. 16.1-2

biblian.is

Veldu sterkan lífeyrissjóð

og hlúðu að þínum farvegi

**BESTA
LANGTÍMAÁVÖXTUN
2018***

Með því að greiða í traustan lífeyrissjóð leggur þú grunn að þinni framtíð.

SL lífeyrissjóður hefur náð einstökum árangri í langtímaávöxtun og fékk hann nýverið verðlaun hjá óháðum matsaðila fyrir hæstu ávöxtun sameignarsjóðs á 20 ára tímabili.*

SL er sjálfstæður lífeyrissjóður og starfar ekki í tengslum við stéttarfélag. Sjóðurinn er opinn öllum launþegum og sjálfstætt starfandi einstaklingum.

*Samkvæmt úttekt Verdicta

Borgartún 29 · 105 Reykjavík · Sími 510 7400 · www.sl.is